

Treball de Fi de Grau

Títol

Saltant murs: el relat de vuit dones musulmanes immigrants

Autoria

Laura Gómez Alcalà

Professorat tutor

Teresa Ferré Panisello

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	

Tipus de TFG

Projecte	X
Recerca	

Data

01/06/2021

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Saltant murs: el relat de vuit dones musulmanes immigrants.		
Castellà:	Saltando muros: el relato de ocho mujeres musulmanes inmigrantes.		
Anglès:	Climbing walls: the story of eight immigrant muslim women.		
Autoria:	Laura Gómez Alcalà		
Professorat tutor:	Teresa Ferré Panisello		
Curs:	2020/21	Grau:	Comunicació Audiovisual
			Periodisme
			Publicitat i Relacions Públiques
			X

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Dones, islam, immigració, històries, religió, Catalunya
Castellà:	Mujeres, islam, inmigración, historias, religión, Cataluña
Anglès:	Women, Islam, immigration, stories, religion, Catalonia

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Aquest treball consisteix en la realització d'un reportatge escrit a partir de testimonis de dones musulmanes immigrants arribades durant l'etapa de la infància o adolescència a la província de Barcelona. El reportatge té com objectiu donar veu a un col·lectiu que sovint manca de visibilització als mitjans de comunicació i conèixer diferents realitats personals vinculades a la immigració. El treball s'apropa a l'experiència en femení i des de la perspectiva històrica d'aquest col·lectiu, enfocament que fa que sigui un projecte que aporta nou coneixement sobre la immigració.
Castellà:	Este trabajo consiste en la realización de un reportaje escrito a partir de testimonios de mujeres musulmanas inmigrantes llegadas durante la etapa de la infancia o adolescencia en la provincia de Barcelona. El reportaje tiene como objetivo dar voz a un colectivo que a menudo carece de visibilización en los medios de comunicación y conocer diferentes realidades personales vinculadas a la inmigración. El trabajo se acerca a la experiencia en femenino y des de la perspectiva histórica de este colectivo, enfoque que hace que sea un proyecto que aporta nuevo conocimiento sobre la inmigración.
Anglès:	This work consists of the production of a written report based on the testimonies of immigrant muslim women who arrived throughout their childhood or adolescence in the province of Barcelona. The report aims to give voice to a group of people who often lacks visibility in the media and to get to know different personal realities linked to immigration. The work approaches the experience from a feminine and historic perspective, a point of view that makes it to be a report that offers new knowledge about immigration.

Agraïments

A la meva tutora, la Teresa, per la confiança d'acompanyar-me durant la trajectòria del reportatge, pels ànims, orientar-me i guiar-me en tot moment.

A la meva família, en especial als meus pares, per la paciència, per ensenyar-me a millorar dia rere dia, i haver estat al meu costat els darrers quatre anys.

Al Miquel, per empenye'm a tirar endavant i per estar sempre disposat a ajudar-me.

En especial, a les dones que han fet possible aquest reportatge: la Laila, la Souad, la Imane, la Nora, la Noor, la Rabia, la Rola i la Oumaima. Gràcies per haver compartit amb mi la vostra història de vida. Tant de bo la vostra veu s'escolti a tots els racons del planeta.

Índex

Introducció.....	5
Primera part.....	7
1. L'islam a Catalunya.....	7
1.1. Origen i evolució.....	7
1.2. L'islam a l'actualitat en xifres.....	10
2. La dona a l'islam	13
2.1. Què diu l'Alcorà i com s'interpreta?.....	13
2.1.1. Altres criteris a tenir en compte.....	16
2.2. La dona musulmana sota la mirada d'occident	16
3. Metodologia.....	18
3.1. L'entrevista: història de vida.....	19
3.1.1. Qüestionari.....	19
3.2. Planificació.....	24
3.3. Antecedents	26
Segona part.....	27
4. Reportatge.....	27
Conclusions	75
Fonts d'aquest treball	77
Annexos	82

Introducció

La societat catalana ha viscut canvis molts rellevants en la seva estructura sociològica degut als fluxos d'immigració rebuts els darrers quaranta anys, sobretot per part de la comunitat musulmana, i en especial, aquella procedent del territori del Magreb i el Pròxim Orient. Dins de la comunitat musulmana immigrant, les dones han estat un col·lectiu molt rellevant d'aquests canvis, que sovint manquen de visibilització als mitjans de comunicació. El motiu d'aquest treball és intentar donar veu a aquestes dones, sovint silenciades per la societat actual per la triple condició d'immigrant, dona i musulmana, i aproximar-se a la seva realitat i adaptació a la nova societat.

Aquest treball consisteix en la realització d'un reportatge escrit a partir de testimonis de dones musulmanes immigrants a la província de Barcelona. El projecte es basa en la perspectiva històrica -des de mitjans de la dècada dels 80 fins a l'actualitat-, i es vol dur a terme a través de relats de dones que van arribar al país durant l'etapa de la seva infància o adolescència.

El projecte és d'interès ja que tracta un tema d'actualitat, com ho és la immigració, des d'una perspectiva que no s'acostuma a treballar en els mitjans de comunicació: es vol apropar a l'experiència en femení i des de la perspectiva històrica d'un col·lectiu que no té veu a l'esfera pública. Abordar aquesta temàtica amb un enfocament diferent al que el tracten els mitjans de comunicació fa que sigui un projecte que aporta nou coneixement sobre la immigració.

L'objectiu específic del treball és conèixer els testimonis de diferents dones musulmanes immigrants i entendre la seva experiència com a ciutadanes en un país que no és el seu d'origen i en una cultura diferent a la que s'han educat. Amb través d'aquestes dones es pretén apropar-se a diferents realitats personals i experiències de vida vinculades a la immigració.

El treball es dividirà en dues parts: una part teòrica-metodològica i una part pràctica -el reportatge periodístic-. En la primera part, s'exposaran els orígens i l'evolució de la presència de persones musulmanes a Espanya i Catalunya en particular, així com dades actuals sobre aquest col·lectiu a Catalunya. Per tractar la situació de la dona a les societats islàmiques, també s'exposarà què estableix l'Alcorà sobre el paper de la dona a la societat i algunes de les seves interpretacions. Metodològicament, el treball es basarà en entrevistes personals a dones musulmanes provinents de països on l'islam és la religió

majoritària. La perspectiva històrica ens permetrà observar l'evolució de la integració de la dona musulmana cronològicament, de tal manera que es podrà apreciar si la situació d'aquestes dones ha avançat o ha retrocedit. La segona part, la part pràctica, contemplarà el reportatge íntegre, que compta amb el recull de vuit històries de vida de dones musulmanes immigrants.

Primera part

1. L'islam a Catalunya

Des de la transició democràtica fins a l'actualitat, l'islam ha viscut grans transformacions a Barcelona i a tot Catalunya. La seva presència ha crescut exponencialment, generant canvis en el context de les minories religioses i agafant cada vegada més rellevància en el marc de la diversitat religiosa.

Segons dades de l'Observatori Andalusí de la Unió de Comunitats Islàmiques d'Espanya (UCIDE) sobre l'estudi demogràfic de la població musulmana a Espanya l'any 2019, hi ha 359.883 persones procedents de països de majoria islàmica a Catalunya, un 4'7% del total de la població catalana. Cal recordar que aquesta xifra és aproximada: el nombre de persones procedents de països de majoria islàmica no és equivalent al nombre de persones musulmanes, ja que la procedència d'un país majoritàriament musulmà no implica la pràctica de la religió en sí. L'Ajuntament de Barcelona xifra la població musulmana a Catalunya en "centenars de milers de persones", majoritàriament procedents del Magreb, l'Àfrica Subsahariana i el Pakistan. Ara bé, com hem arribat a aquestes xifres i com s'ha transformat la presència de l'islam al territori?

1.1. Origen i evolució

Per parlar de l'origen de la presència de l'islam a Barcelona i Catalunya i la seva evolució durant les darreres dècades, ens hem centrat principalment en la informació de dos estudis. El primer, d'ISOR-Investigacions en Sociologia de la Religió de la Universitat Autònoma de Barcelona, "*El Mapa Religios de Catalunya*", que es dur a terme des de l'any 2001 i s'actualitza anualment¹, encarregat per la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya; i el segon, de García-Romeral (2013), "*Comunitats islàmiques de Catalunya. Desenvolupament comunitari, moviments i organitzacions islàmiques*".

Segons García-Romeral (2013), la presència de persones musulmanes a Catalunya es comença a notar a mitjans de la dècada dels 60, quan Catalunya ja no és un territori de pas pels musulmans nord-africans que emigren cap al nord d'Europa, sinó que es converteix en un destí per a la població migrant d'origen nord-africà. No és fins al 1974

¹ Al llarg d'aquest treball es detallarà l'any en que s'han extret les dades

que es creen les dues primeres iniciatives destinades a satisfer les demandes comunitàries d'atenció religiosa a Catalunya: la delegació del Centre Islàmic a Barcelona -el primer oratori islàmic-, i l'associació Bayt Al-Thaqafa, ambdues a Barcelona. Amb la fi de la dictadura, s'acaba una etapa caracteritzada per l'absència d'espais comunitaris i pràctica religiosa no visible, i a més, la llibertat ideològica i religiosa a Espanya queda emmarcada en l'article 16 de la Constitució de l'any 1978:

“Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap més limitació, en les seves manifestacions, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei” (Constitució Espanyola [Const]. Art 16.1. 1978, Espanya).

Al llarg dels 70 es creen altres llocs de cultes esporàdics, però no és fins a la dècada dels 80 quan augmenta significativament la implantació d'oratoris islàmics i es mostra una obertura geogràfica amb l'aparició de llocs de culte islàmic fora de Barcelona (García-Romeral, 2013). Tanmateix, al principi, la seva obertura passa desapercebuda, així com els membres de la comunitat islàmica en la societat i no és fins al final de la dècada quan hi ha una visibilització i estabilització de la comunitat. La dècada dels 80 acaba amb una quinzena d'espais comunitaris a Catalunya. Un fet que va ajudar a estabilitzar el col·lectiu va ser la Llei d'estrangeria de 1985, per establir una immigració ordenada i legal.

Aquesta consolidació i visibilitat es veu reflectida sobretot durant la dècada dels 90, quan augmenten exponencialment els llocs de culte, no només a Barcelona i les comarques veïnes, sinó arreu de Catalunya. Segons l'estudi de García-Romeral (2013), en un període de deu anys, es passa d'una quinzena d'espais comunitaris islàmics a més d'un centenar de mesquites. Entre 1990 i 1994 s'obren trenta-una mesquites noves, i entre 1995 i 1999 es posen en funcionament seixanta mesquites més. Aquest creixement també s'exposa a l'estudi d'ISOR (2014), que entre el 1992 i 2000 constata el creixement més elevat de llocs de culte islàmics fins llavors registrat.

Un fet rellevant d'aquesta dècada va ser l'acord de cooperació de l'Estat espanyol amb la Comissió Islàmica d'Espanya (CIE), l'any 1992 (a més dels acords amb les confessions minoritàries evangèliques i jueves). Així doncs, la CIE es consolidava com a interlocutor davant l'Estat. Segons Seglers (2004), la signatura d'aquests acords va significar la fi del

monopoli concordatari de l'Església catòlica i la consolidació de la CIE com a interlocutor únic dels musulmans a Espanya.

És també en aquesta dècada quan, a banda de llocs de culte, sorgeixen nombroses associacions per ajudar als immigrants i les seves famílies i fomentar l'intercanvi cultural. Una de les més importants és l'associació Insha Allàh, nascuda el 1994 amb l'objectiu de trencar amb els tòpics associats a la realitat de la dona musulmana i treballar per la defensa dels seus drets, que va organitzar l'any 1999 el Primer Congrés de Dones Musulmanes a Barcelona. Aquest creixement de llocs de culte i associacions és causat, en part, per l'augment de la població estrangera procedent de països de tradició islàmica durant aquesta dècada (García-Romeral, 2013).

L'any 2000 es creen dos organismes per donar resposta a aquest creixement de la comunitat musulmana a Catalunya. El primer, la Direcció General d'Afers Religiosos (DGAF) del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, i el segon, el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya (CICC). Ambdós es creen per promoure el diàleg entre la societat catalana i la comunitat musulmana, amb l'objectiu d'afavorir-ne la convivència. Per una banda, les principals funcions de la Direcció General d'Afers Religiosos són atendre les diferents entitats religioses establertes a Catalunya, exercir la representació de la Generalitat davant d'aquestes, aplicar els acords del Govern amb els òrgans representatius de les diferents confessions, i elaborar estudis i promoure activitats en matèria d'afers religiosos. Per altra banda, el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya és una entitat sense ànim de lucre que neix per representar les comunitats islàmiques, amb l'objectiu de donar suport a les mesquites i oratoris de Catalunya, així com promoure i facilitar les relacions entre les administracions catalanes i la comunitat musulmana.

L'any 2002 es firma un conveni entre la DGAR i el CICC amb l'objectiu de fomentar la integració, el diàleg i el mutu coneixement entre l'Islam i la societat catalana. D'aquesta manera, el CICC es consolidava com el principal interlocutor de les comunitats islàmiques amb el Govern català (García-Romeral, 2013).

D'aquesta dècada també cal destacar l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006. L'article 161.1 declara sobre les relacions amb les entitats religioses:

“Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'entitats religioses que aconsegueixen llur activitat a Catalunya, que inclou, en tot cas, la

regulació i l'establiment de mecanismes de col·laboració i cooperació per a l'acompliment de llurs activitats en l'àmbit de les competències de la Generalitat" (Estatut d'Autonomia de Catalunya, Art. 161.1, 2006, Catalunya)

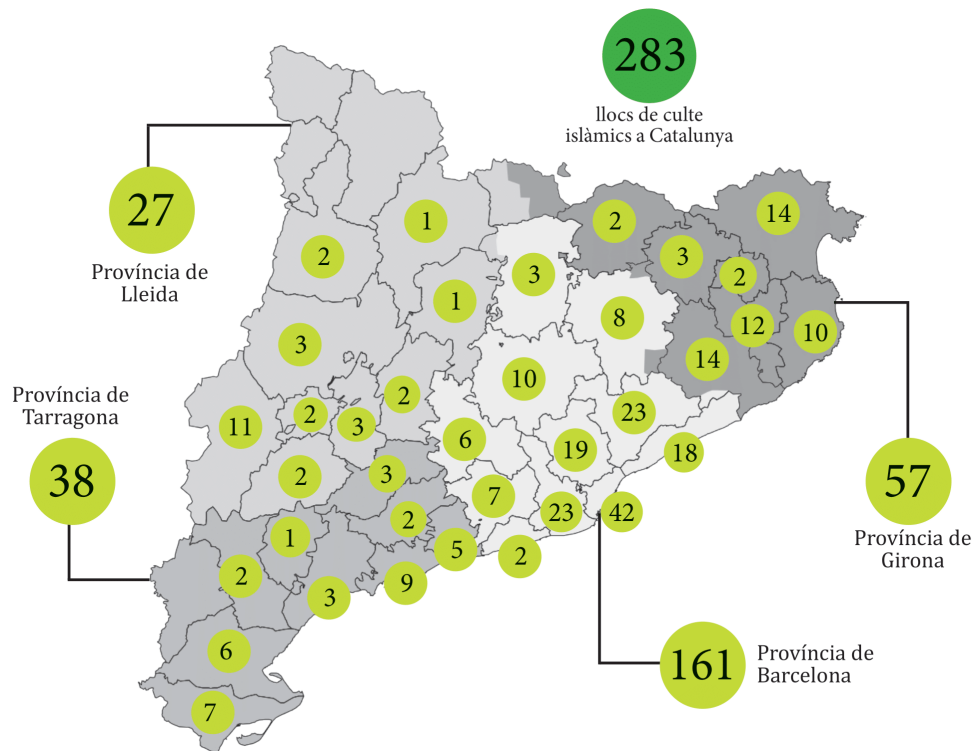
Garcia-Romeral (2013) defineix l'etapa a partir de l'any 2000 fins al 2010 com una etapa marcada pel pas de la comunitat islàmica a l'esfera pública. El segle XX s'acaba amb poc més d'un centenar de mesquites a Catalunya, i el maig de 2010 es registren 195 llocs de culte islàmics, segons ISOR (2019). És a dir, en una dècada, gairebé es duplica el nombre de llocs de culte islàmics a Catalunya. En aquesta última dècada, des del 2010 fins al 2019, el nombre de llocs de culte ha seguit augmentant paulatinament. Entre aquests anys s'han registrat 88 llocs de culte islàmics nous, que pugen el nombre a un total de 283.

1.2. L'islam a l'actualitat en xifres

Segons les dades de l'estudi d'ISOR l'any 2019, l'islam és la tercera religió a Catalunya que compta amb més llocs de culte, amb 283 oratoris, per darrere de l'església catòlica i les esglésies evangèliques. Aquests 283 oratoris, però, no estan repartits igualitàriament per tot el territori. La província de Barcelona compta amb més de la meitat dels oratoris, amb un total de 161 (el 56,9%). Dins de la província de Barcelona, les comarques que concentren més oratoris islàmics són les de Barcelona i la seva Àrea Metropolitana: el Barcelonès (42), el Baix Llobregat (23), el Maresme (18), el Vallès Oriental (23) i el Vallès Occidental (19). El nombre total d'oratoris en aquestes comarques sumen 125 (el 44'4%). Per tant, gairebé la meitat dels llocs de culte islàmics a Catalunya es troben a Barcelona i la seva Àrea Metropolitana.

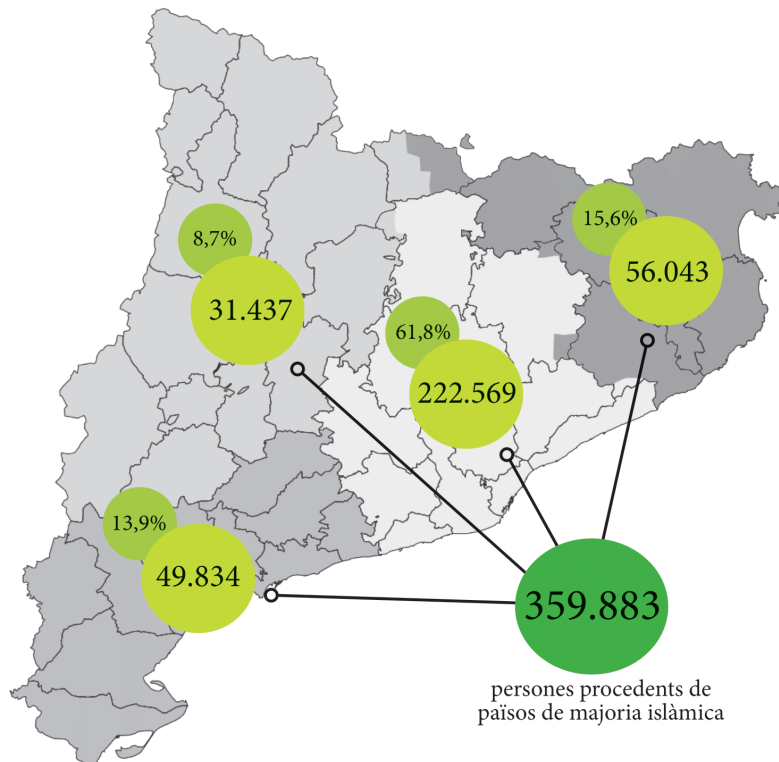
Per explicar aquesta concentració d'oratoris s'ha de tenir en compte la distribució de persones procedents de països de majoria musulmana a Catalunya. Tal i com s'ha mostrat a l'inici d'aquest punt, segons dades de l'UCIDE, l'any 2019 hi havia 359.883 persones procedents de països de majoritàriament islàmica a Catalunya. D'aquestes 359.883 persones, 222.569 (el 61'8%) es troben a la província de Barcelona. Per tant, els oratoris es troben distribuïts equitativament, ja que a la província de Barcelona (sobretot Barcelona i l'Àrea Metropolitana), que és on s'hi troben gairebé més de la meitat dels llocs de culte islàmics, és també on s'hi concentren més de la meitat de persones procedents de països de majoritàriament islàmics a Catalunya

Gràfic 1. Centres de cultes islàmics a Catalunya l'any 2019.

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'ISOR (2019) del *Mapa religiós de Catalunya*.

Gràfic 2. Persones procedents de països de majoria islàmica a Catalunya l'any 2019

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'UCIDE (2019) de l'*Estudi demogràfic de la població musulmana*.

Taula 1. Comparativa de llocs de culte islàmics a Catalunya (2014-2019)

Any	Llocs de culte islàmics a Catalunya per comarques (2014-2019)								
	2004	2007	2010	2013	2015	2016	2017	2018	2019
Província Barcelona	76	95	108	126	144	146	151	157	161
Alt Penedès	4	4	6	6	7	7	7	7	7
Anoia	2	2	4	4	5	5	6	6	6
Bages	2	3	4	6	10	8	8	9	9
Baix Llobregat	15	19	19	19	21	21	21	22	23
Barcelonès	17	22	27	34	38	39	40	41	42
Berguedà	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Garraf	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Maresme	11	13	13	15	18	17	17	18	18
Moianès						1	1	1	1
Osona	6	7	6	6	6	7	8	8	8
Vallès Occidental	7	10	12	15	16	17	17	17	19
Vallès Oriental	9	12	13	16	18	19	21	23	23
Província Girona	37	42	46	51	52	56	57	58	57
Alt Empordà	7	11	13	13	13	14	13	14	14
Baix Empordà	9	9	8	9	9	11	11	11	10
Cerdanya 1/2	1	1	1						
Garrotxa	2	2	2	2	2	2	3	3	3
Gironès	8	8	9	11	11	11	12	12	12
Pla de l'estany	2	2	2	3	3	2	2	2	2
Ripollès	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Selva	7	8	10	12	13	14	14	14	14
Província Lleida	10	14	19	22	25	27	27	27	27
Alt Urgell					1	1	1	1	1
Alta Ribagorça									
Aran									
Cerdanya 1/2									
Garrigues		1	1	1	1	1	2	2	2
Noguera	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Pallars Jussà	1	1	1	2	2	3	2	2	2
Pallars Sobirà									
Pla d'Urgell	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Segarra	2	3	1	3	3	2	2	2	2
Segrià	2	3	8	7	10	11	11	11	11
Solsonès	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Urgell	2	2	3	4	3	3	3	3	3
Província Tarragona	16	18	22	32	35	35	35	38	38
Alt Camp	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Baix Ebre	2	2	3	3	4	4	4	6	6
Baix Camp	2	3	3	4	3	3	3	3	3
Baix Penedès	3	4	4	5	5	5	5	5	5
Conca de Barberà			1	3	3	3	3	3	3
Montsià	5	5	5	5	6	6	6	7	7
Priorat				1	1	1	1	1	1
Ribera d'Ebre				1	2	2	2	2	2
Tarragonès	3	3	4	8	9	9	9	9	9
Terra Alta									
TOTALS	139	169	195	231	256	264	270	280	283

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'ISOR (2019) del *Mapa Religiós de Catalunya (comparativa 2004-2019)*.

2. La dona a l'islam

Per tractar la situació de la dona a les societats islàmiques cal definir què estableix el sistema islàmic sobre la dona, basat en els preceptes de la fe islàmica reflectits a l'Alcorà.

L'Alcorà és el llibre sagrat de la religió musulmana per excel·lència. Segons la tradició, el llibre és la paraula de Déu revelada al profeta Muhammad per l'àngel Gabriel al voltant de l'any 610. L'Alcorà situa a tots els creients sense distinció de sexe al mateix pla davant de Déu, tot i que estableix una relació desigual entre homes i dones en diferents àmbits que afecten tant a l'esfera de la vida pública com la privada. Tanmateix, el text sagrat dona lloc a diferents interpretacions, el que genera enorme controvèrsia en quant el rol de la dona a l'islam i fa que l'anàlisi de la situació d'aquesta a les societats musulmanes sigui una tasca complicada. Al mateix temps, cal tenir en compte altres factors no religiosos - sovint no contemplats des de la societat occidental- que tenen el mateix o major impacte que el factor religió pel que fa a la definició de la situació de la dona a les societats musulmanes.

Tot seguit es mostren alguns dels versicles de l'Alcorà que generen més controvèrsia en quant la posició de la dona i s'intenta aclarir alguns dels seus significats i les seves múltiples interpretacions. També s'exposen altres criteris no religiosos a tenir en compte per definir la situació de la dona, i es presenten alguns dels tòpics més comuns des dels ulls de la societat occidental.

2.1. Què diu l'Alcorà i com s'interpreta?

L'Alcorà sustenta que “els homes tenen autoritat sobre les dones en virtut de la preferència que Al·là ha tingut amb ells, i han de mantenir-les amb els seus béns” [Sura 4, aleia 34] i afirma que “[les dones] tenen drets equivalents a les seves obligacions [...] però els homes estan un grau per sobre d'elles” [Sura 2, aleia 228].

Mentre que aquests versicles es poden interpretar al peu de la lletra, algunes interpretacions posen de manifest que la superioritat de l'home no s'ha d'entendre en el context de la societat en general, sinó en context de relacions matrimonials. El dret matrimonial islàmic imposa al marit l'obligació de fer-se càrrec de la dona i la família financerament, obligació que es fonamenta en aquests ambdós versicles de l'Alcorà (Combalía, 2015). Això és així perquè el dret matrimonial islàmic decreta la separació de béns entre els conjugues, que estableix que el marit no disposa cap dret sobre el patrimoni,

béns, possessions o herència de la seva dona, el que significa que els béns i possessions de l'esposa adquirits abans o durant el matrimoni són exclusivament de la seva propietat i, a més, aquesta no està obligada a contribuir a les despeses familiars (Wadia N-Duhni, 2017). Per aquest motiu aquests fragments de l'Alcorà exposen una posició dominant de l'home -en un context matrimonial-, que emparen la preferència de l'home per sobre la dona, afirmant que tenen autoritat sobre d'elles (Pérez i Rebollo, 2009).

Bramon (2018), assenyala que aquests dos versicles són uns dels fragments que generen més polèmica i que han estat traduïts i analitzats per múltiples experts amb l'objectiu "d'intentar captar el seu sentit vertader". Bramon atribueix a la polisèmia de les paraules originals àrabs les diverses interpretacions i traduccions de l'Alcorà que generen tòpics falsos. Exemplifica que, en el primer versicle, s'hauria d'utilitzar la paraula "responsabilitat" en lloc d'"autoritat".

Segons Combalía (2015), com a compensació del manteniment de les dones al matrimoni en termes financers, la dona té el deure d'obeir al marit i cuidar-se de les tasques domèstiques. Per aquest motiu, l'Alcorà reconeix al marit el dret a corregir la conducta de la dona: "Amonesteu aquelles de qui temeu que es rebel·lin, deixeu-les soles al llit, pegueu-les. Si us obeeixen, deixeu-les en pau" [Sura 4, aleia 34]. Aquest fragment crea diversos debats entorn si el seu significat implica la justificació de la violència de gènere, una resposta que depèn de la traducció i la interpretació del text.

En la mateixa línia que Bramon, Eva Amat, membre de la plataforma Stop als Fenòmens Islamòfobs (comunicació personal, febrer de 2021), opina que les traduccions de l'Alcorà no son traduccions literals sinó tergiversacions del missatge: "Quan llegim l'Alcorà en castellà, nosaltres no tenim l'Alcorà, sinó que tenim una interpretació de l'Alcorà [...] El missatge que a nosaltres ens arriba està molt pervertit en quant a ideologia i gramàtica".

Les pautes estrictes per regular el matrimoni a l'Alcorà afirmen que als homes se'ls permet contraure matrimoni amb fins a quatre dones, però no viceversa, tot i que el mateix text recomana als homes tenir només una esposa, argumentant que seria complicat complaure-les a totes per igual. Amat argumenta que la poligàmia s'ha d'entendre en el context històric i geogràfic de l'Alcorà: el que fa el llibre sagrat és regular la poligàmia, ja que quan l'islam va sorgir a la península aràbiga al voltant del l'any 610, aquesta no estava regulada. Així també ho exposen Perez i Rebollo (2009):

“[Respecto la poligamia] no existía ningún tipo de regulación legal. El número de esposas era ilimitado y la mujer era una posesión más del marido con el mismo rango que cualquier otro bien material. Por ello, el Islam lo reguló como una mejora en la condición social femenina, y limitó el número de esposas a cuatro. (pp. 232-233)

Per altra banda, la poliàndria² no està permesa i és un dels càstigs més greus que recull l'Alcorà: s'afirma que si quatre testimonis testifiquen en contra la dona per adulteri, aquesta s'ha de recloure a casa “fins que mori o fins que Al·là reveli una altra sanció” [Sura 4, aleia 5]. El fet que es permeti la poligàmia exclusivament a l'home suposa una societat tradicionalment patriarcal, però segons Pérez i Rebollo (2009), aquesta societat patriarcal ja existia abans que nasqués l'islam, i per això no es pot atribuir que la superioritat de l'home sigui una norma de comportament imposada per la religió.

A la dona se li assigna una categoria ontològica inferior, ja que l'home sorgeix directament de la mà de Déu, mentre que la dona sorgeix a partir de l'home (Fernández, 2011): “Temeu al vostre Senyor que us ha creat a partir d'un sol ser, del que va crear a la seva esposa i en va fer descendir d'ambdós molts homes i dones” [Sura 4, aleia 1]. S'evidencia així la posició subordinada de la dona, similar al mite de la creació d'Adam i Eva.

Un dels aspectes més rellevants i que genera enorme controvèrsia actualment és el vel islàmic: per algunes dones representa l'opressió patriarcal, mentre que per altres és el símbol de la identitat islàmica (Lamrabet, 2014). L'Alcorà no indica que les dones hagin de portar un vel explícitament, sinó que adverteix que s'han de vestir cautelosament: “Digues a les creients que baixin la vista amb modèstia, que siguin castes i no mostrin més adornaments dels que estan a la vista, que cobreixin el seu escot i només exhibeixin els seus adornaments als seus marits, als seus pares, als seus sogres, als seus propis fills, als seus fillastres, als seus germans, als seus nebots, a les seves esclaves o criats, als nens que encara no coneixen les parts femenines” [Sura 24, aleia 31]. Fernández (2011) argumenta que, per tant, la utilització del vel femení és el resultat de diferents interpretacions.

Amb aquests versicles s'evidencia que l'Alcorà estableix una relació d'asimetria entre homes i dones que s'ha d'entendre dins del seu context històric i geogràfic. Aquesta

² Definició DIEC: Unió matrimonial d'una dona amb més d'un home simultàniament.

relació entre homes i dones es tergiversa a causa de la polisèmia de les paraules originals àrabs, que tenen múltiples traduccions i interpretacions, i que per tant poden no estar expressant el significat real de l'Alcorà original. Segons Pérez i Rebollo (2009) el problema apareix quan s'interpreta literalment el contingut del text sagrat i paulatinament es va ampliant, enfortint i promulgant la superioritat masculina.

2.1.1. Altres criteris a tenir en compte

El rol de la dona a l'islam no només es basa en el que diu (o el que s'interpreta) l'Alcorà, sinó que la situació de cada dona pot variar segons diversos criteris socials, polítics o econòmics -envoltats d'un marc religiós- que defineixen la diferència d'estatus social dels dos gèneres.

Alguns d'aquests criteris són el nivell d'instrucció i adquisició, la classe social a la qual pertany, l'espai geogràfic on visqui -rural o urbà-, el context històric, l'aplicació de la Xaria (lleï islàmica) al país de residència, o la interpretació de la religió a cada país (Terrón Caro, 2012). No és el mateix parlar de països musulmans tradicionalistes, com Àrabia Saudita, o països musulmans més moderns, com Tunísia.

Segons Ali (2007) son aquests factors no religiosos les bases de la inferioritat social femenina, i no la religió en si:

“El estatus de las mujeres musulmanas empezó a deteriorarse cuando empeoró el clima político y económico de sus respectivos países en los siglos XVII, XVIII y XIX, lo que originó una degradación social y un estancamiento intelectual que sentó las bases para malinterpretar la religión, y manipular y dominar a las mujeres con el fin de apartarlas de la sociedad” (p. 33)

L'Alcorà és el mateix en tot el món islàmic, però aquests factors poden ser diferents per cada dona, i per tant, existeix una diversitat de realitats en funció de diferents variables que fa que no es pugui establir una situació hegemònica de la dona a les societats musulmanes.

2.2. La dona musulmana sota la mirada d'occident

Des del punt de vista occidental, el rol de la dona a l'islam és, i ha sigut al llarg dels anys, un tema polèmic. L'augment de la immigració musulmana a Catalunya ha despertat atenció i interès en la presència d'aquesta comunitat al territori, que sovint es tradueix

amb un discurs islamofòbic, -segons Eva Amat, sobretot dirigit a les dones- alimentat per prejudicis i estereotips sobre la religió islàmica. Malgrat que la situació de la dona a les societats islàmiques és totalment heterogènia, als ulls d'occident aquesta situació es tendeix a reduir amb una imatge de submissió, inferioritat i dependència respecte a l'home que no respon a totes les realitats i que no té en compte criteris aliens a la religió. Tal i com exposa Moualhi (2000):

“Cuando en Occidente se habla de la supuesta discriminación de las mujeres magrebíes se da por sentado que su religión es el origen de sus males, en vez de buscar las causas en la política de los Estados correspondientes y la herencia sociocultural patriarcal de sus sociedades. Para entender esa percepción es importante situarla en el marco general de los estereotipos sobre el mundo islámico [...]. Al fin y al cabo, la hostilidad y xenofobia exhibidos actualmente hacia los musulmanes encuentran parte de su alimento en rancios tópicos sobre el islam” (p. 292).

Dos dels tòpics o estereotips més comuns en què coincideixen Moualhi (2000) i Ali (2007) són la pràctica estesa de la poligàmia i el discurs opressor de l'ús del vel.

Pel que fa a la poligàmia, Moualhi (2000) assenyala que la creença etnocèntrica d'aquesta pràctica se sustenta en una inducció falsa, ja que s'han creat “afirmacions universals a partir de casos particulars”, el que anomena una fal·làcia *pars pro toto*. Exposar que la poligàmia segueix existint, però es troba en decadència per l'accés de les dones en l'àmbit laboral i acadèmic, que fa que disminueixi la tolerància vers a aquesta pràctica, i pel canvi de mentalitat de les noves generacions, que fa que pocs homes la practiquin avui dia.

El discurs occidental de l'ús del vel és l'estereotip que ocupa el primer pla a la societat occidental, i és també, el més difícil de tombar. Contràriament al que es tendeix a pensar a occident, l'Alcorà no dicta que les dones hagin de portar vel, sinó que el que recomana l'Alcorà és un codi de vestimenta cautelós, tal i com s'ha descrit en l'anterior apartat. Per algunes dones, el vel és una imposició, però per altres, és una forma d'expressar la seva fe que adopten voluntàriament (Ali, 2007). El problema arriba quan, des d'occident, s'intenta fer veure a les dones musulmanes que porten vel per voluntat pròpia, que aquest és un símbol de submissió contrari a la seva emancipació com a dones. El rol que occident creu que posseeix és un rol salvador i alliberador respecte a les dones musulmanes, que les convida -o més aviat pressiona- a treure's el vel per integrar-se a una cultura occidental

teòricament molt més lliure i oberta, sense escoltar-les o sense fer l'esforç d'entendre la religió.

Ali (2007) exposa que aquests estereotips “tenen una base real, ja que tant la poligàmia com l'ús del vel existeixen als països musulmans”, però com estereotips que són, “tergiversen la realitat confonent la part amb el tot, obviant la diversitat sociocultural, etnoreligiosa, i política existent als països àrabs i/o musulmans”.

Adicionalment, el moviment feminista internacional actual ha fet germinar a occident debats en clau femenina que qüestionen si l'islam és o no una religió compatible amb el feminisme. Existeix una gran pluralitat d'opinions respecte a la relació entre dona i l'islam, però les més dominants són dues visions contraposades: per una banda, aquelles que defensen un “feminisme islàmic” o que recalquen que l'islam ja és feminista en si, que reivindiquen el paper de les dones a l'islam i que defensen la igualtat entre persones musulmanes, sense tenir en compte el sexe o gènere; i per altra banda, aquelles que veuen l'islam com una religió opressora per la dona i que és contrari a la seva emancipació. Gran part de les dones de la societat occidental tendeix a identificar-se amb aquesta última visió, el que Mohanty (2008) defineix com una concepció errònia.

3. Metodologia

La part contextual d'aquest treball s'ha basat en diversos aspectes. En primer lloc s'ha realitzat una revisió bibliogràfica -recerca d'informes, estadístiques i dades que contemplin els orígens i l'evolució de la presència de l'islam a Catalunya, així com els diferents interpretacions del paper de la dona a l'islam, tal i com s'ha exposat en els anteriors apartats-. En segon lloc, s'ha contactat amb diferents associacions i membres d'organitzacions amb l'objectiu d'aprofundir en aquests àmbits esmentats, i al mateix temps intentar crear xarxa per arribar a les dones protagonistes d'aquest reportatge. Aquestes associacions i entitats han estat:

- Fundació Autònoma Solidària (FAS)
- Comunitat Musulmana de Terrassa
- Associació Stop als Fenòmens Islamofòbics (SAFI)
- Servei d'Interculturalitat del Districte de Sant Andreu
- Associació de Dones Musulmanes a Catalunya (ADMAC)
- Consolat del Marroc a Barcelona

- Associació Intercultural Diàlegs de Dona
- Casa Àsia de Barcelona
- Casa Palestina de Barcelona
- Projecte Vacances en Pau

En referència a la part pràctica, la metodologia està basada en entrevistes personals a dones musulmanes immigrants. Aquestes dones havien de complir els requisits següents: dones de religió musulmana, immigrants procedents de països on l'islam és la religió majoritària, arribades a Catalunya durant l'etapa de la infància o adolescència (entre vuit i vint-i-un anys), vingudes els darrers 35 anys (entre 1985 i 2020), i que en arribar s'instal·lessin a la província de Barcelona. S'ha volgut delimitar la franja d'edat entre la infància i l'adolescència ja que són els anys on es construeix la personalitat i identitat de la persona i s'ha volgut agafar dones vingudes els últims 35 anys per intentar oferir una perspectiva històrica.

La principal dificultat del treball ha estat aconseguir contactes de dones musulmanes immigrants que complissin amb els requisits. Per una banda, diverses associacions mencionades han estat reticents en facilitar contactes, i per altra, algunes de les dones proposades han declinat contestar el qüestionari. S'ha contactat amb un total de 20 dones, de les quals dotze no han contestat o han rebutjat participar en el treball.

3.1. L'entrevista: història de vida

L'eina bàsica per exposar el relat de vida de les vuit dones que han accedit i han donat forma a aquest reportatge ha estat l'entrevista. Les preguntes de l'entrevista s'han organitzat en forma de qüestionari, enfocat des d'una perspectiva d'història de vida que ha permès que cada una d'elles expliqui l'experiència migratòria i la inclusió a la societat catalana, amb preguntes de diferents aspectes que es volien veure de totes elles. Aquest qüestionari ha estat el mateix per a totes les entrevistades i engloba diferents preguntes classificades en diferents categories. El qüestionari es mostra en el següent apartat.

3.1.1. Qüestionari

Fixa prèvia:

- Nom i cognoms:
- Edat:
- País d'origen:

- Anys vivint a Catalunya:

Migració, arribada a Catalunya:

- On vas néixer?
- Quan vas arribar a Catalunya?
- Quina edat tenies?
- Perquè vas marxar del teu país d'origen?
- Amb qui vas venir? (Sola, amb la família...)
- Com vas venir? (Avió, per mar...)
- Perquè vas/vau triar com a destí Catalunya?
- Quina són les primeres sensacions que recordes de l'arribada?
- Com van ser els teus primers dies i setmanes aquí?
- Et vas sentir acollida? Et sents acollida actualment?
- Des de que vas arribar, has viscut sempre a la mateixa ciutat?
- Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d'acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T'has topat amb aquest mur en alguns aspectes? Quin? Explica'm exemples.
- Si et dic el concepte "integració" què és el primer que et va al cap?
- Seguit amb la integració, creus que és diferent per les dones i pels homes?
- Has pogut votar en les darreres eleccions? El fet de votar és un element que consideres clau en la integració a una societat?

Infància:

- Com recordes la teva infància al teu país?
- Anaves a l'escola?
- Segueixes en contacte amb amics/amigues de la infància?
- Segueixes en contacte amb la família? (Sí és que té família al seu país d'origen)
- Com et vas sentir quan vas saber que marxaries del teu país?
- Hi has tornat?
- Com ha estat la teva infància o adolescència aquí?

Educació, formació acadèmica i treball:

- A què et dediques actualment? (Estudies, treballes, etc...)?
- Com ha estat la teva experiència a l'escola a Catalunya?

- Et va costar adaptar-te a la teva classe? Et vas sentir integrada?
- Quin idioma parlaves a l'escola?
- Quines diferències hi ha entre l'escola al teu país i l'escola a Catalunya?
- Has anat a la universitat o vols anar a la universitat?
- En cas que hagis anat a la universitat: Què has estudiat? Com ha estat la teva etapa universitària?
- En cas que treballi: De què treballes? T'ha costat trobar aquesta feina?
- Has tingut altres feines anteriorment? Quines?

Religió:

- Què és per tu l'islam?
- Ets creient practicant?
- Ho sou tota la família?
- Quina és la teva mesquita?
- Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre homes i dones?

Feminisme i islam:

- És compatible ser feminista i musulmana?
- Què és per tu el feminisme?
- Segueixes l'actualitat sobre el moviment feminista?
- Què opines del moviment del feminisme islàmic?
- Què li diries a la gent que opina el contrari?

Família:

- Quants sou a la família?
- En cas que la família estigui al país d'origen: Quina és la situació de la teva família?
- Estàs casada?
 - o En cas afirmatiu, quan i on et vas casar?

Moda:

- Al teu país d'origen seguies el mateixos codis en el vestir que segueixes a Catalunya?
En cas negatiu, com et vesties al teu d'origen i com et vesteixes a Catalunya?

- Un debat que genera molta controvèrsia a l'actualitat és l'ús del vel. Portes vel? Perquè?
- En cas que el porti:
 - o A quina edat vas començar a portar el vel?
 - o Vas decidir tu portar vel o et vas sentir obligada?
 - o T'ha condicionat a la feina el fet de portar vel? T'han descartat en alguna feina per portar-lo? T'han exigint alguna feina que te'l treguis per treballar? Ho faries?
- Segons la teva opinió, l'ús del vel és una identitat o una imposició?
- Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona a la societat d'acollida? La integració és més difícil per una dona musulmana que porta el vel que no pas per una dona musulmana que no en porta?

Idiomes:

- Quina és la teva llengua materna?
- Quin idioma parles a casa?
- Quin idioma parles amb els teus amics/amigues?
- Quants idiomes parles en total?
- Com vas aprendre a parlar l'idioma quan vas arribar? (Escola, associacions...)
- Ha estat fàcil o difícil aprendre un altre idioma (Català/Castellà)?
- Algun cop t'han increpat per escoltar-te parlar el teu idioma pel carrer?

Viatges i visites al país d'origen:

- Has viatjat molt? Quins països has visitat?
- Des de que estàs a Catalunya, has tornat al teu país?
 - o En cas afirmatiu, quantes vegades? I a què fer? Quan hi vas tornar?
 - o En cas negatiu, t'agradaria tornar-hi?
- T'has plantejat tornar a viure al teu país d'origen?
- Quina és la situació actual al teu país d'origen?

Gastronomia:

- Com és la gastronomia al teu país? Quins son els plats típics?
- Segueixes menjant plats típics del teu país aquí?
- Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

- Segueixes els codis alimentaris que marca l'islam?
- Alguna vegada t'han fet comentaris de menyspreu per aquestes conductes? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Música:

- Quin tipus de música escoltes?
- Quina és la música tradicional del teu país?
- Estàs al corrent de les novetats musicals del teu país d'origen?

Mitjans de comunicació:

- Quins mitjans de comunicació seguies al teu país d'origen? (TV, ràdio, premsa...)
- Quins mitjans de comunicació segueixes a Catalunya? (TV, ràdio, premsa...)
- Segueixes els mitjans de comunicació del teu país aquí?
- Quin creus que és el paper dels mitjans de comunicació en relació la dona i l'islam?
- Creus que en general els mitjans de comunicació es basen en prejudicis i estereotips respecte els migrants musulmans?
- Creus que alguns mitjans de comunicació fomenten el discurs de l'odi? Quins?

Xarxes socials:

- Tens xarxes socials? En cas afirmatiu, quines?
- T'han increpat per xarxes socials alguna vegada per ser dona, musulmana o immigrant?

Islamofòbia:

- Has patit casos d'islamofòbia? Quins? En cas afirmatiu, els has denunciat?
- Et trobes amb prejudicis o estereotips en el teu dia a dia? Quins son els mes comuns?
- Quins creus que són els factors que alimenten la islamofòbia?
- Creus que hi ha més o menys prejudicis i estereotips que abans? Com a societat, s'ha evolucionat?
- Com a societat, com penses que es pot combatre la islamofòbia?
- Creus que des de les institucions es treballa per combatre la islamofòbia?

3.2. Planificació

La realització de les entrevistes pel reportatge ha estat un procés progressiu. Aquestes s'han anat realitzant progressivament durant els mesos de febrer, març i abril de 2021 i la seva duració ha estat d'una mitjana aproximada de tres hores. S'han dut a terme després d'haver mantingut unes converses prèvies per establir un primer contacte i explicar la metodologia i el funcionament del treball. Després de l'acceptació de participar al reportatge s'ha establert una hora i dia per a la seva realització. Seguidament es mostra una breu "calendarització" de les entrevistes amb els testimonis:

- **Entrevistada 1:** L'entrevistada va ser contactada a finals de gener, després de la seva recomanació del testimoni per part d'associacions. Finalment va ser trobada a través de les xarxes socials, i es va establir el primer contacte a través de correu electrònic. L'entrevista va tenir lloc el 9 de febrer en format virtual a través de la plataforma Google Meet i va tenir una duració de dues hores i quaranta-cinc minuts.
- **Entrevistada 2:** Es va contactar telefònicament amb aquest testimoni a través de contactes personals a principis de febrer. Es van mantenir unes converses prèvies, i posteriorment es va concertar la trobada, que va tenir lloc l'11 de febrer. Aquesta va tenir una duració de dues hores i trenta minuts.
- **Entrevistada 3:** L'entrevistada en qüestió és ex-alumne de la Universitat Autònoma de Barcelona i va ser contactada a través de contactes personals de la mateixa universitat. Es va contactar amb el testimoni de manera telefònica a principis de febrer, i la trobada va tenir lloc el 17 de febrer, que va tenir una duració de dues hores i 30 minuts.
- **Entrevistada 4:** L'entrevistada es va trobar gràcies a la recerca de recursos literaris pel treball. Després de buscar informació sobre el testimoni, es va comprovar que complia amb els requisits i es va contactar per primera vegada a través de xarxes socials a mitjans de febrer. L'entrevista va tenir lloc el 25 de febrer en format virtual a través de la plataforma Google Meet, que va tenir una duració de tres hores.

- **Entrevistada 5:** El testimoni es va trobar a través de pàgines web de diferents associacions on havia participat com activista anteriorment. El primer contacte amb l'entrevistada es va establir telefònicament a finals de febrer i es va concertar l'entrevista pel dia 7 de març. La trobada va tenir una duració de dues hores i trenta minuts.
- **Entrevistada 6:** Després de fer recerca en diferents associacions, l'entrevistada en qüestió es va trobar a través de pàgines web de diferents programes d'acollida de refugiats. Es va contactar amb el testimoni a principis de març a través de les xarxes socials, i la trobada va tenir lloc el 9 de març, que va tenir una duració de tres hores.
- **Entrevistada 7:** La recerca de l'entrevistada es va dur a terme a través de diferents associacions. Es van proposar diverses dones que no complien amb els requisits establerts pel reportatge, i finalment, es va trobar el testimoni en qüestió, que sí que complia amb els criteris. Es va contactar amb ella a través de xarxes socials a principis de març i la trobada va tenir lloc el 19 de març, que va tenir una duració de dues hores i trenta minuts.
- **Entrevistada 8:** L'entrevistada es va trobar a través de diferents associacions on ha participat com activista. Va ser contactada a mitjans d'abril a través de xarxes socials i es va concertar el dia per l'entrevista, que va tenir lloc el 24 d'abril i va tenir una duració de tres hores i quinze minuts.

La conversa amb aquestes dones no ha estat simplement preguntes seguides de respostes, sinó un diàleg on s'ha narrat una història de vida, s'han intercanviat idees i opinions, i s'ha debatut sobre diversos àmbits que han sorgit durant la conversa. Després de la trobada s'ha mantingut el contacte amb les vuit dones, per aclarir dubtes o preguntes que han sorgit posteriorment, però també perquè amb algunes d'elles s'ha acabat establint una relació més personal.

A través de les respostes s'ha elaborat un reportatge individual de cada una d'elles mostrant els aspectes claus i més rellevants que afecten la vida d'aquestes persones, com els seus orígens, les dificultats que han patit en arribar, integrar-se a la nova societat d'acollida, la situació actual i la influència de la religió.

3.3. Antecedents

En la revisió de la literatura existent, no s'ha trobat cap reportatge escrit que tracti la immigració de la dona musulmana a Catalunya a través de relats personals de dones. Tot i això, sí que existeixen treballs similars que exposen relats de vida de dones o que intenten abordar la temàtica de la immigració des d'una altra metodologia.

Un dels principals exemples que podem trobar pel que fa la història de vida de dones és el llibre *Dones Valentas* (2020, Ara Llibres) de la periodista Txell Feixas. El llibre exposa el relat de 13 dones de l'Orient Mitjà que s'han atrevit a trencar les normes injustes que les menyspreen i posa en valor la seva lluita diària com a dones als seus respectius països. Aquest llibre ha servit com estímul per realitzar aquest treball i donar a conèixer el relat de dones que sovint no troben un espai als mitjans de comunicació. Malgrat el llibre mencionat no té en compte el factor religió ni la procedència de la dona, ha estat una gran inspiració i exemple per realitzar el reportatge.

Un altre exemple més similar que aborda el fenomen migratori en clau femenina és el documental audiovisual *La meva pell: relat de 8 dones migrants*. (2018), realitzat per SICOM i Entre Pobles. És un reportatge que tracta la immigració a través del relat de vuit dones d'arreu del món que han vingut a Catalunya en busca d'un futur millor. A diferència d'aquest treball, el reportatge audiovisual en qüestió no té en compte el factor religió en el context de la immigració de la dona, ni delimita un criteri geogràfic en la selecció d'aquestes.

Segona part

4. Reportatge

Seguidament, es mostra la part pràctica d'aquest treball: el reportatge. S'ha dividit en vuit capítols, sent cada un d'ells la història de vida d'una de les dones entrevistades. Els capítols s'han organitzat per ordre d'arribada a Catalunya, és a dir, de les dones que porten més temps a Catalunya a les arribades més recentment, per tal de seguir un ordre cronològic.

Cada reportatge individual és una experiència de vida única, i per tant, el treball vol posar de manifest aquesta experiència destacant el motiu de la migració, l'impacte emocional i socio-cultural de marxar del país d'origen durant infantesa o adolescència, adaptar-se a una societat completament diferent (tant en idioma, cultura, com religió), i les dificultats que han tingut en fer-ho. A continuació, es mostra el contingut del reportatge íntegre.

SALTANT MURS

EL RELAT DE
VUIT DONES
MUSULMANES
IMMIGRANTS

LAURA GÓMEZ ALCALÀ

INTRODUCCIÓ

Saltant murs. El relat de vuit dones musulmanes immigrants és un reportatge que exposa la història de vida de vuit dones musulmanes immigrants. A través dels testimonis es pretén donar veu a un col·lectiu -dones musulmanes immigrants- que lluita dia rere dia per saltar els murs del masclisme, la islamofòbia, el racisme i l'odi a la immigració, i que sovint manca de visibilització els mitjans de comunicació.

En les següents pàgines s'hi troben els testimonis de la Laila, la Souad, la Imane, la Nora, la Rabia, la Noor, la Rola i la Oumaima, dones valentes que al llarg de la seva vida s'han enfrontat constantment contra aquests murs.

Provenen de països, famílies, ambients, educació i tradicions diferents, però tenen una cosa en comú: són dones, de religió musulmana i han viscut una experiència migratòria. Saben el que és haver de marxar de casa seva i adaptar-se en una societat totalment diferent a la que han crescut.

En el reportatge es mostren els motius que les han portat a emigrar del seu país d'origen, les diferències entre la vida del país on van néixer i el país que les ha acollit, les dificultats que han tingut en adaptar-se, què significa per elles la religió islàmica i com s'enfronten als prejudicis i estereotips de la dona musulmana. En definitiva, un relat que forma part del món en què vivim, i per tant, és necessari conèixer.

CONTINGUTS

VOSALTRES TENIU ELS RELLOTGES, NOSALTRES TENIM EL TEMPS LAILA KARROUCH	4
MITJA VIDA DE “COUS-COUS PARTY” A TERRASSA SOUAD BAIOIA	10
RAP CONTRA EL RACISME, LA ISLAMOFÒBIA I L'ODI A LA IMMIGRACIÓ IMANE RAISSALI	14
LA LLUITA PER LA LLIBERTAT SAHRAUI A L'ESTRANGER NORA MULAY	20
UNA DÈCADA D'ESPERA INTERMINABLE PER TORNAR A CASA NOOR ALCHIKH	26
EL PALAU D'UN QUART PIS A CIUTAT VELLA RABIA WAHEED	32
ESCAPAR-SE DE LA PRESÓ A CEL OBERT MÉS GRAN DEL MÓN ROLA ABUMUAILEQ	36
“ÉS EL TEU PAÍS, PERÒ ÉS TERRA DE TOTHOM” OUMAIMA EL MESAOURI	42

VOSALTRES TENIU ELS RELLOTGES, NOSALTRES TENIM EL TEMPS

Agost de 1985. Un avió s'enlaira des de Melilla en direcció Barcelona. "Aquest és l'avió que em portarà al país de la glòria", pensa la Laila Karrouch, una nena de vuit anys que, juntament amb els seus pares, el seu germà i les tres germanes, hi viatja sense bitllet de tornada. Ara té 43 anys, és infermera, escriptora, i mare de dues filles. Quan tenia vuit anys, ella i la seva família van abandonar Nador -ciutat costanera al nord del Marroc- per instal·lar-se a Catalunya. Des de llavors ha viscut sempre a Vic, ciutat que estima amb bogeria, però fa dos anys la feina la va portar a viure a Toulouse, on resideix amb les seves dues filles. A causa de la distància, hem quedat a través de videotrucada. Parla indiscutiblement amb un accent català de la plana de Vic, amb un somriure permanent a la cara.

"La meva família i jo no vam marxar del Marroc, vam fugir de la misèria", afirma rotundament quan li pregunto per què van marxar. Van arribar a través del reagrupament familiar per retrobar-se amb el pare, l'Ahmed, que treballava en una fàbrica de construcció d'estructures metàl·liques a Vic des de feia set anys. El 1976, quan la Laila en-

cara no havia nascut, ja havia intentat instal·lar-se a Catalunya col·lant-se en un vaixell des de Melilla fins a Barcelona, però en arribar va ser expulsat per no tenir documentació. Un any més tard, quan tenia només 15 dies, ho va tornar a intentar, aquest cop amb èxit, i s'hi va quedar. Durant aquells anys, la Laila amb prou feines veia el seu pare. Quan va arribar a Catalunya no només va haver d'adaptar-se a una nova societat, sinó a viure amb un home que li resultava un desconegut. Tot i això, no oblida que "va treballar molt fort per tenir una casa i els papers en regla", cosa que agraeix i qualifica com una fita molt complicada pels immigrants en aquells temps.

Basarda, por i pànic són les paraules que defineixen les seves primeres setmanes a Catalunya. La idea que s'havia fet a la seva ment de la vida a Europa i la realitat amb la qual es va topar van ser molt diferents. Va passar de viure en una casa àmplia de pagès amb la família, avis i cosins, sense edificis ni pisos, on corria lliurement sense cotxes al voltant, a un pis petit i fred, amb humitat, i amb veïns que sovint es queixaven del soroll.

Fotografia de Laila Karrouch. Font: Wikipedia

LAILA KARROUCH

NADOR (MARROC), 1977
INFERMERA I ESCRIPTORA
36 ANYS A CATALUNYA

De la seva infància al Marroc recorda "molta llum, els peus descalços i estar corrent cada dia", hàbits que va canviar totalment en arribar. "Al principi no em vaig sentir acollida perquè no em volia sentir acollida", comenta. Es tractava d'una fase de negació, on la principal sensació era estar tancada en una presó sense reixes, que li provocava molta angoixa. A més, era una de les úniques nenes marroquines que vivia a Vic aleshores, ja que als anys 80 no hi havia tanta immigració. Això la feia sentir més sola encara. No era ben bé el país de la glòria que s'havia imaginat.

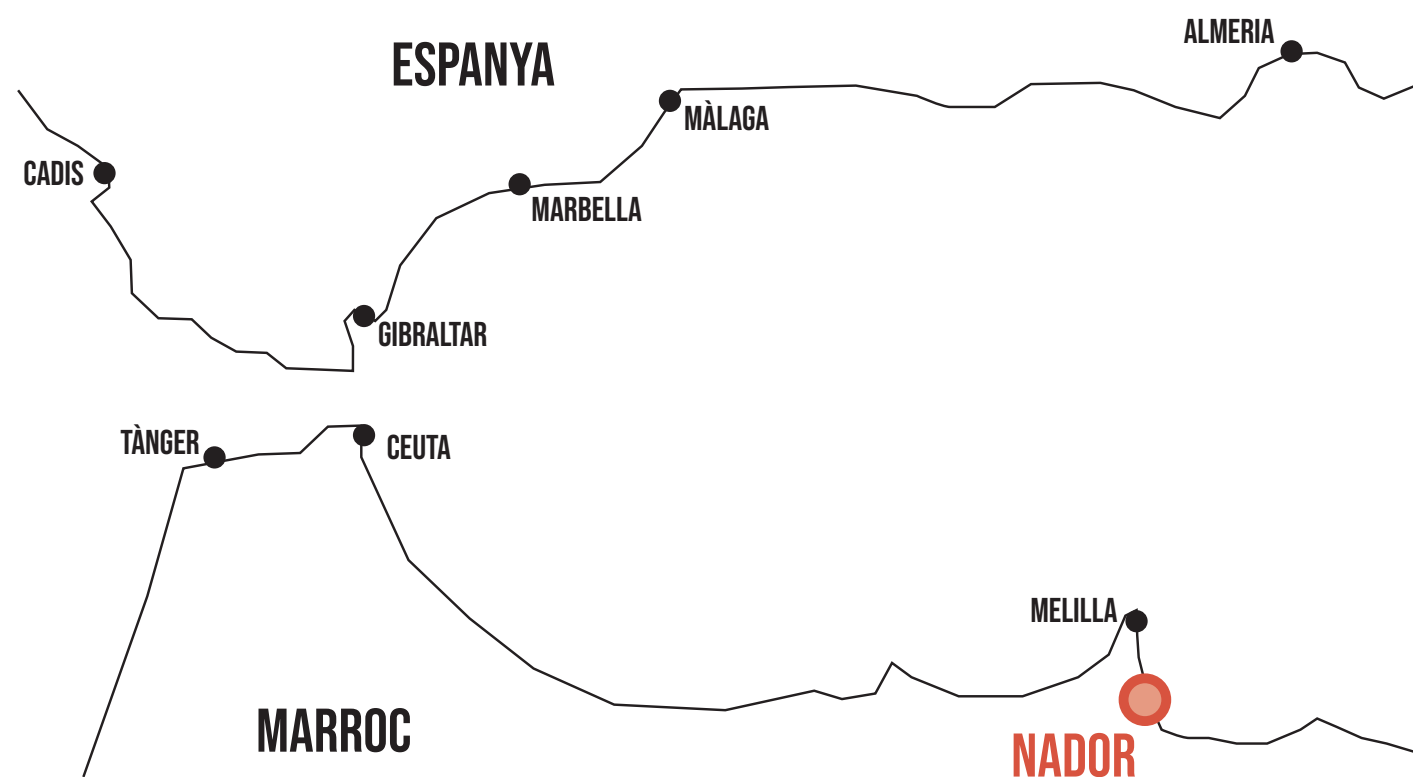
La fase de negació es va anar esvaint quan va viure el primer Nadal a l'escola i va conèixer el Tió. Per la Laila de vuit anys va ser fascinant com un simple tronc podia conèixer una nena que venia d'un altre món i cagar-li regals. "Són petits detalls que porten conseqüències molt grans". Des de llavors, l'escola es va convertir en la seva llar i el professorat en els pares adoptius. L'atletisme, esport que l'apassionava des de petita i pel que tenia un gran talent, també va ajudar. Presumeix d'haver participat en molts campionats de Catalunya

i haver guanyat molts premis. El primer que li ve al cap quan pensa en el concepte d'integració és aprendre la llengua. Per ella, la comunicació és el més important: "La gent no s'integra amb el físic o amb el que porta posat, sinó amb la ment, amb la llengua, estimant-la i fent-la seva". I així ho va fer. S'estima la llengua catalana i amb el temps, se la va fer seva. "Vic és una ciutat que cuida molt la seva llengua, que dona valor a la gent que la parla". Ho diu amb molta maduresa. Explica com anècdota que el primer que va aprendre a l'escola va ser l'espanyol, sense saber que, en realitat, estava parlant català. Va adonar-se que a Catalunya es parlaven dues llengües quan ja feia temps que estava aquí, "un petit detall que els grans no van saber explicar". Parla sis idiomes: l'amazic, com a llengua materna, l'àrab, el català, el castellà, l'anglès i el francès. Amb els seus pares parla amazic, però amb les seves filles, nascudes aquí, parla sempre en català.

Tot i començar a acceptar la nova vida, se sentia inferior als companys de classe i donava per suposat que eren més rics que ella -perquè, és clar, eren euro-

peus- i era el que li havien inculcat des de petita. "Al Marroc era la nena rica que vivia a Europa, i a Catalunya, era la nena pobre que venia del Marroc". Estava entre els dos mons. Aquest sentiment d'inferioritat li feia tenir un caràcter tancat i vergonyós -tot el contrari del que mostra ara- que no li permetia obrir-se.

"AL MARROC ERA LA NENA RICA QUE VIVIA A EUROPA, I AQUÍ, ERA LA NENA POBRA QUE VENIA DEL MARROC"

La primera persona a qui li va explicar les seves inquietuds va ser a ella mateixa mitjançant un diari, que després es va convertir en el llibre *De Nador a Vic* (Columna, 2004), Premi Columna Jove 2004. La necessitat d'exterioritzar els problemes la va portar a descobrir l'escriptura, la via d'escapament que li va permetre descobrir-se a ella mateixa des de l'exterior. Agraeix molt l'ajuda d'*El 9 Nou*, diari que li va donar l'oportunitat de publicar un avançament del llibre i fer un pas endavant com a escriptora.

Actualment, compagina l'escriptura amb la seva feina com infermera, però algun dia li agradaria dedicar-s'hi de ple. El seu objectiu és transmetre la seva realitat, problemes socials que veu en el dia a dia, que hi hagi dones joves que s'identifiquin amb el seu cas, i apropar la cultura catalana i marroquina, que segueixen sent molt llunyanes.

Quan va acabar l'etapa escolar va treballar tres anys en un escriptori, on sovint es marejava perquè no estava acostumada a l'olor de la carn de porc, i pos-

teriorment, en una cuina d'un hospital. Aquesta última feina li va despertar l'interès en el món sanitari, i va fer un curs d'auxiliar d'infermeria mentre estava embarassada de la seva primera filla. Més tard, va diplomarse en el grau d'infermeria a la Universitat de Vic.

A la seva mare, la Fadma, no l'acabava de convèncer que la Laila estudiés. Un dia va anar a casa seva, la va veure rodejada d'apunts i la Laila s'hi va afrontar: "Si no t'agrada que estudiï, em sap molt greu, però estàs a casa meva, tens la porta oberta". Fins i tot havia arribat a mentir per anar a la biblioteca. La Fadma pensava que en un futur no li faria falta perquè, un cop casada, s'hauria de dedicar a les tasques domèstiques.

Un cop graduada, va estar treballant a urgències com infermera fins que començava a patir per la seva salut mental pels durs horaris que feia. Arran d'aquest patiment, va decidir fer un gir de 180º i marxar una temporada de Vic. "Vaig petar, i vaig dir que volia deixar una herència a les me-

ves filles que ningú, ni l'Estat ni la gent del seu voltant, els hi pugui robar mai. Amb això em refereixo als idiomes, les experiències, conèixer diferents parts del món". Mentre ho explica deixa al descobert el seu caràcter aventurer. Dona la sensació que l'experiència de marxar de la seva terra natal amb només vuit anys l'ha fet tenir aquest esperit nòmada. Ara, les seves filles viuen el que la Laila va viure fa 36 anys: marxar de casa, adaptar-se a un lloc nou, aprendre l'idioma, la cultura i les tradicions.

Quan encara no havia començat a estudiar, l'any 2000, es va casar amb el seu marit -també de Nador- al Marroc, però onze anys més tard es van divorciar. "Els meus pares ho van viure molt malament, perquè era el quart divorci que vivien", explica. Les seves tres germanes també s'havien divorciat anteriorment. Rient, diu: "Imagina't, soc la quarta de quatre!". La seva mare, la Fadma, sentia molta culpabilitat: "És culpa nostra perquè us hem tret d'un lloc que coneixíeu on tot era més fàcil, si ens haguéssim quedat no estaríeu di-

vorciades", deia. La Fadma ve d'una família molt tancada on el divorci no està ben vist, pel que sovint li deia preocupada: "Què dirà la gent!?". La Laila li va deixar ben clar que el matrimoni no era una prioritat per ella, cosa que la seva mare no entenia.

No duu el vel. Només quan visitava la família sent adolescent i durant dos mesos mentre estava casada, perquè pensava que era un rol. "Era el que jo havia vist en el meu entorn, quan les dones es casaven havien d'anar més cobertes". Va adonar-se que el duia pels altres i no per ella mateixa, i va decidir treure-se'l.

Des del 1985, ha tornat molt sovint al Marroc de vacances, però reconeix que sempre ha viatjat al mateix lloc, a Nador, amb la família, i que "veu sempre la mateixa fotografia amb gent que va canviant d'aspecte". Té unes ganes immenses de tenir un ventall de fotografies diferents del seu país d'origen, perquè "dins del Marroc hi ha molts Marrocs". El defineix com el país amb més varietat del món: "Et pots trobar amb una dona que vagi molt coberta i una altra al costat que vagi amb minifaldilla, i no passa res".

Mai no s'ha posat roba típica del Marroc, però quan hi viatjava els primers anys d'adolescent es tapava més i duia el mocador. A mesura que passava el temps, Nador anava canviant. S'hi va construir una universitat, i en conseqüència, hi va néixer un ambient estudiantil i més obert. Les noies eren universitàries, professores, polítiques, molt ben educades, vestien molt elegants... però la Laila s'havia quedat estancada en el Nador dels anys 80.

"SI NO T'AGRADA QUE ESTUDIÏ, EM SAP GREU, PERÒ ESTÀS A CASA MEVA. TENS LA PORTA OBERTA"

La Laila amb el seu darrer llibre "Que Al-là em perdoni" (2020). Font: Nació Digital

“M’adonava que jo m’havia quedat enrere i que les noies d’allà pensaven: *ve d’Europa i mira com va vestida*”. Quan li pregunto si s’ha plantejat tornar a viure al Marroc, respon que li agradaria viure una temporada a Tànger, ciutat amb una impressionant diversitat i cohesió social, totalment diferent del territori d’on prové. S’ho ha plantejat per regular una temporada d’una cultura diferent a les filles, “perquè vegin una imatge diferent del Marroc que els hi he ensenyat”. Torna a sortir el caràcter aventurer.

Acostumada a passar-se estona regatejant, una de les coses que més li va xocar en arribar va ser “anar al mercat, veure que la gent mirava una peça de roba, l’agafava, pagava, i marxava”. Va adonar-se que el problema era el temps, que la rutina estava marcada i fos l’hora que fos, anàvem tard a tot arreu. A Marroc la vida no és tan estressant, es viu amb més tranquil·litat. Recorda una frase que ho resumeix a la perfecció: “Vosaltres teniu els rellotges, nosaltres tenim el temps”. El temps és també el gran secret de la cuina marroquina. Revela que el menjar es fa a poc a poc, amb delicadesa, picants, diferents sabors i textures, amb les mans, i és costum menjar en grup o acompanyat. “Precisament pel temps que hi dediques, per com i amb qui ho menges, tens temps d’assaborir i el gust és diferent”. A més, es menja molt i es parla molt al voltant del menjar. Tot i això, menja més plats de la cuina catalana. Com a molt, fa cous-cous un cop al mes.

Per la Laila, l’islam és “una manera de protegir-se”, sobretot d’una de les seves grans pors a la vida: la mort. La protegeix i la fa sentir bé. “És una comunicació íntima amb el Déu que tu creus”, afegeix. Creu en l’islam entès i practicat a la seva manera, però no creu en el dels mitjans de comunicació, que s’ha normalitzat com a terrorisme islàmic. Reconeix enfadada que hi ha persones al món que maten en nom d’Al·là, però també hi ha polítics -i posa d’exemple l’expresident José María Aznar- que envien soldats a

matar infants a països d’Orient Mitjà en nom de la democràcia, “però clar, llavors no existeix el terrorisme democràtic”. Tot i que ha educat les seves filles en la religió islàmica, no li preocupa que no segueixin el culte tal com ella l’entén. “La base és que siguin bones persones”, perquè, al cap i a la fi, creu que l’islam ha d’evolucionar: “L’Alcorà no està escrit ara, hi ha coses que s’han d’adaptar a les noves generacions”.

Un dels prejudicis que més la molesta és assumir dur el vel amb no ser lliure. Sosté que portar més o menys roba no té res a veure amb la llibertat d’una dona. “[Des d’Occident] entenen la llibertat com que te l’has de treure perquè és un símbol implantat per l’home”. En un moment on el vel torna a estar al punt de mira de les institucions franceses, denuncia que hi hagi persones que imposin a les seves dones o filles dur-lo, però també que n’hi hagi que imposin no dur-lo. Defensa la llibertat a poder escollir: “No estic disposada a ser submissa de cap home, però tampoc de cap dona”.

La conversa és molt amena i fluida, encetem un tema i saltem

a un altre totalment diferent. Acaba explicant que immigrar li ha canviat el caràcter. Va arribar sent una nena innocent i ingènua, però a mesura que creixia va adquirir una personalitat més forta que li ha permès enfrontar situacions injustes i discriminatòries. Com encarar-se amb la seva mare per estudiar. Un altre cas que recorda amb ràbia és dinar amb un amic periodista i que li digués: “No pararé fins que beguis una copa de vi”, al que ella va respondre “aquest és l’últim dinar que fem tu i jo”. “Vaig ser molt dura, però quan estimes algú no l’obligues a fer el que no vol. Si fos diabètica, m’obligaries a menjar pastissos?”. Aquestes experiències l’han obligat a agafar una postura més contundent. “Aneu defensant la vostra religió, però ens esteu matant” és un dels comentaris agressius que ha patit en relació amb el terrorisme. En aquest sentit, creu que els periodistes tenen un paper molt rellevant. Denuncia que es posi la nacionalitat de la persona que ha comès l’atac terrorista quan és immigrant: “Fins que els periodistes no parlin de ciutadans no normalitzarem la convivència. El que és dolent, és dolent, no importa la nacionalitat”.

Els seus mitjans de comunicació al Marroc eren les veïnes que cridaven el que passava. Actualment, intenta seguir l’actualitat marroquina, però li és complicat perquè també segueix la catalana, l’espanyola i la francesa. Últimament ha seguit molt el dia a dia a Catalunya pel context electoral. La Laila té dret a vot, però enguany no l’ha pogut exercir pel confinament i les restriccions de mobilitat a França. S’ha informat de la campanya i ha vist els debats, sobretot a través de TV3, canal que té instal·lat i sempre mira des de Toulouse.

En la seva opinió, la islamofòbia existeix per ignorància, “perquè tenim molta capacitat per jutjar, ens falta comunicació i diàleg”. I continua, “precisament per això em dedico a escriure, per mostrar un personatge que està entre els dos móns, crec que aquesta és la manera de conèixe’ns”. Malgrat tot, creu que s’ha avançat respecte als anys 80. “Quan vam arribar no podíem ser nosaltres mateixos”. La seva mare, per exemple, que ha dut sempre vel, se’l va treure en arribar per la pressió de la gent, però se sentia incòmoda, i se’l va tornar a posar.

Els altres van assumir que era la mateixa amb mocador o sense. Ara nota que hi ha més respecte i tolerància, però adverteix que cal vigilar, sobretot “veient l’auge de l’extrema dreta”. Avisa que com a societat cal que actuem ja si no volem fer un pas 36 anys enrere.

Acabem fent una reflexió sobre viure entre dos mons. L’experiència que al principi va començar sent un malson, l’ha convertit en la primera escriptora d’origen amazic a publicar un llibre original en català. No va marxar de Nador per voluntat pròpia, sinó que va immigrar per necessitat -cosa que no és agradable per ningú-, però a la Laila li va obrir la ment d’una manera impressionant. Aconsella marxar a viure en un altre país, perquè “t’adones que no saps res sobre la vida”. Va abandonar casa seva quan tenia vuit anys sent una nena marroquina i ho ha tornat a fer amb 42, aquest cop sent una dona marroquina i catalana, escriptora i infermera. Ha viscut entre dos mons i ara n’està coneixent un tercer. I tot i això, acaba dient: “A vegades, és la sensació que tinc, no sé res sobre la vida”.

“PORTAR MÉS O MENYS ROBA NO TÉ RES A VEURE AMB LA LLIBERTAT D’UNA DONA”

“MOLTS POLÍTICS ENVIEN SOLDATS A MATAR INFANTS A L’ORIENT MITJÀ, PERÒ LLAVORS NO EXISTEIX EL TERRORISME DEMOCRÀTIC”

La Laila, davant del mirall, preparant-se i vestint-se per resar. Font: Diari Ara

MITJA VIDA DE “COUS-COUS PARTY” A TERRASSA

Fotografia de Souad Baioia a la *mtarba* del menjador. Font: Laura Gómez

**SOUAD
BAIOIA**

**LARRAIX (MARROC), 1973
TREBALLADORA DOMÈSTICA
29 ANYS A CATALUNYA**

La Souad va néixer a Larraix, una ciutat situada a la costa atlàntica del Marroc. Té 48 anys, però porta més de mitja vida vivint a Catalunya. Va arribar l'any 1992, enmig del batibull de les olimpíades a Barcelona, quan només era una adolescent de 19 anys. Feia poc que s'havia casat a la seva terra natal, però el seu marit treballava a Catalunya des de feia anys, pel que va decidir acompanyar-lo per començar una nova vida. Treballa com a dona de la neteja en diferents llars i és mare d'un fill i de tres filles, tots quatre ja nascuts a Catalunya. Quan va arribar, la parella vivia a Olesa de Montserrat, però quatre anys més tard, el 1996, embarassada del primer fill, van mudar-se a Terrassa, on hi han viscut i han construït una família des de llavors.

Em rep al menjador de casa seva, al barri de Ca n'Anglada, i és impossible no fixar-se en la decoració d'estil àrab de la sala. Arraconada a la paret hi ha una gran *mtarba* -sofà d'estil àrab de poca altura, dur, en forma d'ela i amb molts coixins- i les parets estan decorades amb quadres amb versos de l'Alcorà en àrab. M'assento a la *mtarba* -i sí, comprovo que és tan dura com sembla-, i comencem a parlar sobre com va ser l'arribada de la Souad a Catalunya. Amb un castellà amb accent àrab, em comenta que parlarà en castellà perquè se sent més còmode.

La seva adaptació a Catalunya va ser un procés molt dur, sobretot per l'idioma. El xoc de trobar-se amb una societat i cultura tant divergent a la seva, sumant la dificultat d'un idioma totalment diferent, van fer que fos un procés lent. Va venir completament sola i els seus primers dies passaven molt lents perquè no tenia companyia. Des de que va arribar, es va espavilar per aprendre dues llengües que per ella eren completament desconegudes. Només parlava àrab, la seva llengua materna. L'única companyia que tenia era El Programa de Ana Rosa, que la va ajudar a acostumar-se a escoltar el castellà. Com que el seu marit treballava fins la tarda, quan no mirava la televisió sortia a comprar o a passejar per intentar captar les paraules que més es repetien.

De caràcter tranquil i una mica tímid, explica que va aprendre català i castellà "sortint al carrer, anant a comprar i parlant amb la gent del barri", perquè a diferència de l'actualitat, l'any 1992 no hi havia tantes associacions per immigrants on poder anar fer classes de llengua. "Jo em deia a mi mateixa: *Les paraules que hagin de sortir de la meua boca sortiran. Potser avui surt malament, però demà sortirà bé*".

Així, a base d'encerts i errors, va anar familiaritzant-se amb les dues llengües, tot i que el català encara li costa. A més, afegeix que quan va arribar no hi havia tanta immigració marroquina com ara i que les poques persones que hi havia "tampoc parlaven molt bé l'idioma", pel que encara se sentia més sola. No va ser fins a finals dels anys 90 que no va notar un canvi en el número d'associacions i llocs de culte islàmics, així com un augment en la població immigrant magrebí. Un cop dominat el castellà amb més seguretat va sortir a buscar feina, i va començar a treballar cuidant persones grans mentre ho compaginava fent tasques de neteja a altres domicilis. Actualment només es dedica a aquesta última feina.

A mesura que avança la conversa la tímida del principi desapareix. La infància i adolescència al Marroc li queden molt lluny, però recorda que no sortia gaire, simplement anava a l'escola i estava a casa. Es mostra orgullosa de l'evolució que ha fet el seu país en pocs anys, cada vegada més "occidentalitzat" i amb molta diversitat. La infància que va tenir ella és totalment diferent a la infància de qualsevol nena marroquina d'avui dia. "La vida al Marroc ha canviat completament", comenta. És un país més obert de ment, sobretot per l'impacte de la Primavera Àrab.

Des que es va instal·lar a Catalunya ha tornat cada any de vacances a Larraix per visitar la família i per ensenyar als fills les seves arrels, la religió, i la cultura, perquè ho visquin en primera persona: "encara que hagin nascut aquí, han de conèixer que el Marroc és també el seu país". Parla de Larraix amb nostàlgia als ulls, i mostra certa preocupació -i una mica de por- perquè els fills no perdin la cultura i les tradicions del seu país d'origen. Tot i l'enyorança, quan li pregunto si s'ha plantejat tornar a viure al Marroc em respon amb un no rotund. Li agrada anar-hi de vacances, però la seva vida està a Catalunya.

“ALS 90 NO HI HAVIA TANTA IMMIGRACIÓ MARROQUINA I ELS POCS QUE HI HAVIA NO PARLAVEN MOLT BÉ L'IDIOMA”

“A L'ALCORÀ LA DONA TÉ MÉS DRETS QUE L'HOMME, PERÒ CADASCÚ HO INTERPRETA A LA SEVA MANERA”

La Souad vestida amb roba tradicional marroquina per assistir a un casament. Font: Imatge cedida per Souad Baioia

Amant de la gastronomia marroquina, la Souad sovint cuina cous-cous o tajin per mantenir les tradicions gastronòmiques. Fins i tot, per celebrar l'aniversari del fill i les filles, celebren una “cous-cous party”, tal i com ho anomena ella, on conviden els amics i amigues a dinar, i ella cuina cous-cous per tots els convidats. Parlant de festes, descobreixo que li agrada molt la música i sortir a ballar, sobretot quan està al Marroc, perquè se sent més còmoda i en un ambient més conegut i familiar.

Li pregunto per la música tradicional del Marroc i em respon “Aquesta és la millor pregunta!”. De cop i volta s'anima i comença a parlar amb desimboltura sobre la música *chaabi*, un gènere que sempre sona a les festes i als casaments marroquins. Fins i tot m'ensenya amb el mòbil entusiasmada uns vídeos de diversos casaments on se la veu ballar

amb música *chaabi* de fons. Queda demostrat que als casaments, ella és l'ànima de la festa.

La Souad és musulmana practicant. Lamenta que des de la societat occidental hi hagi tanta desconeixença sobre el que diu l'Alcorà de l'home i la dona. En la seva opinió, a diferència del que pensa gran part d'occident, a l'Alcorà la dona té més drets que l'home, “el que passa que cadascú ho interpreta a la seva manera”. Per explicar-m'ho, posa d'exemple el dret a la poligàmia que l'Alcorà li atorga a l'home. M'explica que el llibre sagrat dicta que l'home té dret a estar amb quatre dones, però que no pot ser per voluntat pròpia de l'home, sinó que sempre hi ha d'haver un motiu justificat -per exemple, si la primera dona no pot tenir fills o si pateix una malaltia-. “La gent que coneix bé l'islam sap que és així, però molta gent el llegeix com li dona la gana”.

Porta vel, tot i que mentre parlem no el du posat. Va començar a portar-lo quan tenia 37 anys, fa només 12 anys, perquè segons explica, “ja havia arribat el moment”. Quan no el duia, mai havia patit cap discriminació, però en posar-se'l va notar que la miraven més pel carrer i, fins i tot, diversos cops l'han insultat verbalment. “Et tracten diferent quan portes vel i quan no, no accepten que et tapis el cap”.

En parlar de les discriminacions el to i la veu se li acceleren. Quan una dona es posa el vel, no només es posa un vel, sinó que amb la tela s'hi enganxen etiquetes que la discriminen simplement per la seva aparença física. Amb ràbia i decepció admet que, per experiència pròpia, la integració per a una dona musulmana que porta vel és més difícil que si en prescindeix.

No segueix molt els mitjans de comunicació -ni estatals, ni autonòmics, ni marroquins- però continua sent una fidel espectadora d'El programa de Ana Rosa. Això sí, recorda perfectament el discurs dels mitjans de comunicació sobre l'islam després dels atemptats de les Torres Bessones l'any 2001: “Deien coses en contra dels musulmans, coses que no eren certes o que no tenien res a veure amb la religió”.

Opina que “tenim un problema molt greu”, perquè aquests discursos d'odi perjudiquen la societat i deriven en l'augment de la islamofòbia. Indignada, comenta que la societat no s'interessa per entendre l'islam més enllà del que escolten als mitjans de comunicació. Li molesta que es parli de les dones musulmanes com un col·lectiu homogeni: “No pot ser que es pensi que les dones musulmanes son totes iguals, som totes diferents”.

Tornem 29 anys enrere, i confirma que des que va arribar el 1992 fins a l'actualitat “les coses

han canviat a millor” perquè la societat occidental cada vegada accepta més la diversitat religiosa i cultural. Malgrat tot, remarca que encara queda molta feina a fer per aconseguir una societat on s'accepti la convivència entre cultures i religions diferents.

La nostra conversa ha finalitzat i, un cop acabem de parlar, m'ofereix un cafè amb galetes. La Souad ha acabat agafant embranzida i vol seguir conversant. Mentre ens prenem el cafè m'explica el significat d'alguns dels versos de l'Alcorà que decoren la paret i m'ensenya més vídeos de casaments marroquins, on se la veu ballar sense vergonya. Sempre té ganes de tornar al Marroc, perquè una part d'ella s'hauria quedat a Larraix si no hagués estat perquè el seu marit treballava a Catalunya. Segueix fidel als seus orígens, a la seva cultura i la seva religió, però en un país amb costums i tradicions totalment diferents al Marroc. Li agradaria viure i veure un temps on la diversitat no signifiqués un problema per la societat occidental.

“NO HI HA INTERÈS PER ENTENDRE L'ISLAM MÉS ENLLÀ DEL QUE ESCOLTEN ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ”

RAP CONTRA EL RACISME, LA ISLAMOFÒBIA I L'ODI A LA IMMIGRACIÓ

Me presento: Soy Imane Raissali, mujer marroquí. Tengo 23 años de los cuales 15 aquí. Així es presenta Imane Raissali a la seva cançó *No lo soy pero* (2019). Sense embuts i ben clar: dona, marroquina, i immigrant. Més coneguda artísticament com Miss Raisa, la Imane és una cantant de rap de 24 anys que actualment està revolucionant el panorama musical emergent amb el missatge reivindicatiu de les lletres de les seves cançons. Nascuda a Tànger i criada a Tetuan, viu a Catalunya des de fa 17 anys, quan els seus pares van prendre la decisió de marxar del Marroc per venir a viure a Barcelona, on el pare hi treballava com a pescador. Prèviament, havia treballat a Portugal durant 13 anys, fins que el van traslladar a Catalunya, es va enamorar de Barcelona i va decidir assentar-s'hi i portar la seva família. Era l'any 2004 i ella tenia només vuit anys. Actualment la Imane porta una vida molt ocupada: estudia psicologia i treballa, és compositora i cantant de rap, i s'està formant com a model.

Les seves cançons mostren una Imane independent, extravertida, amb caràcter ferm i personalitat forta. Ho corroboro des del primer moment que comencem

a parlar. Amb un somriure a la cara i un català perfecte explica que li sembla molt interessant el tema de la integració de dones musulmanes immigrants i que, fins i tot, li ha explicat a la *coach* que avui tenia una entrevista sobre el tema.

En arribar a Catalunya se sentia molt emocionada de viatjar a un lloc nou. Tot i que a l'inici es va instal·lar al barri de la Barceloneta, actualment és veïna de Santa Coloma de Gramenet des de fa onze anys. Es van mudar perquè el pis era massa petit per sis persones -els pares, els dos germans, una germana i ella-. Al principi, Barcelona era per ella "un altre planeta" perquè tot li semblava diferent: l'idioma, el menjar, la cultura, les costums o la manera de vestir. Fins i tot els contrastos entre les diferents classes socials: "El Marroc és un país on riquesa i pobresa conviuen conjuntament a tot arreu. Pots veure perfectament un Land Rover passant pel costat d'un home demanant almoïna. Catalunya és més estable en aquest sentit".

Tot i que no li fos complicat mentalitzar-se que ja no vivia a la seva casa del Marroc, el xoc cultural i social estava present.

El que més li va impactar en arribar va ser veure una parella fent-se petons al carrer. "Me'n recordo i em faig gràcia a mi mateixa. Recordo com era la meva ment tant ingènua, tant petita, tant ficada a la meva cultura i al meu país". Progressivament, aquesta ment tant ficada a la seva cultura i al seu país es va anar barrejant amb el que anava aprenent de la cultura i les tradicions catalanes, teixint vincles i llaços entre els dos mons, i va acabar sorgint una combinació entre els dos països, Marroc i Catalunya. Un bon exemple d'aquesta barreja és la seva varietat a l'hora de menjar. Un bon *cous-cous* acompanyat del que va ser el seu gran descobriment a Catalunya: el pa amb tomàquet. I, perquè no, acompanyat d'uns dolços marroquins que a la mare li encanta cuinar. "Podent-me quedar amb les dues cultures, com em quedaré només amb una?" La seva identitat és marroquina, però també catalana.

La integració va ser fàcil, opina, gràcies a l'edat que tenia quan va arribar i al seu caràcter obert. Si hagués arribat sent més gran, hagués estat més difícil. "Jo sento que estic més que integrada, per mi mai ha estat un procés difícil, ha estat natural, perquè sóc una

persona molt sociable, espontània, amigable". I és veritat. És molt natural i transmet proximitat.

Al Marroc només va anar dos anys a l'escola, i després, va continuar els estudis a Catalunya. Recorda l'escola com una etapa molt bonica, perquè la "mimaven molt". En general, tenia una infància tranquil·la, i per la seva expressió quan ho explica es pot desxifrar que molt feliç. A Tetuan vivia tota la família en tres grans cases adossades, "era com si en un barri només hi visqués la meva família". Quan no estava a l'escola, estava al carrer jugant. Sovint també feia una visita al poble on van néixer els seus pares, a la zona del Rif, on sempre li feia il·lusió anar. Des de que va arribar a Catalunya ha tornat cada any al Marroc de vacances, però ja en fa tres que no trepitja terra marroquina. Quan va fer 18 anys va decidir que no era necessari visitar cada any el seu país d'origen, sinó que preferia fer turisme a altres ciutats i països, com Amsterdam, París o Malta. "Al cap i a la fi al Marroc sempre hi tornaré i ja el tinc molt vist, la resta del món no".

IMANE RAISALI

**TÀNGER (MARROC), 1996
ESTUDIANT DE PSICOLOGIA I
CANTANT DE RAP
17 ANYS A CATALUNYA**

Fotografia de Imane Raissali. Font: Imatge d'Instagram de Miss Raisa

"PODENT-ME QUEDAR AMB LES DUES CULTURES, COM EM QUEDARÉ NOMÉS AMB UNA?"

Entusiasmada per seguir l'escola a Barcelona, feia cas omís de les bromes cruels d'alguns nens perquè era "la nova" o perquè no entenia l'idioma, i se centrava en aprendre i aprofitar al màxim les classes. Per la Imane de vuit anys va ser molt fàcil aprendre dos idiomes nous. Tot i així, els primers dies a Barcelona s'enfadava amb ella mateixa perquè la mare havia après a parlar castellà més ràpid, fet que li va sobtar tenint en compte que és analfabeta. Amb molt d'esforç i constància va aconseguir parlar català i castellà en només tres mesos. A l'escola, a més d'assistir a una aula d'acollida on li ensenyaven les llengües d'una manera més concreta, demanava deures extres al professorat, i per si això no fos prou, quan arribava a casa agafava les Pàgines Amarilles que el carter deixava a les escales i ho copiava tot en un full per millorar el nivell lingüístic i la cal·ligrafia. Acostumada a l'alfabet àrab, havia d'aprendre des

de zero escriure l'alfabet llatí. Se li escapa el riure quan ho explica. "No m'agradava sentir que el meu nivell acadèmic era inferior, llavors m'esforçava el doble", comenta.

En alguna de les seves cançons presumeix -i amb raó- de la riquesa lingüística que li ha regalat immigrar. A casa parla àrab, però li és impossible no dir una frase sense un connector en català o castellà. L'àrab és la seva llengua materna, però també el català i el castellà. A més, parla anglès i francès. Set mesos després de mudar-se a Santa Coloma de Gramenet, quan estava acabant 4t d'ESO, va perdre el seu pare per culpa d'un càncer. "A dia d'avui encara estic una mica tocada, perquè és una cosa que no t'esperes mai". Li va marcar un abans i un després. Les seves notes van baixar a partir d'aquesta pèrdua, però amb molt d'esforç i sacrifici va aconseguir remuntar, acabar l'ESO i fer batxillerat.

És una noia molt oberta i riallera. Riu tota l'estona. Actualment treballa com a tècnica d'un programa social a la fundació privada Nous Cims i és estudiant de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya. Anteriorment, va estudiar un grau superior de Comerç Internacional i va treballar com agent de duanes a l'aeroport de Barcelona durant dos anys i mig aproximadament.

Li preocupava molt introduir-se al món laboral. Temia que fos complicat trobar feina per portar vel. I així va ser. L'empresa on havia de fer pràctiques no la va acceptar per dur-lo. "Em van fer un examen de lleis duaneres, em van fer parlar en anglès i en francès. Després de passar totes les proves, em van preguntar "¿vindrás vestida así?", i els hi vaig dir que sí. No em van tor-

nar a trucar". Indignada, comenta que la condició de no portar vel no només vulnera la llibertat religiosa en àmbit laboral, sinó que jutja a una persona pel seu aspecte físic o forma de vestir. A més, és un requisit que afecta dones i musulmanes, dos dels col·lectius menys representats en l'àmbit laboral occidental.

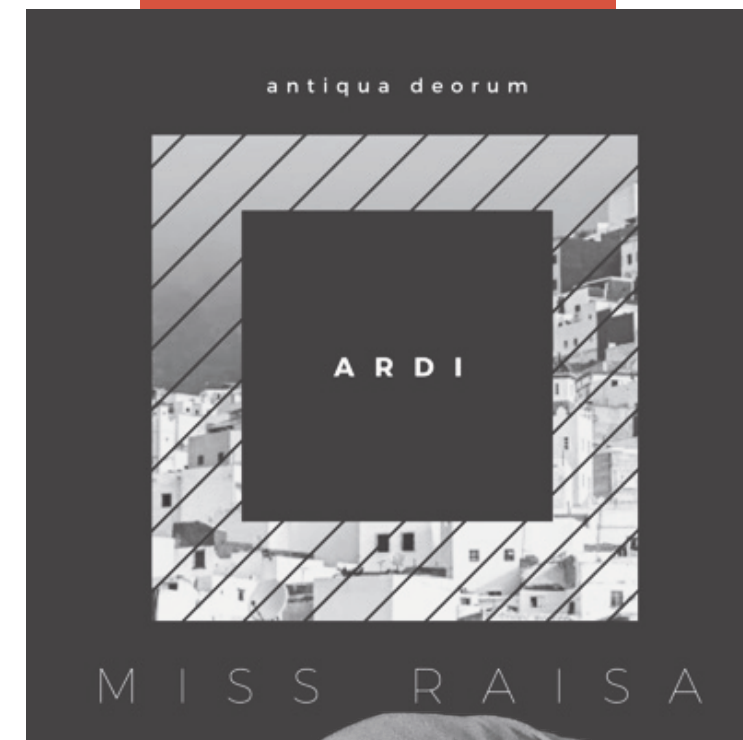
El principal motiu pel qual el duu és "per trencar amb els estereotips i demostrar que una dona amb vel no és ni més vàlida, ni menys vàlida, ho és igual que qualsevol altra dona, i pot arribar als objectius que vulgui, com qualsevol altra". També el porta per ser identificada com a dona musulmana, així com per privatitzar la seva sexualitat. Se'l va posar per primera vegada als 12 anys, però admet amb un somriure trapella que "no tenia ni idea de perquè me l'estava posant, era per reproduir una mica fer-me gran".

Que la integració hagi estat fàcil per la Imane no significa que no hagi patit casos discriminatoris. Que no l'acceptessin a les pràctiques n'és un clar exemple, però aquest no és l'únic. Sense que em doni temps a preguntar-li si em pot posar algun exemple més, ja comença a explicar-me'n un altre. Li agrada molt xerrar i es nota. És fascinant la capacitat que té de narrar aquestes experiències discriminatòries sense faltar al respecte i amb un somriure a la cara.

Un dels pitjors casos que recorda va ser al metro. "Un home se'm va apropar molt, a dos centímetres, i em va dir *¿De que vas disfrazada? Veo a muchas disfrazadas como tú en esta zona*, i li vaig contestar que no qüestionés la meua forma de vestir, al que ell va respondre *carnaval ya ha pasado*". Anava vestida amb texans

i una dessuadora, l'única diferència era el vel. L'home estava molt a prop de la seva cara, li notava l'alè. Ho diu amb cara de fàstic. "Em vaig fer la forta, i quan el noi va sortir, em vaig trencar, vaig començar a plorar, em va donar un atac d'ansietat". El metro anava ple de gent i ningú no va dir res.

Un altre cas que recorda amb molta impotència és quan un senyor la va començar a insultar pel carrer sense que hagués fet res. Era el dia del seu aniversari. Va tornar a casa i va començar a escriure perquè necessitava treure la ràbia. Així fou com va néixer la primera cançó que va publicar i que més endavant li faria escalar posicions al món del rap amateur, *No lo soy pero*. Des de llavors no ha parat de publicar temes. Una de les seves últimes cançons publicades és *Ardi*, inspirada en les petites coses que li encanten del Marroc.

Portada d'*Ardi*.
Font: Amazon

Portada de *No lo soy pero*. Font: Spotify

Miss Raisa, micròfon en mà, en un concert. Font: Hijabi Plus

"M'ESFORÇAVA EL DOBLE PERQUÈ EL MEU NIVELL ACADÈMIC NO FOS INFERIOR"

“LA MEVA RELIGIÓ ÉS FEMINISTA. ÉS LA PRIMERA RELIGIÓ QUE CREU QUE HOMES I DONES SÓN IGUALS”

Per la Imane, l'islam no és només una religió, és un estil de vida. L'any passat es va llegir l'Alcorà en castellà i àrab simultàniament, perquè tot i parlar àrab, “l'Alcorà té un llenguatge molt complex i està ple de metàfores i construccions literàries difícils d'entendre”. Ho va fer per informar-se i buscar per ella mateixa la seva espiritualitat. Pel que va entendre, no creu que hi hagi desigualtat entre l'home i la dona a l'Alcorà, sinó que Al·là busca la bondat per tots igual. Quan li pregunto si és compatible ser feminista i musulmana es queda callada, i treu el llibre que està llegint actualment: *Feminismo e islam. Las luchas de las mujeres musulmanes contra el patriarcado* (2020) de Zahra Ali. “La meva religió és feminista. És la primera religió que creu que els homes i les dones són iguals”. No li agrada el concepte de «feminisme islàmic» perquè creu en un feminisme global “que recolzi i fomenti els drets de totes les dones, més enllà de la religió”. Parla amb molta maduresa. És una noia compromesa amb els drets de les dones, encara més de la comunitat de dones musulmanes.

Tot i així, opina que “totes les persones que han transcrit l'Alcorà han estat homes, per tant tots en voldran sortir beneficiats”. Afegeix que “la cultura marroquina i l'educació que donen algunes famílies ha fet molt de mal en la religió, perquè per conveniència dels homes es tergiversen moltes coses”. Pel que explica, és la interpretació i tergiversació dels textos el que pot plantejar una relació desigual entre homes i dones, però no l'Alcorà en sí.

La música és la seva teràpia, una forma de desfogar-se. Rapeja des dels 14, però no va ser fins fa poc més d'un any que va atrevir-se a publicar cançons seves. Actualment, compta amb més de 31.500 seguidors a Instagram i més de 37.700 subscriptors al canal de Youtube. Quan va fer pública la seva primera cançó *No lo soy pero* (2019) va adonar-se que connectava amb el públic

més del que es pensava, que tenia un missatge, que la seva música podia ser un altaveu per transmetre'l i representar la comunitat de dones musulmanes. Totes les lletres es basen en vivències personals, amb les quals vol comunicar els seus ideals en contra el racisme, la islamofòbia i el masclisme. Són lletres plenes de veritats. El seu objectiu és empoderar la dona musulmana i demostrar que “tenim més coses en comú que no pas coses que ens diferencien”.

Com a figura pública, cada dia s'enfronta a crítiques a les xarxes socials. Des del “no saps el que et perds no menjant porc” al “el vel al teu país”, o “no ets una bona musulmana perquè rapeges”. Encara es troba persones que diuen que s'ha de treure el vel per integrar-se. “Però què vol dir per ells integrar-se?” Deixa la pregunta a l'aire i seguidament respon: “Per mi, jo estic integrada”. “Em diuen moltes coses lletges, però la meua manera de respondre i reaccionar té molt auto-control”. Li diuen que és la reina de la paciència. “Rebo odi pels dos llocs per igual, no només de gent no musulmana sinó també de musulmans que creuen que són un mal exemple”. Sap que rebrà crítiques, però també sap que hi ha moltes persones que han après i han obert la ment gràcies a la seva música. “Això em dona gasolina”, recalca.

Quan vivia al Marroc no seguia molt els canals de comunicació, però no es perdia cap partit del Barça que retransmetien per la televisió. Recorda que a casa seva, si no hi havia posat un canal amb dibuixos animats, n'hi havia un amb partits del Barça. “Fins i tot me'n recordo de Ronaldinho!”, exclama. Ja era una fidel seguidora abans de venir. Quan va arribar a Barcelona es va aficionar al canal Super3, que la va ajudar a perfeccionar el català. Indignada, diu que mai li van donar el carnet. Ho explica bromejant, però encara ho té gravat a la memòria.

Grabant a l'estudi, on la Imane s'hi passa hores treballant les seves cançons. Font: Imatge d'Instagram de Miss Raisa

Actualment tampoc segueix els mitjans tradicionals. Quan es vol informar d'alguna cosa ho busca a Internet. Tot i això, pel que veu i escolta de tant en tant, opina que els mitjans potencien molt les etiquetes. Lamenta que els periodistes parlin de la religió islàmica sense haver-se informat abans, i li molesta que s'insisteixi sempre en l'origen d'una persona immigrant. “Quan un home espanyol maltracta a la dona, li diran *maltractador*. Però quan és un maltractador immigrant, li diran *maltractador immigrant*”.

Té clar quins són els factors que alimenten la islamofòbia: Les *fake news*. “Totes les notícies dels musulmans són negatives, per exemple, associar terrorisme amb islam enlloc d'associar-ho amb les persones que han comès l'acte”. Després, afegeix: “I els partits d'ultradreta radicals que culpabilitzen l'immigrant”. Estem en campanya electoral a Catalunya, i en parlar de l'ultradreta i la immigració és impossible no comentar la campanya d'*Stop Islamización en Cataluña*, del partit ultradretà Vox. “No existeix la islamització a Catalunya.

Cadascú segueix la religió que vol i punt”. Riu, però sap que és un problema seriós que s'ha de tractar, ja que és un partit que han votat més de 200.000 persones en les darreres eleccions al Parlament i han obtingut 11 diputats. La Imane és una del milió de persones a Catalunya que no pot exercir el dret a vot. “Visc a Catalunya des de fa 16 anys, treballa, sóc una persona més de la ciutadania, però no em donen aquest dret”.

Per acabar, fem un repàs de la seva evolució a Catalunya com a persona. Va arribar sent un nena marroquina una mica tímida, i ara és una noia marroquina i catalana, extravertida, molt oberta i sense por de projectar la veu al món. I riallera, molt riallera. Pots parlar amb la Imane de qualsevol cosa. Li agrada molt debatre i conèixer les idees dels altres, sempre des del respecte i l'educació. Li fascina la ment humana, per això s'ha endinsat en el món de la psicologia. En comparació quan va arribar, ara presencia més comentaris masclistes, contra l'islam o la immigració, però

també més consciència social, més gent compromesa amb la realitat, moltes més lluites feministes, antiracistes i antifeixistes.

Amb les seves cançons desitja arribar a molta més gent, seguir conscienciant de la importància de conèixer la diversitat i trencar amb els prejudicis establerts sobre la dona i l'islam. El seu missatge està ple de valors com la superació, la sororitat, el respecte i la tolerància. Sens dubte, una melodia que s'ha de projectar i escoltar al món.

LA LLUITA PER LA LLIBERTAT SAHRAUÍ A L'ESTRANGER

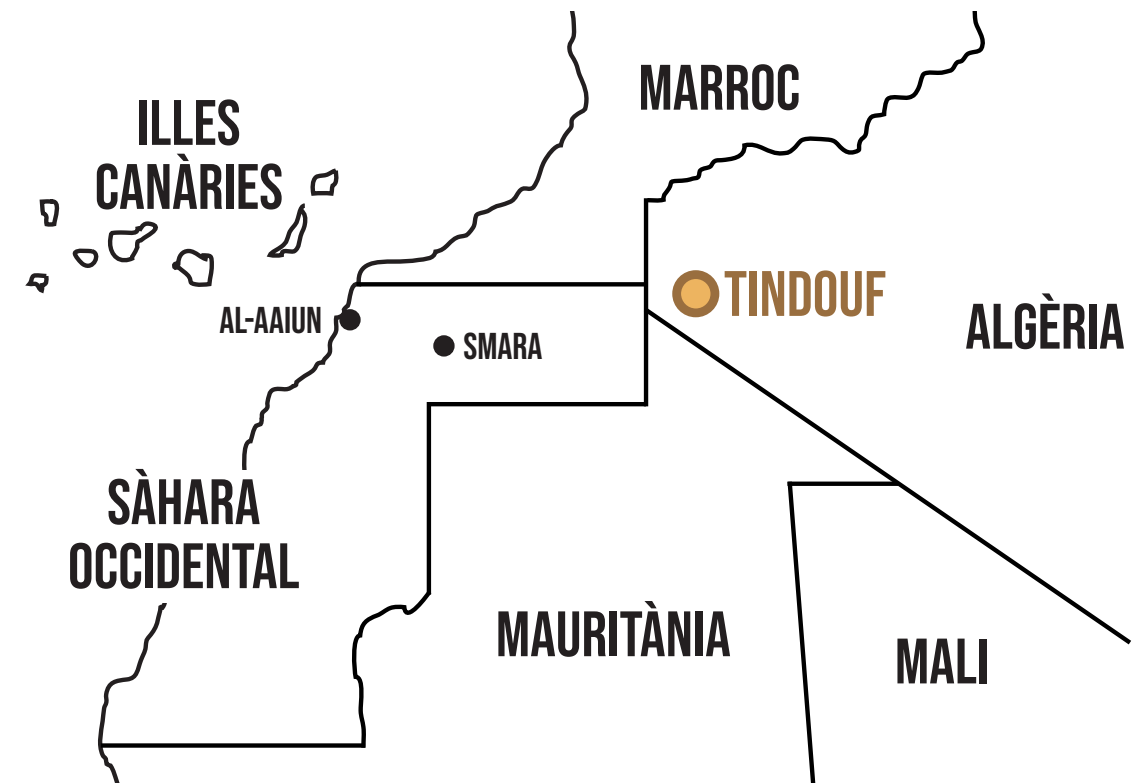
Fotografia de Nora Mulay. Font: Dirigint la mirada

NORA MULAY

**CAMPAMENTS REFUGIATS
DE TINDOUF (ALGÈRIA), 1995
ESTUDIANT D'ADMINISTRACIÓ D'EMPRESSES
12 ANYS A CATALUNYA**

Es diu Nora Mulay, té 25 anys i és refugiada sahrauí. Va instal·lar-se a Catalunya fa 12 anys, i des de llavors, viu a Olesa de Montserrat amb una família d'acollida. És estudiant d'Administració d'Empreses, treballa en un supermercat i compagina els estudis i la feina amb la seva labor com activista per la llibertat del poble sahrauí. Físicament a Catalunya però mentalment a 2.400 quilòmetres d'aquí, la Nora és un dels molts infants que va néixer enmig d'un gran conflicte oblidat que fa més de 45 anys que dura.

Des del primer moment es mostra una noia tranquil·la, simpàtica, somrient i sens dubte, una jove molt compromesa amb la lluita per la llibertat del Sàhara Occidental, territori en Estat de Guerra des del novembre de 2020, quan el Marroc es va saltar l'alto el foc signat el 1991. El conflicte es remunta al 1975, amb l'ocupació del Marroc a gran part dels territoris sahrauís, que va desencadenar una guerra que finalitzaria 16 anys després amb els Acords de Pau de 1991. Aquests pactes establien un armistici entre el Marroc i el Front Polisari i la celebració d'un referèndum d'autodeterminació pel poble sahrauí. La Nora i molts altres sahrauís encara l'esperen. L'ocupació i les atrocitats de la guerra van fer que moltes persones no tinguessin cap altra opció que exiliar-se a Algèria, on, 45 anys després, encara sobreviuen assentats en camps de refugiats.

La Nora va néixer l'any 1995 als camps de refugiats sahrauís de la província de Tindouf, al sud-oest d'Algèria, frontera amb el Sàhara Occidental. Filla d'un matrimoni desplaçat per l'ocupació, fins als set anys no va conèixer cap altra realitat que la de viure a l'exili, en uns campaments amb condicions de vida molt difícils, que depenen totalment de l'ajuda humanitària. Quan tenia set anys, l'any 2003, va visitar Catalunya per primera vegada amb el projecte "Vacances en Pau", un projecte d'acollida temporal de nens i nenes sahrauís dels campaments de Tindouf per part de famílies residents a Espanya durant els mesos de juliol i agost. "Jo venia els estius. Espanya sentia responsabilitat històrica amb els sahrauís, el mínim que podia fer era deixar que els infants passessin l'estiu en millors condicions que a la inhòspita hamada algeriana, on se superen els 55 graus", explica. El projec-

te funciona des de mitjans de la dècada dels 80 i és organitzat pel Ministeri de Joventut de la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), la Delegació del Front Polisari a Catalunya i les ONG solidàries amb el poble sahrauí.

La Nora va seguir participant en aquest projecte fins que, quan tenia 11 anys, la seva família li va donar l'oportunitat de quedar-s'hi per estudiar. Després d'un llarg procés de burocràcia i molts tràmits entre la seva família biològica i la seva família d'acollida, l'any 2009 va poder instal·lar-se definitivament.

Malgrat que Catalunya no era terra desconeguda per ella, quedar-s'hi a viure va ser més complicat. El nivell escolar era molt més dur que als campaments de Tindouf i, al principi, barrejava tots els idiomes. Va arribar sabent castellà -l'estudiava a l'escola, perquè és el segon idioma

més parlat al Sàhara Occidental- però no sabia res de català. Per sort, la seva família l'ajudava molt: "Em buscaven classes de repàs i m'explicaven el que no entenia". Ara parla hassania -la seva llengua materna-, àrab, castellà, català, francès, i xampurreja l'anglès.

A part de l'adaptació a l'escola, no va tenir gaires problemes en cap altre àmbit. Orgullosa, explica que en les reunions de les famílies d'acollida -on es troben els pares per fer un balanç sobre la situació dels joves sahrauís acollits- la seva mare és la que estava més callada, perquè "la seva filla" no tenia mai cap problema, es relacionava amb tothom i no patia discriminacions. "Mai m'han preguntat si sóc musulmana, però sí que m'han confós per gitana. Com que soc morena de pell i abans portava una cabellera llarguíssima...", diu rient.

“TING SORT QUE LA FAMÍLIA QUE TINC CONEIX MOLT BÉ LA MEVA SITUACIÓ I LA DEL SÀHARA OCCIDENTAL”

La Nora en una de les darreres visites als campaments de refugiats de Tindouf. Font: Imatge cedida per Nora Mulay

Reconeix que ho ha tingut tot molt fàcil, i això és, en part, gràcies a la seva família d'acollida -els seus pares i el seu germà-. “He tingut sort que la família que tinc coneix molt bé la meva situació i la del Sàhara Occidental, fins i tot en sabien més que jo!”, exclama entusiasmada. Un dels dies que més l’ha marcat estant a Catalunya va ser la primera festa del xai: “Estava frustrada perquè era la primera vegada que passava la festa del xai sola, lluny del meu país, envoltada d’una religió totalment diferent. Sense saber-ho, la família em va preparar una sorpresa. El meu germà va matar un xai i els pares van muntar una haima al jardí per celebrar-ho amb gent que coneixia de diferents associacions.” Mentre ho explica, para un moment perquè se li escapen unes llàgrimes. “Em va sorprendre molt. Va ser un gest molt bonic. Els hi estaré sempre agraïda”, afegeix emocionada.

Tampoc no oblida la primera vegada que va anar al supermercat amb la mare. Va passar de viure amb els aliments justos -a causa

de la dependència de les ajudes humanitàries- a passejar pels passadissos del Bon Preu amb dos carros plens de menjar i beguda. “La primera vegada vaig pensar *On portarà la mare tot això? Per a qui és?*”. Es va quedar bocabadada en descobrir que tot era per casa seva. “Per casa nostra tant de menjar?”, es preguntava. Acostumada a una dieta d’arròs amb llet, lleties, mongetes i cous-cous, se li feia estrany poder escollir entre centenars d’estanteries el seu pròxim àpat. Ara treballa en un supermercat i veu, dia rere dia, carros plens de menjar. S’adona de com són de diferent les condicions de vida entre els campaments de refugiats sahrauís i Catalunya, i com passem per alt els privilegis que tenim.

No dur el vel també és un factor que creu que li ha facilitat les coses. “Tinc amigues musulmanes que només per dur vel han patit moltes més discriminacions”. A les reunions de les famílies d’acollida, es feia palès com les noies amb vel tenien més dificultats d’integració, sobretot al món

laboral. “Algunes se l’havien de treure a la feina, i se’l tornaven a posar al carrer. Ho trobo horrible. Si acceptes algú, l’has d’acceptar tal com és”. Només ha dut el vel durant les classes de religió als campaments, perquè el seu professor les obligava, però té clar que per voluntat pròpia no se’l posaria mai. “Abans em poso la melfa que el vel”, recalca. La melfa és una lleugera tela que cobreix tot el cos, tradicional del Sàhara Occidental, que s’associa a la necessitat de protegir-se de les tempestes de sorra. “Alguna vegada he anat amb melfa pel carrer i m’han mirat estrany. M’és igual, perquè la melfa identifica d’on sóc i d’on vinc”.

Tot i les dures condicions de vida als campaments, la Nora recorda una infància molt bonica. Anava a l’escola, corria sense parar, i jugava amb els amics. Va créixer escoltant la música de Mariem Hassan -que parla de llibertat i de pau- i la de Viva El Polisario, cançons que encara escolta i que li recorden d’on ve i quina és la seva lluita.

Per la Nora, l’islam és pau, ho té clar. “És alguna cosa que tens amb Déu, un moment que tens per tu mateixa”, explica. “Jo, per exemple, agafo la sejada (catifa per resar), i potser estic trista, enfadada, o pensant en la meva família, i li demano a Déu reunir-me amb ells. No m’obsessio en si es compleix el que li demano, simplement m’ajuda a sentir-me bé”. Sap que hi ha molts prejudicis sobre la dona musulmana, però en fa cas omís. Sovint es reuneix amb un grup de dones sahrauís, on conversen i debaten sobre la situació al seu país, i són una infinita varietat de dones sahrauís musulmanes, totes feministes: “Dones als territoris ocupats, als campaments, a Espanya, Veneçuela, Cuba, Itàlia, unes més o menys religioses, lesbianes... Totes sahrauís, totes musulmanes, i totes feministes”. Té clar que, si la gent veïés aquestes dones, trencarien tots els estereotips. Afegeix que la dona és el pilar fonamental de la societat sahrauí. Durant la guerra, va esdevenir una peça clau pel desenvolupament del poble, donat que els homes marxaven a lluitar. “Sense elles, res no hauria estat possible”, raona.

No hi ha dubte que la Nora és dona sahrauí, però legalment parlant, és apàtrida. És una de les moltes persones sahrauís refugiades a Espanya que han vist aquest estatut com la millor opció per assentar-se al país, ja que el DNI i el passaport que els hi atorga la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD) no són vàlids a Espanya, perquè aquest no reconeix la RASD. Explica que abans d’instal·lar-se aquí va demanar la nacionalitat, ja que el seu avi té DNI espanyol i, com a descendent, hi té dret. Però no va sortir bé. “Quan vaig portar la meva documentació per fer els papers, em donaven l’opció de ser algeriana, marroquí o apàtrida. No em donaven cap altra opció, em vaig quedar en blanc. Els hi vaig dir: Jo sóc sahrauí. Vull ser apàtrida abans que algeriana o marroquí”. Ho narra amb indignació. Des de llavors que té l’estatut d’apàtrida. “No em donen la nacionalitat ni pels dotze anys que porto aquí, ni per descendència”, comenta amb més ràbia. És l’única de la seva família amb aquest estatut, la resta dels membres tenen nacionalitat sahrauí, però també tenen pasaport algerià.

“NO M’OBSESSIONO EN SI ES COMPLEIX EL QUE LI RESO A DÉU, SIMPLEMENT M’AJUDA A SENTIR-ME BÉ”

Vestida amb la melfa, la Nora no s’avergonyeix de caminar pel carrer amb la vestimenta tradicional del seu país d’origen. Font: Imatge cedida per Nora Mulay

Deixar la família no va ser gens fàcil. Des que resideix a Catalunya ha tornat a passar cada estiu als campaments, però ja fa tres anys que no els trepitja. Mor de ganes de tornar i poder estar amb la família. Explica que els seus pares biològics estan separats, i que té un germà més petit. Per part de mare en té dos més, i per part de pare, cinc. Tot i així, en un principi diu que té només tres germans, el petit i els dos per part de mare, ja que són amb els que ha viscut tota la vida. Està en contacte amb ells cada dia, sobretot amb el seu germà i la seva mare, amb qui parla cada nit.

Estan tots repartits arreu del territori sahrauí: la mare i els germans petits estan als camps de refugiats, i el pare i el germà gran estan al front. Aquest últim va anant i tornant entre el front i els camps de refugiats, perquè treballa com a policia i es pot moure amb més facilitat. En canvi, el seu pare està al front des del primer dia, i a vegades passen setmanes sense saber res d'ell. Per la Nora és una agonia. "Escolto que hi ha hagut un màrtir i el primer que penso és que pot haver estat el meu pare", diu preocupada. "Llavors truca i em quedo més tranquil·la". També té cosins als territoris ocupats, però no hi té tant contacte.

Són molts els joves dels camps de refugiats que s'han allistat, i la Nora, frustrada després d'una lluita pacífica de 45 anys on no s'ha aconseguit res, no descarta anar-hi. Sorpren com, tot i no haver trepitjat mai el territori sahrauí, està disposada a lluitar pel seu país. "Ningú vol una guerra, però és ara o mai. És la nostra oportunitat". La situació la supera: "Estem veient els nostres recursos passar per davant dels nostres ulls, assentats en un

camp de refugiats, en un territori que no és nostre". Des de Catalunya, participa en totes les iniciatives possibles per fer ressò de la situació als camps sahrauís, però li agradaria poder-hi ser presencialment.

No creu que se celebri el referèndum d'autodeterminació que els hi van prometre, però té clar que el conflicte no s'aturarà fins que el Sàhara Occidental assoleixi la independència. Després de tants anys de promeses, ja no creu en els polítics. Quan li pregunto pel paper de les institucions internacionals, com l'ONU, no tarda a respondre: "Decepció i engany", i encara més si es tracta de les institucions espanyoles. "Com ex-província espanyola, Espanya té una gran part de culpabilitat. Espanya ha de solucionar aquest conflicte, però no ho fa perquè té por del Marroc".

Lamenta el poc coneixement sobre aquest tema en àmbit global i estatal, en part, per culpa de l'escassa cobertura mediàtica. Gairebé no hi ha periodistes al terreny, i per tant, és molt complicat saber què hi passa realment. L'única manera que té la Nora per estar al dia de la situació al seu país és a través de xarxes socials -i parlant amb la família, és clar-. Cada dia visita la pàgina web de Sàhara Dempeus, una entitat activista i juvenil que lluita per trencar aquest silenci informatiu: "Els sí que estan al dia del què passa als campaments i als territoris refugiats", afirma. Tot i que de petita la seva família tenia una televisió, la Nora no li feia cas, "era una nena i preferia jugar a fora". A Catalunya tampoc segueix cap mitjà de comunicació en concret, però per estar al corrent de l'actualitat catalana i espanyola, a vegades mira algun resum de TV1.

"ESTEM VEIENT ELS NOSTRES RECURSOS PASSAR PER DAVANT DELS NOSTRES ULLS, ASSENTANTS EN UN CAMP DE REFUGIATS, EN UN TERRITORI QUE NO ÉS NOSTRE"

Amb la samarreta "Catalunya amb el Sàhara" als camps de Tindouf. Font: Imatge cedida per Nora Mulay

Parlar amb la Nora és molt agradable i enriquidor. La conversa podria durar hores i hores. Per acabar, tornem dotze anys enre, quan la Nora de 14 anys va assentar-se a Catalunya, i valora com ha canviat la tolerància de la immigració des de llavors. "S'ha evolucionat a passes petites", raona. Les persones l'entenen més, s'interessen més pel seu cas, la seva cultura i tradició, sobretot les noves generacions que pugen, perquè ja creixen i s'eduquen en un ambient de "persones blanques i negres, cristians i musulmans, dones amb vel i sense vel". En definitiva, en una societat més diversa.

Amb la mirada fixada al futur, afirma que, tot i que a Catalunya s'hi sent com a casa, espera amb ànsia tornar al Sàhara Occidental. No té clar què farà quan

acabi els estudis d'Administració i Empreses, però entretant, seguirà lluitant en la distància per donar a conèixer la situació als camps de refugiats sahrauís de Tindouf. Ha crescut entre dues terres i dues famílies, amb cultures, tradicions i condicions ben diferents, però té clar quina és la seva identitat: és dona musulmana sahrauí, encara que la seva documentació no ho acrediti així. Reconeix amb tristesa que no és segur que pugui arribar a veure la independència del seu poble, però això sí, no té cap mena de dubte que els seus fills creixeran en un Sàhara lliure.

"NINGÚ VOL UNA GUERRA, PERÒ ÉS ARA O MAI. ÉS LA NOSTRA OPORTUNITAT"

UNA DÈCADA D'ESPERA INTERMINABLE PER TORNAR A CASA

La Noor Alchick té 34 anys, és siriana i viu a Catalunya des de fa dotze anys, quan encara no havia començat la guerra a Síria. L'any 2009 es va instal·lar a Tarragona per estudiar el Màster d'Estudis Culturals del Mediterrani i un Doctorat en Estudis Humanístics a la Universitat Rovira i Virgili, però en acabar els estudis sis anys més tard, es va traslladar a Barcelona, on actualment treballa a l'oficina internacional de l'Escola de Turisme, Hoteleria i Gastronomia CETT. Poc s'imaginava que, dos anys després de la seva arribada a Catalunya, esclataria una brutal i sagnant guerra civil a Síria que li impediria tornar a casa. Encara menys que, deu anys més tard, el conflicte continuaria.

Resideix a un pis al cor de l'Eixample amb una companya que va conèixer durant el màster. És petit però molt acollidor. Ens traiem les sabates per no embrutar la catifa del menjador i seiem al sofà. Fa només uns minuts que parlem però sembla que ens coneguem de tota la vida. És una dona transparent, molta amable i oberta.

Nascuda i criada a Damasc, va venir a Catalunya amb l'objectiu de cursar estudis de postgrau universitari, però també perquè

necessitava marxar del país una temporada. Vivint a Síria sentia molta pressió per part de la família per seguir les pautes habituals d'una dona al seu país d'origen: casar-se, tenir fills, i dependre dels pares o del marit. "Allà és molt difícil ser dona i independent. Et cases, o et cases", afirma.

Tot i que a Síria va tenir una infància molt feliç, l'adolescència va ser molt dura. El seus problemes de pes la van fer patir molt, perquè "era molt important que estigués guapa i atractiva, però al mateix temps no podia ensenyar res". "A més, el teu valor com a dona venia del físic, no de la ment", afegeix. Ja no era una nena, no podia vestir de la mateixa manera, ni podia tenir amics nois. A mesura que creixia, s'adonava que el més important per una siriana era el matrimoni, la família i l'estètica, però per a ella res d'això era una prioritat. Buscava fugir d'aquesta pressió i començar una nova vida, una vida que fos seva. En una trobada de joves voluntaris de la Creu Roja a Sèrbia va conèixer un noi de Tarragona que li va parlar del màster, i va veure en aquests estudis una gran oportunitat per marxar. Sense dubtar-ho, va agafar un avió amb destí Catalunya.

"A SÍRIA ÉS MOLT DIFÍCIL SER DONA I INDEPENDENT. ET CASES, O ET CASES"

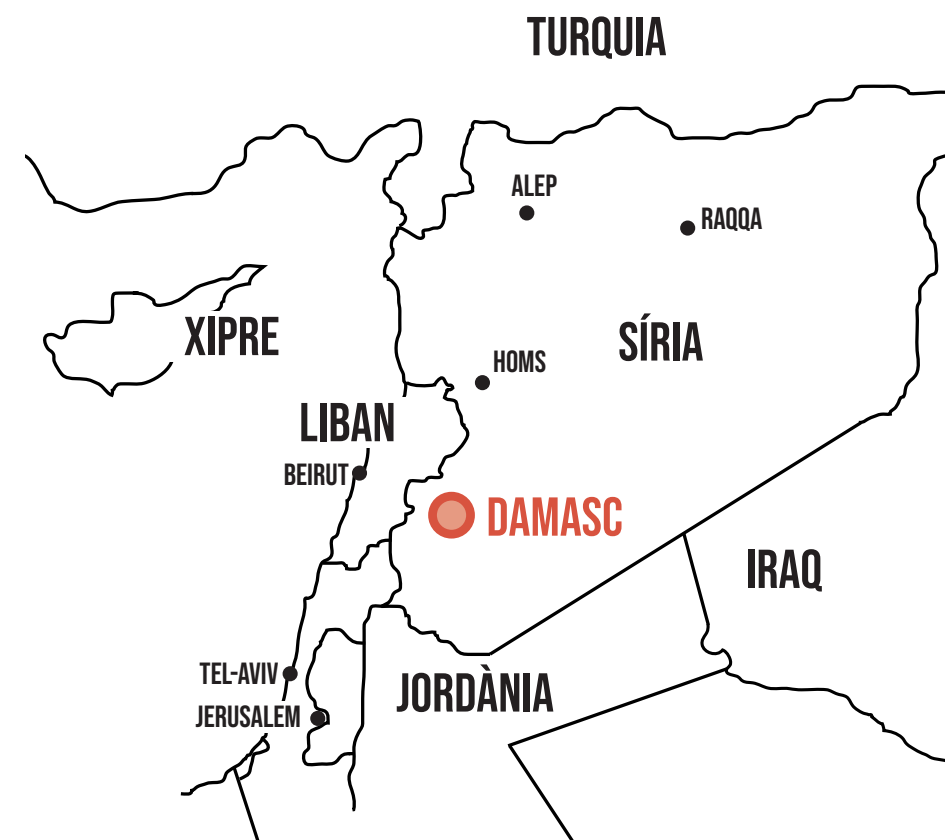
Fotografia de Noor Alchikh. Font: Institut Europeu de la Mediterrània

NOOR ALCHIKH

DAMASC (SÍRIA), 1986
DIRECTORA DE PROJECTES I
CONTRACTACIÓ INTERNACIONAL A CETT
12 ANYS A CATALUNYA

Els seus primers dies aquí van ser una disbauxa. Van coincidir amb la Festa Major de Santa Tecla, i l'ambient festiu la va ajudar a fer amistats i teixir vincles de seguida: "Com que el màster era internacional, tots estàvem en la mateixa situació, i jo tenia la sort de conèixer el noi que me n'havia parlat, que em va presentar tots els seus amics catalans". Només arribar va notar grans diferències entre Catalunya i Síria. Acostumada a un país amb un escàs consum d'alcohol, de cop i volta es va trobar envoltada de gent que no parava de consumir-ne. "Per mi era estrany. La gent bevia i sortia fins a la matinada. Fins i tot coincidia amb professors de festa", diu rient. També va passar de vestir molt tapada, a poder portar tirants o vestits curts. "Allà existeixen uns codis en el vestir totalment diferents. Encara que no duguis vel, has d'anar tapada", explica. Amb ulls nostàlgics, qualifica els seus primers anys d'estudiant a Tarragona com "els millors".

Tot li feia il·lusió perquè era nou per ella. També l'idioma. Amb un castellà amb accent àrab, explica que no ha assistit mai a classes de llengua, sinó que va aprendre català i castellà "de la gent, del carrer i dels amics".

“SI ESTIC INTEGRADA, TINC VIDA SOCIAL, AMICS I FEINA ÉS PERQUÈ NO PORTO VEL”

La Noor en una visita a Düsseldorf, a Alemanya, país que ha acollit el seu germà.
Font: Casa Elizalde

En l'àmbit acadèmic no va tenir problema, ja que va cursar el màster en anglès, idioma que domina a la perfecció. Ara parla àrab -la seva llengua materna- anglès, castellà i català, tot i que aquest últim li costa més.

L'ambient estudiantil i internacional la va ajudar a adaptar-se ràpidament, però existeix un altre factor rellevant: no duu vel. A Síria l'ha portat sempre, però treure-se'l va ser el primer que va fer només en arribar. De fet, se'l va llevar a l'aeroport mateix. “Si jo ara estic integrada, tinc vida social, amics i feina, és perquè no porto vel. Si el portés tot seria més difícil, no perquè jo fos diferent, sinó perquè em veurien diferent”. Creu que hi ha una visió d'inferioritat, fruit dels prejudicis, que no ajuda a la integració d'aquelles dones que sí que el duen. Quan els hi va comentar a la família que se l'havia tret, no s'ho van prendre gens bé. De fet, va tornar a Síria l'any 2010 pel casament de la seva germana i la mare la va obligar a posar-se'l,

perquè per ella era “un escàndol”.

Al principi no ho volia veure, però a mesura que anava coneixent la societat del seu país d'acollida, s'anava topant amb comentaris discriminatoris i s'adonava dels molts prejudicis que existeixen vers la dona musulmana. Un dels estereotips més sorprenents amb què s'ha trobat va ser quan un amic li va dir que totes les dones musulmanes feien pudor. A part de comentaris d'aquest tipus, on s'homogeneïtza el col·lectiu, n'hi ha uns que es repeteixen indiscutiblement: “Que la dona és submissa, que no treballa, ni estudia. No s'imaginin una dona musulmana amb un doctorat, per exemple”. Fins i tot lligar a vegades li és més complicat. “Un noi del Tinder em va bloquejar quan va saber que era de Síria”, comenta rient.

Opina que aquests prejudicis venen sobretot dels mitjans de comunicació, que sense adonar-se fomenten una imatge ne-

gativa del col·lectiu. “Hi ha dones que no s'han acabat d'integrar, i només per això pensen que és el cas de totes les immigrants. Hi ha una falta d'informació molt gran”. Creu que eliminar aquests estereotips ajudaria molt a la seva integració, perquè són una barrera exterior que les posiciona en un punt de partida inferior.

Adaptar-se a la gastronomia també va ser complicat, sobretot perquè no consumeix carn de porc ni peix, i al principi, tot el que veia als mercats era porc i marisc. A més, també havia de fer front als comentaris sobre la prohibició d'alguns aliments a l'islam: “És molt pesat. Tothom pregunta *Per què? Però per què? I això per què?* No són comentaris violents, però, oi que a un vegetarià no li pregunten per què no menja carn?”. A poc a poc va anar coneixent altres aliments, i va aconseguir fer una barreja entre plats catalans i plats sirians, com albergínies amb arròs, hummus, o xauarmes.

A Catalunya era -i és- molt feliç, però des del 2011 viu en una preocupació constant. Les revoltes als països àrabs van donar a Síria -i a la Noor- l'esperança de desfer-se de 40 anys de règim de la família Al Asad. El torn de Síria mai no va arribar. Des de l'inici de la guerra civil que encara resona arreu del món, milions de ciutadans han abandonat casa seva a la recerca de refugi. No és el cas de la família de la Noor. Van decidir aguantar les atrocitats de la guerra, esperançats que aquesta s'acabés ràpid. No va ser així, i quan es van plantejar fugir, era massa tard. Les fronteres estaven tancades i era impossible escapar. El seu germà, però, sí que ho va aconseguir. Per decisió personal, l'any 2015 va pujar en una barca direcció Grècia amb la dona i els fills a buscar un millor futur a Europa. Actualment és refugiat a Alemanya i la Noor l'ha visitat en diverses ocasions. La resta de la família no l'ha pogut tornar a veure des de la visita de l'any 2010.

Després de deu anys sota bombardejos diaris, finalment Damasc ha trobat un xic de tranquil·litat, tot i que en condicions inhumanes. “Tens un tall de llum quatre hores, després torna durant dues hores, després un al-

tre tall de quatre hores, i els talls d'aigua són pitjor... i així porten deu anys. Aquí estem una hora sense llum i ens tornem bojós. Imagina deu anys”. Ens quedem en silenci, assimilant com ha de ser una vida en aquestes condicions. “Han tornat 50 anys enre-re. O més”. Creu que s'ha arribat a una guerra de tals dimensions per les ingerències de països estrangers: “Actualment no hi ha una guerra civil a Síria, sinó una guerra de poders dins de Síria”. Només veu una possible solució del conflicte: que Rússia i Iran “deixin de posar-se pel mig”.

Per seguir l'actualitat siriana utilitza les xarxes socials i pàgines d'activistes, ja que confia més en el periodisme ciutadà que no pas en el professional. Mai no ha seguit res del règim de Bashar Al Asad, perquè “tot són mentides” -quan estava a Síria només seguia mitjans internacionals- i tampoc pot informar-se als mitjans de comunicació espanyols o catalans perquè “ja no se'n parla”. Fa deu anys només es parlava de la Primavera Àrab i la guerra a Síria, però ara, “molta gent em pregunta si s'ha acabat la guerra, perquè clar, no veuen res als mitjans. No s'ha acabat, s'ha normalitzat”.

“AQUÍ ESTEM UNA HORA SENSE LLUM I ENS TORNEM BOJOS. IMAGINA DEU ANYS”

Retrobada de la Noor amb el seu germà i la seva família a Alemanya. Font: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais

Per la Noor, l'islam és una religió que "s'ha barrejat amb costums, tradicions i coses que no tenen sentit", el que ha derivat en un mode de vida on tot està relacionat amb el culte. Ella no vol saber res d'això. Es considera musulmana, però no és practicant. Ho era en un passat, a Damasc, però va anar descobrint coses que no la convenien, i paulatinament va deixar de practicar. Tot i així, segueix sense menjar carn de porc.

Creu que és una religió que dona més drets a l'home, perquè la seva interpretació masclista -sempre feta pels homes- vetlla per beneficiar-los: "És una religió masclista perquè sempre l'han controlat ells". Lectora de la filosofia, escriptora i feminista marroquí Fatima Merssini, la Noor opina que les dones sirianes s'estan adonant d'aquest masclisme religiós, que s'ha traslladat a tots els àmbits, i cada vegada defensen més el feminisme, moviment que ha existit sempre però que s'ha intensificat amb la Primavera Àrab i la guerra. Aquesta

és la part positiva del conflicte. "Els homes van marxar a lluitar i les dones es van quedar en una situació d'immensa vulnerabilitat. No tenien estudis, ni treballaven". Ara el moviment ha despertat i sacsejat consciències de moltes, que lluiten per canviar el seu rol a la societat siriana i lleis injustes que les discriminin.

És una dona compromesa amb la cruel realitat dels refugiats. Des d'aquí, intenta fer ressò de la situació en què es troben milers de persones atrapades a Grècia, com va ser el cas del seu germà en un passat. Des de fa un any i mig treballa a les oficines internacionals de CETT, però quan es va mudar a la ciutat comtal, va començar treballant a l'Institut Europeu del Mediterrani, en una ONG fent un estudi sobre la salut de les persones migrants LGTBI, i amb la Creu Roja pels camps de refugiats a Grècia. Sentia massa compromís amb el conflicte sirianès i no es volia quedar de braços plegats. També ha participat en diferents col·lectius i entitats, com la campanya Casa nostra

casa vostra, per intentar donar a conèixer el seu cas.

Indignada per la normalització d'aquesta crisi, qualifica el paper de les institucions europees de vergonyós. Té clar quina és la solució: obrir fronteres. "Fa anys que milers de persones viuen en condicions precàries en uns camps de refugiats que semblen presons, i ningú n'assumeix la responsabilitat". El seu germà va poder arribar a Alemanya, però molts altres resten al fons del Mediterrani. Li genera impotència que cap país, inclòs Espanya, no hagi acollit el nombre de refugiats que prometien. Tot i el desastre, la Noor sempre intenta buscar la part positiva: creu que l'emigració a Europa ha obert els ulls a molts sirians que ara "viuen en països que garanteixen els seus drets de veritat". En posa un exemple: "Si aquí ets víctima de violència de gènere, tens una llei que et protegeix. A Síria no existeix". Aquestes persones s'han adonat que Síria necessita un canvi radical en tots els àmbits per poder-hi seguir vivint.

“MILERS DE PERSONES VIUEN EN CAMPS DE REFUGIATS QUE SEMBLEN PRESONS, I NINGÚ N'ASSUMEIX LA RESPONSABILITAT”

La conversa va finalitzant, malgrat ens agradaria parlar molta més estona, i ens centrem en el seu futur. Malgrat la Síria que va deixar enrere fa dotze anys és totalment diferent de l'actual, no ha canviat prou perquè la Noor hi vulgui tornar. Ho té clar, li agrada molt Catalunya i vol seguir tenint una vida on ella n'és l'ama. Necessitava més llibertat com a persona i com a dona, i a Catalunya la va trobar. Sap que si torna, ningú tindrà en compte els seus estudis i tot el que ha aconseguit acadèmicament, sinó que serà "una solterona més". Tot i això, considera les dones sirianes un gran exemple de lluita, evolució i perseverança, un pilar fonamental per la reconstrucció del país quan acabi el conflicte.

Ara la Noor veu imatges dels carrers de Damasc on sortia amb les seves amigues, devastats i en runes, i encara li costa assimilar que allò és real. No està preparada per veure la brutal destrucció del país on ha crescut, però es mor de ganes de retrobar-se amb la seva família. Si pot ser, en una Síria democràtica, pacífica, feminista i més justa per tothom.

Acte de presentació de la campanya Casa Vostra Casa Nostra, amb la Noor com a participant. Font: EFMR.cat (Ferran Lozano)

EL PALAU D'UN QUART PIS A CIUTAT VELLA

RABIA WAHEED

KHOHAR (PAKISTAN), 2000
ESTUDIANT D'ADMINISTRACIÓ I FINANCES
11 ANYS A CATALUNYA

Fotografia Rabia Waheed. Font: Laura Gómez

La Rabia Waheed té 20 anys, és pakistanesa i viu a Barcelona. Estudia Administració i Finances i treballa en un voluntariat de Casa Àsia. Fa deu anys que va abandonar el seu poble, Khohar, per venir a viure a Catalunya amb la família. Des de llavors, ha crescut entre dues realitats que a poc a poc van definint la seva identitat, encara en construcció.

Arriba atrafegada perquè ha sortit tard de les pràctiques. Vesteix un *shalwar kameez* -vestit llarg tradicional combinat amb uns pantalons amples-, de tons marrons i molt modern, amb el vel a conjunt. Des del primer moment que comencem a parlar es mostra xerraire i extravertida. Només iniciar la conversa, pregunta: "I tu, d'on has immigrat?". Em sorprèn que doni per suposat que sóc migrant, i li dic que vaig néixer aquí, resposta que la desconcerta.

Ella sí que és immigrant. Va arribar l'any 2010 amb la seva mare, Salema, el seu germà, Noman, i la seva germana, Iqra, per retrobar-se amb el seu pare, Abdul,

que havia marxat a treballar de cuiner a Barcelona quan la Rabia tenia tan sols una setmana. Durant els deu anys que van estar separats, només el podia veure algun estiu quan l'Abdul es podia permetre fer vacances al Pakistan.

L'assassinat de l'ex-primera ministra del Pakistan Benazir Bhutto el 27 de desembre de 2007 va ser el detonant que els va fer abandonar el país. Sense esperar-se, l'Abdul va començar a fer els papers del reagrupament familiar, i dos anys més tard els van donar el vistiplau per venir. Tot i que la Rabia no entenia per què havia de marxar, l'espera se li va fer molt llarga. El 7 de gener de 2010 va ser el seu primer dia a Catalunya, data que recorda perfectament. Els dies previs, el seu pare li va comentar que viurien en una casa amb 85 escales. Ella, una nena innocent acostumada a un ambient rural amb enormes masies de baixa altura, es va imaginar un palau amb una enorme escalinata. Ja a Barcelona, la il·lusió li va desaparèixer de cop en veure el bloc de pisos de Ciutat

Vella on viurien. No tindria el seu palau. "Aquí hem de tenir una vida millor? Això és molt petit per viure-hi tots!", exclamà.

La principal barrera en arribar va ser la comunicació. No se sentia acollida, sinó perduda perquè no coneixia la llengua. "El meu moment preferit del dia era quan a l'escola tocava matemàtiques o anglès, era l'únic moment que entenia el que feien". Ara no té aquests problemes. Parla català i castellà perfectament, a més d'urdú, panjabi -les seves llengües maternes-, hindi, i anglès. Li agrada moltíssim parlar. "A mesura que vaig anar aprenent la llengua vaig anar entrant a la societat, les nenes de classe em deien *No sabíem que eres així!*". S'imaginaven una Rabia tanca i seriosa, i es van trobar amb una Rabia oberta i xerraire. Amb el temps va anar perdent la por d'estar en un lloc nou, d'intervenir a classe, o de parlar amb els companys. S'entenia millor amb la gent i la gent l'entenia millor a ella. Va ser un procés lent, però necessari. Sabia que l'esperaven moltes oportunitats.

Reafirma la seva teoria que l'educació és primordial per integrar-se a un nou lloc. Ella es considera més que integrada, però, per exemple, al seu germà li va costar més perquè va arribar amb 20 anys i no té estudis d'aquí. "Des que va arribar treballa al mateix supermercat. Li ha costat més adaptar-se. Depèn molt dels estudis", explica.

Estudia un cicle formatiu de grau superior d'Administració i Finances a l'Escola Tècnico-Professional Xavier, però no sap què farà quan acabi. El futur és una de les seves grans preocupacions. Li interessen tots els temes, vol aprendre de tot. "A l'ESO vaig escollir optatives científiques, vaig cursar el batxillerat social, ara estudio administració i finances, i estic pensant en fer psicologia. M'agrada provar-ho tot." A més d'estudiar, fa classes de català i castellà a dones del Pakistan, Marroc, Bangladesh i l'Índia en un voluntariat de la Casa Àsia. Intenta ajudar a dones que se senten com ella deu anys enre. Tampoc descarta en un futur estudiar a l'estranger, possible-

“EL QUE LI HAURIA D'IMPORTAR A UN EMPRESARI ÉS EL QUE PORTO DINS EL CAP I NO FORA”

Vestida amb un *shalwar kameez* i pantalons llargs, la Rabia mai s'ha posat tirant o pantalons curts. Font: Laura Gómez

ment al Canadà, d'on és el seu ídol i cantant preferit, Shawn Mendes. N'és una gran fan. Revela que els últims tres mesos ha estat vivint a Londres per “veure si podia estudiar allà”. Ho descarta totalment: “la gent és molt freda i tancada, suposo que per la temperatura i el clima, no son com nosaltres”. Ho diu rient, però és cert, ella és més inquieta, riallera i de l'humor.

Quan començà batxillerat, als 17 anys, va decidir posar-se el vel. “Aquell any em vaig dedicar a investigar sobre la meva religió. Em preguntava per què resàvem cinc cops al dia, perquè no bevíem alcohol... ho feia perquè era el que m'havien ensenyat, però volia entendre per què”. En aquesta recerca, va descobrir que, per ella, l'islam és “una guia per viure d'una manera més digna, més correcta, sense fer mal a ningú i per descobrir-se a un mateix”. Sap que si no se l'hagués posat, a casa tampoc li haurien dit res.

Els problemes amb el vel van aparèixer en entrar al món laboral. Es va haver de buscar les

pràctiques pel seu compte perquè cap empresa permetia que el dugués. “El que li hauria d'importar en un empresari és el que porto dins el cap i no fora, no?”. És una pregunta que s'ha fet molt sovint. “Tot i tenir les competències que necessiten, diuen que el problema és el vel”. La seva professora li va recomanar que se'l treïés estant a l'empresa i se'l tornés a posar a fora, però no hi va estar d'acord. Actualment està fent pràctiques al Consorci d'Educació de Barcelona, on no li van posar cap trava.

I la resta? Em comenta que no sempre s'ha vestit amb roba tradicional del Pakistan. Quan va arribar duia texans i una samarreta. Això sí, mai no s'ha posat peces de tirants ni pantalons curts. A l'escola mai no li van dir res, ni pel *shalwar kameez* ni pel vel, però sí que ha presenciats actes discriminatoris al seu voltant. “Una companya immigrant asiàtica de la classe patia *bullying* perquè es pensaven que tenia els cabells bruts”. S'hi s'hagueren interessat, haurien vist que no era així: “aquella nena portava productes higiènics, perquè les

noies asiàtiques tenim costum de cuidar-nos molt els cabells”. Així és com es creen estereotips. No apropant-se a la gent i donant per suposat el que veiem.

Mai no ha trobat un senyal de menyspreu cap a la dona a l'Alcorà. Sí que creu que es tracta diferent als homes i a les dones, però en cap cas és una relació de discriminació. “L'Alcorà em dona seguretat. Va ser la primera religió que va donar drets a les dones que abans no tenien”. Es considera feminista, tot i que sap que moltes dones del Pakistan no ho entendrien. En la societat pakistanesa, costa d'entendre, per exemple, que les dones lluitin contra la bretxa salarial, perquè és l'home qui treballa mentre moltes cuiden dels fills i la casa, per tant, es veu normal que l'home tingui un salari més alt. És una situació acceptada de manera natural sobretot a zones rurals, on encara hi ha una mentalitat tancada. “Tot i que cada vegada hi ha més nenes que volen estudiar, encara no s'ha obert del tot. Falta que puguin ser econòmicament independents, que puguin treballar”, raona.

Es posa nerviosa i s'exalta quan li pregunto si tornaria a viure al Pakistan. “El meu germà em pregunta el mateix! Jo sempre dic que per mi seria molt difícil, sobretot per l'estructura social d'allà. No crec que m'hi pogués tornar a integrar”. Des que va arribar, hi ha viatjat en dues ocasions: pel casament del seu germà el 2014, i pel de la seva germana el 2019. Recorda que va ser molt bonic tornar a les arrels, però no estava còmoda del tot. No se sentia del tot d'allà, però tampoc del tot d'aquí. De tant en tant menja kebab o karahi -una barreja picant d'espècies amb pollastre trossetat-, i a vegades pa amb tomàquet i formatge. Agafa el que més li agrada dels dos mons i ho converteix en un, construint a poc a poc la seva identitat.

Va créixer sense cap tipus de tecnologia. N'està molt orgullosa. L'únic aparell que tenien era una televisió, on recorda mirar les notícies i moltes pel·lícules. Els pares eren molt estrictes, perquè no li permetien veure segons quines escenes. Fins i tot a Barcelona és difícil. “Un dia vaig posar un canal musical a la televisió, i va sortir un videoclip més íntim de Shawn Mendes. Me'l vaig quedar mirant, i la meva família també”. “Va ser una mica incòmode. Des de llavors no poso res a la televisió amb la família”, i riu.

Ara, a Barcelona, té instal·lat un aparell que li permet veure canals asiàtics, amb el que poden seguir amb més facilitat l'actualitat pakistanesa. És fidel a la cadena que seguia quan estava al Pakistan, ARY News, un canal de notícies bilingüe en anglès i urdú. També segueix TV3 i una mica Telecinco, que ja mirava des que va arribar per familiaritzar-se amb l'idioma. Tot i que admet que actualment no té temps per mirar la televisió, li agrada seguir l'actualitat de tot arreu, sobretot des que va arribar a Ciutat Vella, perquè ha descobert que “hi ha més món més enllà de casa meva, i m'agrada saber el que passa”.

Lamenta que es transmetin tants prejudicis sobre la comunitat musulmana immigrant als mitjans de comunicació. “Al Raval és on viu més gent asiàtica i marroquina de Barcelona, i quan informen que s'hi ha comès un robatori sempre posen imatges de gent immigrant. Es dona per suposat que el robatori l'ha comès aquest col·lectiu”. “S'haurien de dir les coses el més objectivament possible. Explicar la realitat, no una opinió”, afegeix.

La ignorància. Aquest és el factor clau de la islamofòbia, segons la Rabia. Creu que una part de la societat no accepta la diversitat religiosa i cultural, i exis-

teix una manca d'interès brutal que no ajuda a l'adaptació dels immigrants. “Jo entenc que no es conegui tot sobre nosaltres, però és necessari interessar-se, apropar-se. No som d'un altre planeta”. Parla des de l'experiència. En el seu cas, va ser quan va perdre la por i els altres se li van començar a apropar que va aconseguir adaptar-se a la seva terra d'acollida. Ha vist una millora des que va arribar. “Cada vegada hi ha més gent que m'entén”, explica.

La nostra conversa s'acaba i caminem les dues en la mateixa direcció per anar a agafar el transport públic mentre continuem parlant. La Rabia de deu anys que va arribar pensant que viuria en un palau és molt diferent de l'actual. Ha anat avançant a base d'entrebancs i oportunitats, enmig de dues cultures que s'estima amb bogeria. És molt curiosa i li agrada aprendre de tot, unes qualitats molt valuoses que sap que la poden fer arribar molt lluny. No sap que li presenta el futur, però té clar que vol seguir estudiant i formar-se. És una gran oportunitat que, com a dona pakistanesa no vol deixar escapar.

La Rabia, de petita, davant la televisió de casa seva a Khohar. Font: Imatge cedida per Rabia Waheed

“ÉS NECESSARI INTERESSAR-SE, APROPAR-SE A LA NOSTRA COMUNITAT. NO SOM D'UN ALTRE PLANETA”

ESCAPAR-SE DE LA PRESÓ A CEL OBERT MÉS GRAN DEL MÓN

Fotografia de Rola Abumualeq. Font: Imatge d'Instagram de Rola Abumualeq

ROLA ABUMUAILEQ

FRANJA DE GAZA (PALESTINA), 2000
ESTUDIANT D'HIGIENE BUCODENTAL
6 ANYS A CATALUNYA

La Rola Abumualeq té 20 anys i és refugiada palestina. Viu a Barcelona amb els seus pares i cinc germans des de finals del 2015. És estudiant del cicle formatiu de grau superior d'Higiene Bucodental a l'Institut Salvador Seguí, treballadora en una clínica dental i activista per la llibertat del poble palestí. Amb els peus a Catalunya però amb la mirada a Palestina, la Rola és un dels pocs infants afortunats que ha aconseguit fugir d'un dels territoris més controlats i tancats del món: Gaza. La brutal guerra ha marcat la vida de tots els palestins del territori, inclosa la seva, que encara avui, segueix patint el conflicte a quilòmetres de distància.

El primer que explica és que aquests dies va molt atrafegada perquè ha d'entregar un projecte d'Higiene Bucodental que porta endarrerit. Són uns estudis que espera que l'any que ve li obrin la porta a la universitat per cursar Odontologia. Té les idees clares: sap d'on ve i cap a on vol anar.

És una noia agradable i propera. Té només vint anys, però la seva trajectòria fins a arribar aquí podria ser d'una persona molt més gran. Des del seu naixement el juny del 2000 fins als nou anys, no va conèixer cap altra realitat que no fos la guerra, la repressió, i unes condicions de vida molt dures.

La brutal ofensiva militar que Israel va dur a terme contra la Franja de Gaza els anys 2008 i 2009 va ser el detonant perquè la família fugís a través de la frontera amb Egipte, amb l'objectiu de seguir el camí fins a refugiar-se a Orà, Algèria, on residia el seu tiet. Marxar de Gaza, però, no va ser fàcil. El bloqueig imposat per Israel des de l'any 2006, quan el grup islamista Hamàs va arribar al poder, fa que sortir del territori sigui una missió gairebé impossible. "S'han de pagar uns diners, esperar que valorin la sol·licitud per entrar a la llista dels que volen marxar, i que Egipte et permeti creuar la frontera", narra. La Rola ho va aconseguir. "Vam tenir sort. És molt complicat. Coneixem persones que ho estan intentant des del 2009 i encara no se n'han sortit". A Algèria hi van construir una nova vida, fins que, l'any 2014, la mare i la germana van venir a Barcelona perquè aquesta última necessitava un tractament de l'Hospital Sant Joan de Déu per curar-se d'una malaltia als ronyons. El que havia de ser un tractament de dues setmanes es va convertir en una estada de més d'un any, i en veure que anava per llarg, la resta de la família va decidir reunir-se amb elles per començar, altra vegada, una nova vida.

Abans d'instal·lar-se a Catalunya, però, va haver de passar un mes a Melilla, ja que l'Estat espanyol no li permetia fer un visat directe per entrar a la península amb el passaport palestí. Ella no volia venir. No volia tornar a passar pel que havia patit en instal·lar-se a Algèria. "M'havia costat integrar-me a la vida d'allà, i quan, sis anys després, ja estava acomodada, em diuen que hem de marxar un altre cop. No volia". Amb un castellà d'accent àrab, explica que adaptar-se a la classe de 4t d'ESO de l'escola Joan Boschà va ser un malson. Els primers mesos patia molt perquè no entenia res i s'havia de comunicar amb gestos. Tot i que li donaven dossiers especials perquè practqués el català i el castellà, no

se'n sortia. Va acabar aprenent a base d'escoltar a classe, al carrer i obligant-se a parlar amb els companys. El primer que va aprendre va ser català sense saber-ho: "Sempre demanava que em parlessin en castellà perquè no sabia català, fins que un dia un noi em va avisar que, en realitat, estava parlant en català", diu rient. Va trigar anys a aprendre diferenciar les llengües, i de fet, encara li costa. Ara parla àrab, la seva llengua materna, un francès perfecte a causa de la seva estada a Algèria, castellà, català, i entén l'anglès.

No oblidem el primer cop que va parlar davant la classe. Feia poc que havien tingut lloc els atemptats del 13 i 14 de novembre de 2015 a París, i ella, que duia només unes setmanes aquí, va atrevir-se a sortir davant dels companys per explicar la poca relació entre els atacs terroristes i l'islam. "Fins i tot va venir la professora de francès a traduir-me. Tots es pensaven que allò era culpa de l'islam. Volia deixar ben clar que l'islam és pau". Dos anys més tard, va tornar a fer el mateix pels atemptats del 17 d'agost de 2017 a Barcelona i Cambrils, aquest cop, en català.

L'escola era molt diferent a Palestina. Recorda que a Gaza havia de portar uniforme, conjunt que moltes famílies no es poden permetre, per tant, "compraven un sol uniforme, i els fills anaven a l'escola per torns: un dia anava el gran, l'endemà el mitjà, l'altre el petit, i així anaven canviant amb el mateix uniforme". "A Gaza no hi ha vida, no hi ha diners, el dia a dia és molt difícil", justifica. Aquí, aquestes situacions van desaparèixer. Tothom anava cada dia a l'escola i tothom podia permetre's vestir-se amb roba diferent els cinc dies lectius de la setmana, cosa que a Gaza és impensable.

“VENIR AQUÍ M’HA FET DESCOBRIR COSES DE LA MEVA RELIGIÓ QUE NO CONEIXERIA SI M’HAGUÉS QUEDAT A PALESTINA”

A part de l'idioma, no va tenir problemes per adaptar-se a la nova societat d'acollida. Creu que com que no l'identifiquen com a dona musulmana perquè no porta vel ni té un nom que s'associï a l'islam, no ha patit cap acte discriminatori. “Ah, i perquè molts no saben què és Palestina”, afegeix. Això sí, només arribar va adonar-se que existien molts prejudicis pel que fa a la religió islàmica, nascuts de malentesos o males interpretacions del culte. Haver de parlar davant la classe per defensar la seva religió després dels atemptats n'és un gran exemple.

Per la Rola, l'islam és tranquil·litat i felicitat. “Tot el que faig a la meua vida resulta que després té alguna cosa a veure amb l'islam”, raona. Ho és tot per ella. Estant a Catalunya, ha llegit i investigat molt l'Alcorà amb l'objectiu de desmuntar prejudicis amb els quals s'ha anat trobant i poder explicar el perquè de coses que els companys li preguntaven. “Venir aquí m'ha fet descobrir coses de la meua religió que no coneixeria si m'hagués quedat a Palestina”. Sabia que havia de resar cinc cops al dia, celebrar el Ramadà, no ingerir carn de porc ni alcohol... però desconeixia el perquè. En aquesta recerca també va aprendre que la religió no demana portar vel explícitament, sinó vestir-se cautelosament i tapar les parts del cos que puguin atreure el sexe contrari. Mai ha dut vel, perquè “no em surt de dins”. Tot i això, li agradaria posar-se'l algun dia, però n'ha d'estar molt segura i, a més, tem que en entrar a la universitat li generi problemes. A Palestina tampoc el duia perquè encara era una nena, però si s'hagués quedat, actualment el portaria.

Defensa que l'islam vetlla indiscutiblement pels drets de la dona, però la seva malinterpretació -per culpa de la poca educació i cultura a la zona- ha fet que la situació de la majoria de dones a Palestina sigui un infern. “Si a Gaza una dona no es comporta com ells creuen que dicta l'Alcorà, com per exemple, tenir relacions sexuals fora del matri-

moni, és possible que la matin”. Reconeix tristament que el pitjor és que moltes dones assumeixen que aquesta realitat és “normal” perquè les han educades dins d'aquesta interpretació masculista. “Hi ha un gran nombre de noies que pateixen cada dia, que ningú coneix i ningú escolta”, almenys a la zona on ella ha crescut, tancada físicament, però sobretot mentalment.

A la Franja de Gaza, controlada pel grup islàmic Hamàs, “no et donen la llibertat d'entendre, et diuen que és així i punt”. És per això que, per exemple, “no hi trobaràs cap dona sense vel”, afirma. En canvi, Cisjordània, controlada per l'Autoritat Nacional Palestina, tot i que també viuen separats per un mur, “és una zona molt culta i oberta”. En la seva opinió, aquesta desigualtat existeix per les diferències dels governs de cada territori, però també per l'escassa diversitat religiosa a la seva terra natal: a Gaza gairebé tothom és de religió musulmana, mentre que a Cisjordània hi “conviuen” cristians, musulmans i jueus.

Parla de la situació a Cisjordània com si ho conegués de primera mà, però no hi ha estat mai. De fet, hi té l'entrada prohibida. La raó és que, sí, la Rola ha nascut a la Franja de Gaza, però teòricament no és de Gaza, sinó refugiada a Gaza. Els seus avis són de Beerseba, però van haver de marxar i refugiar-se a la franja l'any 1948, quan la ciutat va passar a formar part d'Israel. Aquest èxode, que va mobilitzar centenars de milers de palestins, és conegut entre la comunitat com a *nakba*, catàstrofe en àrab. “No van marxar per voluntat pròpia, els van obligar”, recalca emprenyada. Tot i l'ocupació, la família segueix tenint la documentació i els papers de la casa de Beerseba que confirmen que és propietat seva. Per aquesta raó, Israel els ha donat l'estatus de refugiats i els hi prohibeix l'entrada a Cisjordània, perquè des d'allà -on hi és més fàcil circular-, podrien accedir a Israel i tornar a la casa de Beerseba, legalment encara de la seva família.

“NO SABIA QUÈ ERA LA GUERRA, I DE COP I VOLTA M’HI VAIG TOPAR DE CARA”

Nascuda enmig d'un conflicte armat i unes condicions de vida molt dures, la felicitat de la Rola quan era petita era sinònim de tenir llum: “A Gaza hi ha talls d'aigua i llum contínuament, per tant sempre utilitzàvem espelmes. Quan tornava, allò era una festa. De cop i volta tothom embogia i cridava: *ja ha arribat! Ja ha arribat!*”. Mentre ho explica, se li dibuixa un somriure nostàlgic a la cara. Ara valora molt tenir llum les 24 hores del dia només prement un interruptor.

Però tot i haver tingut una infància prou digna -anar a escola, jugar, passar temps amb la família, i esperar l'arribada de la llum-, hi ha experiències que li agradaria no haver viscut mai. Un dels últims records que té de la seva terra natal són els atacs que Israel va dur a terme contra Gaza quan ella tenia vuit anys, entre el 2008 i el 2009. Estava a classe fent un examen, i de cop i volta van començar a caure bombes a l'escola del costat. “Tothom va entrar en pànic, pensàvem que ens arribaria a nosaltres”. Tots els pares van anar a buscar els seus fills, però la Rola es va quedar de les últimes perquè el pare havia passat a recollir abans els germans petits. Necessitava fu-

gir d'aquell perill. Va aconseguir que la deixessin marxar amb un veí, i de camí, enmig del caos i la desesperació, es va trobar amb el seu pare. De camí a casa va veure coses que preferiria no haver vist mai. “No sé com dir-ho. Gent morta. Trossos de persones al mig del carrer. El meu pare em tapava els ulls, però ho vaig veure tot”. Després d'aquell atac, va passar molts dies sense parlar, en estat de *shock*. “No sabia el que era la guerra, i de cop i volta m'hi vaig topar de cara. Mai et penses que et pot tocar a tu, fins que t'hi trobes”. Aquell dia li va canviar la vida.

No ha tornat a Palestina des de llavors. Prefereix esperar-se a acabar els estudis aquí, perquè quan viatges a Gaza “saps quan entres, però no quan surts”. El seu pare va haver d'anar-hi una setmana per la feina, i va acabar tornant al cap de sis mesos. Tot i que es mor de ganes de viatjar-hi, no li agradaria viure-hi, ja que, després d'estar sis anys a Algèria i sis més a Catalunya (de moment), li costaria molt tornar-se a adaptar. Vol quedar-se a Barcelona i aconseguir una feina que li permeti ajudar al poble palestí des d'aquí.

La Rola a Oran, Algèria, la ciutat que va ser casa seva durant sis anys. Font: Imatge d'Instagram de Rola Abumuaileq

La Rola, de petita, a l'escola de Gaza, on havia de vestir amb uniforme.
Font: Imatge cedida per Rola Abumuaileq

“DIUEN QUE HAMÀS SÓN TERRORISTES, PERÒ I ISRAEL, QUE MATA CENTENARS DE PERSONES, NO SÓN TERRORISTES?”

Des que va arribar que ha participat en totes les oportunitats possibles per donar a conèixer la situació palestina. Ha estat una gran activista de la Casa Palestina de Barcelona, -local actualment tancat a causa de la pandèmia perquè no podien pagar el lloguer-, però té grans ambicions pel futur: amb un grup de joves volen seguir fent activitats com feien a Casa Palestina, només els falta “demanar els papers a l'Ajuntament per fer-ho oficial”. Li agrada tant parlar sobre el seu país d'origen, que els seus amics li diuen “la palestina”, amb humor, en lloc de Rola. “Sempre els hi porto menjar tradicional palestí, com musakhan, xauar-mes o hummus” i també els hi ensenya el *dabke*, ball tradicional

de Palestina. Li agrada parlar de la seva terra, ensenyar i debatre, i ho corroboro mentre xarrem.

Ha comprovat que existeix una gran desconeixença sobre el conflicte arabo-israelià a Catalunya. No se'n fa la difusió suficient, sobretot als mitjans de comunicació, que han acabat normalitzant la situació. Per seguir l'actualitat confia més en el periodisme ciutadà: segueix comptes d'activistes a les xarxes socials, ja que ho publiquen a l'instant i creu que no diuen mentides, a diferència de la premsa tradicional, que quan en parla “diu coses que no són veritat”. En posa un clar exemple: afirma que sempre es defineix Hamàs com a grup terrorista i culpables de la preca-

rietat a Gaza. Ella ho nega rotundament. Està absolutament en contra de les polítiques repressives de Hamàs, però no creu que siguin terroristes. “Diuen que són terroristes perquè responen als atacs israelians, però, i Israel, que mata centenars de persones, no són terroristes?” S'exalta a mesura que en parla. També s'oposa a les polítiques de l'Autoritat Nacional Palestina, perquè “les discrepàncies entre els dos governs palestins les paga el poble” i mentre aquests es barallen, “Israel ens roba la terra”.

Manifestació a la Plaça Sant Jaume contra l'ocupació israelí. La Rola, amb el magafon en mà. Font: Imatge cedida per Rola Abumuaileq

Quan expressa la seva disconfort amb l'Estat d'Israel, sovint la taxen d'antisemita, però ràpidament aclareix: “Jo no tinc cap problema amb els jueus, jo tinc un problema amb una cosa que es diu Israel”. “Israel no existeix per mi, per mi és Palestina ocupada. És la meva terra, la terra de la meva família, la terra dels meus avis. Per culpa seva estic refugiada per tota la vida”. És la veu enfadada d'una noia que desitja haver crescut a Berseeba, a la terra dels seus avis, en una Palestina lliure, i no sota un cel de bombes, atrapada dins dels murs i una constant repressió que la feia patir dia sí dia també per la seva vida i la de la seva família.

Escotar la Rola et deixa sense alè i et fa perdre la noció del temps. La nostra conversa va arribant al seu final, però tot just sembla que acabem de començar. Tot i haver patit molt, és plenament conscient que és una afortunada per haver aconseguit fugir de la presó on vivia i haver pogut plantar

arrels a les dues terres que l'han acollit: Algèria i Catalunya. Opina que Catalunya és un territori molt divers i obert a l'exterior. Des que va arribar ha notat una millora en quant la tolerància i el respecte vers el col·lectiu de dones musulmanes.

Ara per ara, la Rola té un objectiu clar: estudiar Odontologia, seguir fomentant la cultura palestina, i donar a conèixer la situació del seu país a Catalunya. Víctima de les atrocitats d'un conflicte que fa més de 70 anys que dura, no té cap dubte que serà una guerra eterna. “O desapareixem, o ens quedem estancats per tota la vida”, lamenta capbaixa. Resa per recuperar la terra que els pertanyia anteriorment, però sap que és una utopia. Els seus pares i avis li han tramès els valors d'una Palestina lliure, i tot i estar a quilòmetres dels seus orígens, és una lluita que porta ben a dins i que no pensa deixar de banda. Té molt clar quin és el costat bo de la història.

“ISRAEL NO EXISTEIX PER MI, ÉS PALESTINA OCUPADA”

“ÉS EL TEU PAÍS, PERÒ ÉS TERRA DE TOTHOM”

La Oumaima El Messaouri té 24 anys i és originària del Marroc, però en fa quatre que viu a Catalunya. Resideix a Terrassa i treballa com a junior d'auditoria en una empresa a Barcelona. Va venir a Catalunya sola, el setembre del 2017, per estudiar el màster de Comptabilitat Superior i Auditoria a la Universitat Autònoma de Barcelona. En acabar el grau de Ciències Econòmiques i Gestió a la Universitat Abdelmalek Essaadi, tenia clar que volia seguir estudiant, però al Marroc cap màster li acabava de fer el pes. Li va agradar tant aquesta etapa a Catalunya que, un cop va finalitzada, va decidir quedar-s'hi a viure per treballar a l'empresa on havia fet les pràctiques, Activa Auditors, en lloc de tornar al seu país d'origen.

Passegem pel centre de Terrassa per trobar un lloc tranquil on parlar fora del bullici de la gent. Per trencar el gel mentre caminem, parlem sobre què hem fet i com ens ha anat el dia. Fer pràctiques, anar a treballar, tornar a casa, res fora de l'habitual. Parla a poc a poc amb un castellà amb accent àrab. Es mostra una mica tímida, però molt amable i somrient.

Filla de militars, la Oumaima va néixer en una base militar prop de Rabat, a Sidi Yahya El Gharb, on treballaven els seus pares, però des de fa dos anys, viu en

un pis de lloguer a Terrassa que comparteix amb companyes. Enguany s'hi ha afegit una nova companya al pis ben especial, la seva germana petita, que ha vingut amb l'objectiu d'estudiar el mateix màster. Abans d'instal·lar-se definitivament a Terrassa, va viure dos anys a Rubí amb el seu tiet, que porta més de 20 anys a Catalunya.

Explica que en arribar no va notar gaire diferència amb el seu país. “No coneixes els carrers, les ciutats, tot és estrany... però em vaig acostumar ràpid”. L'única dificultat amb la qual es va topar va ser l'idioma. Malgrat haver estudiat castellà tres mesos abans de venir, li costava seguir el professor o relacionar-se amb els companys. “Venia amb el mínim de castellà. Els companys parlaven i jo només escoltava. Si em preguntaven, només deia *si, si* o *d'acord*, paraules curtes”. Ara parla castellà sense problemes, amb alguns errors, però amb gran soltesa. Sorpren, sobretot perquè no ha assistit a cap escola ni cap associació. Aquest ràpid aprenentatge ha estat gràcies al domini del francès -idioma en què va estudiar la carrera- ja que “trojava moltes semblances entre les llengües”. Ara parla àrab, la seva llengua materna, francès, anglès, castellà, i mig vergonyosa admet que s'ha d'espavilar amb el català.

Fotografia de Oumaima El Messaouri. Font: Imatge cedida per Oumaima El Messaouri

OUMAIMA EL MESSAOURI

SIDI YAHYA EL GHARB (MARROC), 1996
ECONOMISTA I AUDITORA
4 ANYS A CATALUNYA

Tot i la dificultat de l'idioma, el màster li va agradar moltíssim. Havia canviat de país, però l'ambient de la UAB era molt semblant al de la seva universitat al Marroc, el que la va ajudar a adaptar-se i sentir-se com a casa.

Recorda la universitat al Marroc com a etapa molt feliç, així com els anys d'escola i la infància. Sortia amb les amigues, estudiava, visitava la família i anava molt sovint a la platja amb els pares. Amb ràbia, lamenta que la societat occidental es basi en estereotips com “les dones musulmanes es passen el dia tancades a casa” o “el marit ho controla tot”, perquè ella ha viscut tot el contrari.

Explica que “la societat marroquina cada vegada és més oberta”, sobretot per les generacions joves que puguen i creixen en un món globalitzat i, per sort o per desgràcia, occidentalitzat. Fins i tot s'atreveix a dir que més de la meitat de les dones al Marroc no porten vel. “Es pensen que tenim una mentalitat tancada. El problema és que creuen que tots els països àrabs son el mateix, i no tenen res a veure”.

“PENSEN QUE TENIM UNA MENTALITAT TANCADA PERQUÈ CREUEN QUE TOTS ELS PAÏSOS ÀRABS SON EL MATEIX”

Per ella, aquesta és la clau. S'ha adonat que a Catalunya tendim a posar tot el col·lectiu de dones musulmanes en un mateix sac, siguin del país que siguin, i en conseqüència, adjudiquem a totes les dones els mateixos falsos prejudicis: dones dèbils i submises. No és un col·lectiu homogeni, sinó que hi ha moltes realitats, però la Oumaima té la sensació que no hi ha interès a conèixer-les i que és més fàcil seguir amb els mateixos estereotips de sempre. Aquesta manca d'interès no només la nota amb les dones, sinó amb l'islam i el món àrab en general. Com anècdota d'aquesta ignorància, comenta que un company de feina es va sorprendre quan va descobrir que Marroc estava a l'Àfrica, perquè pensava que al continent africà “eren tots negres i passaven gana”. Ho explica mig rient, però no li fa gens de gràcia que existeixin aquest tipus de prejudicis.

Un dels altres problemes que va tenir en arribar va ser la carn de porc. Acostumada a viure en un país on se'n consumeix molt poca, li resultava difícil evitar-la. A més, també s'havia d'enfrontar als comentaris de “no saps el que et perds” dels companys de feina, tot i que s'ho pren com una broma. Gastronòmicament, aquesta va ser l'única trava. Va quedar fascinada per la quantitat de botigues de carn *halal* que hi ha a Terrassa, fet que agraeix.

Orgullosa de la gastronomia marroquina, sempre que pot cuina cous-cous i tajine, els seus plats preferits. Pel que fa a les begudes alcohòliques, no les ha tastades mai. La sorprèn que a Catalunya es begui tant d'alcohol en qualsevol ocasió, o que es vegi com a “necessari” per sortir de festa. Explica que al Marroc també hi ha grans celebracions, i s'ho passen igual de bé. Li pregunto per aquestes festes, i comenta que les més impressionants són els casaments, que solen durar moltes hores, on sona música *chaabi* i tothom balla. Tot i així, remarca que ella no escolta aquest tipus de música, sinó que es decanta

més per la música en francès i en anglès.

El primer que li ve al cap quan pensa en el concepte d'integració és treure's el vel. Ara no en duu, però l'ha portat sempre des dels 14 anys. El que la va fer canviar d'idea -o més ben dit, el que la va obligar a canviar d'idea- va ser la cerca d'una empresa on fer les pràctiques. Sentia que a tot arreu on enviava el currículum la jutjaven per la seva foto -on sortia amb el vel -, i no la valoraven per les seves habilitats o qualitats. Un professor li va aconsellar que se'l treies “si volia tenir un futur aquí”, i hi va accedir. “No volia perdre ni el temps, ni els diners, al final me'l vaig treure i ja està”, reconeix. Dona la sensació que li van imposar una llibertat que, en un principi, ella no volia. “Volen veure't com la gent d'aquí. No et donen la llibertat completa”. Entén que es vulgui suprimir el vel per donar suport a aquelles que el duen per obligació, “però hi ha dones que sí que els hi agrada dur-lo i se senten més còmodes”. Ho diu amb tanta fermesa que noto certa rancúnia en la veu per haver claudicat. Això sí, se sent còmoda sense perquè almenys s'estalvia algunes mirades que abans notava pel carrer. Deixant de banda les mirades, mai l'han increpat per dur-lo, ni a la universitat, ni a la via pública, ni al transport públic. L'únic cas discriminatori que ha patit pel vel ha estat el de les pràctiques. Remarca que és un problema que l'Estat espanyol ha de solucionar, perquè a diferència d'altres països on les dones poden dur el vel al seu lloc de treball, aquí “costa trobar oportunitats de feina on no t'hi posin cap trava”.

La conversa amb ella es fa molt amena i s'anima a explicar més coses. Li preocupava el que pensaria la seva família per la seva decisió de treure's el vel, però quan li va comentar al pare, aquest li va respondre: “No passa res, no perdis el teu futur per culpa d'una simple tela”. “Perquè la religió no és un mocador, és molt més que això”, afegeix ella.

De visita a la costa catalana, terra que la Oumaima ha convertit en casa seva. Font: Imatge cedida per Oumaima El Messaouri

Presumeix de tenir una família molt oberta de ment que ha respectat sempre les seves decisions personals. “Amb una família tancada jo no hauria pogut venir aquí sola”, comenta. Hi té un contacte molt pròxim -ara amb la germana petita a Catalunya, encara més-, i cada any viatja al Marroc de vacances per visitar-los. Però és simplement això, una visita. De moment, prefereix quedar-se a viure aquí. En un futur més llunyà, ja veurà.

Per la Oumaima, l'islam és “una cosa que sents dins”. “Ho sents, més que ho practiques”, continua. Per ella, no és només una religió on segueixes el que està escrit -fer el ramadà, resar cinc cops al dia, anar a la mesquita o dur el vel- sinó que és més espiritual. Veu l'islam com una relació entre Al·là i cada persona. “Hi ha gent que és musulmana, però que decideix beure alcohol, i no per això deixen de ser menys musulmans. Entre aquesta persona i Al·là no sabem el que hi ha, no

sabem la relació que tenen, per això cadascú ha de seguir el seu camí sense jutjar”.

Cada vegada va agafant més embranzida i seguretat en el que explica. Acabem parlant sobre feminisme i islam, creu que “no hi ha religió que protegeixi a la dona més que l'islam”. Diu que els que opinen el contrari no s'han llegit bé l'Alcorà i que, com la majoria de persones, es queden amb el que veuen als mitjans de comunicació o a les xarxes socials, que són majoritàriament coses negatives que alimenten els estereotips. Un dels que més li molesta és la imatge de dones musulmanes tancades a casa, dependents del marit, submises i dèbils. Afirmar que, per desgràcia, és cert que n'hi ha, o que no han estudiat o no treballen, però no entén per què es relaciona amb la religió: “No és un problema de la religió, sinó de l'educació de cada persona i la situació familiar”.

“NO HI HA RELIGIÓ QUE PROTEGEIXI A LA DONA MÉS QUE L'ISLAM”

“ELS MITJANS NO ENSENYEN ELS LLOCS DE TREBALL O ESTUDIS DE DONES MUSULMANES. LA PREMSA DONA UNA MALA IMATGE”

Intervenció de la Oumaima en l'acte de graduació del Màster d'Auditoria de la UAB. Font: Imatge cedida per Oumaima El Messaouri

Li agrada estar al dia i seguir l'actualitat. És un hàbit que ha tingut sempre, però que ha agafat sobretot estant aquí, perquè ara no només ha d'estar al dia del que passa al Marroc, sinó també a Catalunya. Per assabentar-se de l'actualitat marroquina, segueix sent fidel al mitjà de comunicació que ja llegia quan era més petita: Hespess. És un lloc web de notícies en línia marroquí en llengua àrab, un dels diaris digitals més populars i seguits al país. Per assabentar-se de l'actualitat a Catalunya i Espanya segueix La Vanguardia digital, i de tant en tant, mira Telecinco. Culpa els mitjans de comunicació de promoure prejudicis i estereotips vers les dones musulmanes i l'islam en general: “No ensenyen coses bones de les dones musulmanes, o dels llocs de treball on arriben, o els estudis que tenen, és la premsa la que dona una mala imatge”. A més, opina que “la majoria de gent no s'interessa pel tema, no busca informació ni llegeix”, i per tant, es queden simplement amb el que veuen els mitjans de comunicació. “Si li preguntes a un espanyol no musulmà per la

primera dona arabo-musulmana que ha conduït un avió et dirà: ¿això existeix? Perquè no ensenyen als mitjans de comunicació aquestes coses”. És una barrera que encara s'ha de trencar.

També culpa els partits polítics d'extrema dreta que “dediquen tot el seu temps i diners a atacar aquest col·lectiu”, com Vox. Afirma que generen odi, i que això no és política, sinó falta d'educació. Tot i que s'enrabiava quan ho explica, no perd el seu to tranquil i serè. “Diuen que enviaran a tots els immigrants al seu país”. Riu, i continua: “Si poden, endavant. Però no crec que puguin”. No entén com no poden acceptar la diversitat que existeix a Catalunya i Espanya. Per ella, és impossible, perquè creu que el món en sí és divers i de tothom. “Sí, és el teu país, però és terra de tothom”, remarca. I afegeix amb ironia: “Si t'hi fixes, aquest tipus de gent té la ment més tancada que les mateixes dones musulmanes”.

Sense adonar-nos, hem acabat l'entrevista. El temps ha passat més ràpid del normal. Per fina-

litzar, fem una mirada retrospectiva a la situació de la dona musulmana immigrant. Opina que ha millorat en comparació a dècades anteriors perquè hi ha més facilitats, però que s'ha d'anar amb compte amb aquest tipus de partits polítics, ja que poden acabar amb tot el que s'ha avançat fins avui i fer-nos retrocedir molts anys enrere.

En aixecar-nos, marxem les dues en la mateixa direcció i seguim conversant. Es pensava que només vindria per estudiar el màster, però ha acabat treballant i instal·lant-se a Catalunya. En un futur molt llunyà encara no sap si tornarà al Marroc, marxarà a algun altre país o es quedarà, però ara per ara, la Oumaima té clar que vol seguir aquí molt més temps. És feliç en el seu país d'acollida i no vol preocupar-se pel que hagi de venir. No ho tenia planejat així, però en només quatre anys, ha fet de Catalunya la seva nova terra.

Conclusions

Les vuit dones protagonistes d'aquest reportatge -la Laila, la Souad, la Imane, la Nora, la Noor, la Rabia, la Rola i la Oumaima- formen part de les 359.883 persones procedents de països de majoria islàmica a Catalunya registrades l'any 2019, i amb els seus testimonis s'ha demostrat que darrere de cada número hi ha una història, un experiència migratòria única. L'arribada a Catalunya suposa un repte per aquestes dones que lluiten dia rere dia contra diferents murs imposats per la societat occidental, el que fa que el seu relat sigui una història de valentia, constància i superació constant.

En primer lloc, cal destacar que a l'hora de realitzar aquest treball hi ha hagut una gran dificultat per trobar dones musulmanes immigrants, sobretot testimonis arribats durant els anys 80 i 90. Tot i la voluntat d'ajudar per part de les associacions, hi ha hagut poca predisposició en facilitar contactes personals, i això ha fet que la recerca de testimonis hagi estat molt complexa. Cal destacar que una vegada trobades i contactades les dones a entrevistar, aquestes s'han mostrat predisposades a explicar la seva història i en cap cas han refusat a respondre cap de les preguntes. Cada una d'elles ha volgut explicar a fons la realitat dels seus països d'origen, sobretot aquelles provinents de territoris amb conflictes geopolítics (com el Sàhara Occidental o Palestina), i relacionar-ho amb la realitat a Catalunya.

En segon lloc, després d'haver realitzat el reportatge, es poden extreure unes conclusions més específiques. S'ha comprovat que les vuit dones van marxar del país d'origen per un dels següents tres motius: reagrupació familiar, estudis, o cerca de refugi. Totes elles han coincidit que, en arribar, la llengua va ser un dels factors més importants, i alhora difícils, per adaptar-se. A aquelles arribades en una edat més jove (entre vuit i deu anys) se'ls hi ha fet més fàcil l'aprenentatge del català i el castellà, mentre que aquelles arribades a l'etapa adolescent se'ls hi ha fet més difícil acostumar-se a l'idioma, sobretot al català.

Pel que fa a la religió, s'ha fet palès a través dels seus relats que les interpretacions de l'islam s'acostumen a tergiversar, creant d'aquesta manera una visió masclista de la religió, i que es tendeix a homogeneïtzar el col·lectiu de dones musulmanes immigrants, coincidint amb la teoria exposada en la primera part del treball. En quant a l'ús del vel, cinc de les vuit dones han portat vel al llarg de la seva vida, però només tres el segueixen portant actualment. Totes les que el duen manifesten que han patit casos discriminatoris simplement per portar-lo, sobretot en l'àmbit laboral. Gràcies a la perspectiva històrica

ha quedat demostrat que s'ha millorat la tolerància i respecte vers al col·lectiu de dones musulmanes immigrants. Moltes d'elles troben més facilitats, sobretot degut a la creixuda de la presència d'aquesta comunitat els darrers anys, que també ha causat que es normalitzi la diversitat social. Per altra banda, aquesta presència del col·lectiu immigrant també ha fet augmentar un discurs d'odi que confirmen haver presenciat la majoria de dones al reportatge.

S'ha pogut comprovar que els mitjans de comunicació han tingut un impacte personal lleu en l'experiència migratòria. En alguns casos han estat una eina de suport per aprendre l'idioma en el moment d'arribada, sobretot TV3, Telecinco i La Vanguardia, i tot i que algunes segueixen sent fidels a aquests mitjans, la majoria s'informen de l'actualitat a través de xarxes socials. Totes confirmen que els mitjans de comunicació són una eina molt potent i, alhora, els principals causants de la islamofòbia a Catalunya, ja que es basen en prejudicis i estereotips de la dona musulmana. Aquest fet fa créixer més murs que no pas enderrocar-los.

Un dels aspectes rellevants a destacar és que totes les testimonis estudien o treballen, juguen un rol actiu en la societat catalana, i en cap cas, són dones submises o dependents d'un home, tal i com esmenten alguns dels prejudicis més comuns.

Donar veu a aquest col·lectiu de dones és una tasca que cal dur a terme per tal de normalitzar i interioritzar la seva presència i activitat -cada vegada més nombrosa- en la societat catalana. D'aquesta manera s'assolirà la fita de conviure en una societat on es respecti la interculturalitat i la interreligió, i aprenguem que la diversitat no és un defecte, sinó una virtut que ens fa créixer com a societat.

Finalment, aquest reportatge ha suposat un enriquiment personal, ja que m'ha permès traspasar fronteres, posar-me a la pell de l'altra, i conèixer diferents realitats no gaire visibles que formen part de la societat catalana i que suposen models de vida diferents als estàndards habituals en el món occidental. Uns relats que, sens dubte, no deixen a ningú indiferent.

Fonts d'aquest treball

- Articles acadèmics

Combalía, Z. (2001) *Estatuto de la Mujer en el Derecho Matrimonial Islámico* Universidad de Zaragoza. *Aequalitas*, núm. 6, pp. 14-20.

<file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-EstatutoDeLaMujerEnElDerechoMatrimonialIslamico-201562.pdf>

Fernández Guerrero, O. (2011). *Las Mujeres en el Islam: Una aproximación*. UNED. *Brocar*, núm. 35, pp. 267-286.

<file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-LasMujeresEnElIslam-3932991.pdf>

Garreta, J. (2000). *Inmigrantes musulmanes en Cataluña*. Universitat de Lleida. *Revista Internacional de Sociología (RIS)*, vol. 58, pp. 151-176.

<file:///C:/Users/User/Downloads/786-Texto%20del%20art%C3%ADculo-2101-2-10-20181108.pdf>

Garreta, J. (2002). *Inmigrantes musulmanes en una sociedad «laica». Procesos de creación, consolidación y retos de futuro de las mezquitas*. Universitat de Lleida. *Papers*, núm. 66, pp. 249-268.

<file:///C:/Users/User/Downloads/25679-Text%20de%20l'article-25603-1-10-20060309.pdf>

Lamrabet, A (2014). *El velo (el hiyab) de las mujeres musulmanas: entre la ideología colonialista y el discurso islámico: una visión decolonial*. Universidad Colegio Mayor de Cundinamarca. *Tabula Rasa*, núm. 21, pp. 31-46.

<https://www.redalyc.org/pdf/396/39633821002.pdf>

López, A., Lundsteen, M., Solé, A. (2016). *La pràctica religiosa de les comunitats musulmanes de Barcelona. Expressions i problemàtiques*. Stop als Fenomens Islamòfobs (SAFI).

https://www.catalunyareligio.cat/sites/default/files/1469796487informe_islamofobia_ajuntament_de_barcelona_20160727.pdf

Martinez, M. (2008). *La condició femenina a l'islam: doble condició, doble discriminació*. Universitat de Girona.

https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/1449/MARTINEZ_CUGOTA_Marta.pdf?sequence=1

- Mohanty, C. (2008) *Bajo los ojos de occidente. Academis Feminista y discurso colonial*. Dins R. A. Hernandez, L. S. Navaz (Coords.), *Descolonizando el Feminismo: Teorías y Prácticas desde los Márgenes*, pp. 117-164. Editorial Càtedra. http://www.feministas.org/IMG/pdf/articulo_libro_descolonizando_el_feminismo-.pdf
- Moreras, J. (1999). *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias*. CIDOB edicions. <https://www.files.ethz.ch/isn/145638/Musulmanes%20en%20Barcelona.pdf>
- Moualhi, D. (2000). *Mujeres musulmanas: estereotipos occidentales versus realidad social*. Universitat Autònoma de Barcelona. Papers, núm. 60, pp. 291-304. <https://papers.uab.cat/article/view/v60-moualhi/pdf-es>
- Pérez, A; Rebollo, J. (2009). *El islam en la vida de la mujer a través de los tiempos*. Universidad de Extremadura. Cauriensa, Vol. IV, pp. 227-247. <file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-ElIslamEnLaVidaDeLaMujerATravesDeLosTiempos-3082583.pdf>
- Rivera de la Fuente, V. (2014). *Feminismo islámico: una hermenéutica de liberación*. Universidad Nacional Mayor de San Marcos –CELA Perú. Revista Internacional de Pensamiento Político, vol. 9, pp. 195-212. http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/10718/Feminismo_islamico.pdf?sequence=2
- Senglers, A. (2004). *Competències municipals i acords de cooperació amb les minories religioses a Espanya*. Revista Catalana de Dret Públic. Autonomies, núm. 30. <file:///C:/Users/User/Downloads/2069-2897-2-PB.pdf>
- Terrón Caro, T. (2012). *La mujer en el islam. Análisis desde una perspectiva socioeducativa*. El futuro del Pasado, núm 3, pp. 237-254 <file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-LaMujerEnElIslamAnálisisDesdeUnaPerspectivaSocioed-3941216.pdf>
- Verdeguer, I. (2010). *La representació de les dones immigrants en premsa*. Universitat de València. Arxius de Sociologia, núm. 23, pp. 185-192. https://www.uv.es/~sociolog/arxius/ARXIUS%2023/ARXIUS_23_15.pdf

Warren, C. (2008). *Quitando el velo: mujeres y derecho islámico*. Anuario de Derechos Humanos, vol. 9, pp. 621-660. <file:///C:/Users/User/Downloads/21653-Texto%20del%20art%C3%ADculo-21672-1-10-20110603.PDF>

- **Articles periodístics**

Lagarriga, D. (2004). *Entrevista a Mariam Choye, de la asociación Insha Allah*. Associació Oozebap. https://www.oozebap.org/text/insha_allah.htm

Medina, M. A. (2017, febrer 17). “*El feminismo islámico es una redundancia, el islam es igualitario*”. El País. https://elpais.com/elpais/2017/01/30/mujeres/1485795896_922432.html

Redacció. (2015, abril 8). *Catalunya continua sent una societat majoritàriament religiosa*. Catalunya Religió. <https://www.catalunyareligio.cat/ca/articles/catalunya-continua-sent-una-societat>

Redacció. (2016, febrer 8) *Els catalans de procedència musulmana creixen un 20% en quatre anys*. Catalunya Religió. <https://www.catalunyareligio.cat/ca/articles/catalans-procedencia-musulmana-creixen-un-20-en>

Redacció. (2018, juliol 1) *Arabista Dolores Bramon analiza El Corán y sus versículos mas controvertidos*. La Vanguardia. <https://www.lavanguardia.com/vida/20180701/45543118622/arabista-dolores-bramon-analiza-el-coran-y-sus-versiculos-mas-controvertidos.html>

Sousa, D. (2019, octubre 20). *Dolors Bramón: “España es uno de los países con peor educación respecto al islam”*. Cadena Ser. https://cadenaser.com/programa/2019/10/20/a_vivir_que_son_dos_dias/1571575821_656241.html

Wadia N-Duhni. (2017, abril 22). *El divorcio en el islam*. Diario 16. <https://diario16.com/el-divorcio-en-el-islam/>

- **Estudis**

Diamant, J. (2019, abril 1) *The countries with the 10 largest Christian populations and the 10 largest Muslim populations*. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/04/01/the-countries-with-the-10-largest-christian-populations-and-the-10-largest-muslim-populations/>

Garcia Romeral, G. (2013). *Comunitats islàmiques de Catalunya. Desenvolupament comunitari, moviments i organitzacions islàmiques*. Divèrsia, núm. 3, pp.94-113. <https://www.raco.cat/index.php/diversia/article/view/267971/355570>

Mapa religió de Catalunya. (s.d.). Direcció General d'Afers Religiosos. [Recuperat 2020, desembre 27] <http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/afers-religiosos/estudis/Mapa/>

Investigacions en Sociologia de la Religió ISOR. (2014). *El Mapa de les Religions a Catalunya*. Mapa Religió de Catalunya. [Recuperat 2020, desembre 27] <http://www.mapareligios.cat/>

Observatorio Andalús y Unión de Comunidades Islámicas de España (UCIDE). (2020). *Estudio demográfico de la población musulmana*. [Recuperat 2020, desembre 27] <https://ucide.org/wp-content/uploads/2021/01/Estudio-demografico-2019.pdf>

- **Legislació**

Corts Generals (1978) *Constitució Espanyola*. «BOE» núm. 311, de 29 de desembre de 1978. BOE-A-1978-31229 <https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>

Parlament de Catalunya. (2016) *Estatut d'Autonomia de Catalunya. Edició 2016*. <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48089.pdf>

- **Llibres**

Feixas, T. (2020). *Dones valentes*. Ara Llibres.

Karrouch, L. (2004). *De Nador a Vic*. Editorial Columna

- **Material Audiovisual**

Aranda, J., Collazos, C. (2019, juny 1). *La meva pell. Relat de vuit dones migrants*. [Vídeo]. SICOM, Entre Pobles. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=y8A2G37wuLg>

- **Treballs finals de grau**

Amish, C. (2017). *D'on soc jo?*. Universitat Autònoma de Barcelona. https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2017/202574/TFG_CaoutarAmsihKeskesou.pdf

- **Altres documents**

Història. Prólogo histórico. (s.d.) Comisión Islámica de España.
<https://comisionislamica.org/historia/>

Conveni marc de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Departament de la Presidència, i el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya (2004)
Observatorio Andalusí.
http://observatorio.hispanomuslim.es/archivo/conveni_catalunya.pdf

Cortés, J. (2005). *El Sagrado Corán*. Biblioteca Islámica «Fátimah Az-Zahra».
http://www.jzb.com.es/resources/el_sagrado_coran.pdf

Annexos

Annex 1. Entrevista a Imane Raissali.

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Imane Raissali

Edat: 24 anys

Anys vivint a Catalunya: 16

País d'origen: Marroc

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

Jo realment no he pres cap decisió, ho van fer els meus pares. Jo era molt petita, la meua família es movia cap allà, doncs jo també. Ha estat per temes laborals del meu pare. El meu pare era pescador, va estar 13 anys treballant a Portugal, i després es va moure a Barcelona, on va estar molts anys aquí sol, i després ja va dir, doncs Barcelona m'agrada, porto la meua família i ens quedem a viure aquí. Llavors va ser una mica un dia que em van dir, "escolta que marxem", i jo vaig dir "doncs vale". Tampoc em vaig qüestionar res perquè vaig seguir els meus pares, la meua família, en aquest cas no he tingut un rol actiu, simplement m'he mogut i ja està. La raó principal va ser aquesta, per temes de feina del meu pare. El meu pare sempre ha treballat a molts llocs diferents, i va estar molt temps a Portugal, després molt temps a Barcelona, li va agradar i vam venir aquí. Va gestionar tot el tema de documentació i tot el rollo, i vam arribar aquí jo amb la meua mare i els meus germans per quedar-nos.

Com van ser els teus primers dies aquí? Quina sensació recordes?

Per mi era molt diferent. Jo era molt diferent de com soc ara, jo era molt tímida, per mi tot era molt *raro*, tot era diferent. Era com una sensació d'emoció, arribo a un lloc super nou i puc construir una cosa molt gran si vull. I tothom em semblava diferent, era molt *guai*, l'idioma diferent, la cultura diferent, era com anar a un altre planeta en realitat. Estava acostumada a veure gent vestida d'una manera o parlant d'una manera, i de sobte un dia per l'altra canvia. A mi em va sobtar molt, el primer dia que vaig arribar a Barcelona, vaig veure una parella al carrer que s'estava fent petons, i clar allà al Marroc et pots agafar de la mà i tal però els petons es queden a casa, la gent no arriba a aquest punt. Per mi era com "que es eso"? Què estan fent? I me'n recordo i em faig gràcia a mi

mateixa perquè imagino com era la meva ment tant ingènua, tant petita, tant ficada a la meva cultura i al meu país, i arribes a un altre i veus coses que mai has vist, i et sembla súper raro. Les primeres setmanes van ser sobretot de mentalitzar-me que soc a un lloc diferent, amb gent diferent i que parla diferent. Escoltava les primeres paraules que més es repetien. Jo només sabia dir “Hola, como estás?”. Fins i tot la meva mare sabia parlar més que jo, sabia més paraules com “perdona”, “disculpa”, i altres coses, i jo li deia “com has après? dona’m aquesta cultura i aquest coneixement” [riu]. Jo estava bastant rallada perquè la meva mare sabia més paraules que jo, perquè la meva mare és analfabeta, no sap ni llegir i escriure, i és el que em va sobtar més. Va ser una mica això, anar aprenent sobretot l’idioma.

Et vas sentir acollida?

Sí, em vaig sentir súper bé. De fet, totes les professores eren molt maques em mi, la gent em tractava súper bé. Els nens són una mica cruels, això sí, tant els nens i nenes que són marroquines, del meu país, tant gent d’aquí. Feien la broma de “la nueva” o “no tiene ni idea de lo que estamos diciendo”, “anem una mica a vacil·lar-la”. Però en general, trient la crueltat dels nens, si que és cert que va ser molt *guai* i em van fer sentir súper bé. Vaig aprendre l’idioma súper ràpid, en un parell o tres de mesos jo ja parlava català i castellà, i vaig pensar “si que soy rapida aprendiendo”. A més era molt petita, amb 8 anys és molt més fàcil que no pas si ets gran.

Com el vas aprendre l’idioma?

A l’escola. Als 8 anys vaig arribar aquí i el primer que van fer els meus pares va ser matricular-me a l’escola, a més a mi em feia molta il·lusió estudiar. Des dels 4 o 5 anys jo ja li deia a la meva mare que volia anar a l’escola, i ella em deia que era molt petita, i jo li tornava a dir que volia anar, i ella em tornava a dir que era molt petita. Clar, allà al Marroc vas als 6 anys, directament a primària, i ja de ben petita volia anar a l’escola sí o sí. Faig fer dos anys al Marroc d’estudiant, quan vaig arribar aquí tenia moltes ganes d’entrar a l’escola, i va ser *guai*, als pocs mesos ja sabia parlar i a mes et posen en una aula d’acollida, que t’ensenyen d’una manera més concreta l’idioma amb activitats i estàs envoltada de gent que tampoc sap molt català i castellà, llavors et sents a gust, perquè no ets “la tonta”, sinó que tots estàvem igual.

Et va costar adaptar-te en àmbit escolar?

No. A mi el que més... (pausa) ho recordo i penso 'que *maja* que era'... agafava les Pàgines Amarilles que et deixen al costat de les escales de la porta perquè a l'aula d'acollida estava súper bé, però quan tornava a classe normal amb tots, clar, doncs hi havia 'el més intel·ligent', 'la més guapa', 'el més lligón', en definitiva, etiquetes. Jo era 'la novata' perquè acabava d'arribar, i no m'agradava sentir que el meu nivell acadèmic era pitjor, llavors m'esforçava el doble. Quan estava a casa, a part d'estudiar, fer els deures, fer els treballs i tot, agafava les Pàgines Amarilles i copiava tot el que posava en un full per millorar la meua lletra, aprendre més paraules, li demanava deures extra al professor per d'alguna manera assabentar-me més i tenir una mica més de coneixement i adaptar-me al nivell que tenien tots. No m'agradava sentir-me la "tonta" o la que no sabia.

Has viscut sempre a la mateixa ciutat?

No. La primera casa que vam tenir va ser a la Barceloneta, que vaig estar-hi fins als 16 anys, o sigui molt de temps. La Barceloneta és un barri molt maco però és cert que hi ha molt soroll, molta gent, cada cop més turistes, mai pots estar tranquil, sempre hi ha molta moguda. La meua mare em va dir que seria *guai* canviar-nos a un altre barri, vaig estar mirant, i ara estic a Santa Coloma de Gramanet, que tot i que no té molta bona fama és molt més tranquil que la Barceloneta. Els pisos aquí a Santa Coloma són molt més grans, i conta que som una família nombrosa, som quatre germans, que en aquella època vivíem tots junts. Ara només estem jo i la meua mare. En aquella època sis persones en un pis a de 40m², com que no.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d'acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T'has topat amb aquest mur en alguns aspectes? Quin? Explica'm exemples.

Jo faig broma però a vegades no fa molta gràcia. Ho tinc tot: soc immigrant, soc dona, porto vel, soc musulmana, soc marroquí. Soc catalana també, i quan dic que soc catalana em trobo molta gent anti-catalana que em diu "encima, encima", ho tinc tot. Això jo ho veig com una riquesa, tenir tantes versions de mi, tenir tanta cultura dins meu m'enriqueix com a persona. Et trobes moltes vegades que si no és una cosa és l'altra, si no et discriminen per ser musulmana, et discriminen per ser dona. I si ja ho tens tot, una dona, jove, amb vel, musulmana... llavors que et diuen que no tenen feina per tu, encara que estiguis formada i compleixis tots els requisits, t'ho diuen perquè els hi dona la gana, perquè arguments sòlids no tenen.

Si et dic el concepte “integració” què és el primer que et va al cap?

A mi que em diguin “integració”, jo he vingut molt petita, als 8 anys, per mi ha estat natural, simplement fer amics i ja està. Per mi no ha estat un procés de pensar molt... els nens petits no ho pensen, els nens petits simplement flueixen, juguen amb un, juguen amb l'altra, i per mi ha estat molt natural la veritat. Però avui dia, que em diguin que m'integri o que em tregui el vel, perquè encara m'ho diuen dia rere dia a les xarxes socials, em fa preguntar “què vol dir per tu integrar-te?”. M'he adonat que per cada persona “integració” és una cosa diferent. Per mi joestic mes que integrada, per mi realment mai ha estat un procés complex, per mi ha estat natural, perquè soc una persona molt sociable, molt espontània, molt amigable, em faig amiga de tothom, llavors per mi mai ha estat molt difícil. Al final agafo part de la meva cultura, que està formada per Marroc i per Catalunya. No és una cosa que diguis “em quedo em una sola cosa”. No. Em quedo amb tot. Podent-me quedar amb tot, com em quedaré només amb una cosa? És lògic, no? Llavors per mi “integració”, potser per un col·lectiu de persones X que potser han vingut sols i necessiten extra ajuda o al que sigui si que és important. En el meu cas, com he vingut amb 8 anys, per mi ha estat natural aquest procés, ho he fet sense pensar-ho, sense saber el que era integració.

Seguit amb la integració, creus que és diferent per les dones i pels homes?

Depèn de la cultura de la que vinguis i de l'educació que hakis rebut. Jo conec famílies que son molt freqüents, normals, habituals... quan dic normals vull dir que l'home i la dona tenen els mateixos drets, estudien per igual, treballen per igual... i clar, fan un procés igual d'integració. Però és cert que depenent de l'educació i la cultura hi ha dones que venen d'alguna manera ja afectades pel masclisme o el que sigui i estan en un mode de “que él haga todo, porque al final yo dependo de el, y que se integre el”. Llavors clar, veus que porten aquí 20 anys o més i que no parlen molt bé l'idioma, o tot el que son les gestions administratives encara ho porta tot l'home i tal. Però això es qüestió de l'educació que hakis rebut i una mica també de la cultura que hakis tingut. Llavors si que veig que hi ha diferència. Sempre insisteixo molt en la família i l'educació que hakis tingut, perquè al final la cultura és com te la prens tu. Perquè jo tinc la mateixa cultura que els altres marroquins però cada família és un món diferent. Hi ha famílies súper tancades i hi ha famílies súper lliberals.

Podràs votar en les darreres eleccions? El fet de votar és un element que consideres clau en la integració a una societat?

No podré votar. I porto aquí tota la vida. S'hauria de poder votar, però hi ha gent que no em veu amb aquest dret, quan realment també soc una persona activa a la societat, soc una ciutadana com tots ells, apporto el mateix o més, depenent de la persona. A vegades fas molt per la societat i ningú ho veu, només ho veus tu... Crec que és important saber i ser conscients de quina societat estem vivint, quins rols tenen totes les persones, i al final,... formes part d'una societat, tot i que no et vegin com a tal, és la realitat, que soc ciutadana com tothom.

Com recordes la teva infància al teu país?

El primer que em ve el cap es jo fent de mecànica amb una bici, cap als 4 o 5 anys (riu). Recordo una infància molt tranquil·la i molt acadèmica, jo era molt d'anar a l'escola, perquè vaig anar-hi dos anys, però aquest dos anys van ser molt *guais* per mi. Em feia il·lusió, era la més petita de la meva classe, m'ho passava molt bé, em mimaven molt. Ho recordo molt feliç, tenia les meves amigues, tenia la meva família. Vivíem tota la família com en dues o tres cases súper grans juntes, era com si en un barri només hi hagués la meva família, i era molt *guai*, tots els veïns que teníem eren col·legues nostres. Era molt familiar, et venia de gust sortir perquè et trobaves gent per carrer i tothom et saludava. Era molt bonic.

Segueixes en contacte amb amics/amigues de la infància?

No (riu). De fet ni el primer any ho vaig aconseguir. Recordo que vaig arribar i després als nou anys vaig tornar al Marroc de vacances i volia veure les meves amigues, i no les trobava, no sabia on estàvem, perquè bueno també es van anar canviant de casa i era difícil trobar-les... i em vaig rendir molt fàcilment. La família sí que segueix estan, però la família que jo considero més important la tinc aquí amb mi, al meu costat. Sí que et fa il·lusió anar allà i trobar-te amb els cosins... cosins que et presenten que no sabies que éreu cosins, i dius, doncs encantada... (riu)... També tinc família a un poble, que es on van néixer els meus pares, i sempre em fa il·lusió anar allà. Hi vaig molt poc, però sempre que hi vaig estic com 'ai mira un burro, un cavall...', perquè jo soc de ciutat, i per mi veure un burro, o una vaca, em fa il·lusió. I la naturalesa i tot... em fa molta il·lusió.

Has comentat que hi vas anar un any de vacances. Des de que estàs a Catalunya, has tornat molt al teu país?

Sí, fins els 18 anys vaig estar anant casi cada any al Marroc de vacances amb els meus pares. A partir dels 18 vaig pensar que ja ho tenia molt vist (riu) i volia canviar, i li vaig dir a la meva mare que no em venia de gust, que preferia anar a un altre país a fer turisme. I porto dos o tres anys sense anar al Marroc. He preferit anar a Malta, París, Amsterdam... fer altres coses. Al cap i a la fi al Marroc sempre hi tornaré i ja el tinc molt vist, la resta del món no.

He vist que estudies Psicologia a la UOC. Com està sent l'etapa universitària?

És dura, perquè soc una persona molt activa. Després de fer la ESO, bueno, va ser una mica un drama, perquè just quan ens vam mudar de la Barceloneta a Santa Coloma, set mesos després va morir el meu pare de càncer, i era com... uff... m'ha pillat just l'última part de la ESO. Sempre havia sigut molt bona estudiant, m'ho havia tret tot súper bé, i clar, havia d'estar amb el meu pare a l'hospital perquè estava molt malament... llavors em deixava els llibres, començava a fer els exàmens malament. Psicològicament jo estava una mica... i vaig suspendre tres assignatures que em vaig treure el setembre, llavors em van donar la ESO i vaig poder fer batxillerat. Però fins a dia d'avui encara estic una mica tocada, perquè és una cosa que no t'esperes mai, i pum. Et ve i t'has de mentalitzar. Hi ha coses que et mentalitzes molt ràpid i d'altres que et costa bastant de temps. Després del batxillerat no sabia quina carrera fer, i vaig fer un grau superior de Comerç Internacional perquè tothom em deia "Ímane parles molts idiomes i podries trobar profit en aquests idiomes i estudiar alguna cosa internacional". Comerç internacional sonava molt bé, i vaig dir, "doncs això mateix", i ho vaig fer. El meu objectiu va ser treballar com agent de duanes a l'aeroport de Barcelona, i ho vaig aconseguir. El que mes em preocupava d'això era trobar feina, introduir-me al món laboral, perquè vaig pensar, "ja veuràs que amb el tema del vel m'ho posaran complicat". A unes pràctiques, de fet, no em van acceptar pel fet de portar vel. Em van fer un examen de lleis duaneres, em van fer parles en anglès, en francès... i després de passar tot això em van preguntar "vendras vestida así?", i clar jo encara estava construint la meua identitat. I els hi vaig dir que sí, i em van dir, "no es por nada eh, es curiosidad". I jo per dins pensant "si... por curiosidad...". No em van trucar mai i vaig haver de buscar-me unes altres practiques que des del primer dia no em van posar cap problema, i després d'acabar les practiques em van contractar. Vaig estar allà treballant dos anys i mig aproximadament, després

l'empresa va tancar per problemes econòmics i jo vaig voler seguir estudiant. Va ser llavors quan em vaig ficar a la carrera de Psicologia. M'encanta la psicologia perquè soc una persona molt social, molt de la ment humana, em fascina. Penso com davant d'una mateixa situació les persones reaccionem de manera diferent. Jo veig als meus germans i penso que hem tingut la mateixa educació, la mateixa cultura, la mateixa religió, tot igual, la mateixa mare, i després som molt diferents entre nosaltres. Em genera molta curiositat. Des de llavors que estic estudiant Psicologia. Em va molt bé, però es cert que fa un any i poc, anant a una *coach* em va dir que em brillaven els ulls quan parlava de música, que perquè no feia alguna cosa, però a mi em feia vergonya. Jo ja tenia moltes cançons escrites i gravades però pel meu "disfrute personal". Llavors em va animar i vaig treure un trosset d'una cançó i va agradar molt a la gent. Llavors la gent em va conèixer. Per tant a dia d'avui estic estudiant Psicologia a la UOC, també treballo coma tècnica d'un programa social a un fundació privada, i també faig música, concerts, conferències... I la meua família, que també comporta moltes gestions, moltes coses. Llavors estic en moltes coses, que em fan il·lusió, però que cansen molt. De fet tinc insomni i aquestes coses rares de no poder dormir. Em poso meditació guiada però...

Ets una noia molt activa i ocupada...

Sí, sí. Però després ho penso en positiu i dic: treballar en els meus anys 20 pels 40 tenir tot ja fet (riu). Aviam si ho aconsegueixo. La veritat es que soc molt treballadora i m'agrada fer coses. Em sento bé amb mi mateixa.

Ja que abans has comentat el tema de les teves pràctiques i el vel. Te'l trauries si fes falta o si t'ho exigissin?

Òbviament no. Si estic contractant a una persona l'estic contractant pels diversos coneixements que pugui tenir aquesta persona, o habilitats. o capacitats... Jo no et contractaré per una forma de vestir perquè això es pot canviar, i això es totalment personal. Em passa a mi, que porto vel, però li pot passar a una persona que porti "rastas", o tatuatges, o pírcings... Encara vivim en una societat on en moltes feines no et donen el lloc, tot i que siguis molt vàlid, per un aspecte físic. Moltes vegades hi ha moltes noies que es veuen obligades o necessiten treure's el vel, o a treure's els pírcings, o tapar-se els tatuatges... Tot això de la psicologia també m'ajuda a simpatitzar una mica amb tothom. Una empresa al final te la pasta suficient per escollir quin tipus de persones vol, i si a la meua empresa li beneficia tenir un tipus de persones normals amb un tipus de

característiques X, doncs aniré a per elles. Penso que no hauria de ser un requisit no portar vel, perquè no és lògic, no representa gens la societat. Al final la societat esta formada per dones musulmanes, cristianes, atees... I de formes de vestir tant diferents... Per tant perquè no també contractes a gent així? Després la gent es queixa que la gent musulmana no treballa, normal si no els hi dones treball. No té molt sentit.

Què és per tu l'islam?

És un estil de vida. El que moltes persones no saben és que totes les religions sorgeixen d'una sola, que és el judaisme, que va ser com la religió mare, i d'allà va sorgir el cristianisme i l'islam. L'islam es la mes moderna, la mes nova, i jo sempre ho dic de broma, però es com l'actualització o l'edició nova. Però totes les religions indiquen el mateix, es basen en uns mateixos valors i en mateixos principis, i es com una guia de vida. Per ser feliç has de ser bona persones, no mentir, no robar, no matar... Tenen com unes bases. I tu després decideixes si escollir-les o no, tens la llibertat d'escollir si creure o no. Per mi la meva religió es un estil de vida. És cert que moltes famílies en la meva cultura marroquina, la cultura ha fet molt de mal en la religió, i l'educació que donen alguns pares o algunes famílies ha fet molt de mal, perquè per conveniència dels homes es tergiversen moltíssim i es manipula moltíssim fent que les dones queden com molt desprotegides. Però si després realment parles amb gent que sap d'això, o si llegeixes per tu mateixa (perquè a mi m'agrada dir que les persones busquin la seva espiritualitat ells mateixos sense haver de preguntar a altres persones perquè cadascú et donarà la seva visió), i jo he estat llegint, he estat investigant, he parlat amb gent i tal, i al final t'acabes fent teva la teva religió, t'ho fas teu, a la teva manera. A mi em poden dir que existeixen moltes coses a la meva religió, i llavors jo dic el que m'agrada, i jo seguiré el que m'agrada. Llavors, per mi és un estil de vida que em dona molta tranquil·litat, i com se que soc bona persona, per mi és el més important.

Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre homes i dones?

Jo vaig llegir l'Alcorà l'any passat en àrab i simultàniament en castellà, perquè tot i que parlo àrab, l'Alcorà té un llenguatge molt complex i esta ple de metàfores, de construccions literàries molt difícils d'entendre, per això hi ha científics que estudien l'Alcorà i tot i així no s'ha desxifrat tot, crec que nomes un 60% aproximadament. Tenint en compte que el llenguatge àrab és súper ric i potser nosaltres per dir "casa" tenim 40 paraules, llavors tot i que llegeixis l'Alcorà i tot i que facis investigacions i tal es molt

complex arribar a entendre el que diu. Jo tot el que he entès i tot el que he sentit és que jo crec que Déu vol que tots estiguem bé, no crec que hi hagi desigualtat. Perquè al final jo crec en la bondat. Jo crec en Déu però no en les persones. És a dir, jo crec que la intenció real de tot això és que es bona, perquè tots estiguem en pau, però sí que és cert que totes les persones que han anat transcrivint l'Alcorà, que han anat donant xerrades, tots han estat homes, per tant tots en voldran sortir beneficiats d'aquestes paraules, et diran que la dona ha de cobrir-se, quan no soc jo la que s'ha de cobrir, és ell que ha de mirar cap un altre lloc. Al final si tots ens controlem i ens enfoquem en nosaltres mateixos per ser millors persones, el món seria diferent.

És compatible ser feminista i musulmana? Què opines del moviment del feminisme islàmic?

[M'ensenya el llibre que s'està llegint: *Feminismo e islam. Las luchas de las mujeres musulmanes contra el patriarcado* de Zahra Ali]. De fet, la meua religió és feminista. És la primera religió que creu que els homes i les dones són iguals. Hi ha moltes coses que la meua religió defensa de la dona, com que la dona té més capacitat en X coses que l'home. Cadascú som diferents dins de la nostra igualtat. Pel que fa el tema de feminisme islàmic, només veig feminisme, no m'agrada dir "feminisme islàmic" o "feminisme cristià", no, existeix el feminisme i punt. I totes les dones ens haurien de recolzar i fomentar els drets de totes les dones, més enllà de la religió que tinguin. A mi per exemple em cau molt odi quan parlo de feminisme, moltes em diuen "tu no que portes un vel al cap i no tens dret". Però, què hi té a veure? Estàs defensant la llibertat de la dona, però alhora m'estàs dient que no haig de portar el que jo vull portar. No té sentit. T'estàs contradient tota l'estona, i quan els hi dius, s'enfaden i et diuen de tot. Llavors no ho pots agafar per enlloc, al final.

Què li diries a la gent que opina el contrari?

La ment és com un paraigües, no serveix de res si no l'obres. Tu pots dir que ets feminista, però ser feminista no és només defensar els teus drets com a dona, sinó defensar el dret de qualsevol dona. I jo també soc dona, més enllà del que porto posat. Estàs defensant que una dona pugui vestir com li dona la gana, llavors has de defensar les dones que vulguin anar més o menys tapades. Al final és una llibertat personal el decidir com anar vestida, i no em fa ser més o menys feminista. El vel de per sí és d'alguna manera també feminista, perquè estic privatitzant la meua sexualitat, no te l'estic deixant a les teves

mans perquè puguis opinar. Després et surten artistes com Billie Eilish que vesteixen amb roba molt àmplia perquè no sexualitzin el seu cos i tothom l'aplaudeix. Ho faig jo i em diuen "perquè no vesteixes normal?". Sí vull anar vestida amb un vestit típic del Marroc o de la Xina, estic en el meu dret. No s'ha de defensar la llibertat com tu la veus, s'ha de defensar com cada persona veu la seva llibertat. Però la llibertat es diferent segons cada persona.

Al teu país d'origen segueix el mateixos codis en el vestir que segueixes a Catalunya?

Jo és que em vesteixo com em dona la gana. I ha estat així sempre. Al Marroc no hi ha un codi de vestir, cadascú vesteix com li dona la gana. És cert que per exemple les senyores els hi agrada molt vestir la *gel·laba* (*djellaba*), que cadascú se la fa a la seva mesura, amb les perles, que costa mots diners, i per elles és modern, *cool*, fashionista. Jo soc molt de vestir amb dessuadores, texans, bambes... I sempre ho faré, vestiré com em dona la gana. I portar vel no significa que hagi de vestir d'una manera X.

En un dels teus vídeos vas dir que vas començar a portar vel als 12 anys. Perquè el portes?

El motiu que em va fer portar el vel als 12 anys no té res a veure amb ara. Sent sincera, no tenia ni idea de perquè me l'estava posant. Era per reproduir una mica fer-me gran. Normalment, el correcte seria investigar bé el significat del vel, fer un procés intern i posar-tel. Jo vaig fer-ho el revés, me'l vaig posar i després em vaig preguntar, "què significa això?". Perquè reps molt odi, moltes crítiques, de la teva pròpia família també. Em deien, "et poses el vel però després fas això [referint-se al rap]", és una bogeria, i no té res a veure. Sembla ser que el vel és un impediment i reps crítiques per ambdues parts, tant pels propis musulmans com per gent no musulmana, que et diuen "quitate esta mierda". Jo estic al mig i rebo crítiques per tots llocs. Cada dona es pot posar el vel per diferents motius, és molt personal. L'actual motiu... Jo sempre dic que el principal motiu és ser identificada com a dona musulmana. És com la monja que porta un tipus de vel i saps que és cristiana, doncs el mateix amb el vel, si porta el vel ja saps que aquella dona és musulmana. En segon lloc també es molt important quan et valoren el teu intel·lecte, la teva intel·ligència, la teva personalitat, la teva actitud, la teva essència, mes que un físic. El físic és important, però no és mes important que el cor d'una persona o l'essència que et pot transmetre una persona. La societat actual en la que estem es sexualitza moltíssim a la dona. A la televisió tota la publicitat és una dona sexualitzada. Tot està

sexualitat. Llavors és el que et deia abans, amb el vel estic privatitzant la meva sexualitat, i només li ensenyo a les persones que a mi em dona la gana, jo escollo a qui. Hi ha persones a qui suposadament no has d'ensenyar-lis el cabell, per exemple, els meus cosins, però jo els hi tinc molta confiança, llavors ho escollo jo. Poden ser motius molt diferents. El vel també pot ser com un filtre. Per persones que s'apropen a tu només pel físic o per aprofitar-se de tu el vel imposa molt de respecte. És com que, “millor no bromegem amb aquesta tia”. Imposa respecte, tot i que al final el respecte l'imposes tu amb vel o sense vel. Però si que avui dia, la meva raó principal de l'ús del vel és bàsicament trencar amb els estereotips i mostrar que una dona amb vel no és menys vàlida ni més vàlida, és igual que vàlida que tu, i pot arribar als objectius que vulgui igual que tu. Al final, sembla que per tenir una nacionalitat, un color de pell, una religió, unes creences, no ets apte. Com que no? Potser és més difícil o més complicat, però no és impossible. Jo estic en aquest camí, jo sé que em “caurà merda” per tots els llocs però jo segueixo perquè em fa il·lusió. M'encanta la música, m'encanta la psicologia, tot el tema *influencer*, vídeos... ho gaudeixo moltíssim. Rebré crítiques, però hi ha gent que ha après amb mi molt, que ha obert la seva ment gràcies als meus vídeos i la meva música, i és molt *guai*. A mi això em dona gasolina (riu), és com que em dona energia tota aquesta gent.

És té el prejudici de que una dona amb vel és submissa?

El fort és que realment aquests prejudicis venen de les dues parts, tant pels musulmans que tota la seva vida a la seva cultura masculista els han inculcat que una dona no ha de cridar tant l'atenció, i llavors la gent no musulmana, que no està acostumada, i el que veuen a les pel·lícules s'ho creuen. I clar, si la seva font principal és un pel·lícula de ciència ficció, em sembla preocupant. Jo sempre ho dic quan tinc *haters*, que si tenen algun dubte m'ho diguin i jo els responc, però que no es facin la seva pròpia pel·lícula.

Pel que fa els idiomes, parles àrab, català, castellà, anglès i francès. Vaig veure en un vídeo que deies que l'àrab és la teva llengua materna, però també ho són el català i el castellà. Quin idioma parles a casa teva?

(Riu) Jo normalment parlo català i castellà a la feina, i estudio en català. I a la meva vida més quotidiana parlo castellà normalment. Però amb la meva mare al no saber parlar molt castellà faig un mix entre àrab i castellà. No puc fer mai una frase seguida en àrab sense ficar connectors en castellà perquè se'm fa molt complicat, em surt automàtic. És com que associo un idioma per cada persona i cada espai, llavors a la meva carrera deixaven

escollir entre català o castellà, i vaig escollir català perquè associo el català amb aprenentatge, estudis, i tot això. I el castellà és més del *chill*.

Algun cop t'han increpat per escoltar-te parlar el teu idioma pel carrer?

El parlo molt poc. Llavors mai m'han dit res pel carrer, perquè no el parlo molt. De fet la meva germana i jo ens discutim moltes vegades quan estem pel carrer, llavors ella em parla en àrab perquè ningú ens entengui, i jo li responc tota l'estona en castellà perquè em surt més natural. Ella vol que li parli en àrab, però jo li dic que parlaré en l'idioma que em doni la gana. A vegades ella parla en castellà i llavors li responc en català.

Com és la gastronomia al teu país?

La gastronomia del Marroc és molt Mediterrània, és com aquí, està mot a prop, llavors compartim moltes coses, com l'oli, el peix fresc... A nivell de dolços els marroquins en mengen molts, hi ha ciutats que destaquen més que d'altres, com Tetuan, que és una ciutat molt famosa pels seus dolços. Altres plats són el cuscús que tothom coneix, i cadascú el fa a la manera que vol, vegetariana, mes carnívor...

Segueixes menjant plats típics del teu país aquí?

La meva mare segueix cuinant el mateix, més coses d'aquí. Per mi la truita espanyola típica d'aquí, l'he menjat tota la vida, la meva mare me la feia abans de néixer (riu). És això que et deia, tot i estar vivint aquí, tinc cultura del Marroc i d'aquí. La meva mare es molt bona jo cuinera, de fet ahir vaig estar fent dolços marroquins amb ella, perquè li encanta cuinar.

Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

No. El pa amb tomàquet sí que va ser un gran descobriment, perquè a mi no m'agradava l'oli fins que vaig venir aquí. Van passar uns quants anys fins que vaig acostumar-me a l'oli d'oliva, perquè no m'agradava, però ara m'agrada molt.

Alguna vegada t'han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l'islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

El comentari típic de "no saps el que et perds". Realment, no, no sé el que em perdo perquè mai ho he provat. Jo soc una persona molt curiosa, i si algun dia tinc la curiositat o em ve de gust menjar alguna cosa ho faria, però en el meu cas mai m'ha donat aquesta

curiositat. De fet, no m'agrada gent l'olor ni del porc ni de l'alcohol. Vaig pels passadissos del Mercadona i noto que fa una olor a sabó molt forta i desagradable, perquè no estic acostumada, i no m'agrada. I això, no em crida l'atenció, però sí que em diuen molts cops "no saps el que et perds". Quan mai ho has provat no et perds res, perquè no és que la teva dieta sigui pobre, segueixes menjant coses molt bones i riques, i no et fa falta. Potser alguna persona mai ha provat un cuscús, o una harira, o pastissos marroquins, i estan boníssims. El dia que tingui curiositat ho provaré, però no és el cas.

Què és per tu la música?

És una via d'"escape", per mi és una teràpia. Jo sempre he estat sempre molt tímida, i em va costar molt expressar-me. Al ser molt tímida, hi ha moltes noies que es flipen amb tu i que et diuen coses lletges, però mai li deia a ningú. Escoltava molta música i als 14 anys vaig conèixer uns nois que rapejaven en català i em semblava molt *guai*, i em van preguntar si jo rapejava o escrivia. En aquell moment només escoltava, però no sabia com es feia. Ells em van introduir una mica al tema musical. Llavors des dels 14 anys que faig música però sempre ha estat per mi, perquè em feia vergonya pensar que pugui haver persones que escollessin com canto o rapejo. Fins l'any passat, que parlant amb una amiga meva que és *coach* em va dir que em brillaven els ulls quan parlava de música i em va dir que em marqués un repte personal de fer-me un perfil d'Instagram nou d'artista i un canal de Youtube per penjar un trosset d'una cançó que vaig escriure sobre el racisme, *No lo soy pero*. Era el dia del meu aniversari i un senyor em va insultar pel carrer, em vaig quedar en *shock*, perquè em vaig mig xocar amb ell pel carrer, li vaig demanar perdó i em va dir que m'anés al meu país. Em van enfonsar el dia. Era el dia que feia 23 anys. Vaig tornar a casa súper trista i vaig escriure la cançó. Tenia molta ràbia i vaig explotar, i després la cançó va triomfar molt, perquè no només els marroquins es van sentir identificats, senegalesos, gent negra, inclosa gent asiàtica... i era impressionant. Des d'allà vaig pensar que potser connectava amb la gent més del que jo pensava i potser soc jo la primera que em jutja a mi mateixa. Llavors vaig dir, fora vergonyes, ho faig perquè m'agrada, ho comparteixo amb la gent i si ho volen escoltar perfecte. Des d'allà que faig cosetes.

Quin missatge vols transmetre amb les teves lletres? Quina és la intenció?

Tenim més coses en comú que no pas coses que ens diferencien. Llavors potser tu i jo tenim tot diferents de cultures, i després parlem, i tindrem moltes més coses en comú que

ens uniran abans que separar. Llavors, des de la meva experiència puc connectar amb persones pels fets que he viscut. Tot el que he anat narrant amb les meves cançons, hi ha molta gent que em deia “sembla que m’hagis fet la cançó a mi perquè he viscut el mateix”, i potser era una noia llatinoamericana, o d’una altra religió, d’una altra cultura, i mira, hem connectat molt en moltes coses. Llavors és una mica per demostrar que tots som més iguals del que sembla.

T’agradaria dedicar-t’hi professionalment?

M’encantaria. Poder viure d’alguna manera del que et neix, perquè no escric de manera organitzada, sinó que estic fent una altra cosa i de cop i volta em ve una idea al cap, llavors em neix, em ve la inspiració. M’encantaria poder viure d’això. Els vídeos també m’agraden molt. Tot el tema de transmetre un missatge per xarxes socials, perquè tenen tanta capacitat, tan poder, i hi ha molta gent que l’utilitza per llençar *hate*, per fomentar missatges d’odi, que diuen que els dolents som nosaltres i no. Hi ha gent bona i gent dolenta a tot arreu. La gent bona és al que s’ha d’unir per fer front a aquesta gent dolenta, però no existeixen bàndols ni res. Tant de bo pogués fer-ho. La meva feina es molt maca i m’encanta, però si que es cert que en un futur m’agradaria poder-me dedicar a això. I si que ho estic fent, perquè actualment faig concerts, shows, conferències i cosetes, i m’és molt complicat compaginar-ho tot perquè em falten hores al dia, però crec que arribarà un moment on pugui viure d’això, i poder començar una etapa totalment enfocada en la música, la creació de vídeos, i tot això. Seria genial.

Estàs al corrent de les novetats musicals del teu país d’origen?

Escolto poca música àrab, la veritat. Tinc un estil molt rap *old school*. Però si que hi ha artistes que m’agraden molt. Per mi el millor raper del Marroc és un noi que es diu Muslim, i és un noi que és de la ciutat on vaig néixer, Tànger, dels millors del Marroc. Els seus missatges son socials, de realitats del Marroc molt dures, perquè la gent vegi que no es tan fàcil viure en un barri pobre d’on el govern s’estan “forrant” dels impostos de la gent. Jo sempre dic que el Marroc és un país molt ric, però on riquesa i pobresa viuen conjuntament. Hi ha gent que té molts diners i hi ha gent que no té res. Pots veure un Lange Rover passant pel costat d’un home demanant per menjar. El Marroc no és un país de pobres, sinó que la gestió del govern està acabant amb la classe baixa i mitjana. A la meva família passa, hi ha gent que té molt diners i gent que no tenen molts. I ho veus i

dius, com pot ser això? Per què no estan els dos en un nivell mig? És un país amb molt contrast. Espanya és una mica més estable.

Com afrontes les crítiques a les xarxes socials?

Amb molta paciència. Em diuen que soc la reina de la paciència. Em diuen moltes coses lletges, però la meua manera de respondre i reaccionar té molt auto-control. Òbviament, veus un missatge molt racista, masclista, fins i tot de dones contra dones, que dius, estem lluitant en contra el masclisme i per tenir igualtat de drets, i ets la primera que m'insulta per portar un vel, o maquillatge... ens matem entre nosaltres. Hi ha gent del mateix col·lectiu que s'insulten, com esperes que una altra persona que no té tanta informació sobre tu et respecti? A mi m'insultes per portar vel, maquillatge, rapejar, o per creure'm intel·ligent. Jo mai he dit que soc intel·ligent, simplement responc als meus vídeos amb el que la gent em pregunta. Hi ha molts *haters* que son musulmans. Rebo odi pels dos llocs per iguals. Molts dels insults que rebo per part de musulmans son "no representes", "no ets bona musulmana", "dones mal exemple". Tant de bo tot el món donés mal exemple com jo, perquè al final jo he aconseguit unir moltes persones perquè es respectin més. I em diuen que soc mala musulmana per cantar, llavors em pregunto, qui tipus de religió segueixes realment? Perquè per mi l'islam vol dir pau. Si tu no estàs en pau amb tu mateix i necessites insultar a d'altres per sentir-te millor, crec que molta pau no tens. I llavors hi ha noies que em diuen que em fan comentaris del meu físic, o que estic operada... És una aventura, cada dia et surten em coses diferents. Has de tenir molta paciència. Veus un comentari i penses "controla't", contesta amb educació. Jo predico amb l'exemple. Si rebo faltes de respecte jo et respondre educadament, amb l'educació que tu no has tingut amb mi. I sempre guanyarà el respecte i l'educació. A vegades si que dic insults, però amb els meus amics de broma perquè em surt natural. Mai em barallo amb ningú, dialogo, debatem, però mai falto el respecte perquè treu molta credibilitat.

Quins mitjans de comunicació seguies al Marroc?

No seguia mitjans de comunicació. Seguia un tipus de canal que donava dibuixos animats semblants a "Bob Esponja" en alemany, no se perquè teníem aquell canal. I un canal també de música tipus MTV, que ficaven música de 50Cent. Però com era petita no m'assabentava molt. Vaig aprendre algunes paraules d'alemany amb aquells dibuixos animats. Però no seguia mitjans de comunicació. Només m'agradava veure partits del

Barça, recordo que veia el Ronaldinho en aquella època... (riu). I jo amb cinc anys parlant de futbol, però no en tenia ni idea.

I ara, segueixes els mitjans de comunicació del teu país d'origen aquí?

No, no veig molt la tele. La meva mare des de fa anys està viciada al Youtube, així que no veiem molt la tele. Tenim una tele enorme però sempre està el Youtube posat o algun canal tipus Boing o Clan, que és el que he vist de petita.

Quins mitjans de comunicació segueixes a Catalunya? (TV, ràdio, premsa...)

Jo mirava molt el Super3, que mai em van donar el carnet. Només això. A l'adolescència, cap als 14 o 15 anys, seguia veient Clan, Boing o Disney Channel. I des de fa anys que no veig la tele. No segueixo mitjans de comunicació, quan em vull informar d'alguna cosa sempre miro Internet, busco a Google i ja està.

Quin creus que és el paper dels mitjans de comunicació en relació la dona i l'islam?

Crec que es fomenten molt els estereotips. Front la mateixa situació sempre es destaca que la persona és musulmana o d'origen immigrant. Sempre ho fan. Tots els mitjans de comunicació, es una cosa que em sorprèn molt. Una cosa curiosa és, per exemple, un futbolista que és marroquí o d'origen marroquí, et diuen que Ibrahim Afellay és holandès, sense dir-te que és d'origen marroquí, però quan no és futbolista i és un camioner que ha fet alguna cosa malament, per més que tingui la nacionalitat espanyola, sempre serà un immigrant. Depenent del que els convingui, sempre potencien l'origen de la persona. Quan és una home espanyol que maltracta a la dona, li diran "maltractador" i punt. Però quan és un maltractador immigrant, li diran "maltractador immigrant". Sempre insisteixen en l'origen de la persona, com si tingués importància, perquè al final un maltractador es un maltractador, no té un nacionalitat o una religió. Crec que potencien molt les etiquetes, els estereotips i prejudicis. Molta gent a l'hora de parlar per la TV no en tenen ni idea, i parlen de la teva cultura i religió com si coneguessin d'on ve. Per exemple quan critiquen el vel, tenen idea de la història de perquè neix el vel? Que mirin la història, que neix arrel d'una necessitat de protegir un col·lectiu de dones esclaves en aquella època. Llavors totes les dones havien de vestir de la mateixa manera per no ser reconegudes segons la seva classe social, perquè el que eren les esclaves totes anaven amb una roba X i llavors eren identificades com esclaves i per tant rebien més violència i violacions. Després estaven les dones amb vel, que eren les dones d'alta classe social, eren les dones riques,

que mai ningú s'apropava a elles. A partir d'allà es va dir que totes les dones havien de portar vel per tal de no ser reconegudes i discriminades per la seva classe social, i per tant, protegir-les. D'allà neix el vel. Després en la societat de merda s'ha sexualitat molt tot, tothom veu sexualitat en tot.

Quins creus que son els factors que alimenten la islamofòbia?

Les *fake news*, totes les notícies que es diuen dels musulmans sempre son negatives, associar terrorisme amb els musulmans enlloc d'associar-ho amb les persones que han comès això. Jo sempre poso l'exemple de: si jo vinc, et dono una bufetada, i et dic que és en nom de la mare perquè m'ha dit que et donés una bufetada, t'has d'enfadar amb mi, no amb la meva mare, perquè t'ho he fet jo. Soc jo la persona que ha comès l'acte, encara que la meva mare m'ho hagi dit. És un exemple poc educatiu, però sempre l'utilitzo a les xarxes socials perquè la gent s'assabenti una mica d'això. Bàsicament això, les *fake news*, els mitjans de comunicació, els partits d'ultradreta radicals que surten i culpabilitzen l'immigrant sempre. I gran part dels immigrants que tenim a Espanya son musulmans. Estan creant un enemic comú, per alguna manera entretenir a la gent del que de veritat estan fent. Volen que la gent es fixi en el que fem els musulmans, mentrestant el poble es fixa en el que fan els musulmans i els polítics segueixen fent les seves coses i les seves gestions. Al final, el país no és una merda pels immigrants o pels musulmans, al final el país és una merda dependent de les gestions que s'estigui fent del país.

Parlant dels partits d'ultradreta, i ara que estem en campanya electoral, segur que has vist algun dels seus espots electorals, com el de *Stop Islamización en Cataluña*, de Vox.

Sí. També he vist que els hi van tirar tomàquets i pedres. Gràcies poble (riu). Això de "stop islamització" és un discurs on diuen que és per la llibertat. Quina llibertat? Si m'estàs dient que no he de seguir la religió que jo vull. Si Catalunya no ha dit res que hi hagi islamització, és que no existeix islamització a Catalunya. Aquí cadascú segueix la religió que vol i punt. Que ho digui una tia que és cubana, o camerunès, o argentina, que son immigrants o que els seus pares s'hagin hagut de moure del seu país, és tenir molt poca empatia.

Apart de l'home que et va increpar pel carrer, has patit casos d'islamofòbia? Quins són els més comuns?

Si no parles el seu idioma si que s'ofenen molt. El pitjor que em va passar a mi va ser al metro, quan un home se'm va apropar molt a mi, com a 2cm, envaint el meu espai personal, però no vaig dir eres perquè tenia por. Tampoc tinc la personalitat que tenia avui, en aquella època era molt tímida. Em va dir: *¿De que vas disfrazada? Veo a muchas disfrazadas como tu en esta zona.* I em vaig quedar flipant. No sé perquè em va sortir "Yo a usted no le cuestiono su forma de vestir, no cuestiono usted la mia". I em va respondre que frases com "Carnaval ya ha pasado". Estava molt a prop de la meva cara, i quan em deia això, el metro anava ple de gent, ningú em va dir res. Quan et passa això no saps si esperar que la gent t'ajudi o no perquè tampoc tenen responsabilitat de protegir-me, m'he de protegir jo mateixa. Però em va generar molta por en aquell moment, perquè l'home em donava molta grima. No sabia què anava a fer l'home, si m'anava a fer mal, si no, perquè a més tenia la mà a la butxaca i no sabia si tenia alguna cosa... I feia coses rares. Va ser molt dur. I a més, mai m'he posat roba típica del Marroc. Anava vestida amb texans i una dessuadora, molt normal, l'única diferència era el vel. Va ser el pitjor. Em vaig fer la forta, i quan el noi va sortir, em vaig trencar, vaig començar a plorar, em va donar un atac d'ansietat. Vaig arribar a l'institut que no em podia aguantar i el professor em va acompanyar per anar a casa, perquè no podia més. Per mi això és violència, no fa falta que em toqui físicament per fer mal, m'estava agredint, i ningú em va dir res, i jo tampoc li vaig dir gaire cosa. I que jo amb 16 anys vagi tenir més maduresa que aquell home és preocupant. Imagina't una persona a 2cm de la teva cara, notava el seu alè, era molt violent tot. Jo intentava posar la mà al mig perquè no s'apropés més, però no sabia què fer. No tenia cap altra opció que aguantar. No és gens agradable, i em va afectar a nivell psicològic. Moltes setmanes després d'això em feia por anar amb metro. Jo era de les que deia que aquestes coses no em passarien perquè em creia molt *guai* i somrient, jo anava amb la meva música, a la meva bola, però no, ningú es salva. A la meva mare li ha passat en algunes ocasions, moltes més vegades que a mi, i com que no domina el castellà tan bé no es podia defensar molt, i sempre pensava "que malament que et toqui a tu que et costa més defensar-te, que em toqui a mi que em sé defensar". I quan em va tocar només vaig saber dir-li una frase. La situació es molt complexa i molt difícil. Et quedes en xoc. Ara no crec que em passi, estic acostumada, perquè ara els atacs son molt virtuals. Si que al ser un personatge públic, amb van dir l'altre dia des de l'agència de models a la que estic, perquè m'he oblidat de dir-t'ho però també m'estic formant com a model, em van dir que havia de vigilar amb la gent que no està molt bé del cap i que pot aprofitar qualsevol informació que tu donis de tu mateixa, per exemple, on vius, amb qui vius, per

atacar-te. Penso que a mi no em passarà, soc molt natural i si que és cert que a vegades dono algun tipus d'informació de la meva vida, i haig de tenir molt de compte.

Creus que hi ha més o menys prejudicis i estereotips que abans? Com a societat, s'ha evolucionat?

És molt estrany perquè quan jo era més petita, no hi havia tants *haters* o tants comentaris racistes, però tampoc hi havia tantes lluites en contra dels racistes. No hi havia tantes lluites antiracistes o antifeixistes. Com n'hi havia ningú defensava res, perquè no n'hi havia, o almenys no eren tant visibles, que és diferent. Avui dia, amb els partits polítics que estan sortint, la seva gent és un altaveu pels racistes, fins i tot en algun directe que he fet per xarxes socials parlant sobre música, sempre em surt gent que diu *Viva Vox*, o coses així. Tu pots idolatrar el que vulguis, però quin sentit té que em posin *Viva Vox* en un dels meus directes? Jo no els hi he dit res. És cert que és un altaveu aquest partit polític, i d'altres partits polítics que també han sortit arreu del món, no només aquí a Espanya, han fet d'altaveu per aquestes persones racistes, que només vetllen per la seva llibertat i poc més, perquè potser els representa a ells, però, i a la comunitat LGBTIQ+? I als immigrants? La llibertat és diferent per cadascú, la meua llibertat no pot afectar la llibertat d'una persona homosexual, no té sentit. Hi ha gent que per ells un matrimoni normal és una dona i un home, però per mi, i per molta altra gent, és diferent. Llavors la seva opinió no pot ser tant important com per què la resta de la gent de sigui feliç. Avui dia si que hi ha més atacs racistes i la gent té més valentia de poder atacar a la gent defensant que és llibertat d'expressió. I llibertat d'expressió no és insultar, insultar és una falta de respecte i educació. Tu pots dir que no estas d'acord amb alguna cosa, i ho argumentes d'una manera correcta sense faltar el respecte a les persones. Si diuen que és un país lliure, *porque te metes con mi velo?* No té sentit res del que diuen, perquè els agafes als 2 segons de començar a parlar amb ells, a mi em fan pena.

Annex 2. Entrevista a Souad Baioia

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Souad Baioia

Edat: 48 anys

Anys vivint a Catalunya: 29

País d'origen: Marroc

On vas néixer?

En Larache.

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

Porque me casé, mi marido estaba aquí antes, me casé con él y me trajo.

Amb qui vas venir?

Sola. Cuando me casé, mi marido me arreglo los papeles y me trajo. Como él estaba trabajando aquí y no podía venir a buscarme, pues vine yo sola.

Com van ser els teus primers dies/setmanes aquí?

Muy duro, porque no sabía el idioma. Ahora hay muchos marroquíes, y que hablan el idioma, antes no había tantos y tampoco hablaban mucho el idioma. Antes había poca gente, por eso me costó un poco con el idioma. Fue todo muy despacio, poco a poco.

Et vas sentir acollida?

No, porque no tenía compañía. Tenía mi suegra y mi cuñada, pero todas estaban trabajando, solo las veía el fin de semana, pero el fin de semana no es suficiente para aprender y para salir. Mi marido trabajaba por la mañana y no volvía hasta la tarde. Yo solo salía a comprar de aquella manera, medio entendiendo, así así. Luego poco a poco ya fui aprendiendo.

Des de que vas arribar, has viscut sempre a la mateixa ciutat?

No, no. Antes vivía a Olesa de Montserrat, y luego vinimos aquí en 1996, cuando estaba embarazada de 4 meses de mi primer hijo, porque cambiaron el trabajo de mi marido.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d'acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T'has topat amb aquest mur en alguns aspectes? Quin? Explica'm exemples.

Pues la verdad cuando vine estaba muy tranquila, como toda la otra gente aquí. Mi marido me dijo que tenía que salir y buscarme la vida porque él estaba trabajando y yo tenía que ir haciendo mis cosas, y ya está. Hasta que aprendí el idioma y fui a buscar trabajo y todo normal.

Si et dic el concepte "integració" què és el primer que et va al cap?

[Al principio duda sobre que significa integración, su hijo le explica que es similar a adaptación]. Un proceso difícil. Al principio cuesta un poco, pero ahora yo no podría vivir a Marruecos. He vivido aquí más que allí, pero aquí, ya estoy acostumbrada. Si bajo a Marruecos es por vacaciones y nada más. No me puedo quedar allí.

Seguit amb la integració, creus que és diferent per les dones i pels homes?

Las mujeres de Marruecos no vienen aquí directamente a salir y todo eso. Depende de la mujer. Ahora ha cambiado la cosa, no es como antes. Cuando viene el hombre, el sale, busca trabajo, se junta con amigos. La mujer es un poco más difícil, porque viene sola y se tiene que espabilar, salir, hacer amigas, buscarse la vida, el trabajo. Si viene con su marido, depende de él si la deja trabajar o no la deja trabajar. Si la deja salir o no la deja salir. Eso depende de él. A cualquier mujer le gusta salir cuando viene, pero depende de él. A mí no me ha costado, a mí me salió directamente [riu]

T'has plantejat tornat a viure a Marroc?

No.

Antes has comentado que sí que has vuelto de vacaciones

Sí, sí. Voy cada año, porque tengo mis padres allí, toda la familia, tengo que bajar. Bajo con mis hijos para que vean la cultura, como es. Tiene que bajar para ir a ver lo que es también su país. Porque mis hijos ya han nacido aquí, pero tienen que saber las costumbres de allí y todo. Tiene que saber la costumbre, la comida... que la hago aquí, pero también tiene que ver la familia, conocer la gente.

No es el mateix explicar-ho que veure-ho.

Claro. Sí, sí, es eso.

Quants fills tens?

Cuatro. Un niño y tres niñas. Todos ya nacidos aquí.

Como recordes la teva infància al Marroc?

De pequeña iba al cole, estaba en casa. Y ya está. No salía mucho, no es como ahora. Ahora puedes salir, encontrarte con gente... Ha cambiado la vida en Marruecos. Totalmente. No es como antes, es diferente. Pero es eso, yo me casé con 19 años. He vivido aquí más que allí.

M'has comentat que segueixes en contacte estret amb la família. Segueixes en contacte amb els teus amics/amigues?

Sí, sí. Totalmente.

Què és el primer que vas fer quan vas arribar aquí?

Primero, ni estudiar ni trabajar. Ahora hacen más sitios para inmigrantes, más asociaciones. Antes no, en el año 1992 no había. Hasta el 1996 no noté que empezara a cambiar. Cuando llegué aquí no era como ahora. Ahora hay sitios para emprender el idioma. Yo lo he aprendido de salir. De ir a comprar, hablar con la gente de la calle...

Actualment a que et dediques?

Ahora sí que trabajo, de señora de limpieza.

Has tingut altres feines anteriorment?

Antes cuidaba personas mayores y también limpieza.

Que és per tu l'islam?

Es mi religión, nuestra religión. Como vosotros aquí tenéis la costumbre de semana santa, de Navidad... Nosotros también tenemos el día del Cordero, el Ramadán, esto son costumbres del islam. Es eso, mi religión.

Ets creient practicant?

Sí. Los jóvenes no lo hacen, pero yo sí. Eso está claro.

Vas a alguna mesquita?

No, prefiero quedarme en casa.

Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre homes i dones?

La mujer es diferente que el hombre. El Corán dicta el derecho de cada uno, nada más. Por ejemplo, mucha gente dice que el marido no deja a la mujer salir porque los musulmanes son racistas, no sé qué... Pero El Corán no dice eso, El Corán dice que tiene que haber respeto, tanto en la mujer como el hombre. El Corán no tiene nada que ver con lo que dicen. Justo al revés. El Corán dice que hay que respetar, no hacer daño a la mujer, que tiene sus derechos. El Corán no tiene nada que ver con las diferencias que dice la gente que hay entre el hombre y la mujer. En El Corán la mujer tiene más derechos que

el hombre. Lo que pasa es que cada uno lo interpreta a su manera, por ejemplo, El Corán dice que el marido puede casarse con cuatro mujeres, pero depende de si la primera mujer no puede tener niños, si está enferma... en este caso puedes estar con otra mujer, debe haber una razón. Pero ahora los hombres se piensan que tienen derecho a estar con cuatro mujeres porque si y dicen “voy a estar con cuatro mujeres”, pero no es así. Tiene derecho a estar con cuatro mujeres si la mujer está enferma o no puede tener niños... por estas cosas, no casarse así tal cual. La gente que conoce bien el islam sabe que es así. Mucha gente lee el islam como le da la gana

Un debat que genera molta controvèrsia és l'ús del vel.

Bueno, eso en el islam sí que tienes que hacerlo. El velo si que tienes que llevarlo, pero ahora las jóvenes no lo hacen. Y yo también, hasta que nació mi hija hace 12 años no lo llevaba. Antes no llevaba el pañuelo. Tampoco es un problema, si no lo llevas tampoco es...

Abans no portaves vel i ara sí? Quan te'l vas posar?

Ahora sí, antes no. Me lo puse cuando tenía 37 años, hace 12 años.

Perquè te'l vas posar?

Porque ya llegaba el momento [riu].

Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona a la societat d'acollida? La integració és més difícil per una dona musulmana que porta el vel que no pas per una dona musulmana que no en porta?

Sí, verdad, verdad. Esto me ha pasado a mí, hay tratos diferentes cuando llevas velo o cuando no. Si me ven con el pañuelo en el autobús se piensan que soy una tonta, o que no se nada. Me pasó una vez, me discutí con una señora. La respondí y se quedó con la boca abierta. Estaba diciendo cosas susurrando “mora, no sé qué...m” cosas así, y se pensaba que no lo entendía, pero yo la respondí con educación. Era una señora mayor, no quería discutir con ella, le dije que tenía que respetar a la gente porque somos todos humanos, no somos animales, le dije que no tenía que hablar de mi así. Y se quedó con la boca abierta. Hay gente que respeta muy bien, pero hay gente que no. Sobre todo, gente mayor, que tienen un carácter... No me gusta. Hay algunos jóvenes, pero es sobre todo gente mayor. Y es cuando te ven con el pañuelo. Si vas bien arreglada, vestida como ellas y

eso, entonces no te dicen nada. Cada uno tiene que respetar el otro, da igual si es negro o blanco, o la religión que sea, tiene que respetar, porque somos todos iguales.

T'ha passat més vegades?

No, no. Me pasó con una mujer hace tiempo y ya está. Como llevó mucho tiempo aquí la gente me conoce [riu], llevo casi 30 años.

Podràs votar en les següents eleccions? El fet de votar és un element que consideres clau en la integració a una societat?

Sí, sí, yo he votado cada año. Quizá hay otras mujeres que no puedas votar, quizá es porque no tienen papeles para votar... Nosotros tenemos la nacionalidad española, entonces podemos votar.

Així tens doble nacionalitat?

Sí, sí. De Marruecos y de aquí.

Quina és la teva llengua materna?

Árabe. Aquí en casa intento hablar árabe con mis hijos, pero me contestan en castellano. A veces hablo en castellano, árabe... voy mezclando. Pero sí, mi lengua materna es el árabe.

Abans has comentat que vas aprendre el castellà sortint al carrer. Has anat mai a alguna associació o has fet classes alguna vegada?

No, no. Aprendí el castellano saliendo a la calle, yendo a comprar. Decía una cosa, decía la otra, escuchaba lo que decían... y así. Algunas cosas las decía mal, algunas bien... Fue muy difícil al principio, luego no. Al principio me tenía que espabilar, porque estaba sola, no había mucha gente, Olesa era muy pequeño, no había mucha gente, ni marroquíes... Y dije "sabes qué, salgo, me espabilo, y voy haciendo", lo que tenga que salir de mi boca que salga. Quizás hoy sale mal pero mañana saldrá bien [riu]. Por ejemplo, una vez fui a comprar pan y quería comprar un cuarto de pan. No sé qué pasó, pero llegué a casa con cuatro barras de pan. En vez de decir cuarto dije cuatro, no nos entendimos, y llegue a casa con cuatro barras de pan [riu]. También tenía problemas con las monedas, al principio me costaba contar. Me hacia un lio con los billetes y los céntimos y todo... Si hubiera tenido alguien que me acompañara a comprar y a salir hubiera sido más fácil, pero al estar sola cuesta más.

Alguna vegada t’han increpat per parlar àrab pel carrer?

No, nunca, eso nunca me ha pasado.

Com és la gastronomia al teu país? Quins son els plats típics?

Tienes que probarlo para saberlo [riu]. Cous-cous, tajine, el pan, la sopa de ramadán, dátiles, muchas cosas dulces, y té también.

Segueixes menjant plats típics del teu país aquí?

Sí, sí. Hago mucho cous-cous.

Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

No, no. Normal. He aprendido cosas de aquí también, pero sigo cocinando comida típica de Marruecos. Porque nos gusta mucho las cosas a la plancha.

Alguna vegada t’han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l’islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

No, nunca. Podemos comer carne halal [Carne que sí puede ser consumida por los musulmanes], que debe ser sacrificada con un ritual y unos ritos, entonces si la podemos comer.

Quina és la música tradicional del teu país?

Esta es la mejor pregunta de todas [riu]. Me encanta la música *chaabi*. En las fiestas, y todo suena *chaabi*. Es una música... tienes que escucharla, es típica de Marruecos.

I segueixes escoltant *chaabi* aquí?

¡Sí, sí! La escucho cada día [riu]. Que te lo diga mi hijo.

Quins mitjans de comunicació segueix al teu país d’origen? (TV, ràdio, premsa...)

Bueno, seguía sobre todo el futbol [riu].

Segueixes els mitjans de comunicació del teu país aquí?

Tengo algunos canales de Marruecos aquí, pero no los sigo mucho.

Quins mitjans de comunicació segueixes a Catalunya? (TV, ràdio, premsa...)

Sigo el programa de Ana Rosa, me gusta mirarla. Me ayudaron con el idioma. Antes, en el año 93 o 94, no tenía canales de mi país, entonces miraba solo programas de aquí. Y con la tele también ha aprendido mucho, porque estaba sola, y con la tele escuchaba castellano. Cuando no entendía algo le decía a mi marido, “explícame esto, explícame lo otro”. Ayuda a ir escuchando, las palabras...

Quin creus que és el paper dels mitjans de comunicació en relació la dona i l'islam?

Depende. Algunas veces sí que dicen cosas que son ciertas, pero muchas veces no. Como el día de las Torres Gemelas, uf... hay algunas cosas que no fueron ciertas, decían cosas que no eran, que no tenían nada que ver con la religión, decían cosas en contra los musulmanes. Me acuerdo perfectamente.

I això perjudica?

Y tanto. Tenemos un problema muy grave, sí, sí. Es que siempre dicen de los musulmanes “vosotros habéis hecho esto, sois unos racistas, esto y lo otro”, pero no. El musulmán de verdad no es racista. Si sabes El Corán no eres racista, al revés. Si entiendes El Corán te quedas con la boca abierta. Cada uno tiene su derecho, respetar, no robar, cosas así, esto es lo que explica El Corán. La gente lo malinterpreta.

Els mitjans de comunicació, en general, fomenten la islamofòbia?

Sí... Ya te digo. También depende. Hay gente que lo entiendo perfectamente, y hay gente que no, que insulta y otras cosas.

Quins creus que són els factors que alimenten la islamofòbia? Creus que, per exemple, la gent no musulmana no fa suficient esforç per entendre l'islam?

Es que no quieren. Mucha gente aquí se ha convertido en el islam. Y mucho marroquíes que se han casado con gente de aquí. Pero hay mucha gente que no lo quiere entender.

Creus que hi ha més o menys prejudicis i estereotips que abans? Com a societat, s'ha evolucionat?

Las cosas han cambiado a mejor. Porque ha venido mucha gente de mi país, y musulmanes en general. La gente va aprendiendo poco a poco, que cada país y cada uno tiene su costumbre. Por ejemplo, yo he aprendido muchas cosas de culturas de ecuatorianos, senegaleses... Porque hay mucha gente que ha venido de fuera y se ha juntado mucha gente, y aprendemos todos de todos. Ahora está bien y está mal, los dos.

Perquè esta bé i està malament?

Está bien, porque hay más gente, pero está mal, porque aún hay mucha gente que no entiende el otro. Por ejemplo, hay mujeres de mi país aquí que no han estudiado o que no saben nada, y salen y se juntan con otras mujeres. Hablan, pero no saben que es el islam. Pero hay gente que sí que lo entiende, que se sabe explicar... Hay gente que vienen de pueblo y no saben nada. Y la gente de aquí se piensa que todos los musulmanes somos iguales. Y no es así. Sí, todos somos musulmanes, pero cada uno es un caso diferente.

A tots els musulmans se'ls posa en un mateix sac ?

Sí. Sí, exacto. Es así. No se tiene en cuenta la situación particular de cada personal.

Com a societat, com penses que es pot combatre la islamofòbia?

Primero quitar el virus del medio [ríe]. De momento veo la cosa bien, es decir, mal para todos por lo del virus, pero es lo que te he dicho, está bien y mal, pero ha mejorado. Mejor que no empeore.

Annex 3. Entrevista a Oumaima El Messaouri

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Oumaima El Messaouri

Edat: 26

Anys vivint a Catalunya: 4

País d'origen: Marroc

A quina ciutat o poble vas néixer?

No nací en una ciudad, nací en una base militar, cerca de Rabat, porque mis padres trabajaban allí de militares.

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

Para hacer un máster en auditoria. Era la única razón, allí busqué para hacer un máster de auditoria, pero allí era un poco complicado. Y dije “¿porque no aprovechar fuera y así aprender otro idioma?”.

Amb qui vas venir?

Vine sola, pero estuve un tiempo viviendo con mi familia, mi tío y su familia, que viven en Rubí desde hace tiempo, lleva más de 20 años aquí mi tío.

Com van ser els teus primers dies i setmanes aquí? Quina són les primeres sensacions que recordes de l'arribada?

No noté mucha diferencia. Si que es verdad que no conoces las calles, la ciudad, todo es extraño... pero me acostumbre rápido. También llegué con el pañuelo, ahora ya no lo llevo.

I has viscut sempre a la mateixa ciutat?

Viví un año y un poco más aproximadamente en Rubí, y en marzo hará dos años que estoy viviendo en Terrassa. Estoy alquilando el piso con compañeras.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d'acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T'has topat amb aquest mur en alguns aspectes?

De verdad, nada. Antes llevaba el pañuelo y se notaba más que no soy de aquí, claro el pañuelo era una señal de que soy musulmana, pero nada, cogía el tren cada día para ir a hacer el máster, iba muchas veces al centro de Barcelona para hacer una vuelta, y nada. Ni una palabra.

Si et dic el concepte "integració" què és el primer que et va al cap?

Quitar el pañuelo. Quieren verte como la gente de aquí. Yo creo que no te dan la libertad completa, es decir, hay muchas personas que dicen, donde vayas tienes que hacer la que hacen. Pero eso, por ejemplo, si vas a India no vas a hacer siempre lo que ellos hacen, o vestir como ellos, tienen muchas cosas diferentes, o en China, no vas a comer lo mismo. Lo mismo en Europa. Esto no tiene mucho sentido, no tiene lógica. Quitar el pañuelo, vestir como la gente de aquí... no es una libertad completa. Cuando miran una mujer por la calle, con pañuelo o con ropa larga dicen "mira con este calor llevan esto" pero, ¿te molesta a ti? Es problema suyo si tiene calor, es su decisión. No sabemos si ella está obligada o no, o si lo lleva porque quiere (esto es otro tema). No sabemos si está obligada por el padre, por el marido, o por la sociedad. No lo sabemos. Depende de cada persona. Pero si a ella le gusta llevarlo tiene toda la libertad de llevarlo. El único problema que encontré yo con el velo fue para hacer las practicas del máster.

Què va passar en aquestes pràctiques?

Me lo quité. Un profesor allí me dijo “Oumaima si quieres tener un futuro aquí te aconsejo que te quites el pañuelo”, porque enviaron un curriculum a muchas empresas, pero al final no miran lo que tienes, miran la foto. Ven el velo y fuera. No miran lo que hablas, lo que tienes, las cualidades. Se fijan en el físico más que en lo que tienes. Y yo no quería perder mi tiempo y mi dinero, y al final decidí quitármelo y ya está.

I et va molestar que t’aconsellessin treure’t el vel?

No mucho. Al menos dices, bueno, estoy aquí como la gente de aquí, no me miran diferente.

T’has plantejat tornar al Marroc?

De momento no. Quiero quedarme aquí.

Segueixes en contacte amb la família?

Sí, sí. De hecho, este año ha venido mi hermana, porque también quiere estudiar aquí.

Com recordes la teva infància al teu país?

Súper bien. Mucha gente piensa que allí la gente es muy cerrada, que las niñas (sobre todo las niñas) están en casa, que el padre controla todo, no salen. Pero si no vas allí y no conoces la realidad... Mucha gente tiene estas ideas aquí, se piensan que estamos encerradas, dicen “las pobres mujeres” ... bueno yo opino sobre mi vida, no se sobre las otras mujeres. Recuerdo la infancia estudiando, viajando. Con una familia cerrada yo no hubiese podido venir aquí, y sola. No me hubieran dejado venir a estudiar o trabajar aquí. Mi familia es abierta y respetan lo que yo quiero, y claro mi padre me preguntaba, “¿qué quieres hacer, estudiar aquí o allí?” Y yo le dije que quería venir aquí, preparamos los papeles y todo bien. En cuanto a nuestro futuro mis padres no dicen nunca que no, pero claro, hay cosas diferentes, como la ropa, como vestirse, pero vivir, casi como aquí. Porque íbamos a la playa, salíamos, visitábamos la familia, mis amigas... Se piensan que tenemos una mentalidad cerrada, el problema es que comparan todos los países árabes son lo mismo, y no tienen nada que ver.

Creus que es posen a totes les dones musulmanes en un mateix sac?

Sí. Y no tiene nada que ver. Es diferente en cada país. Por ejemplo, en Arabia Saudí me parece que tienen que llevar pañuelo sí o sí, en Marruecos las que no llevan el pañuelo son más que las que lo llevan. Me atrevería a decir que más de la mitad de las mujeres no llevan el pañuelo. Y hacen todo, van a la playa, con bikini, con bañador... Eso depende de tu familia, no la sociedad. Allí la sociedad es abierta, cada vez más. Bueno, ya hace años que cambia, pero cada vez es más abierta sobre todo por los jóvenes, que salen, trabajan, viajan... Pero la gente aún tiene la idea de que Marruecos es un país cerrado, aún más para las mujeres.

Has dit que segueixes amb contacte amb la família. I amb amics i amigues?

Sí. No mucho, pero sí. No todos, con el tiempo cambia y cada uno tiene su vida, pero sí.

Has tornat al Marroc?

Sí, de vacaciones, cada año, excepto el año pasado ya que no pude por el Covid-19.

Has dit que vas venir per estudiar un màster d'auditoria. Com ha estat aquesta etapa?

Súper bien, muy bien. Estudias, haces las prácticas y trabajas. Al menos esto es lo que he hecho yo y súper bien. Lo que era complicado era hacer los papeles, muchísimo, porque hay muchas leyes... pero al final olvidas todo esto y todo el papeleo cuando ves el resultado final.

Et vas adaptar còmodament a les classes?

Los primeros días no. Aunque estudié casi lo mismo en Marruecos, y en francés, que esto me ayudo con el idioma porque se parece mucho, me ayudó porque con la contabilidad se parecían mucho las palabras, se parece mucho el Plan General Contable... Con eso no tuve problemas, pero para seguir con el profesor en la clase fue muy difícil. Leer PDFs o libros era más fácil, porque al saber francés entendía más cosas, pero seguir el profesor era muy difícil. O también con los compañeros de la clase, ellos hablaban y yo solo escuchaba. Si me preguntaban, al principio solo decía "sí, sí" o "vale" o palabras muy cortas y sencillas. Porque venía de allí con el mínimo de castellano, estude solo entre tres y cuatro meses de castellano antes de venir aquí, muy poquito. No sabía nada.

Què vas estudiar a Marroc?

Economía y gestión, en francés.

I com vas aprendre l'idioma a l'arribar aquí? Vas fer classes?

De estudiar en el máster. No he ido a clases ni nada. Y sobre todo saliendo a la calle, al menos para comprar algo. Muchas veces salía sola para así espabilarme con el idioma. Buscaba muchas cosas en Google Traductor si veía palabras por la calle...

Quants idiomes parles en total?

Árabe como lengua materna, inglés, francés y castellano. Y catalán un poco.

I ara treballes, veritat? Com és aquesta etapa?

Sí, en una auditoria. Súper bien la verdad.

Has tingut altres feines anteriorment?

No. Hice prácticas en mi país en un departamento de contabilidad en Marruecos, pero poco tiempo.

Què és l'islam per tu?

Para mí no es solo una religión que tienes que seguir lo que está escrito. Dicen que El Corán es un libro que está escrito, como la Biblia, sí, pero para mí es algo que lo sientes dentro, sabes que hay algo superior, no sabes qué, pero sabes que hay algo. Lo sientes, más que lo haces. No solo es hacer el Ramadán, rezar o llevar pañuelo, o ir a la mezquita cada viernes... Para mí es algo más espiritual. Para el resto, no lo sé, que uno lo siente a su manera. Y claro, al igual que en el cristianismo y otras religiones existe gente no practicante. Gente que dice "Sí, yo soy musulmán, pero puedo beber alcohol". Esto depende de la persona. Sí quieres beberlo, adelante, nadie te dice que no, depende de ti. Ni la sociedad, nada... depende de ti. Esa "persona", o mejor no quiero decir persona, es decir, Dios, es una relación entre vosotros dos. Es una relación entre Dios y la persona. La gente no te va a decir, "este bebe alcohol y es malo". No sabemos si es malo o no, solo porque bebe alcohol o hace algo mal, no lo sabemos. Entre esa persona y Dios no sabemos que hay, no sabemos la relación que tienen, por eso cada uno tiene que seguir lo que el sienta.

Ets practicant?

Sí.

Vas a alguna mesquita?

No, prefiero en cada. Ya en mí país tampoco iba mucho a la mezquita. A mí me gusta más quedarme en casa, no pasa nada.

És compatible ser feminista i musulmana? Què opines del moviment del feminisme islàmic?

Para mí no es incompatible. No hay religión más que el islam que proteja a la mujer. Las personas que dicen lo contrario ni han leído bien lo que dice el islam de verdad. Solo se fijan en como viste la gente, lo que dicen en la tele, donde enseñan las cosas malas, y más para los extranjeros musulmanes. Solo dicen que los musulmanes hacen cosas malas, y que tapan la mujer, y obligan a la mujer a hacer, y que es como un juguete... Pero la religión de verdad, no la han leído y no saben que dice. Para mí el islam protege a la mujer.

És a dir, els no musulmans opinen sense informar-se bé?

Sí, sí, exacto. Miran a la gente musulmana, que hacen, estas personas musulmanas como pueden fallar, al igual que la gente de otras religiones, no son completos. La gente musulmana no es completa, pero la religión sí, para mí. La religión si, completa al 100%, pero la gente, imposible.

La gent interpreta l'Alcorà a la seva manera? Té múltiples interpretacions?

En árabe es muy complicado de explicarlo. Muchas veces encuentras gente que explican El Corán como ellos quieren. Mucha gente dice "Ah esto me va bien, entonces lo explico así, esto no me va bien, lo explico de otra manera", ¿sabes? Por eso no entienden muy bien El Corán. Y claro, en castellano, inglés, u otro idioma, es muy complicado encontrar palabras iguales al árabe, no es El Corán de verdad. Es muy raro encontrar uno al 100% correcto.

En alguns casos, alguns estudis diuen que la funció de la dona quan arriba en la societat d'acollida és cuidar els fills/es i ocupar-se de la feina domèstica. Creus que aquest fet redueix les possibilitats de la dona d'integrar-se?

Sí, correcto. Pero eso no es porque sean musulmanes, esto puede pasar en cualquier religión. Si el hombre trabaja aquí, y tiene papeles, pues claro, el seguramente tendrá una sensación de "superioridad", o lo dirá a su mujer, "eso sí, eso no". Y claro, es verdad, hay muchas mujeres que están en casa con los niños, limpiar, cocinar, y no salen, nada más. Pero claro no todas.

No es un problema de la religió, sinó que depèn de cada persona i família, llavors?

Sí, sí, exacto. Puedes encontrar este caso en una familia española o catalana no musulmana. Pero se concentran en esta categoría de gente, y dicen que como son musulmanes la mujer esta encerrada en casa, y dicen que el hombre es el que manda. La religión no dice esto, la religión dice lo que él ha entendido de la religión. Somos personas, es lo que hemos dicho, cada uno interpreta El Corán como quiere. Son las personas que son malas, las religiones todas son buenas. Todas. Y son casi las mismas, hay pocas diferencias entre ellas. Pero cada persona es diferente.

Al teu país d'origen segueies el mateixos codis en el vestir que segueixes a Catalunya?

Sí, sí, más o menos. Yo nunca he llevado los vestidos típicos de Marruecos [riu]. La única diferencia era el pañuelo.

Al Marroc el portaves i aquí te'l vas treure, no?

Sí.

Quan te'l vas posar per primer cop?

Con 14 años.

Els hi va molestar a la teva família que et traguessis el vel?

No. Yo le comenté a mi padre y me dijo, “bueno, no pasa nada, no pierdas tu futuro por culpa de una tela”. Porque es eso, la religión no es un pañuelo, es mucho más que esto. Puedes no llevarlo, pero creer más en la religión que una mujer que sí que lo lleva. En este sentido es una tontería. Me dijeron “tu misma, haz lo que quieras y lo que te vaya bien”.

Tel tornaries a posar?

Ahora no pienso en eso. No lo sé. Encuentro más libertad, al menos la gente no te mira raro [riu]. Sales y estas vestida como la otra gente. Mucha gente señala o mira a mujeres que sí que lo llevan y dicen “ay mira una marroquí”, o “ay mira pobrecita”, y se fijan en ella.

Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona a la societat d'acollida? La integració és més difícil per una dona musulmana que porta el vel que no pas per una dona musulmana que no en porta?

Depende de los países donde vayas. En España, al menos lo que he notado yo, es que casi ninguna mujer trabaja con el pañuelo. Lo llevan en la calle, pero al trabajar se lo quitan. Cocineras, o limpiadoras, o profesoras, o personal del ayuntamiento... Se lo ponen en la calle, pero al trabajar se lo quitan porque se lo dicen. En otros países, veo a muchas mujeres con el velo en sus puestos de trabajo, pero no aquí. Esto aquí en España aún cuesta un poquito, encontrar oportunidades de trabajar o estudiar con el pañuelo, aquí aun cuesta. Al menos lo que creo yo.

Com és la gastronomia al teu país? Quins son els plats típics?

Tenemos muchas cosas. Me parece que la comida marroquí es la tercera más popular en el mundo. Tenemos el cous-cous, que se hace mucho, cada viernes después de rezar, es como una tradición. También hay tajine, que puede ser de pescado o de carne. Tenemos también la fiesta del cordero, donde matamos un cordero, es una fiesta religiosa que se celebra en todo el mundo musulmán.

Segueixes menjant plats típics del teu país aquí?

Sí, los hago yo. Siempre busco donde puedo comprar carne halal, aquí hay muchas tiendas. Halal es cuando se mata de manera musulmana, para que lo podamos comer.

Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

No, no fue difícil para nada. A parte del jamón, todo está bien [riu].

Alguna vegada t'han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l'islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Muchas veces. La típica frase de que no sabemos lo que nos perdemos. Muchos compañeros del trabajo, cuando me ponía enferma, me decían que comiendo jamón me pondría buena [riu], así como en broma. Muchas veces me han dicho que me pierdo muchas cosas, que el cerdo está muy delicioso. Pero claro, esto depende de los principios de cada uno.

Et molesta que t'ho diguin?

No, porque yo sé que me lo dicen en broma. Me lo tomo como una broma. No cambia nada en mí, yo sigo sin comer carne de cerdo, aunque me digan estas bromas. Y lo mismo con el alcohol.

Quina és la música tradicional del teu país?

Se llama *chaabi*. Es para bailar y eso, viene con baile [ríe]. Si lo buscas, en los vídeos ves que la gente allí baila... la gente es muy abierta, en las bodas, mujeres y hombres bailan, toda la gente baila. Claro, a la gente no musulmana la cuesta buscar y saber, por eso tienen ideas que no son, no intentan buscar y mirar lo que de verdad hay en Marruecos, la sociedad va cambiando.

I escoltes *chaabi*? O quin tipus de música escoltes?

Escucho música de todo tipo. *Chaabi* no mucho, escucho música francesa, inglesa, de todo tipo. Árabe también, a veces india. Escucho de todo en realidad.

Quins mitjans de comunicació seguies al teu país d'origen?

Allí seguía un canal que se llama Hespess. Es conocido en Marruecos. Es un periódico, pero electrónico, tienen canal de Youtube, su propia página web... de todo.

Segueixes els mitjans de comunicació del teu país aquí?

Sí, sigo algunos. Tengo en el móvil la aplicación de Hespess y me entero de todo lo que pasa.

Quins mitjans de comunicació segueixes a Catalunya?

Sigo La Vanguardia. Allí miro todo lo que pasa aquí. Y de TV, a veces miro Telecinco.

Quin creus que és el paper dels mitjans de comunicació en relació la dona i l'islam?

Yo creo que son los medios de comunicación los que dan la mala imagen a la gente. La mayoría de la gente no busca información o no lee, no se interesan por el tema, entonces miran la tele para relajarse un poco después del trabajo y ven que dan un reportaje de cómo viven las mujeres musulmanas en un país, por ejemplo, Pakistán. Claro, este hombre o mujer mirando el reportaje piensa "ay pobres mujeres, todas son así". No enseñan cosas buenas de las mujeres musulmanas, o de los puestos de trabajo donde llegan, o que hacen, los estudios que tienen. Si le preguntas a un español no musulmán por la primera mujer arabo-musulmana que ha conducido un avión te dirá "¿eso existe?". Porque no le enseñan en los medios de comunicación estas cosas.

Creus que en general els mitjans de comunicació es basen en prejudicis i estereotips respecte els migrants musulmans?

La mayoría sí. Se centran en cosas que no son, como te decía antes. Los países musulmanes son muy diferentes entre sí. Los países de África suelen ser más abiertos. La gente aquí piensa que un musulmán es un árabe, pero no siempre es así. Hay países musulmanes que no son árabes, por ejemplo, Irán, Indonesia, Turquía... Estos no son árabes. Tienen otros idiomas y son muy diferentes, pero son musulmanes. Y hasta hay gente que cuando le dices que Marruecos está en África te dice “¿en serio? ¿pero en África no son todos negros? ¿En África no se mueren de hambre?” No. Piensan que en África todos son negros, son de la misma raza o todos se mueren de hambre. África no es toda igual, hay muchas realidades. Y cuando lo intentas explicar se sorprenden. Mucha gente, hasta gente del trabajo se pensaba esto, que África era un lugar donde se pasa hambre, donde se envía ropa y dinero para ayudar a la gente. Esto existe en África, claro que existe. Pero no es así todo el continente, esto es en algunos países.

Aquests estereotips son una barrera als mitjans de comunicació que s’ha de trencar?

Sí, sí. Aun cuesta un poquito. No tiene nada que ver con la realidad.

Creus que existeixen partits polítics que reforcen aquests estereotips ?

Sí, sí. Ellos son así, e intentan cada vez odiar más a esta categoría de gente. Incorporan todo su tiempo y dinero para atacar a esta categoría, sí o sí. Para ellos la religión del islam es... no sé cómo ellos ven las cosas... intentan inculcar ideas a la gente lo que ellos piensan y no es así. Pero lo que veo aquí es que mucha gente no le gusta mucho Vox... ¿no? Bueno es lo que veo. Generan odio y esto no es política. Eso es falta de educación, y ser político es otra cosa. No sé cuántos años llevan existiendo, lo que sé es que son bastante nuevos, y dicen que van a enviar a todos los extranjeros a su país. Si pueden, adelante [riu]. Pero no creo que puedan.

Creus que no accepten la diversitat del país?

Esto es imposible porque el mundo es para todos. Si quiero ir a vivir a China, o India, o EEUU, y sigo las leyes y hago todo legal, puedo ir donde quiera yo. Sí, es tu país, pero es tierra de todo el mundo. Da igual si es negro, blanco o amarillo. Pero este tipo de gente tiene ideas muy cerradas, y si te fijas, encuentras que esta gente a veces es más cerrada que las mujeres musulmanas que dicen ellos [riu].

Tens xarxes socials?

Sí.

T'han increpat per xarxes socials alguna vegada per ser musulmana?

No, no. Eso nunca. Se que en Twitter a veces dicen cosas... Tenía antes Twitter para buscar gente extranjera que estuviera aquí, de Vietnam o de Japón... para conocer otras culturas, saber que hay en el mundo. También para practicas el inglés, otra persona habla un idioma y t otro, y el común es el inglés, así te obligas a practicar. Pero me lo quité.

Quins creus que són els factors que alimenten la islamofòbia? Creus que, per exemple, la gent no musulmana no fa suficient esforç per entendre l'islam?

No sé si en España existe mucha islamofobia. A mí de momento no me ha pasado nada. Ni en clase cuando llevaba el pañuelo, ni en el tren... nada. Lo que sí que me molesta es que nos llamen moros. Porque se limitan a decirnos moros, como si solo fuéramos eso. Es un poco despectivo. Cuando te quieren decir algo malo te gritan “moro”, como si fuera algo malo. Aunque a mí nunca me ha pasado, pero se otra gente que sí. Yo no digo que la gente musulmana sea toda buena y que la gente no musulmana de aquí sea toda mala, hay de todo en todos lados. A veces no entiendo lo que ha pasado entre estas dos sociedades.

Creus que des del món occidental es vol imposar una llibertat?

A veces. Entiendo que muchas veces quieren eliminar el velo. Esto para mujeres que están obligadas vale, pero hay mujeres que les gusta llevarlo, y no pueden obligar a quitárselo. Pero si una mujer está obligada por el padre, o el hermano o el marido, eso lo entiendo. El problema que a veces veo es que se concentran siempre en el problema del pañuelo y no tienen en cuenta otros problemas que tienen las mujeres. Hay muchas cosas que muestran que la mujer está cerrada, que no pueda hablar o expresarse... Esto también le puedo pasar a una de aquí. Por ejemplo, aquí no todos los sueldos entre mujeres y hombres son iguales... Y también es un problema de machismo. Lo mayoría de concentran en el pañuelo, y no miran sus problemas.

Creus que hi ha més o menys prejudicis i estereotips que abans? Com a societat, s'ha evolucionat?

Sí, se ha mejorado, ahora hay más facilidades. Una mujer puede venir y lo tiene más fácil que antes. Una amiga de mi hermana ha ido a Hungría a estudiar, y ha ido sola, buscando su vida. Esto significa que la libertad existe, pero solo se centran en lo que no tienen, y se piensan que no son libres. Obviamente hay gente musulmana en países del mundo que no

pueden viajar, o que no pueden salir... claro lo que yo he vivido o visto no significa que sea así en todo el mundo. Hay países más cerrados. Se tiene que mejorar muchas cosas, pero en general, creo que se está mejorando.

Annex 4. Entrevista a Laila Karrouch

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Laila Karrouch

Edat: 43

Anys vivint a Catalunya: 36

País d'origen: Marroc

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

Nosaltres no vam marxar, es pot dir d'alguna manera que vam fugir. Vam fugir de la misèria. No es una decisió que vam prendre nosaltres. S'ha de tenir en compte que jo tenia vuit anys, érem cinc germans, els meus pares eren molt conscients de la situació. Viure al dia a dia, això de treballar per a veure si avui aconseguixo alguna cosa per tirar endavant, però si no treballo la cosa no pot tirar. Son decisions que es prenen quan es té l'oportunitat. A la que veus l'oportunitat no t'ho penses, no li dones voltes, te'n vas i punt.

En una entrevista vaig veure que el teu pare havia vingut abans, veritat?

Sí, el meu pare va ser el primer. Bé, pensa que socialment no vinc de Nador ciutat, sinó del voltant, de les muntanyes. Les dones tenien una feina molt clara i els homes també, cadascú sabia quina era la seva feina. Això que avui en dia es veu com masculisme, nosaltres en diem supervivència i lògica. Les que es queden a casa per donar el pit als nens son les mares, perquè és lògic no? Llavors els homes que eren físicament mes forts i mes resistents sortien al mati i no sabies quan tornaven, anaven a buscar pa. El meu pare es traslladava sempre del meu poble a la ciutat, i després de Nador cap a Melilla, per trobar una manera de buscar-se la vida. I a vegades tornava molt tard, a vegades al cap de dos dies, però mai amb les mans buides. Això ho teníem molt assumit. Pensa que no hi havia telèfons, ni manera de comunicar-se, però sabíem que estava fora perquè estava buscant coses per nosaltres. Els mes petits sempre esperàvem que vinguessin amb caramels. El meu pare un dia estant a Melilla va trobar una l'oportunitat, va veure un vaixell, ell sempre portava el passaport a sobre, va pujar i va veure que no el controlaven.

Si no recordo malament l'anècdota, em sembla que feia veure que ajudava alguna persona a dur les maletes, i les va portar a dins, i de pas es va quedar a dins, i així va ser com va arribar a Catalunya l'any 1976, un any abans del meu naixement. Tot i que a Vic llavors hi havia un control molt fort, i hi havia molts pocs marroquins, llavors era molt fàcil trobar-los, a la que els veien pel carrer els hi demanaven documentació, i llavors fora. I va ser expulsat.

I després ho va tornar a intentar?

Va tornar quan jo tenia 15 dies. Va tornar a fer la mateixa jugada, aquest cop ja anava més preparat i més en compte, i aquest cop ja s'hi va quedar.

Quan vas arribar a Catalunya per retrobar-te amb el teu pare?

Quan tenia vuit anys. Durant aquells anys el meu pare va treballar molt fort per poder tenir una casa i els papers en regla, que llavors era una tasca molt molt complicada, i continua sent complicada. Un cop va tenir els papers va fer el que en diuen el reagrupament familiar. I després, el 1985, va venir al Marroc i ens va portar amb ell cap a Vic, amb la meva mare i nosaltres cinc.

Com van ser els teus primers dies i setmanes aquí? Quina són les primeres sensacions que recordes de l'arribada?

Si ho haig de resumir amb una paraula seria basarda, por o pànic. Molt pànic, i moltes ganes de tornar al Marroc, perquè tampoc teníem TV llavors no et pots fer una idea de cop es l'espai físic, de com es la gent. Mes o menys t'expliquen coses del país on estàs i tu et fas les teves pel·lícules. I clar una nena de vuit anys que es fa les seves pel·lícules, quan et tropes amb la realitat era una altra cosa. De sobte, era com si visquessis en un món molt ampli i et posen en una presó, sense reixes, però es una presó. Clar, en una casa de pagès, molt ampla, no hi ha edificis, no hi ha pisos, corres lliurament sense cotxes al voltant, sense rareses. I de sobre et trobes en un pis petit, amb humitat, amb veïns que es queixen de que fas soroll, tu no ho entens perquè no estàs acostumada a viure amb gent a sota teu, surts al carrer i veus que el mon s'ha reduït, s'ha fet molt petit, la gent et mira, no et pots comunicar... La sensació que de sobte et posen una vena als ulls, et tapen les orelles, i de cop i volta no hi veus ni hi sents. És una sensació d'angoixa.

Et vas sentir acollida?

No, al principi no em vaig sentir acollida perquè jo no em volia sentir acollida. Jo no volia. Hi ha una fase de negociació molt important. No tens veïns marroquins que parlin la teva llengua perquè t'expliquin una mica on vas. Llavors viure la ceguesa jo no volia. Si que veia coses al voltant, però jo no sabia si era normal o no normal, perquè no tenia una base. Va ser al cap d'un temps, va ser quan vaig conèixer el tio i el Nadal, que va ser màgic... em va marcar moltíssim. Quan vaig conèixer el tio, que tinc la impressió que van fer bastant per nosaltres, van fer una cosa molt gran, jo només veia gent que movia la boca, i que deia coses... però començava a veure coses que m'agradaven, gestos que m'agradaven. I estar dins d'una classe on ets la que destaqués, on ets la diferent, físicament tenia vuit anys i els altres sis, era molt més alta, morena amb els cabells arrissats. I estava allà al mig de la classe i el senyor Tió va recordar-se de mi, clar vaig dir "com és que em coneix si jo vinc d'un altre món? I com és que m'ha cagat uns regals?" Clar jo no el coneixia però el Tió sí que va pensar en mi [riu]. Son petits detalls que porten conseqüències molt grans.

Des de que vas arribar, has viscut sempre a la mateixa ciutat?

He estat sempre a Vic. Durant 33 anys, fins els 40 anys. Cap als 40 anys em va entrar la crisi dels 40, suposo que per la feina. Jo crec que els horaris dels sanitaris s'ha de denunciar perquè això no pot ser... Vaig arribar un punt en que jo treballava al servei d'urgències com infermera, teníem cinc horaris, i durant la setmana potser acabes fent els cinc horaris, i aquí vaig petar, perquè després això comporta conseqüències per la salut, sobretot la salut mental, i he perdut molta memòria. Potser he llegit algun llibre dues vegades i no em puc quedar amb l'autor, o tinc llibres que m'han regalat i que jo he tronat a comprar. Quan al principi parles amb companys de feina d'aquestes anècdotes al principi te'n rius, però va haver-hi un dia que vaig concretar dues xerrades al mateix dia i a la mateixa hora, una a Girona i l'altra a Barcelona, i vaig dir "fins aquí no puc arribar, plego", perquè vaig començar a patir per la meua salut mental. Després vaig dir, tinc 40 anys, em vaig adonar de la realitat del món, la desigualtat social, també se sap que a Catalunya quan lluites per tenir uns estalvis la casa no es mai teua, la deixes als teus fills i han de pagar uns impostos... van ser petites coses que es van anar afegint a aquest sac d'angoixa i que al final va petar. Vaig dir que volia deixar una herència a les meves filles que ningú, ni l'Estat ni la gent del seu voltant, els hi pugui robar mai. I amb això em refereixo els idiomes, les experiències, conèixer món, conèixer diferents parts del món. I vam decidir marxar. Al principi volíem anar a EEUU, però quan li vaig comentar al meu

pare em va mirar amb tanta tristesa als ulls que vaig pensar “d’acord, Estats Units no, però marxaré igualment a un lloc més proper”, i ara estic a Toulouse. Primer per la llengua, vaig pensar en les meves filles, que ara ja parlen un francès impecable, i les veig i es comuniquen amb la gent amb català, castellà, francès, anglès amb una facilitat impressionant. Els hi ha obert molt la ment. Això et fa feliç com a mare. Després a mi personalment, no deixo de ser una escriptora catalana d’origen marroquí, i a Marroc es parla molt el francès. De sobte em van entrar com ganes, i me n’adono q ara es un put d’unió, a vegades quan em truca algun periodista del Marroc podem parlar en francès, i clar, això està molt bé. Sense voler he anat guanyant terreny, he anat fent mes gran el meu mon. De fet em vaig allunyar de Cat per sentir-me mes a prop. Durant aquest temps ja tinc una situació estable i que em puc dedicar a allò que m’agrada que és l’escriptura, m’encanta. Tot i que porto anys en aquest mon, tinc la sensació que no he publicat gaire, llavors he tingut la sensació que he anta hibernant i ara es el moment de despertar-me.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d’acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T’has topat amb aquest mur en alguns aspectes?

Aquest mur sempre hi serà, perquè convé que hi sigui. Passa que avui dia les dones d’ara del 2021 no son les dones del 1985, jo vaig venir del poble, però des del 1985 fins el 2021 ja se llegir i escriure, i pensar per mi mateixa. Això ja no em converteix en una persona vulnerable. Jo no vull ser víctima de ningú, clar que soc feminista, defenso la dona a mort, crec que hi ha d’haver igualtat en tot, i que han de tenir llibertats, la llibertat de triar. Avui dia, desgraciadament, tenim unes etiquetes posades que costa molt que ens les treguin. Diuen que la dona musulmana és pobre, submissa, vulnerable, obedient, bla, bla, bla... i els homes marroquins igual, diuen que són masclistes, maltractadors, i aquests dos blocs costen molt de trencar. Jo no porto vel perquè he decidit no portar-ne, si un dia decideixo portar-ne tindrè moltes preguntes. Un dia estava veient un programa per la tele on una dona espanyola li preguntava en una dona musulmana que portava mocador “tu perquè portes el vel?” i la noia li responia que havia decidit ella portar-lo, i la periodista li deia que no, que no s’ho creia. Clar, vaig pensar, aquesta senyora li esta dient mentidera a una noia que a nivell intel·lectual potser li dona moltes mes voltes? Estava normalitzant la vulnerabilitat, era d’hipòcrita. Jo fins ara he anat callant, però és que em crema per dins, i em genera molta ràbia.

Si et dic el concepte “integració” què és el primer que et va al cap?

Idioma. La llengua. La comunicació. Amb la comunicació jo crec que tens molt guanyat. És a dir, la gent no s'integra amb el físic o amb el que porti posar, s'integra amb la ment, amb la llengua, estimant-la, fent-la teva. Després tens la teva llengua també, tot això va sumant i al final tens una riquesa brutal. Però la comunicació es molt important.

Va ser difícil aprendre català o castellà?

Jo vaig aprendre l'espanyol. És a dir, el meu espanyol, jo vaig parlar durant mesos el català, sense saber que parlava el català [riu]. Un petit detall que els grans no van explicar. Llavors clar, pensa una cosa, jo quan vaig venir, el meu pare era un desconegut per mi, perquè ell sempre venia de visita al Marroc sempre que podia, però igualment érem molts nens. Llavors nosaltres sabíem que venia un senyor de l'estranger, que venir de l'estranger volia dir automàticament ser ric, i que com que no el teníem vivint ben bé amb mi no el podia estimar com a pare. Per una nena de 2 anys, un any és mitja vida, llavors havíem com d'integrar-nos amb el meu pare en aquella casa tant petita i humida, i a l'hora a la societat.

Quina és la teva llengua materna?

L'amazic.

I quin idioma parles a casa?

Amb les meves filles el català, perquè vull que continuem amb aquesta normalitat. Últimament com que tenim certa estabilitat, com ja té comentat, tenim tv3 a casa, llavors no he abandonat tantes coses [riu]. A diferència de la meva arribada a Vic, que havia de triar constantment, això o allò, i no he de triar entre res. Amb els meus pares parlem amazic, sempre he parlat amazic amb els meus pares. La majoria de persones marroquines que viuen a Vic son de parla amaziga, m'atreviria a dir entre un 90% o 95%, per tant l'àrab no l'he practicat gaire. Aquí onestic ara a França, hi ha molta immigració algeriana i marroquina de parla àrab, llavors també intento practicar l'àrab. Depèn de la gent i l'ambient on estigui. Això et dona molta tranquil·litat i llibertat, arriba un moment on no has de traduir, i això es molt maco.

Quants idiomes parles en total?

Parlo sis malament, però bé em sembla que no en parlo cap [riu]. Aquesta és la part positiva de la immigració, La part positiva és que de petita sabia parlar dues llengües d'entrada, l'amazic i l'àrab, que és la llengua de la meva mare, tot i que l'àrab com t'he

dit no el domino amb total fluïdesa i l'hauria de practicar una mica més. El català i el castellà son dues llengües que m'ha regalat la terra catalana, l'anglès, que el vaig aprendre a l'escola, i ara el francès. Estic a la ciutat de Toulouse, que és una ciutat universitària i hi ha gent de tot arreu, escoles llengües de tot arreu. Tot això no significa que m'estimi més Toulouse que Vic, Vic és la meva ciutat i me l'estimo amb bogeria. Però els horaris van fer que no hi pogués estar del tot còmode a la feina...

Seguit amb la integració, creus que és diferent per les dones i pels homes?

Molt diferent. Hi ha molts factors. Entre una dona i un home, la dona per si al món ja estem discriminades, a tot arreu, fins i tot als països que van de moderns... Si ets una dona que a més ets musulmana, la religió s'associa amb una negativitat i una agressivitat brutal. És la religió que es ven a la televisió, que no es la religió amb la que jo em sento identificada. Penso que la dona sempre està demostrant més, i en això no hi estic d'acord perquè ens continuen veient com el sexe dèbil i fàcil. El que més em dol es que a vegades les mateixes dones son les que discriminen les altres dones. Però si que hi ha una diferència molt notable.

Has pogut votar en les darreres eleccions? El fet de votar és un element que consideres clau en la integració a una societat?

No he pogut votar perquè volia estar el cap de setmana amb els meus pares i anar a votar, però ens van confinar i no vaig poder. Però si que puc votar.

T'has plantejat tornar a viure al teu país d'origen?

Si et dic la veritat, si em fas aquesta pregunta fa un any et dic que no. Però t'haig de dir que precisament aquests dies estava parlant amb un periodista que viu a Rabat, i l'estiu passat justament vaig fer un viatge a Tànger, i no té res a veure amb Nador... La meua historia que jo explico de Nador, si li explico amb una persona de Tànger es pensaria que venim de països diferents, al·lucinaria. Jo Tànger sempre la poso d'exemple... és una ciutat on hi conviuen francesos, espanyols i àrabs, i et pots trobar amb una persona marroquina que parla un espanyol i un francès impecable, i al veure aquesta cohesió social penso que és una passada. Llavors potser sí que m'hi agradaria viure-hi un any precisament pel que et deia abans, per regalar un any de cultura àrab a les meves filles, perquè vegin una imatge del Marroc diferent a la que jo els hi he ensenyat, perquè és molt diferent. I penso que és molt important descobrir el que ens envolta.

Així que des de la teva arribada a Vic, has tornat en diverses ocasions al Marroc.

Sí, hi he tornat molt sovint, però sempre he tornat al mateix lloc. Amb la família, a Nador. Llavors és com veure sempre la mateixa fotografia però amb gent que va canviant d'aspecte. I ara tinc ganes de tenir un ventall de fotografies del meu país diferent. Tinc ganes de conèixer, perquè ara mateix tinc la mateixa base que una persona que no ha estat al Marroc global [riu]. És cert que dins del Marroc hi ha molts Marrocs, és el país amb més varietat del món. Parlant de dones, et pots trobar amb una dona que vagi molt coberta i una altra dona al costat que vagi amb minifaldilla, i no passa res. I llavors s'ha de pensar que no tothom al Marroc és de religió musulmana, tots som marroquins, els de naixement i els que s'hi volen sentir, però hi ha molta gent atea. Hi ha una diferència entre abans i ara. Abans, havies de fingir tota la vida que seguies l'islam, ara cada vegada més la gent ja no fingeix. Ho diuen amb més claredat i naturalitat, i no passa res. No tenen perquè fingir. Si tu no hi creus, no hi creus. Al cap i a la fi, una creença és una necessitat de cadascú, i si tu no tens necessitat no passa res. El que sí trobo un punt en contra dels musulmans és que s'ha de treballar entre els musulmans és això de respectar, respectar als que no creuen. La religió no s'ha d'obligar a ningú.

Com recordes la teva infància al Marroc?

Recordo molta llum, els meus peus descalços, recordo estar tots els dies corrent.

Anaves a l'escola?

Mmm sí, però allà l'escola comença als set anys, llavors vaig estar-hi uns mesos, però l'escola estava molt lluny. Llavors pràcticament diríem que no hi vaig anar. L'escola estava reservada, o més ben dit tenia prioritat, als nens, perquè els nens eren els que si podien i si trobaven l'oportunitat marxaven a l'estranger. Llavors clar, com a mínim, que si marxaven poguessin llegir les plaques d'allà on van [riu].

Has comentat que segueixes visitant la família. Segueixes en contacte amb amics/amigues de la infància també?

Les meves amigues de la infància eren les meves cosines. Hi tinc contacte encara, alguns han pujat també a Catalunya, alguns segueixen allà i ja tenen fills i també estem en contacte amb els fills, que això és molt bonic. Però els que segueixen allà segur que tenen una vida que no té res a veure amb la meva.

Com va ser la teva experiència a l'escola a Catalunya?

L'escola es va convertir durant molts anys en la meua llar. I els professors en els meus pares adoptius. Ells no ho sabien, ho van saber quan van llegir el llibre de Nador, perquè no hi havia un lligam entre la meua família biològica i la meua família d'acollida, eren dues famílies molt desconegudes. A casa no m'hi sentia bé perquè m'havia portat contra la meua voluntat, i a l'escola, amb el tíó, vaig començar a sentir-me bé. Era el meu refugi. Era el meu refugi personal, però no el meu refugi d'explicar els problemes que em passaven a dins de casa, perquè també hi ha un sentiment d'inferioritat que es molt important. Ja no se si era pel que tenia inculcat des de petita, que jo era la pobre i els altres eren els rics. Quan anava a l'escola jo donava per suposat que els altres eren més rics que jo, llavors ja em situava per sota, i no m'obria, em costava explicar els meus problemes, tenia molta vergonya, això tenint en compte que tenia un caràcter molt tancat. Aquesta conversa que estem tenint ara tu i jo... llavors no hagués passat. Mirar els ulls a la gent... no. De fer, la primera persona a qui li vaig explicar les meves inquietuds i les meves pors va ser a mi mateixa mitjançant un diari, que després es va convertir en un llibre, i em vaig mirar des de l'exterior, i em vaig adonar que tenia un problema molt greu, que estava vivint sola al meu món, i això era una merda.

Tot i escriure-ho, tenies necessitat d'exterioritzar el que et passava?

Sí, perquè aquí comença el problema de la identitat. "Qui soc? Per què soc diferent? Què he de fer?" Durant l'escola em vaig refugiar molt en l'esport. L'esport em va salvar també, aquestes classes extraescolars, el fet de competir, el fet d'arribar a ser primera, guanyar, et va pujar l'autoestima i et fa oblidar que tu ets diferent.

En una entrevista vaig veure que feies atletisme.

Sí, sí, exacte, feia atletisme. I clar, vaig guanyar molts premis, vaig anar molts anys a campionats de Catalunya, clar, tenia la sensació vaig aconseguir moltes coses en varies ocasions, si acabava segona, tercera... Allà al Marroc corria tot el dia, llavors per mi això era com normal.

I vas estudiar infermeria.

Sí. Vaig fer auxiliar d'infermeria durant molt temps, i després quan vaig escriure el llibre em vaig aprendre a estimar i a escoltar, i vaig aprendre que l'ésser humà no té límits. I que les banderes i les discriminacions ens les posem nosaltres, i vaig dir, perquè no estudiar infermeria? De fet m'ho va dir una amiga meua catalana, em va dir "jo et veig

més com infermera que no pas auxiliar”. El dia que li vaig dir que ja estava diplomada en infermeria li vaig donar les gracies, perquè va ser gracies a ella. Quan m’ho va dir pensava que estava boja però... Va ser així.

Com va ser aquesta etapa universitària?

En aquella època vivia amb els meus pares. Quan em vaig casar amb la persona que estava llavors, jo li vaig dir, perquè vam anar com molt ràpid a casar-nos, li vaig dir que faria el que em dones la gana, i no sabia que volia dir, em referia que si volia estudiar ho faria i ja està, que aquí funcionava diferent. Que té de dolent, perquè al Marroc les dones estudien. Tenia certa por o malestar per la possible reacció de la meva mare sobretot. Jo estava embarassada, estava estudiant amb la panxa gairebé de nou mesos, i un dia va venir me mare i em va veure rodejada d’apunts i de llibres, i només arribar li vaig dir “si no t’agrada que estudiï, em sap molt greu però estàs a casa meva, tens la porta oberta”. Ara penso “quina agressivitat” [riu]. Llavors veus que moltes coses han anat canviant, i que sense voler vius a la defensiva.

A Vic has treballat con infermera en un hospital. A què et dediques actualment?

El primer em vaig dedicar a estudiar francès, perquè no en tenia ni idea. Vaig treballar un parell de mesos com a auxiliar i vaig veure que m’anava molt bé, llavors em vaig posar a treballar amb gent discapacitada, física i mental. És un mon molt interessant. De fer aquesta feina m’ha ajudat molt amb la meva ultima novel·la, *Que Al·là em perdoni*, perquè un dels personatges és un noi amb síndrome de down, però que té una sensibilitat brutal. Actualment estic treballant amb els discapacitats i hi estic molt bé.

Et va costar trobar feina a Vic? Has tingut altres feines anteriorment? Quines?

Vaig estar treballant tres anys en un escorxador. Clar quan no tens estudis, no tens res. Quan estava a l’escorxador vaig suplicar trobar una feina a una cuina de l’hospital, i vaig entrar. Un cop a dins, va ser allà quan em vaig treure l’auxiliar d’infermeria, ja embarassada de la meva filla gran. Clar ja estava a dins d’aquest món, d’alguna manera, llavors em va ser fàcil entrar laboralment en aquest àmbit. Quan estava embarassada de la gran em vaig treure el títol d’auxiliar d’infermeria, ja tenia experiència.

Parlem de la teva activitat com escriptora. En breus sortirà la teva nova novel·la...

Sí, al març, ja s’està imprimint. Hi veureu, jo crec, l’únic punt que potser ens fa diferents. L’únic punt. Amb aquesta novel·la he posat el dit a la llaga, he tocat aquest tema que

molesta parlar-ne, perquè sempre diem que és molt delicat. *Que Al·là em perdoni* parla d'una noia musulmana practicant i parla d'un noi ateu. No parla des d'un punt de vista religiós perquè ella no és una gran professional de la religió, no és que s'hagi llegit l'Alcorà mil vegades, perquè ser musulmà no vol dir motles vegades entendre la religió, sinó practicar allò que t'han ensenyat des de petita. Estem parlant d'una noia que qüestiona per primera vegada la seva religió. Perquè en Jordi, que es un noi *estupendo*, que cuida la seva mare, que es bo, que ajuda, que sap comunicar, que te una delicadesa impressionant, que es molt bona persona, no es pot casar amb mi només perquè no cregui en Al·là? Ella llança aquesta pregunta a l'aire, i s'ho pregunta, perquè el personatge el primer obstacle no és la família, sinó que el primer obstacle es ella mateixa. L'estima molt, té totes les qualitats que té una persona, li ha fet descobrir allò que en diuen amor i passió sense tocar-la, però a la vegada té una culpabilitat interior brutal.

Què et va portar a escriure?

La necessitat. Si t'he de ser franca, el primer llibre que em vaig llegir de la primera pagina a la ultima va ser el meu. La passió a la literatura ve després, perquè tinc una feina molt cop compatible, perquè arribo a casa molt cansada i llavors ja no puc fer res. Llavors has de posar una mica de pauta per reflexionar. Durant aquest confinament també he vist autors que han arribar molt alt, autors de gran nivell, tenien una altra professió, de fet la majoria d'escriptors tenen una altra professió a part. M'he adonat que m'estic posant excuses a mi mateixa per no dedicar-m'hi plenament, que temps sempre puc trobar. Només s'ha de tenir voluntat.

Quin missatge vols transmetre amb els teus llibres?

Jo el que faig és posar al teclat la realitat. Posar tinta i visualitzar la societat a la que estem vivint. Que la gent quan llegeixi digui "ostres jo això ho he viscut o ho he vist". Preguntes socials i preocupacions que la gent viu al dia a dia. També hi ha ficció, evidentment, perquè quan estàs ficat en aquest mon t'ajuda molt a desenvolupar la part imaginaria, i això es molt maco, però sempre parteixo d'una base molt real. La Samira es un personatge que m'he inventat però la historia de fons és real. És una història basada en Romeu i Julieta però també té molta veritat. Escolto molt els joves quan parlen, les preocupacions que tenen, i penso que llegint llibres poden tenir com una guia. No dono solucions, simplement dono una experiència més. La Samira ha trobat una sortida pel seu dilema i

en Jordi també, també ha hagut de buscar les seves solucions, i cadascú busca la seva felicitat, perquè la felicitat és objectiva a tothom.

Es llegeixen els teus llibres al Marroc?

Jo peço per no fer-me publicitat. La gent em renya molt perquè soc molt passota amb les xarxes socials, no m'agrada gaire... al Twitter i Instagram no hi poso res... i penso ser escriptor avui en dia significa també saber dominar tot això, i això porta estona. Si aquesta novel·la va bé m'hauré de buscar algú que m'ho porti... Tot i així el llibre ha funcionat moltíssim, s'està traduint a l'Italià també. Veig que els meus llibres se segueixen llegint a Catalunya, perquè no parla només d'una nena musulmana, sinó que parla de sentiments, i els sentiments són universals, ho pot sentir una catalana o una marroquina. Ara he d'anar cap a temes diferents, perquè el meu objectiu es apropar les meves cultures, perquè no pot ser que estiguem tant lluny, i a més ara amb els comentaris d'extrema-dreta... Fins i tot al Marroc gent que té comentaris d'extrema-dreta...

Què és per tu l'islam?

L'islam entès i practicat a la meua manera és una manera de protegir-se, és una manera de tranquil·litzar-te. A mi em fa molta por la mort en general, és una cosa que quan em faig gran cada vegada hi vaig pensant més vegades. Llavors, sobretot a la feina on estic també veig moltes morts, de gent prematura, gent sense patologies... llavors penses, a la cap i ala fi tots morirem. Què hi ha després de la mort no ho sabem, jo crec que aquest és el misteri de la vida, perquè si ho sabéssim tots estaríem aquí feliços sense cap problema, però no ho sabem. Llavors, per mi l'islam es això. A mi em protegeix, em fa sentir bé. Crec que és una comunicació molt íntima amb el Déu que tu creus. Per mi no es material, no és una persona, és molt més gran que això. Però l'islam que hi ha als mitjans de comunicació, que s'ha normalitzat com a terrorisme islàmic, per mi no existeix. S'ha normalitzat poc a poc però per mi no existeix. A veure, hi ha molt pirat al món que mata i diu que ho fa en nom d'Al·là, però hi molts polítics pirats també que envien soldats perquè matin nens petits i ho fan en nom de la democràcia, però llavors no existeix el terrorisme democràtic. Hi ha molt interès.

En aquest sentit, hi hauria molta hipocresia en aquests polítics?

A veure, nosaltres vam tenir una govern, el govern de l'Aznar, que va enviar soldats i que ho nega, que deia que els va enviar allà perquè fessin pau. A veure, ara van a salvar els

nens de Síria, quan veiem les imatges de Síria, de gent desesperada, nens petits, i veus que molts els maten, quin perill suposen aquesta gent innocent a tu? Ho fas en nom de la democràcia, però a qui vols enganyar? I el que més em sobta és que hi ha molta gent intel·lectual que ho defensa, que diu que això és perquè existeix el terrorisme islàmic, però a veure, quina excusa és aquesta. Em fa molta ràbia.

Et fa por que les teves filles no segueixin la teva religió i la teva cultura?

Jo els hi ensenyo la religió tal i com ho entenc jo. La gran és més com jo, la petita encara està gaudint de la seva adolescència. Tu intentes que els teus fills tinguin les millors coses, que se sentin bé, que tots el hi vagi bé, però qui decideix al cap i a la fi no som nosaltres. Nosaltres no podem decidir pels nostres fills, els guiem, els ensenym, estem amb ells, però el que busquem es la felicitat, llavors la necessitat de cadascú és diferent. Veig que la gran és més semblant a mi, més oberta potser, tot i que a vegades em diu alguns arguments em deixa bastant parada, que ho considero molt positiu. Jo crec que la base és que les filles siguin bones persones. Crec que la religió s'ha d'adaptar. El llibre de l'Alcorà, com altres llibres sagrats, no estan escrits ara, hi ha moltes coses que s'han d'adaptar. Per exemple, totes les religions prohibeixen matrimonis de parelles de mateix sexe, per la mateixa religió et diu que no ets ningú per jutjar ningú. Per tant, si vas amb aquesta idea, quan tens una persona davant simplement et dirigeixes a la persona sense jutjar-la, simplement respectar-la. Si vas amb aquesta base la convivència és fàcil. De fet, la setmana passada em vaig llegir un llibre d'una noia francesa musulmana homosexual, que explicava que no estava malalta, que estava bé, que s'estava qüestionant a ella mateixa, i que pot ser musulmana i homosexual. Al cap i a la fi, ella ha nascut així d'una manera natural, i la religió i el seu lligam és amb el teu Déu, llavors no has de donar explicacions a ningú.

És compatible ser feminista i musulmana? Què opines del moviment del feminisme islàmic?

Aquest és un debat que he sentit molt. He sentit moltes feministes que diuen que les paraules islam i feminisme no poden anar juntes, i t'ho diuen amb una seguretat brutal. Jo soc musulmana i soc feminista. El que jo sento no ho necessito demanar a ningú. Soc feminista i no necessito demanar permís per ser-ho, es la meva llibertat, però elles entenen la llibertat com que t'has de treure el mocador, perquè és un símbol que l'home t'ha implantat. Des de que el meu pare viu a Vic, fa deu anys que estic divorciada, i a casa

meva només hi ha nenes i dones, vull dir, ningú m'implanta res. El que a mi m'interessa i defenso és la llibertat a poder escollir. Si tu vas amb un mini faldilla i t'obliguen a portar-la perquè has de practicar la prostitució, no portes mocador però tampoc ets lliure. Si tu portes mocador perquè t'hi ha obligat, es molt fort. Quan hi ha una obligació darrera no és una llibertat, però que tu decideixes portar el que vols portar, això si que és una llibertat. La religió es pot interpretar de moltes maneres, i cada persona ho interpreta segons la seva necessitat. No m'he llegit l'Alcorà sencer de principi a fi, però quan vaig arribar a Vic el 1985 hi havia una escena on sempre veies caminar l'home davant i la dona darrera. I jo li preguntava a l meu pare perquè, em va dir que abans, durant al guerra, l'home caminava davant per assegurar-se que no hi havia perill i així protegir la seva dona. Si t'ho expliquen en aquest context entens que és una protecció, però si ho veus en els ulls d'una feminista moderna, perquè ell va davant i ella darrera, canvia molt la interpretació. Cap als anys 85 no hi havia guerra, però hi havia gent de la meva terra que si que n'havia patit i que era una costum, que amb el temps va anar desapareixent. A Tànger segurament això no ho veuries.

Què els hi diries a les dones que opinen el contrari?

Que defensin més la llibertat de la dona i que no posin la seva llibertat per davant de les altres. O sigui jo no estic disposada a ser submissa de cap home, però tampoc de cap dona. Ens veuen tan poca cosa, que elles diuen "les traiem de les mans dels homes perquè les estan maltractant però ara les maltractarem nosaltres perquè nosaltres els hi ensenyarem que és la llibertat. I en això jo hi estic en contra.

Així doncs, la societat occidental es pensa que té un rol salvador o alliberador?

N'hi ha que ho creuen. Em xoca bastant que hi hagi programes on van a parlar de les dones musulmanes i que decideixen com han d'anar aquestes dones. No és que ells ho decideixin, és que això ho he de decidir jo, això ha de quedar molt clar. Si que penso que hi ha dones musulmanes que son obligades a dur el mocador, llavors hi ha associacions on van a demanar ajuda i entenc que hi hagi gent que les vol ajudar, se que no ho fan amb mala fe, però que no intentin abocar aquesta frustració cap a totes les dones musulmanes, perquè no totes estan obligades. Això ha de quedar molt clar. A la vegada també que no s'ataqui a la persona musulmana que no vagi coberta, perquè la manera d'expressar-se és diferent.

Has comentat que estàs divorciada des de fa 10 anys. Com vas viure el divorci tu i la teva família?

[Riu]. Clar, és un cas particular eh. Som quatre germanes i un germà. De les nenes, jo era la quarta de quatre. Quatre divorcis. El van viure molt malament. La meva mare molt pitjor que el meu pare. El meu pare va veure que jo m'estava alliberant d'un pes, costa dir-ho perquè així sona una mica malament. Al principi no, però després amb més calma em va comentar "perquè no ho vas fer abans?". La meva mare ho va viure fatal, deia que havia de tornar, clar era la quarta en divorciar-me, i pensava en què diria la gent. La frase aquesta de "què dirà la gent" li vaig dir que era l'última vegada que volia que me la digues, perquè a mi m'és igual el que digui la gent, vull dir, quan vius així sense preocupar-te del que dirà la gent vius més feliç. La meva mare va sentir molta culpabilitat. Deia "la culpa és nostra perquè us hem tret d'un lloc que coneixíeu on tota era molt més fàcil, si ens haguéssim quedat allà no estaríeu divorciades, estaríeu feliçment casades", i jo li deia que potser sí o potser no, al Marroc també hi ha divorcis, i cada vegada més. I llavors deia "sí, però dins de la nostra família". Llavors vaig notar que això venia d'un cercle més tancat. Clar estàs parlant amb algú que ve d'una família molt tancada, més tancada que la pròpia societat, llavors amb el temps ho van acabar acceptant. Els pares, siguis com siguis, t'acaben acceptant. Si veuen que estàs divorciada, però que ets feliç i que vas tirant i que tens projectes a la vida i que te'n surts perfectament, veuen que només patien per patir. La gent ha de buscar la seva felicitat, no és cultural, això és humà.

Al teu país d'origen seguies el mateixos codis en el vestir que segueixes a Catalunya? En cas negatiu, com et vesties al teu d'origen i com et vesteixes a Catalunya?

Jo quan viatjava al Marroc si que em posava roba típica d'allà, bueno, potser no típica, però potser més tapada. El mocador també me'l posava els primers anys. A mesura que anava baixant, m'adonava que jo m'estava quedant enrere i que les noies d'allà pensaven "ve d'Europa i mira com va vestida". Les noies allà anaven molt elegants, mudades, arreglades, que potser no porten mocadors, molt ben pentinades, són professores, polítiques, són molt educades. A Nador hi ha una universitat... i vaig veure que el lloc havia anat evolucionant d'una manera molt ràpida i que jo m'havia quedat congelada, fins i tot sentia vergonya d'haver-me quedat encallada entre aquests dos mons. Vaig veure que s'avançava i jo m'havia quedat amb la idea dels anys 80.

També és una riquesa estar entre aquests dos mons?

És molt ric. La veritat és que és molt ric. T'obra molt la ment. Jo ho aconsello. Encara que tinguis una situació econòmica estable, que no tinguis necessitat... és més, si es tenen diners, perquè no intentar viure en diferents mons? Se t'obre realment la ment d'una manera brutal, descobreixes coses i te n'adones que en realitat no saps res sobre la vida. A vegades és la sensació que tinc, no se res sobre la vida.

Has comentat que quan baixaves al Marroc et posaves el mocador.

De fet el vaig portar durant una temporada, durant dos o tres mesos aproximadament, quan estava casada. Pensava que era com un rol, era el que jo havia vist en el meu entorn, quan les dones es casaven havien d'anar més cobertes, però va arribar un moment que em vaig preguntar: "Tinc necessitat de portar-lo? No. Llavors perquè ho faig pels altres?" Havia de fer coses per mi, no pels altres.

La teva família què et va dir?

No van dir res. Però és veritat que, per exemple, si ho preguntes als meus pares et dirien que els hi agradaria que el portes. Per què no deixen de relacionar-ho amb la religió, i per tant, ens volen protegir d'aquesta manera. Però si tornem a parlar amb les meves cosines que s'han quedat al poble del Marroc, al principi els hi sobtava una mica que no portés mocador, pensaven que ja tenia una edat, deien que hauria de portar-lo perquè ja era gran, però es que jo l'edat no la tinc en ment. No crec que el mocador s'hagi de portar per l'edat.

Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona a la societat d'acollida? La integració és més difícil per una dona musulmana que porta el vel que no pas per una dona musulmana que no en porta?

És molt visual el vel. Jo crec que hauríem d'escoltar la persona per com és, perquè moltes vegades, hi ha noies que tenen un currículum brutal i que no les agafen perquè veuen que porten el vel. Ja veus tu, si vas a treballar, vas a oferir els teus serveis i la teva feina, no la teva imatge. Estic molt en contra de que haguem de viure de la imatge. A mi m'agrada molt veure com les noies trien la seva manera de ser, perquè les veus feliç. Però estem en un món en què volem dirigir, des d'occident, com ensenyar vestir-se a les dones musulmanes, quan a la vegada des d'occident estem obligats a seguir una moda. Vull dir, mira els videoclip de les cantants d'avui súper famoses, sembla que si no vas a cantar amb tanga i en calces, no tens èxit. Fa molta ràbia, sembla que hagi de vendre el cos. Hi

ha moments que penses, estic mirant un vídeo pornogràfic o estic escoltant la musica? A més a mi m'agrada molt valorar la veu, la lletra... i llavors miro el videoclip i no m'agrada. Totes segueixen un mateix perfil, si no surten ensenyant tot... tampoc m'agrada seguir les tendències i la moda, això de vestir-nos totes igual, o ensenyar tot... ensenya si et ve de gust al carrer, a mi no em molesta, però no ho facis en públic i després em diguis que ets lliure, perquè no, no és lliure, simplement està seguint una moda que ha de seguir. A més, ha d'estar prima, guapa, les dents blanques, senes canes... Vius intentant sorprendre els altres amb la teva imatge.

No som tant lliures com ens pensem?

Exacte.

Com és la gastronomia al teu país? Quins son els plats típics?

La gastronomia marroquina és molt temps. Un menjar que et dediques molt temps a fer-ho, amb delicadesa, amb picants, diferents sabors, diferents textures... mengem en grup també, amb les mans. El gust no té res a veure. Canvia moltíssim. Precisament per això, pel temps que hi dediques, per com ho menges, amb qui ho menges. No menges mai sol i tens temps d'assaborir. A més es menja molt i es parla molt al voltant del menjar. Després es continua parlant molt al voltant d'un te dolç, ens agraden molt els dolços. També els pastissos casolans... Però darrera de tot això que t'estic dient hi ha un secret molt gran, que és el temps. En un lloc vaig llegir que Europa té els rellotges, però Àfrica té el temps. El temps no té res a veure. Una de les coses que em van xocar moltíssim quan vaig arribar a Catalunya va ser quan vaig anar al mercat, i anava mirant les coses i veia que la gent mirava una peça de roba, l'agafava, se l'emprovava, pagava el preu que et deien, i marxaven. La gent no regateja, no es passa mitja hora regatejant, cosa que jo estava acostumada a estar més estona regatejant que triant. I veient aquestes imatges vaig acabar adonant-me de que era el temps. Aquí tenim una normativa que és que t'aixeques a l'hora que sigui i ja vas tard. Comences a córrer, perquè tens la sensació que estàs perdent el temps, anem amb un coet al cul. Allà això no és així. Allà fas moltes coses al dia, i quan ha acabat el dia ho has fet tot i encara et sobra temps. Allà el temps és molt relatiu, això no ho podem fer aquí. M'agrada molt la planxa, menjar a la planxa, perquè els productes d'Europa tenen més productes químics, t'engreixes molt fàcilment, no fas tanta activitat i per tant hi ha més a la obesitat, no només a Europa sinó a tot nivell mundial perquè es menja menys sa. Llavors intento menjar un tipus de menjar que permeti perdre

una ica de pes, menjo molt a la planxa, amanides... menjo molt més menjar tipus català que marroquí [riu]. Un cop al més si que faig cous-cous, però un cop al més simplement, i ja està.

Alguna vegada t’han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l’islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Normalment si, quan algun cop he fet alguna xerrada i després vas a algun sopar i et demanen que vols, ja beuen que no menges porc i amb les begudes igual, quan ells demanen vi, jo ja ni coca-cola, simplement aigua. T’ho preguntes, “segur que no vols?”, i els hi dic que no i ja està, et deixen estar. Si que en alguna xerrada que vaig compartir amb alguns compatriotes, que son els que em van donar més pel sac, em deien, “de veritat que no menges porc?” i jo els hi deia que no, que sabien de sobre que soc musulmana, i em deien “amb els temps que vivim, que passa que musulmana vol dir no ser moderna?” Suposo que com que hi havia confiança també intentàvem veure fins a quin punt em podien fer enrabiatar [riu]. Em deien “va només un got de vi”, però jo deia que no i ja està. Em va passar amb un periodista, que al final ens vam fer amics però ara ja no ho som. En un dinar em va dir “no pararé fins que aconseguixi que beguis una copa de vi”, i li vaig respondre “aquest és l’últim dinar que fem tu i jo”, perquè tolero moltes coses però la intolerància no, no puc. Quan t’estimes a una persona, o és el teu amic o amiga, no l’obligues a fer el que no vol. Si fos diabètica i no pogués menjar pastissos, m’obligaries a menjar pastissos? Oi que no? Doncs el mateix. A més, tampoc menjo gaire carn, només en menjo quan es la festa del xai. No m’agrada gaire. M’agrada molt la verdura i la fruita. Hi ha gent que és vegetariana i s’ha de respectar. Si m’arribes a conèixer fa 10 anys era molt innocent, però al final quan vas tenint aquestes experiències t’obligues a agafar una postura més contundent i més dura. Després et sap greu, tot i que en aquella ocasió amb el periodista no em va saber gaire greu i no he tornar a parlar més amb ell, però et fa una mica el caràcter que al final acabes tenint.

Quin tipus de música escoltes?

M’agrada molt tot tipus de música en general, m’agrada barrejar molt. Vaig tenir una època amb Txarango, m’agradava molt la cançó La dansa del vestit. A vegades no soc ni conscient en quin idioma parlen, em fixo en la lletra en sí. T’acabes enamorant de la lletra, del so... Sau en la seva època també em va agradar moltíssim. Ara mateix escolto també

el que escolten les meves filles, que és musica àrab i francesa, però també escolten musica catalana i anglesa. Vaig seguint una mica el seu rollo. Ara s'estan aficionant al rap, perquè el rap te una lletra molt *callejera*.

Estàs al corrent de les novetats musicals del teu país d'origen?

Sí, m'agrada molt la dansa del ventre. Però no la dansa del ventre oriental que estem acostumats a escoltar, sinó la musica de la dansa del ventre amb lletra, amb àrab, la música rai, que ve d'Algèria, és molt maca i es preciosa la lletra.

Quins mitjans de comunicació seguies al teu país d'origen? (TV, ràdio, premsa...)

Els mitjans de comunicació que seguia al Marroc eren les meves veïnes que deien el que passava [riu]. Quan no tens estudis, el mon de les comunicacions no hi ets, és un altre mon. Però la premsa espanyola esta molt present a algunes ciutats del Marroc, com Tànger. La premsa El Mundo... Tinc un amic amb el que estic parlant molt que està a Tànger i mira TV3, perquè considera que TV3 és el canal que te més cultura, que no hi ha tants programes *basura*, i hi estic d'acord en això. També hi ha La Vanguardia, l'ABC, Le Monde, hi ha molta premsa, és una cosa molt oberta a la que avui dia és molt fàcil accedir-hi. També gràcies a internet, que allà es porta com aquí, vull dir que no hi ha diferència en això.

Segueixes els mitjans de comunicació del teu país aquí?

A veure, és complicat perquè segueixo el que passa a França, Espanya, Catalunya, i és molta informació... últimament estic seguint el que passa mes a Catalunya que al Marroc, sobretot ara amb les eleccions, he seguit molts els debats, la campanya... Tenim polítics que encara estan empresonats, tenim el cantant Pablo Hasél que també es ta a la presó per explicar veritat i dir el que esta passant... I amb tot això estic posant en dubte la democràcia, no existeix, ens han enganyat. La democràcia d'avui en dia no deixa de ser una dictadura que ens l'han venut com una democràcia, i això no és democràcia. Que diguin el que vulgui els polítics perquè parlen molt bé i tenen molta facilitat de paraula, però com actuen... no existeix.

Hi ha alguns mitjans de comunicació que et vagin "ajudar" quan vas arribar aquí?

No, tampoc mirava molta premsa... Bueno, em va ajuda El 9 Nou, que van ser els que em van donar l'oportunitat de publicar el primer paràgraf del meu llibre. La Mariona Casas em va dir que estava molt be i que ho havia de publicar. Clar, no tenia ni ordinador, perquè

era un diari secret, no sabia mecanografia... Llavors vaig demanar ajuda ,ho vaig passar tot a net, li vaig demana a una amiga que tenia ordinador, vaig fer un curs de mecanografia.. Però bé, Vic és una ciutat que mima i cuida molt la seva llengua, que dona molt valor a la gent que la parla. Penso que és una manera també de respectar aquelles persones que han fet molt per la llengua i el país, i que avui en dia ja no hi son, i que, ostres, hi ha gent que ha mort per una llengua i un país, i és el mínim que podem fer. Ja no estem en la dictadura de Franco, per tant a les escoles es pot ensenyar perfectament el català. Per cert, aquí els instituts també és una opció, hi ha professors de català, i també és un idioma del qual et pots examinar a la selectivitat com un idioma més. I que l'hem de normalitzar. Molts cops m'han preguntat "I perquè el català i no el castellà?", home tu quan escrius en castellà li preguntes a algú perquè escriu en castellà i no en francès? Oi que no? Doncs això. Jo no descarto escriure en castellà, perquè també m'agrada. Pràcticament no ho he fet pel temps, si m'hi pogués dedicar un any sencer potser ho faria. Jo crec que el català s'ha de respectar molt i s'ha de mimar molt més, no s'ha de mirar amb inferioritat, que en molts llocs la miren amb inferioritat, per mi no és inferior, per mi és com qualsevol altre idioma.

Creus que els mitjans de comunicació es basen en prejudicis i estereotips, pel que fa la dona i l'islam?

Hi ha molt mitjans que sí, que ho normalitzen tot. Però jo he tingut la sort que sempre que molts diaris m'han fet algunes entrevistes, les respostes son sempre les que jo he donat, no van canviant els comentaris ni res. No ho se... potser jo he caigut en mans de grans professionals... suposo que hi ha diaris que son més de PP o més de PSOE i els hi convé una mica tirar cap un bàndol o l'altra... També jo soc una persona que detesto fer articles, no en se fer, si em preguntes si és més fàcil escriure un article o una novel·la, jo et diré que la novel·la, perquè article has de concentrar-ho tot, escriure bé... a més no tinc paciència ni ganes, tampoc soc una persona que surti molt als mitjans, encara soc molt tímida, potser més endavant hi sortiré més, però ara tinc dues nenes que em necessiten i son les meves prioritats. Fins ara he estat contenta pel que fa les entrevistes que m'han fet a mi, llavors les altres entrevistes que vaig llegint penso "ostres, què està dient aquesta persona?", però tampoc sabem fins a quin punt aquesta informació esta manipulada. És veritat que quan vas a la TV i estàs en directe, que es una mica perillós, veus com el periodista intenta com portar-te cap a un terreny, veus que et van desviant, i al final has d'actuar i decidir que has de parlar d'una altra cosa.

Has patit casos d'islamofòbia?

Sí, comentaris molt agressius. “Aneu defensant la vostra religió, però ens esteu matant”, comentaris d'aquest tipus. Així directament. Pensa que ara es porta molt llibertat d'expressió, però la llibertat d'expressió sempre ha d'anar associada amb sentit comú i respecte. És com el carnet de conduir, tots tenim dret a conduir, però ens hem de treure un carnet perquè sinó és perillós. Però per la llibertat d'expressió no t'has de treure un carnet, has de tenir sentit comú i respecte. En aquest sentit, estem en una societat on tothom està conduint, i que els xocs i els accidents n'hi haurà sempre, perquè no tenim carnet de conduir. I això està passant. No filtrem, no mirem, el que diem, no ens escoltem, perquè surt aquella ràbia de dins, i la gent diu el que diu perquè diuen que son lliures. Llavors com haig de contestar jo? També amb la llibertat de que puc dic el que vulgui i l'engego a prendre pel sac? I llavors ell o ella com que és lliure de fotrem una hòstia me l'ha fotrà? Hem d'estar més pausats, asseguts, parlar, dialogar. Hi ha moltes persones, amigues o coneguts, que quan hi ha algun problema i surt algun pirat dient que ha matat en nom de la religió m'envien un missatge dient-me que hauria d'escriure alguna cosa dient que no tots som iguals. Llavors, jo m'haig d'excusar per ell? Tu em veus com aquella persona? I jo els hi dic “T'haig de dir jo que cada vegada que un país democràtic col·labora en una guerra hauries d'escriure alguna cosa? Et dic que hauries d'escriure alguna cosa perquè el vostre president està matant democràticament?” No se'm passa pel cap, perquè a l'altra persona sí? El que sí que també penso, i aquí els periodistes tenen una paper molt important, és en cas que hi hagi un atemptat, agressió o morts, etc., posar la nacionalitat de la persona. Per una banda, no normalitzarem la convivència fins que no es normalitzi això, fins que els periodistes parlin de ciutadans, no importa la nacionalitat, ciutadans i punt. El que és dolent és dolent, no importa la nacionalitat que sigui, això per una banda. Per l'altra banda, normalitzar-ho tot. És a dir, jo crec que un bon periodista s'ha d'informar abans. Amb això, quan ja tens l'entrevista feta, veure si realment és això, però no a Internet, parlant amb gent, intentar contrastar amb altres persones. Una altra cosa, quan hi ha un acte terrorista i hem mirat el nom de la persona, i veiem que té un nom àrab tenim molt clar és terrorisme islàmic. Però quan el nom no és àrab, perquè li hem de buscar patologies psiquiàtriques? Automàticament el converteix en un psiquiàtric. Encara haurem de dir-li pobret que estava malalt i que no sabia què feia. Aquestes diferències o les trenquem ja o no acabarà bé. Sembla una amenaça, però veient com estant tots els comentaris de dretes, a més ara, que a Catalunya estan com a quarta potència

i que ja estan al parlament, a més gent particular que deixa anar aquesta arguments, fa molta por. Com a societat cal que actuem ja, jo crec que per una banda els periodistes podeu fer molt. Per una altra banda, també es una critica a la societat espanyola i catalana, hem de ser menys amics dels nostres fills i més pares. Això va per etapes. Jo recordo que fa uns anys, un nen de la classe de la meva filla petita patia *bullying*, i la mare evidentment patia moltíssim, a mes amb la mare érem amigues. Jo li vaig dir que preguntes al seu fill si la meva filla era una d'aquestes nenes que el molestaven, perquè si era així, la meva filla rebria el seu càstig, però fort, però volia que m'ho digués. El que no podem fer és dir, "no, no, és que aquestes coses son de l'escola", no. Perquè els pares tenim molta responsabilitat. I hem de ser-hi. Quan son adolescents, amb 14 o 15 anys, ja tenen els seus amics, nosaltres els hem de recordar que per exemple no poden beure i agafar el cotxe. El teu fill és el teu fill, primer li fas de pare o mare, i després d'amic o amiga. Això que està molt de moda. Quan els teus fills sigui adults i ja estiguin equipats mentalment, i ja els veus autosuficients, llavors ja pots fer més d'amic que de pare o mare.

Quins creus que son els factors que alimenten la islamofòbia?

Existeix per ignorància. Perquè no ens coneixem, perquè tenim una capacitat de jutjar impressionant. Perquè ens falta comunicació, falta diàleg. Precisament per això em dedico a escriure llibres. Els meus llibres parlen d'algun personatge que esta entre les dues cultures, crec que aquesta és la manera de conèixe'ns, almenys una mica. Però ens hem d'obrir més, les dues bandes penso que ens hem d'obrir més, i seria genial que la gent pogués viatjar al Marroc i que la gent del Marroc pogués venir cap aquí. S'hauria de treballar més bé des de les escoltes, perquè els nanos també escolten el que es diu a casa, i la gent, clar, és un temps complicat, perquè estem en una crisi econòmica important i la gent es manipula fàcilment, es molt fàcil quan se'ls hi diu que no tenen feina perquè la gent de fora li pren. Crec que la gent ha de posar interrogants en aquests argument. Cal que es preguntin, de veritat és així? Anem malament perquè els de fora ens prenen la feina o perquè les nostres polítiques estan molt mal fetes?

Creus que es tracten les dones musulmanes com un grup homogeni?

Sí, les dones musulmanes, sí que estan totes en un mateix sac. Jo per comentaris que he vist, l'excusa perfecte és posar Aràbia Saudita com exemple. I la gent diu, "clar és que mira allà com van les dones"... Per mi allò no és islam, que et tapin la cara per mi això no es religió, o que et tallin la ma per robar, o que t'obliguin a pegar o que et tirin pedres per

tenir relacions extramatrimonials... per mi això no és religió. Això és... Bueno no és ni... això és maltracta al ser humà directament, no sé com classificar-ho però no és cap religió. La religió hauria de ser una cosa lliure, una pràctica lliure, però sobre tu mateix, no sobre els altres. Llavors clar sempre es busca un argument molt fàcil per jutjat o justificar els arguments que fan servir per defensar-nos a nosaltres.

Creus que hem evolucionat com a societat?

S'ha canviat. Perquè quan vaig arribar no podíem ser nosaltres mateixos, ens havíem d'adaptar. De fet la meua mare, que ha portat mocador sempre, quan va venir a Vic i ens acompanyava a les competicions, els comentaris eren molt repetits, i eren sempre els mateixos... "treu-te el mocador que no et fa bé", "et fa molt gran"... arribava un moment que va sentir tanta pressió que se'l va treure, però ella no se sentia bé sense mocador. És com si jo ara et digués que t'hauries de posar mocador perquè estaries més maca, potser te'l poses però no estaràs bé. Llavors fins quan s'ha d'anar disfressat? Perquè renunciar la teua llibertat perquè els altres et deixin a la seva manera lliure? Fins que al final es va cansar i a casa li vam dir que se'l poses, perquè sinó no estaria tranquil·la. Al final els altres es van acostumar i van veure que era la mateixa amb mocador i sense.

Annex 5. Entrevista a Noor Alchikh

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Noor Alchikh

Edat: 34

Anys vivint a Catalunya: 12

País d'origen: Síria

On vas néixer?

En Damasco, Síria.

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

Hay una razón directa y una razón indirecta. La directa es porque vine a estudiar aquí, quería hacer un máster. Y la razón no directa es porque no podía más con la sociedad de Siria, es una sociedad donde las mujeres no tienen tantas libertades como los hombres, y... es muy difícil ser mujer e independiente, o te tienes que casar o sigues viviendo en

casa de tus padres, no puedes tener una vida independiente sin casarte o sin... bueno, no, es la única opción, o te casas o te casas. Para mí fue un poco... no quería eso, y además tenía mucha presión de la familia, porque se meten mucho en tu vida, lo que haces y lo que dejas de hacer, y no quería eso, quería salir.

Vas venir sola?

Sí, sola.

Com vas venir?

Con avió. Tenía una beca para estudiar.

Com es que vas escollir Catalunya com a destí?

Esto fue casualidad. Yo estaba participando en un campamento de jóvenes en Serbia, yo siempre he sido voluntaria de la Cruz Roja mundial, entonces había un encuentro de jóvenes en Serbia y había un chico de Tarragona que su padre era director del Máster de Estudios Culturales del Mediterráneo, me contó sobre este Máster, y le dije que me interesaba y él me dijo que me podía ayudar a entrar a este Máster. Conseguí una beca, luego otra beca, y vine a estudiar aquí.

Què vas fer exactament a Sèrbia?

Era un encuentro de los jóvenes voluntarios de Cruz Roja.

Com vas ser els teus primers dies o setmanes aquí? Quina era la teva sensació?

Uf esto fue hace mucho tiempo [riu]. Recuerdo que al principio tenía muchas ganas de estar aquí, era muy feliz, era todo nuevo. Pero también me acuerdo que al llegar aquí perdí mi ordenador en un autobús. Pero no me enfadé, solo pensé “vale, es un nuevo comienzo”. Pero también me acuerdo que estaba bien y tal, pero un día bajé al locutorio a llamar a mi familia, porque todavía no había internet en casa, y me puse a llorar, y llorar, y llorar... Estaba muy feliz de estar aquí y de estar viviendo una aventura y siguiendo mi camino, pero al mismo tiempo fue difícil lo de la familia, porque sentí que ellos no estaban muy contentos, decían que sí, pero yo sabía que no del todo. Por eso lloré muchísimo. Pero al mismo tiempo sabía que esto era lo que quería hacer.

Et vas sentir acollida?

Sí, mucho. Porque piensa que llegué en un programa de Máster internacional, había gente de todo el mundo, entonces todos estábamos en la misma situación más o menos. Y luego, yo tuve suerte porque conocía a este chico, Marcel, que era el hijo del director del Máster, y él me presentó a todos sus amigos catalanes. Además, yo llegué cuando era la fiesta mayor de Santa Tecla de Tarragona, y nos hicimos super amigos. Allí noté cosas muy diferentes de Siria, por ejemplo, todo el mundo bailaba hasta la mañana en la calle, todo el mundo bebía y para mí era super raro... porque allí la gente no bebe en público. Esto para mí era muy muy raro. Claro de repente vi jóvenes bebiendo tanto alcohol [riu], y luego me encontró a un profesor de la universidad allí bailando [riu]...

Quan vas arribar vas viure a Tarragona, i ara a Barcelona? Has estat sempre entre aquestes dues ciutats?

En Tarragona estuve haciendo el Máster y luego un doctorado. Estuve seis años en Tarragona, aproximadamente, entonces encontré un trabajo de prácticas en el Instituto Europeo del Mediterráneo e hice las practicas aquí, me contrataron y me quedé en Barcelona.

Si et dic el concepte “integració”, què és el primer que et ve al cap?

Tener amigos [riu]... No, pero esto no es la integración. Lo primero que me viene a la cabeza es que la gente no tenga tantos prejuicios de ti. Que te traten como persona, no como alguien de Siria, o como alguien árabe, o como alguien de un país musulmán ¿sabes? Que no te traten con sus prejuicios.

Creus que es diferent la integració pels homes i per les dones?

Creo que es distinta, porque hay estereotipos distintos sobre las mujeres, sobre todo de las mujeres que viene de países musulmanes. Hay unos estereotipos muy fijos de cómo es una mujer musulmana. Dicen que una mujer musulmana tiene que ser sumisa, que no trabaja, que no estudia, el único talento para trabajar es que hables árabe... o no imaginan una mujer con un doctorado, o una mujer intelectual, o una mujer en un cargo alto que sea musulmana o del mundo árabe. No sé si es porque no hay tantos ejemplos. Y luego también hay estereotipos en los hombres árabes. Dicen que son todos violentos, o que son todos machistas... que es cierto que existen hombres así, pero no todos son así. Yo creo que, en general, es más fácil para los hombres. Sobre todo, hay que tener en cuenta las personas que vienen con sus familias, porque yo estaba sola, pero si tienes la presión de

la familia, no es lo mismo para los hombres que para las mujeres. Los hombres es más fácil que puedan salir, ir con amigos, si bebe no pasa nada... pero si la mujer bebe es super prohibido, además si un hombre tiene novia y tiene sexo con alguien no pasa nada, pero si lo hace la mujer la matan, entonces... es más complicado para las mujeres. Pero sobre todo lo que te digo, para las mujeres que vienen con sus familias. Realmente yo vivo una doble vida, porque no les cuento todo a mis padres, pero bueno...

Has pogut votar les darreres eleccions?

No, no tengo derecho a voto. Podemos en las del ayuntamiento, pero no en las del gobierno... porque no tengo la nacionalidad. Igual si la tuviera sí, pero yo tengo la residencia permanente, no la nacionalidad española. Con residencia permanente no se puede. Claro tu imagina, vives aquí 12 años viviendo, trabajando, pagando como todo el mundo... pero luego no puedes elegir gobierno.

Com recordes la teva infància a Síria?

La infancia no me acuerdo mucho, fui feliz. Pero en Siria, yo creo que sobre todo para las mujeres, cuando empiezas a crecer y hacerte mayor, hacia los 12 o 13 años, cuando empiezas a ser más “chica”, empieza la presión. Porque cuando eres niña no pasa nada, pero luego viene la presión, ya no puedes vestir de la misma manera que antes, ya no puedes tener amigos chicos, te separas totalmente de los hombres... Para mí fue difícil, porque el mundo árabe es muy contradictorio, porque es muy importante que estés super guapa, super atractiva, super de todo, pero al mismo tiempo no puedes enseñar nada, es que es muy raro [riu]. Pero luego, tu valor como mujer viene de esto, de tu físico, no de las cosas que haces. Entonces yo sufrí muchísimo, porque tenía problemas con el peso cuando era adolescente, tampoco era una adolescente a quien le gustaba el maquillaje y la moda... mu gustaba la música y los idiomas. Entonces me sentía como un bicho raro, porque todo el mundo ve que eres diferente que el resto, y luego todo el mundo dice cosas a tu madre, luego a mi madre le molestaba porque decían cosas de su hija. Entonces para mí la adolescencia fue lo peor.

Has comentat que la escola estava separada por nois i noies?

Sí. Hay unas escuelas para chichas y unas para chicos. Ahora ha cambiado, pero sigue habiendo escuelas separadas.

Has comentat que segueixen en contacte amb la família. I amb els teus amics i amigues?

Muy poco, hemos perdido un poco el contacto, porque la vida de mis amigas es muy diferente, se han casado, tienen cuatro hijos... Es decir, estamos en contacto, pero no puedo decir que sigamos siendo amigas como antes.

Has tornar a Síria des de que estàs aquí?

Volví en 2010 por la boda de mi hermana. Des de entonces no he vuelto.

Per la guerra?

Sí, exacto, por la guerra.

T'has plantejat tornar a viure a Síria?

Yo personalmente no quiero. Pero porque este tipo de vida que tengo aquí me gusta, soy una mujer que estoy sola, que tengo mi vida. Si voy allí seré solo una solterona, nada más. De verdad, no cuenta todo lo que he hecho. Bueno, depende, a nivel familiar si... Pero la gente te va a mirar con pena porque no te has casado, da igual si tienes un doctorado, si eres profesora de universidad... te van a mirar con pena porque era soltera, una solterona, vaya. Es muy importante el matrimonio allí, la familia... y si no estas casada es que hay algo malo contigo.

Quants sou a la vostra família?

Somos 5 hermanos y hermanas, y mis padres. Luego mi hermana tiene 4 hijos y mi otra hermana dos hijos.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d'acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T'has topat amb aquest mur en alguns aspectes? Quin? Explica'm exemples.

Al principio pensaba que no, porque como te he dicho llegue al mundo universitario, al master, en un ambiente internacional... pero cuando iban pasando los meses sí que vi que existía este muro. Te ven como una inmigrante, y ya cuando vienes de un país musulmán aún más, y cuando eres mujer aún más. Lo que más he visto son los estereotipos que me dan mucha rabia. Ahora me lo tomo mejor, pero había un tiempo que me daba mucha

rabia. A veces no dicen comentarios sobre mí, pero dicen comentarios sobre mujeres musulmanas, sobre mujeres árabes, o comentarios del mundo árabe. Me da mucha rabia.

Com va ser la teva etapa universitària?

Ui esto fue lo mejor [riu], mucha fiesta [riu]. Para mí era un mundo nuevo, porque conocí personas de todo el mundo, era mi primera vez viviendo sola, compartía piso... Todo era de todos, iba a dormir a casa de otra compañera...

Com vas aprendre l'idioma?

Aprendí aquí cuando llegué, en Tarragona. Lo aprendí de la gente, de la calle, de los amigos. Porque sobre todo en Tarragona la gente no habla mucho inglés, entonces estaba obligada.

Quin idioma parlaves al màster?

En inglés.

Quants idiomes parles en total?

Hablo árabe, inglés y castellano, i una mica de català.

Algun cop t'han increpat per escoltar-te parlar el teu idioma pel carrer?

No, no por oírme hablar en árabe, pero me acuerdo una vez en el metro que había un hombre que me preguntó si era española y le dije que no, y me respondió “entonces nada”. Yo insistí, pero me dijo “no, no, si no eres española, nada, porque yo quiero que alguien me explique cómo usar el metro, y llevo una hora aquí y solo veo gente extranjera, y quiero que me lo explique alguien de aquí”. Yo vivía aquí des de hace tiempo, le podía explicar perfectamente, pero no quiso. Entonces hay algún otro comentario... o los típicos chichos de Tinder, que les dices que eres de Siria y ya no te contestan más. Una vez un chico me bloqueó de todo, porque me siguió en LinkedIn, vio que era de Siria y me bloqueó de todo.

I ara mateix treballes a CETT, no?

Sí, ahora mismo estoy en la oficina internacional. Hago acuerdos con universidades, y eso...

Has estat en altres feines abans ?

Sí, antes trabajaba en una ONG de investigadora, hacíamos un estudio de la salud de las personas migrantes LGTBI, y antes trabajaba con la Cruz Roja española para los campos de refugiados en Grecia, y antes trabajaba en el Instituto Europeo del Mediterráneo, en un proyecto de género, también con organizaciones del mundo árabe.

Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

A la comida si un poco, no me gustaba mucho la comida de aquí pero bueno esto ya es personal, aunque, bueno, nosotros no comemos cerdo, y aquí hay mucho cerdo. Al principio siempre me fijaba que casi todo era cerdo. Y yo personalmente no como pescado, entonces me costó adaptarme porque la mayoría de cosas eran cerdo o pescado, marisco. Entonces sí, me costó, sobre todo cuando vivía en Tarragona, me costaba encontrar ingredientes sirios. Entonces cuando vine a Barcelona había más cosas.

Com és la gastronomia al teu país? Quins son els plats típics?

Calabacines, berenjenas rellenas de arroz, hierbas aromáticas, algunos platos de carne, shawarma, también hummus... es muy parecida a la comida griega y libanesa.

Alguna vegada t'han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l'islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Sí, siempre. Esto sí. Siempre hay algún comentario. No son comentarios violentos ni nada, pero es como... no pasa nada, si alguien es vegetariano no le preguntáis porque no come carne. A nosotros es como “¿y por qué?” “¿pero por qué?” “¿y esto por qué?” y así. Era un poco pesado al principio.

T'han pressionat per menjar carn de porc o beure alcohol?

No, no. Pero son estos típicos comentarios que veo que... quizás lo dicen en broma, pero te lo sueltan igualmente.

Quin tipus de música escoltes? Escoltes música de Síria?

A mí no me gusta mucho la música de Siria, yo escucho más música occidental

Quina és la música tradicional del teu país?

La música de Siria también se parece mucho a la griega o a la libanesa, nos gusta mucho el laúd, y... pero luego hay cosas también modernas, hay como rock sirio, pero a mí en general me gusta otro tipo de música.

Entrant més en matèria religiosa, què és per tu l'islam?

Uf, es una pregunta difícil, porque el islam es para mí una religión, pero yo creo que se ha mezclado tanto con la tradición... o no la tradición, sino las costumbres y con cosas que no tienen sentido. Para mí es una religión más, como el cristianismo o como el judaísmo, el islam es como una continuación de estas religiones. Pero yo creo que en el mundo árabe y musulmán se ha mezclado tanto con la tradición y con los problemas sociales, entonces ahora se ha creado un modo de vida que no entiendo que es, que no es realmente... porque la religión tiene que ser religión y ya está, pero allí está metida en cada cosa. Hay reglas en tu vida para todo que están relacionadas con la religión. La ropa que vistes, como lavarte... reglas para todo. Entonces ahora, para mí, es como que no quiero saber nada de este modo de vida.

Ets creient practicant?

No. Lo era antes. En Damasco.

Quan ho vas deixar? Al arribar aquí?

Dejé de ser-lo antes de llegar aquí, no fue de golpe, fue como un proceso. Porque antes ya muchas cosas ya no tenían sentido para mí, no me convencían, fue poco a poco... porque es muy difícil también ir pensando diferente al resto. Porque Siria era una sociedad donde todo el mundo piensa igual, más o menos.

Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre homes i dones?

Sí. Por los versos mismos o las leyes, por ejemplo, en cuanto la herencia, el hombre tiene el doble que la mujer, el hombre puede irse con cuatro mujeres, y en general hay muchos versos que ponen el hombre por encima, bueno luego te dicen que es por la interpretación, porque El Corán ha sido siempre interpretado por hombres, nunca por mujeres. Entonces por esto se ha interpretado de una manera muy machista, porque los versos mismo se pueden interpretar de muchas otras maneras. Por ejemplo, no hay ningún verso que diga que una mujer musulmana se pueda casar con otro hombre cristiano, pero en los versos de El Corán si un hombre quiere casarse con una mujer cristiana puede hacerlo, pero una mujer no. Pero esto no existe en sí en El Corán, esto son las interpretaciones machistas,

porque esto la han interpretado hombres, nunca mujeres. De hecho, no está aceptado que una mujer interprete El Corán, solo los hombres, entonces es una religión machista porque siempre la han controlado los hombres. Pero no por la religión es sí, porque el islam es una religión cualquiera, sino porque siempre han sido los hombres quienes interpretan, quienes hacen las fatuas, que son como las leyes religiosas, lo que puedes y no puedes hacer, siempre han sido hombres.

Llavors, creus que no es masculista que la religió, sinó la seva interpretació?

Sí, sí, exacto.

És compatible ser feminista i musulmana? Què opines del moviment del feminisme islàmic?

He leído mucho sobre esto y has muchos corrientes filosóficos y autores musulmanes que hablan sobre esto. Yo creo que no podemos decir que si eres musulmana no puedes ser feminista. Yo creo que no es blanco y negro. Yo creo que puedes ser musulmana y feminista, porque yo conozco muchas mujeres musulmanas y que son muy feministas. Pero yo te digo otra vez, el problema es que es una religión controlada totalmente por los hombres, de hecho, dentro del islam hay un grupo de mujeres que quieren interpretar ellas el islam. Ya se murió, pero no sé si conoces a una filosofa marroquí que se llama Fatima Merssini. Te recomiendo mucho que la veas, porque ella habla de esto. Que realmente es como la religión cristiana, el problema es que luego sea interpretado por hombres, ahora la gente porque pasa más de la religión, pero el cristianismo también estaba controlado por hombres, lo que pasa que el islam más todavía. Yo creo que es injusto decir que si eres musulmana no puedes ser feminista, es como decir que si eres creyente cristiana no puedes ser feminista. No, no es así. Al final no es blanco o negro, el feminismo no es algo radical. Yo creo que hay mucha lucha de muchas mujeres en Siria, en el mundo árabe, hay muchas mujeres musulmanas practicantes que están haciendo un montón de cosas para cambiar leyes injustas para las mujeres, y esto, no puede ser de otra forma.

¿Ha canviat molt la situació de les dones amb aquest nou moviment feminista?

Ha existido ya siempre, pero ahora son mucho más fuertes desde la primavera árabe, que ha dado más visibilidad, pero también hay más radicalismo desde la primavera árabe.

És a dir, tots els moviments s'han intensificat des de la primavera àrab?

Sí, exacto, todo se ha intensificado. Pero, por ejemplo, yo te digo, si quieres aprender sobre la primavera árabe o el aumento del movimiento feminista, lee sobre Egipto. Han conseguido cambiar leyes muy importantes, como la mutilación femenina, y esto ha sido gracias a las feministas musulmanas y árabes. Han conseguido que haya una ley donde no se pueda hacer esto, y si un médico lo hace va a la cárcel. Entonces yo creo que sí, van consiguiendo muchas cosas, y esto no es gracias a las feministas occidentales, es gracias a las feministas musulmanas. Ahora, luego hay otras corrientes que dicen que hay un islam feminista, o un feminismo islámico, esto ya es otra cosa, pero también, ¿por qué no? Si eso significa interpretar la religión de una manera más justa para las mujeres, ¿por qué no?

Què li diries a la gent que opina el contrari?

Yo creo que es gente que no sabe mucho la realidad allí. No pueden decir a las mujeres “ahora tenéis que dejar vuestra religión, que es la cosa más importante de vuestra vida, y dejar de ser sumisa”, es que no es así. El feminismo se piensa que solo es blanco y occidental, y no. Hay muchos tipos de feminismo, y estas mujeres tienen derecho a decidir ellas como quieren vivir el feminismo. Creo que la gente que opina que no se puede ser feminista y musulmana no conoce las mujeres de allí y no conocen la realidad de estos países.

Al teu país d'origen segueix el mateixos codis en el vestir que segueixes a Catalunya?

¡Claro que no! Que dices, que va. [riu], No podía vestirme así allá, hay unos códigos que seguir y unas normas.

Quins son aquests codis?

Aunque no lloves el velo tienes que estar muy tapada, no puedes ir en tirantes o vestidos cortos, todo tiene que ser largo, que tape todo el cuerpo. Es muy distinto.

Un debat que genera molta controvèrsia a l'actualitat és l'ús del vel.

El velo siempre será el debate. Es muy pesado este tema, porque el tema velo es como una de estas cosas muy identificativas, sobre que es una mujer musulmana de verdad y que no es una mujer musulmana de verdad. Es como un símbolo. Yo lo he llevado durante unos años en Siria y me lo quité aquí. Antes de llegar aquí. Bueno, en el aeropuerto. [riu] Pero es como... Es muy... Es que entre las mujeres mismas hay como muchas peleas sobre tema velo. Es también como un tema de control sobre las mujeres, porque hay

hombres que dicen que las mujeres tienen que llevar velo, ¿pero que le importa a él? A mí no me gusta, yo creo que es injusto que se tapan que tapar. Y que no puedan ir a la playa libremente y los hombres sí.

Et va dir alguna cosa la teva família quan tel vas treure?

Sí, no les gustó.

Es van molestar?

Sí, mucho. Intentaron que me lo volviera a poner. Cuando volví a Siria a visitarlos en 2010, mi madre me obligó a volver a ponérmelo porque para ella era como un escándalo.

Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona a la societat d'acollida? La integració és més difícil per una dona musulmana que porta el vel que no pas per una dona musulmana que no en porta?

Yo creo que dificulta muchísimo. Si yo ahora ya estoy integrada y tengo trabajo y tengo amigas y amigos y tengo vida social es porque no llevo el velo. Yo creo que si lo llevase sería todo mucho más difícil. Primero yo creo que nadie me hubiera contratado, nunca encontraría trabajo. Y a nivel de amistades y tal... sería más difícil de entrada y luego ya normal. Pero yo creo que la integración en general, de la manera que te mira la gente a la calle y en el metro, es que, si llevas velo, porque muchas veces me fijo, es muy difícil. Si hay una mujer en el metro con velo, nadie se quiere sentar a su lado, ¿sabes? Y a veces yo escucho como hablan de ellas, porque se piensan que no los entiendo, y hablan de ellas muy mal. Y pienso ¿han hablado con ella? No saben nada de ella, quizás esta mujer es médico. O quizás lo lleva porque quiere. Pero yo creo que hay una visión de inferioridad en las mujeres que llevan velo, dificulta un montón. Si lo llevase yo creo que ahora no estaría tan integrada, pero no porque yo sea diferente, sino porque la gente me vería diferente.

Creus que es posen totes les dones musulmanes en un mateix sac?

Sí, y no es lo mismo. No se puede comparar. De hecho, me acuerdo que conocí a un chico que me decía que todas las mujeres musulmanas huelen mal. Trabajaba en Cash Converters o algo así, y me decía “tu no hueles mal, pero todas las musulmanas que vienen en la tienda huelen mal”. Hay estereotipos que tela. Yo pensaba ¿de verdad estoy escuchando esto? A lo mejor es porque la gente que más es de una clase social más pobre o... pero es que este estereotipo era muy raro.

En quant a aquesta homogeneïtzació es potser també perquè des d'occident es pensa que totes les dones porten el vel per imposició?

Sí, y hay muchas que lo llevan porque quieren. Mis dos hermanas, mi madre... lo llevan porque quieren, es que están convencidas, porque es su fe, es parte de su espiritualidad, que yo no comparto, pero sí.

Quina és la situació actual a Síria?

Ahora en Siria yo creo que, por la guerra, las mujeres son de las más vulnerables de las víctimas. Se han cambiado mucho los roles de género, muchas se casaron muy jóvenes y no tienen una carrera o estudios, sobre todo en las zonas rurales donde no tienen perspectivas de trabajo porque su mente es de "me caso, y el hombre es quien me trae el dinero y yo soy ama de casa". Y luego ya los hombres cuando fueron a la guerra todo cambió, y las mujeres se encontraron en una situación de vulnerabilidad absoluta porque no estaban preparadas para esto. También, por eso ahora ha crecido mucho el movimiento feminista. Movimiento feminista y movimiento de mujeres, que son dos cosas distintas. El movimiento existe y es muy fuerte, y también hay un movimiento de mujeres, que quieren trabajar o estudiar, que a lo mejor no tienen una mente feminista, pero sí que quieren trabajar y cambiar su rol en la sociedad. Empoderarse.

Com ho esta vivint la teva família allà?

Es una situación muy difícil porque llevamos ya 10 años de conflicto. Es muy difícil el día a día. Aunque hoy en día en Damasco ya es más seguro, no hay tantas bombas... pero aún es muy difícil. Por ejemplo, no tienes agua en todo el día, tienes solo dos horas al día. Hay cortes de agua, de luz... tienes un corte de luz cuatro horas, luego tienes dos horas de luz, luego la cortan otra vez cuatro horas... y llevan así 10 años. Aquí estamos un día sin luz, o tan solo una hora sin luz, y nos volvemos locos. Imagina 10 años. Y con el agua imagínate. Además, es un derecho humano, es básico, no tener acceso al agua es horrible. También las enfermedades que causa todo esto, pero piensa en el día a día de lavarte, cocinar, ducharte... todo esto dificulta mucho su vida. Han vuelto 50 años atrás. O más.

Damasc està mes tranquil ara?

Si, esta más tranquilo, pero hay estos problemas que te he dicho, y los alimentos son muy caros, tienen una vida difícil, pero mi familia no ha querido salir.

Es van plantejar marxar?

Cuando empezaron a plantearlo ya era muy tarde y era imposible. Mi familia aguantaba, aguantaba, aguantaba... Mi hermano sí que se fue, mi hermano es refugiado, ahora está en Alemania. Pero mis padres y hermana decían que no, que aguantaban, y luego ya cuando se lo plantearon era imposible, estaban todas las fronteras cerradas.

Quan va arribar el teu germà a Alemanya?

En 2015, se fue de Siria en barca hacia Grecia.

Que opines sobre la situació dels refugiats?

Fatal. Creo que el mundo no está tomando su responsabilidad en estas personas. Y están todos en Grecia como en unas cárceles enormes, y la UE no ayuda, no hace nada, y tiene que ayudar a Grecia, porque ya es un país más pobre que el resto de Europa, y encima tiene todos los refugiados. Entonces es fatal. Tendrían que abrir las fronteras y que cada Estado tome su responsabilidad. Por ejemplo, España ha prometido acoger 17.000 personas y ha acogido 1.000, y encima 17.000 en todo el país no es nada. Pero creo que no hay interés en hacerlo.

T'has tornat a veure amb el teu germà?

Sí, nos hemos visto a menudo.

Perquè creus que ha acabat sent un conflicte de tantes dimensions?

Por apoyo de los rusos y los iraníes... Ahora en Siria hay una guerra de poderes, la gente dice que hay una guerra civil en siria, pero no, lo que hay es una guerra de poderes dentro de Siria. Entre rusos, americanos, europeos...

Segueix mitjans de comunicació a Síria?

Si, pero no teníamos tanto acceso a Internet. Los últimos años si, 2007, 2008, antes de irme, seguía periódicos internacionales y también utilizaba mucho Facebook.

Segueix mdc de Síria aquí?

Sí, al principio más, pero me he cansado de las noticias. Seguía medios de comunicación locales, no seguía nada del Estado porque son todo mentira, esta todo manipulado. Seguía más páginas de Facebook de activistas, más periodismo ciudadano.

Quins mitjans segueixes aquí?

Intento ver más o menos todo, para ser más objetiva. Intento ver TV3, la Sexta, TV1, lego La Vanguardia, El País... Pero ya te digo, poco.

Creus que es basen en prejudicis i estereotips?

Creo que sí, muchísimo.

S'està tractant bé la situació de Síria?

No. Había un momento donde se trataba mucho, pero ahora ya no se habla. Mucha gente me pregunta ¿se ha acabado la guerra?, porque claro no sale en los medios de comunicación, y yo les digo que no, que no se ha acabado. Se ha normalizado la situación.

Quins creus que son els factors que alimenten la islamofòbia?

La falta de información de la gente de aquí, los prejuicios vienen de la falta de información de los medios de comunicación. También hay un gran número de inmigrantes de Marruecos aquí, pero no entiendo porque algunos no están del todo integrados, y entonces deben pensar que toda la gente del mundo árabe es así, pero en realidad no es así. Pero no sé si es por el tipo de inmigración, si no estudian, si no trabajan, no lo sé, viven como en un mini marruecos dentro de España. Al llegar me chocó mucho ver a algunas personas marroquíes, porque en Siria ves a gente con ropa normal, y aquí veo a muchas mujeres aun vestidas con su ropa tradicional, y los hombres con las *gelabas*, y para mí es muy raro, no lo entendía. Hay una imagen que viene de un tipo de gente y se piensan que todos los árabes son así. Yo realmente no entiendo porque hay gente que no consigo integrarse. Pero si, yo creo esto, que son las noticias que dan prejuicios. Yo creo que el islam y España ya han tenido siempre esta relación de amor-odio [riu].

Creus que com a societat hem avançat o retrocedit?

Yo creo que ahora estamos peor. Desde que llegué, yo creo que ahora estamos peor. Por todo el tema de la extrema derecha, los atentados, esto es otro tema, que ya lo hablaremos otro día [riu], yo creo que ahora hay más islamofobia, sobre todo de gente joven. Ya te digo, ese chico me bloqueó en el Tinder [riu].

Quin es el futur de les dones a Síria?

Creo que ahora están haciendo muchas cosas. Hay un movimiento feminista y un movimiento de mujeres muy fuerte que es muy positivo. El lado positivo de la guerra es que ha hecho dar cuenta a las mujeres que se tiene que espabilar y hacer algo. Creo que

la migración que hay ahora, que ya están viviendo de otra manera, están viviendo en un estado que garantiza sus derechos. Por ejemplo, en Siria si eres víctima de violencia de género nadie te escucha, pero aquí si tu marido te pega hay una ley que te protege. Allí no existe. Vivir en un país que te da tus derechos básicos les está abriendo los ojos, que hay otras formas de vivir, y que hay que cambiar las leyes de Siria.

Quina creus que es la solució pel conflicte de Síria?

Que la gente deje de meterse en Siria, si se dejan los rusos y los iraníes de meterse allí ya se acaba el conflicto, pero no hay interés. La única esperanza es que alguien se interese económicamente a hacer la reconstrucción, desafortunadamente. Porque que el motivo económico sea la única esperanza es un poco triste.

Annex 6. Entrevista a Nora Mulay

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Nora Mulay

Edat: 25 anys

Anys vivint a Catalunya: 12

País d'origen: Sàhara Occidental

Quan vas arribar a Catalunya?

La primera vez que llegué aquí fue cuando tenía 7 años, y ahora tengo 25.

On vas néixer?

Nací en los campamentos refugiados de Tindouf, en el campamento de Auser, yo nací en Auser, pero vivo en Smara, donde hay otra comunidad de campamentos de refugiados.

Ara vius a Catalunya, no?

Sí, a Olesa de Montserrat.

Perquè vas marxar del Sàhara Occidental?

No es porque me fui, sino que, es decir, el programa de Vacaciones en Paz es un proyecto que se creó aquí en España. Primero lo empezó la Cruz Roja, lo que yo tengo entendido al menos aquí en Olesa, traían a niños saharauis, los tenían internos, aquí pasaban los dos

meses de verano y luego regresaban al Sahara en sus casas en los campamentos. Es como un favor, de culpabilidad, España se sentía un poco culpable por todo lo que habían hecho a los saharauis lo mínimo que podemos hacer es dejar que los niños pasen aquí el verano con familias de acogida, porque allí hace 55 grados de calor... Es una zona inhóspita, no había de pájaros, y así empecé yo. Con 7 años vine la primera vez en Barcelona, pero también hay niños que van a Italia o en Francia. Son tres países los que acogen en verano, España, Francia e Italia. Yo al principio solo venia los veranos, y luego cuando tenía 11 años o así, con la familia decidimos que yo me quedara a estudiar, y es cuando se pusieron en contacto a mi familia, bueno, con un intérprete, porque mi familia no hablaba castellano. Entonces les explicaron todo, mi familia dijo que si, entre ambas familias firmaron los papeles y unos acordes de que a mí no me pueden adoptar, simplemente estoy para estudiar y una vez finalice los estudios puedo yo decidir si volver o quedarme a trabajar. Entonces mi familia de aquí se puso en contacto con una asociación que se llama Projecte Madrasa, Madrasa es escuela en hassanía, [3:32], y arreglaron el tema de los papeles y pasaporte para que yo pudiera venir a estudiar aquí.

Com va ser la teva sensació a l'arribar per quedar-te?

Es complicado, porque claro, yo no hablaba catalán. Porque claro, cuando yo estudiaba en los campamentos de los refugiados yo estudiaba castellano, porque allí el castellano es el segundo idioma. Primero el hassanía y luego el castellano. Y los primeros días eran complicados, tienes que estar pendiente de todo, porque allí estudias, pero es un nivel muy bajo. Y vienes aquí y hay otro idioma, el catalán, el castellano, se te junta con el inglés, el hassanía, al árabe... Porque claro una de las obligaciones que teníamos para venir aquí era ir a clases de árabe. Y una vez al mes íbamos a clases de árabe, para que no se nos olvidara el idioma. Entonces se juntan muchos idiomas, te pones muy nerviosa. Por suerte mi familia me ayudaba muchísimo, me daban clases de repaso fuera, en academias, ellos mismos me ayudaban, me explicaban cosas, me resolvían todas las dudas. Y también iba a un aula de acogida con alumnos extranjeros para simpatizar un poco.

Quants idiomes parles en total?

Hassanía, árabe, catalán, castellano. Un poco de francés, y el inglés lo chapurreo. En casa hablo castellano, sobre todo con mi madre, con mis hermanos y padre hablo más catalán.

Què és el primer que et vas al cap quan et dic el concepte d'integració?

Paz, amor.

Creus que es el mateix la integració per una dona musulmana que per un home?

No sé cómo decírtelo, por ejemplo, los chicos saharauis son muy diferentes a los marroquines o argelinos, ellos son más estrictos, y los saharauis son muy abiertos con todo el mundo. También los hay saharauis muy estrictos, pero generalmente son abiertos, tanto hombres como mujeres. También es muy fácil una vez coges confianza y tal, ya te sientas más adaptadas.

Com recordes la teva infància al Sàhara Occidental?

Es tanto tiempo que llevo aquí, que buff... Allí la infancia es muy bonita, estas fuera todo el día, corres, juegas con los niños, haces lo que te da la gana, nadie te persigue, tú vas a tu bola, aunque tengas 5 o 6 años, ya estás en la calle jugando sin ningún problema. Recuerdo estar con mi familia y amigos, y es muy bonito.

Com va ser l'etapa escolar?

Muy bien, diferente de aquí, claro, ya sabía el idioma [riu]. Iba a clase, salía a desayunar, volvía... Es más fácil allí que aquí.

Segueixes en contacte amb la família?

Si. Cada día hablamos. Mi hermano es el que más habla, con mi madre también hablo cada noche. Hablamos siempre, contacto siempre hay, nunca se pierde.

Estan tots en el mateix lloc?

No. Mi madre y mis hermanitos pequeños están en los campos de los refugiados, viven allí. Mi padre y mi hermano mayor se fueron al frente. Mi padre lleva desde el primer día allí, él ha estado allí desde el primer día, y justo llegó ayer. Estábamos muy preocupados porque hacía bastante que no sabíamos de él. No respondía, tampoco había mucha cobertura, estaba como perdido. Y claro, escuchas que ha habido un mártir, y ya piensas que puede haber sido tu padre... Cuando habló fue un alivio. Mi hermano sí que habla más porque él va y viene, porque trabaja en la policía, entonces se mueve con más facilidad. Luego en los territorios ocupados están mis tíos, la mitad de mis primos...

Has tornat a casa teva des que estàs vivint aquí?

Sí, los que estamos como estudiantes tenemos la obligación de, en verano, ir. O sea, hacíamos como al revés. Estábamos todo el año estudiando, y en verano volvíamos a los campamentos. Y así los niños que estaban en Vacaciones en Paz podían venir con las familias de acogida durante el verano. Era una de las obligaciones que teníamos.

Has estudiat administració d'empreses. Com ha sigut aquesta etapa?

Sí, pero no he acabado los estudios aún. Estudié en Martorell, pero no sé si volver a casa, seguir estudiando, seguir trabajar, no lo sé... Es que una vez empiezas a trabajar te aposentas y te entra la duda de no saber que hacer. Ahora estoy trabajando en un supermercado, lo voy compaginando.

Como es la gastronomia del Sàhara Occidental?

Allí lo que comíamos nosotros en los campamentos era arroz con leche, lentejas, alubias y cous-cous. Carne había solo una vez al mes, porque allí tampoco había mucha... Porque claro, piensa que viven de las ayudas humanitarias, el único dinero que reciben es lo que mandan las familias, por ejemplo, lo que manda mi familia de aquí. O lo que pagan a mi padre para ir a trabajar, pero es muy poco, y con muy poco tienen que vivir, comprar ropa, comida... Es muy complicado. Aquí cuando venía, iba con mi madre a comprar al Bon Preu y veía que íbamos con dos o tres carros llenos de comida y bebía y me quedo en blanco. Pensaba "Madre mía, ¿dónde va a llevar todo esto? ¿Para quién es?, y le dije ¿esto vamos a llevar a la gente?, y me respondió "¿la gente? Nora esto es para casa". Y claro pensé, ¿para casa tanta comida?, claro yo flipaba... Luego me acuerdo que allí apenas hay comida, y aquí todo es diferente.

Segueixes menjant plats típics del Sàhara Occidental aquí?

¡Sí, sí! Hay un plato muy típico allí que son como semillas, pero aquí no hay, está muy bueno, porque lo ponen con la leche y está buenísimo. Lástima que aquí no hay. Luego hay lo típico, el cous-cous, arroz con leche... y esto hoy en día lo encuentras donde sea. Pero sí, sí, sí que sigo comiendo estas cosas. Cuando voy a casa de unas amigas saharauis que viven con su familia biológica, también comemos estas cosas. Porque no todos los saharauis estamos en la misma situación, unos están con su familia de acogida y otros están toda la familia biológica, porque es lo que te digo, antes el Sahara Occidental era español, y hay mucha gente que tienen libro de familia y DNI español. Yo tengo mi propio abuelo, que tengo su libro de familia, aunque tenga el DNI de mi abuelo y el libro de

familia, que allí está mi padre, mi hermano, estamos todos registrados, y cuando yo llevo mi documentación para hacer los papeles, lo único que me dan es “apátrida”. Yo me quedo flipando, llego un momento que dije “me rindo, porque no aguanto más”. Me decían que tenía que ser o argelina, o apátrida, o si no me daban la opción de ser marroquí, y les dije “¿perdona?” yo soy saharauí, yo quiero ser apátrida antes de ser marroquí o argelina. Aunque teniendo la identidad de mi propio abuelo, y mira que lo pone, que yo leí que los descendientes tenían derecho a pedir la nacionalidad. Llevo 12 o 13 años ya aquí. No me la dan ni por los años que llevo ni por descendencia. Que va. Yo estuve dos años sin pasaporte, y allí en los campamentos de Argelia era muy complicado... Tenías que ir a Madrid, te pedían documentación del Sahara, luego de otro lado, firmas del notario por aquí, firmas del notario por allí... era imposible. Todo un follón, total, para acabar siendo apátrida [riu]. Yo quería viajar al Sahara, no tenía documentación, no había ninguna manera, era muy jovencita también, tampoco conocía a tantos saharauis que me pudieran ayudar, al final una amiga me ayudó e intento arreglar todo... pero estuve dos años sin apátrida y sin pasaporte argelino. Claro, lo mandé todo para renovarlo en Argelia, tardaron la gloria, esperé dos años, total para solicitar ser apátrida. Y después me envían el pasaporte por correo.

La teva família es apàtrida també?

No, tienen nacionalidad saharauí, pero también tienen pasaporte argelino.

Quants sou a la teva família biològica?

Mis padres están separados. Entonces tengo tres hermanos. De mi padre y mi madre somos dos, yo soy la mayor. De parte de mi madre tengo a Salma y a Wali, que vivimos juntos. Por eso digo que tengo tres hermanos. Y de parte de mi padre sí que tengo más, cinco hermanos.

T’han fet algun comentari de menyspreu pel que fa la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

No, la verdad es que no. Y he tenido la suerte que la familia que yo tango sabía muy bien todo, lo habían estudiado todo sobre el Sahara, incluso sabían más que yo [riu]. Incluso me sorprendió, en el sentido de que, cuando es la fiesta del cordero, jo, es que me emociono y todo el recordar ese día, mi hermano coge y monta una jaima... [s’emociona i plora, pausa i després continua]. Fue muy bonito el gesto. Se acercaba la fiesta del

cordero y mi hermano decidió hacer una sorpresa. Ahora la fiesta del cordero no la celebro tanto, se me pasa, porque no estoy con mi familia biológica, sí que salgo con mis amigas o algo, pero no es lo mismo. Pero en eso momento, que era el primer año que yo vine a vivir aquí, fue muy importante, porque yo estaba muy preocupada porque quería celebrar la fiesta y no tenía a mi familia biológica ni nada... Y me hermano coge, y fue a matar el cordero, mis padres montaron una fiesta en el jardín con gente que conocía de asociaciones. Ese día me quedé, buah, flipando. No sabía si llorar o reír. No me lo esperaba.

Segueixes la música típica del Sàhara Occidental?

Bueno, sí, las de Viva El Polisario o las de Mariem Hassan que siempre están hablando de la libertad, de la paz, esas son las canciones que más se escuchan. Y las que se escuchan en los campamentos de los refugiados son de las bodas, que cantan sobre los novios. Luego hay otra música, que es música relajante, a mí me hace dormir. Son poemas muy relajantes, siempre me quedo frita cuando lo escucho.

Que es per tu l'islam?

[Es queda pensant] Paz. Porque no es como dicen los otros. El islam es algo que tienes tu con Dios. Al igual que si eres cristiano. Es algo que tú tienes con Dios. Rezas para ti misma y te desahogas contigo mismo, porque es un momento que tú tienes. Yo, por ejemplo, cojo la alfombra para rezar, y quizás estoy triste o enfadada, o pensando en mi familia, porque siempre hemos tenido estos momentos de bajón, cojo mi *sejada*, me pongo a rezar y le pido a Dios juntarme con mi familia (porque llevo tres años sin poder viajar). A lo mejor se cumple o no, pero da igual, yo no creo en si se cumple o no, yo pienso en ese momento que estoy mala, rezo y luego me siento bien. Es eso. Hay mucha gente que sí que se obsesiona, pero yo no.

Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre homes i dones?

Igual. El Corán trata a la mujer más que al hombre, imagínate. Primero la mujer y luego el hombre. El Corán lo que te enseña es estar bien contigo mismo, dar las gracias, ser paciente y hacer las cosas bien. Eso es lo que yo he leído. Lo que te dicen es hacer el bien, como la Biblia, que te dicen que hagas el bien. Que creas en ti mismo y olvídate del resto. Vive y deja la gente vivir.

Per què creus que a vegades es pensa el contrari?

Porque es gente inculta. Es la verdad. Yo no puedo hablar de algo que no tengo ni idea. A mí el otro día me paso, estaba en la calle con amigos y estaban hablando sobre algo que pasaba en Ucrania, y yo me quede calladita porque no sabía lo que pasaba. Yo no puedo hablar y opinar de algo que no se si es verdad. Y los otros hablaban de lo que oían en la tele, pero tampoco puedes estar segura de lo que dicen en la tele. Si no vas ahí y ves con tus ojos lo que pasa. Y ellos decían “hombre si la dicen en la tele...”, y no es así. Tú tienes que mirar algo que tú has visto o sabes que ha pasado, entonces cree en esto. Deja lo que digan los demás.

Es compatible ser feminista y musulmana?

Yo he estado en una asociación que hemos creado, bueno no asociación, pero un grupo de mujeres feministas, y allí estábamos una infinita variedad de mujeres. Mujeres de todo tipo, y todas saharauis. Mujeres saharauis en territorios ocupados, en campamentos refugiados, aquí en España, en Venezuela, Cuba, Italia, Francia... Todas mujeres saharauis y todas feministas. Y había religiosas, radicales, lesbianas... Y todas son feministas. Y podíamos hablar de todo, sin prejuicios.

Que diries a la gent que opina el contrari?

Que lo vean con sus propios ojos y luego que opinen.

T'has topat amb el triple mur de discriminació?

La verdad es que no. Lo he tenido todo muy fácil. Conozco mujeres saharauis que sí que lo han sufrido. Yo por ejemplo no llevo el velo, pero si tengo amigas saharauis que sí que llevan el velo y ellas lo han tenido más difícil. Por ejemplo, cuando se reúnen las familias de acogida, mi madre siempre esta callada porque nunca ha tenido ningún problema conmigo, ni en el colegio ni en ningún sitio, ninguna discriminación. El primer día ya me relacioné con todo el mundo. Discriminación no puedo decir que haya sufrido.

Has portat el vel algun cop?

No. Cuando estaba en el Sahara en los campamentos de refugiados, el profesor de religión nos obligaba a ponérselo. Decía “en mi clase por favor llevad el pañuelo”, y nosotras cogíamos un pañuelo, en su clase nos lo poníamos, y luego quien quisiera se lo quitaba. El problema es que, por ejemplo, yo antes de ponerme un velo me pongo la *melfa* (el traje típico del Sahara), para mi es muy bonito. Antes me pongo la *melfa* que el velo. El velo nunca lo he llevado y nunca me lo voy a poner. Pero la *melfa* sí. Algún día que he ido con

la *melfa* en la calle la gente me ha mirado raro, pero a mí me da igual. Porque es algo que identifica quien soy y de dónde vengo. El velo es algo que no me pondría, porque te ven y asocian que eres marroquí. Y a mí que me digan que soy marroquí... mmmm, no.

Portar el vel afecta? Es diferent per una dona que si que el porta i que no el porta?

Sí. Según lo que me han contado, ha muchas mujeres musulmanas que han sufrido y que han perdido el trabajo por llevar velo. O he tenido amigas que se lo tenían que quitar en el trabajo... yo eso lo veo fatal, horrible. Porque si quieres aceptar a alguien lo aceptas tal y como es. Yo no voy a quietarme el velo porque me lo diga alguien. Si alguien me quiere contratar, que me contrate por mi trabajo. Si no me quiere contratar porque llevo un velo en la cabeza, es un problema... estamos en el siglo XXI. Si que es verdad que las chicas que no llevan velo tienen las cosas más fáciles. Yo nunca lo he llevado y lo he tenido todo super fácil. En las reuniones de las familias de acogidas ves como las que si que llevan velo sufren más discriminación, las familias cuentan que le han dicho algo por la calleo cosas así.

En quant a la situació sahrauí. Fa quatre mesos el Marroc es va saltar l'alto al foc i es va declarar la guerra. Com ha estat la situació des de llavors?

Sí, Marruecos se saltó el alto al fuego, el Frente Polisario declaro el Estado de Guerra y aquí seguimos. Dia tras días, con los tiros sin parar. El otro día murió un saharauí, ya tenemos un mártir, el primero. Ellos creo que también, pero no sé si lo anuncian. Pero la situación sigue. En los campamentos muchos jóvenes saharauis han ido al frente, y claro, han visto que vivimos de la ayuda, no tenemos tanta alimentación para tantos soldados, entonces hacen grupos de tres. Unos van y otros vienen. Y así estamos. La guerra sigue. Y claro, los medios de comunicación tampoco dicen mucho. Siempre dicen que el Frente Polisario son los que se han saltado en alto al fuego, cuando no es así.

És la lluita l'única opció per aconseguir un referèndum d'autodeterminació?

Nadie quiere la guerra. Estamos hablando de mis hermanos, de mis padres, de mis amigos. Hablamos de un montón de gente que están yendo al frente. Hasta las mujeres quieren ir a la guerra. Llevamos 45 años luchando por la vía pacífica, 45 años dando la voz, haciendo manifestaciones, pidiéndolo siempre por las buenas. La juventud saharauí hace unos 5 o 6 años salieron todos a pedir la guerra, y el presidente de entonces les dijo "calmaros, paciencia, todo llegará, no vamos a ir a una guerra", y bueno la juventud se calmó. Pero

cuando Marruecos se saltó el alto al fuego, pasó. Es que estamos viendo nuestros recursos pasar por delante de nuestros ojos, sentados en un campamento de refugiados, en un territorio argelino que no es nuestro. Es que estamos en un territorio que no es nuestro. Es prestado. Y en la zona esta, el Guerguerat, siempre ha habido manifestaciones, porque es la frontera entre Mauritania y Marruecos, porque allí pasaban nuestros recursos. Por eso los saharauis cerraron esa carretera. Por eso digo que, no queremos una guerra, pero es ahora o nunca. Ahora es nuestra oportunidad. Después de 45 años luchando por la vía pacífica, ¿qué hemos conseguido? Nada. Y estos políticos que dicen que creamos en ellos, como el señor Iglesias, que por sus palabras decía que estaba con los saharauis y todo eso. ¿Dónde está todo lo que ha dicho? Ha hecho que muchos saharauis le votemos para que llegues donde estas ahora, ¿y donde está todo lo que has dicho? Yo ya no creo en nada de lo que dicen los políticos. Tenemos que hacerlo nosotros. Ellos como si no estuvieran.

Estaries disposada a lluitar a la guerra?

Hombre, como no. Yo quería bajar a las vacaciones, pero la frontera está cerrada. Podías ir a través de Mauritania, pero el camino es muy duro. Una amiga mía se fue el primer día como enfermera a ayudar. Ella se pensó que la cosa se complicaría y por si acaso bajó, ahora está más calmado por eso.

Quin es el paper de la dona sahrauí en aquest conflicte?

La mujer saharai es el pilar fundamental de toda la sociedad saharai. Sin ellas, nada habría sido posible. La mujer es muy importante.

Que opines del paper de les institucions internacionals i europees? I la espanyola?

Pff... que voy a decir... Decepción, engaño. No les interesa. No les interesa que esto se solucione. España es la que tiene que solucionar este conflicto y España no quiere, porque España la tiene miedo a Marruecos. Cuando Marruecos se entera que España quiere hacer algo en cuanto al conflicto, Marruecos amenaza con pateras y más pateras. Yo en esa gente ya no creo. Tenemos que ser nosotros. Somos nosotros los que estamos en esto, ya lo hemos empezado, no lo vamos a parar. Y la guerra sigue y seguirá hasta que consigamos nuestra independencia. Es así.

Creus que es podrà celebrar un referèndum d'autodeterminació en breus?

No, yo creo que no. Yo creo que durará años. A no ser que los saharauis tengan pensado hacer algo, como una marcha, como la Marcha Verde que ya hizo Marruecos.

Creus que podràs veure el poble sahrauí lliure?

Yo no lo sé. Pero yo siempre he tenido claro que mis hijos van a crecer en un Sahara libre. Espero que sea así.

Es coneix el conflicte del Sàhara occidental al mon?

Bueno, cuando empezó con las manifestaciones que hemos ido haciendo en cada Comunidad Autónoma, sí que es verdad que aumento el conocimiento de lo que estaba pasando. Un poco, no mucho, pero un poco sí. En la televisión sale muy poco, eso sí, pero al menos algo es algo.

Que mitjans de comunicació seguies al Sàhara?

Tampoco veíamos la tele... En mi época no veíamos la televisión, como que no existía. Piensa que muchas familias eran pobres... En mi casa teníamos una en blanco y negro, y los niños estábamos a fuera jugando antes que seguir los medios de comunicación.

Quins mitjans de comunicació segueixes aquí?

Sahara Dempeus. Es que no veo mucha la televisión, sí que veo La 1, para ver un resumen de lo que pasa, pero ya está. Sigo más la actualidad del Sahara en redes sociales. Ellos sí que están al día de lo que está pasando en los campamentos y territorios refugiados. Yo también lo hablo con mi familia, pero tampoco me lo dicen todo porque no me quieren preocupar. Ya ha pasado antes. Sahara Dempeus es una asociación que esta al día, entonces voy mirando todo lo que publican.

Creus que el mitjans de comunicació es basen en estereotips o prejudicis de la dona musulmana?

No sé cómo decirlo. Depende de que les dicen. Si un periodista ha visto una noticia y cree que eso es así y se la vende a alguien. Ellos van a decir todo lo que alguien les diga, como periodistas, pero también depende, a veces no sabemos por dónde van los tiros. Como lo que paso el otro día aquí en TV3, todo lo que dijeron fue real excepto que el Frente Polisario se saltó el alto al fuego. Todo lo que habían dicho estaba muy bien, pero tenían que rectificar que el Frente Polisario no se saltó nunca el alto al fuego. Porque si tienen algo bueno es cumplir su palabra. ¿Tú crees, que han estado 45 años sin hacer nada, lo van a hacer ahora? Ellos si esperan es porque han jurado encima de un Corán que

seguirían así, y qué si una de las partes rompía con ese pacto, iban a responder. Eso es lo que ha hecho el Frente Polisario, cumplir con su palabra.

Quins creus que son els factors que existeixen la islamofòbia?

Por falta de conocimiento. A mí me ven así vestida, pero no saben lo que hay detrás de mí, no saben que soy musulmana. Te ven a ti a lo mejor con un velo y te discriminan. Es complicado.

Creus que com ha societat hem evolucionat?

Hemos evolucionado un poco. Ahora entre la juventud -siempre hay el típico que no- pero ahora ya se entiende más, se habla más, ahora ya ven negros y blancos en el colegio, mujeres con y sin velo.

Has vist una diferencia?

Un poco sí. A mí nunca me han dicho nada, porque como soy morenita de piel, se piensan que soy gitana. Y nunca me preguntan si soy musulmana, se piensan que soy gitana. Ahora tengo el pelo corto, pero antes lo tenía por debajo el culo, tenía una melena muy larga, y claro, siempre me preguntaban que si era gitana. Me confunden. Ahora ya no me preguntan. Me dicen que me parezco más de la India o de Portugal. Ni una cosa ni la otra. Serán los rasgos...

Annex 7. Entrevista a Rabia Waheed

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Rabia Waheed

Edat: 20

Anys vivint a Catalunya: 10

País d'origen: Pakistan

Perquè vas marxar del teu país d'origen?

L'any 2000, quan jo tenia una setmana, el meu pare va trobar feina aquí, volia trobar una millor vida, una vida més saludable, econòmicament millor. El 2007 o 2008, va començar a fer els papers i vam anar. El primer cop que va tornar al Pakistan després que marxés va ser el 2005, llavors clar, jo em vaig quedar com, *qui és aquest home?* Tinc una relació

més propera amb la meva mare, tot i que al meu pare l'estimo igual, clar. Quan va tornar a Catalunya després de visitar-nos el 2005 va veure que podia portar la resta de la família a través del reagrupament familiar. Llavors l'any 2007 van assassinar la presidenta del Pakistan i el "jefe" del meu pare -que és cuiner, treballa en un restaurant- li va dir "*home, en un país on ni el president està segur i protegit, com serà amb els ciutadans, perquè no portes la teva família aquí?*" i el meu pare que li va preguntar "*tinc la opció? Com ho puc fer?*", perquè no sabia com fer-ho, llavors el va ajudar i va començar a fer els papers i tots els tràmits, que van durar dos anys, i a finals del 2009 ens van dir que ja podíem anar. Van venir a Khohar, el meu poble, a fer entrevistes i a comprovar i verificar que les dades que havia posat el meu pare als papers eren certes. El 7 de gener de 2010 vam marxar. Jo estava molt contenta, aquell dia vaig parlar amb el meu pare i li vaig preguntar si la casa seria nova i em va dir que sí, que tenia 85 escales, i jo vaig pensar "uau, un palau!". Nosaltres a Pakistan tenim cases de poble grans, i clar quan va dir que hi havia 85 escales pensava que es referia a una casa enorme, com una mansió, no a un pis amb 85 escales. El dia 7 per la nit quan vam arribar vaig veure el bloc de pisos i els hi vaig preguntar "*això és casa nostra? Quin bloc és meu?*" i quan vam pujar i tots vam entrar al mateix bloc ho vaig entendre, i vaig pensar "uau això és molt petit per viure-hi tots!". Clar jo m'imaginava que a Europa tothom tenia mansions, com a les pel·lícules, llavors clar, quan vaig venir vaig enyorar molt a la meva família i la vida al Pakistan. Els primers dies estava fatal, només feia que trucar la meva família al Pakistan, però clar, allà no podien estar tot el dia pel mòbil, tenien coses a fer. Mica en mica quan ens vam començar a establir -ja tenia targeta sanitària, i tots els tràmits- doncs va anar millorant la situació, i vaig començar anar a l'escola.

Et vas sentir acollida quan vas arribar?

Al principi no, perquè no sabia la llengua. Llavors clar estava a classe i no entenia res. Tu veus que els altres parlen i tu no te n'adones. L'únic moment on em sentia millor eren matemàtiques i anglès. A anglès tots em miràvem perquè clar, era l'únic moment del dia on podia parlar i que els altres m'entenguessin.

Has viscut sempre a Barcelona?

Si, al Barri Gòtic. Estic aquí i no em vull moure

Si et dic el concepte de integració que és el primer que et va al cap?

La comunicació. Jo crec que la principal eina que per mi era la barrera més gran va ser la llengua. A mesura que vaig anar aprenent la llengua vaig anar entrant a la societat i vaig descobrir “ostres, no son tant diferents aquesta gent”, i al final som humans i tot i tenir diferents punts de vista no ens diferencia tant. Jo pensava que tots serien diferents, perquè clar jo vinc d’un poble i al gent aquí era més cosmopolita, i quan vaig aprendre a compartir el mateix codi ja vaig aprendre els costums i tradicions.

Creus que és diferents la integració per una dona que per un home?

T’explicaré el cas del meu germà. Quan va venir tenia 20 anys, i no està gaire integrat. Els primers tres-quatre mesos va anar a una escola a aprendre castellà, quan ja va saber l’idioma ho va deixar i va començar a treballar en un supermercat, i des d’aquell moment fins ara està treballant allà. Ha sigut perquè ell diu que no té estudis d’aquí. En aquell moment, el 2010, era la crisi i llavors va voler treballar. Clar, depèn dels estudis. Ell està una mica poc integrat. El meu pare el mateix, però ell entén el català i el castellà perfectament, i li va costar però es va integrar perfectament. Ha sigut cap de cuina d’un hotel i a la feina li van posar molt fàcil.

Has pogut votar en les darreres eleccions?

No.

I la resta de la teva família?

Només el meu pare, perquè té la nacionalitat espanyola. Els altres no. És una mica injust perquè les polítiques que trien els que poden votar també m’afecten a mi, i no puc votar.

Com recordes la infància al Pakistan?

Uau [riu], em queda lluny. Molt *guai*, he jugat molt, he passat molt temps sense tecnologia. Només tenia televisió, i amb això també eren molt estrictes, recordo mirar pel·lícules, i clar, ja saps que vinc de la religió islàmica i hi ha algunes escenes de pel·lícules que les havien prohibit perquè son mes intimes, que deien que no les podien mirar, deien que havíem de mirar dibuixos animats, o sinó algun canal de notícies o així. Però tecnologia, això de tenir mòbil i tal, no en tenia, això ja va arribar quan jo vaig venir aquí i vaig aprendre a utilitzar l’ordinador i tot. M’havia d’acostumar a les noves tecnologies, que per mi va ser fàcil, però per la meva mare no. Imagina’t una dona que tota la seva vida només ve aquí i uau, tot és tecnologia. Clar jo sabent una mica d’anglès i espavilant-me una mica ja em podia comunicar, ella no.

Anaves a l'escola al Pakistan?

Sí, sí. Vaig fer fins a quart de primària.

Segueixes en contacte amb els teus familiars i amics i amigues?

Sí. De fet el 2019 vaig anar al casament de la meva germana i tot molt bé.

Hi has tornat més cops?

Només hi he tornat dos cops. El primer cop va ser el 2014 pel casament del meu germà gran, i l'últim cop que hi vaig anar va ser el 2019 pel casament de la meva germana.

Però els dos viuen aquí, no?

Sí, els dos viuen aquí. Es van casar allà però viuen aquí.

T'has plantejat tornar a viure al Pakistan?

Aquesta és una pregunta que no em para de fer el meu germà! De veritat, em diu, “que tal Rabia si et dic que ara tornem al Pakistan?”, jo sincerament crec que per mi seria molt difícil, no tant per deixar els amics i tot aquí, sinó per l'estructura de societat allà, és una societat que ens imposen moltes coses, a les dones especialment, es diuen que és per la religió, i no és així. Jo he llegit sobre la meva religió i no és així, el que passa que ens manipulen i clar les dones allà s'ho creuen. No crec que jo m'acabi de tornar a integrar allà. El meu germà em diu que clar és on he crescut i ja m'ho conec, però no crec que pogués tornar-hi a viure. Potser tres o quatre mesos, però no més.

T'has plantejat marxar fora?

Sí, però em fa por. De veritat molta. Aquest 4 de desembre 2020 vaig anar a Anglaterra i hi vaig estar tres mesos. Vaig anar per veure com estava la situació, si podia anar a estudiar alguna cosa allà en un futur, a tantejar el terreny. El meu pare ara viu allà. Per la pandèmia i tot, van perdre la feina i allà li van oferir una feina. Però no crec que jo hi vagi a viure després de Barcelona. La gent és molt freda i no son com nosaltres, son més tancats de caràcter, de veritat, suposo que la temperatura i el clima també fa, sempre està plovent. Havia pensat en Canada, no se perquè. Tinc ganes, però no se, tinc ganes de viatjar però anar a viure no se si podria deixar Barcelona.

T'has topat amb el triple mur de discriminació de ser dona, musulmana i immigrant?

Al principi no però ara sí. Per què era una nena, simplement havia d'aprendre la llengua, fer amics... no tenia gaire responsabilitats. Ara sí, va ser ara quan vaig voler entrar al món laboral, me'n recordo fa dos anys, per les pràctiques, la meua professora em va dir "que tal si estant a l'empresa te'l treus i a fora te'l tornes a posar?" i jo ho podria fer però, perquè m'impedeixen que jo porti el vel? El que li hauria d'importar en un empresari és el que porto dintre del cap. Veure una persona de diferent cultura en una empresa jo crec que donaria una imatge positiva, en cap sentit negativa. I a més, si fos recepció o atenció al client ho podria arribar a entendre per la política de l'empresa i tot això, però joestic darrera, no estic de cara al públic. Llavors vaig haver de buscar practiques pel meu compte. Tot i que tingui les competències que necessiten, diuen que el problema es el vel.

T'haguessis tret el vel?

No. Per tema laboral no me'l trauria mai. Per temes personals sí, però laboral, no. Forma part de la meua imatge, la meua vestimenta, per mi és com si alguna persona porta o no porta ulleres, m'entens? Perquè hauria d'impedir a una altra persona de portar ulleres. Si em diuen que els hi molesta per alguna raó vàlida ho intentaria entendre i posar-me a la seva pell, però tots els arguments que he trobat ha sigut que no ho volen acceptar, jo no m'ho trauré per això.

Quan te'l vas posar pel primer cop?

A 1r de Batxillerat. Abans l'havia portat algun cop però no regularment. El 2017 quan vaig acabar l'ESO me'l vaig posar. Com que era un estiu que no tenia deures, em vaig llegir l'Alcorà i em vaig informar sobre la meua religió, perquè resem cinc cops el dia, perquè portar el vel... Jo li preguntava a me mare perquè ho fèiem, però no sabia dir-me el perquè, llavors vaig començar a buscar jo per la meua part. Llavors vaig decidir jo posar-me'l, ningú a casa meua em va obligar ni res, va ser la meua decisió. Per exemple, la meua cunyada no el porta.

Creus que portar el vel afecta a la integració de la dona?

Sí, és més difícil per una dona que porta el vel. Quan vaig arribar aquí portava roba normal d'aquí, texans, samarretes.... això si mai m'he posat tirants ni pantalons molt curts. De mica en mica vaig començar a posar-me roba pakistanesa, els vestits més típics del Pakistan. Per llàstima, l'aparença en aquest món és molt important. I el pitjor és que es pensen que això només passa a l'islam, i no és així. En moltes altres religions també es

tapen. Tenia una companya també immigrant a 6è de primària que li van fer *bullying*, perquè es pensaven que tenien el cabell greixos i brut. I no el tenia brut, és que les noies asiàtiques ens cuidem molt el cabell, ens posem productes, oli d'ametlla per cuidar-lo, i ella portava un d'aquest olis. Però això sí, per exemple, quan jo ja portava un temps i ja podia parlar la llengua i tot, moltes nenes de la meua classe em deien "ai no sabia que erets així", em veuen i els hi dono una impressió molt seria, però no soc així jo.

A part de l'escola, vas aprendre la llengua en algun altre lloc?

No, només a l'escola. Anava en una aula d'acollida a l'escola. Primer vaig aprendre català i després castellà, a poc a poc.

Quin és la teva llengua materna?

Urdú i panjabi. És com aquí que es parla el català i el castellà.

Quants idiomes parles?

Urdú, panjabi, hindi, català, castellà i anglès.

Ara estàs estudiant administració i finances, com esta sent aquesta etapa?

Molt bé, he après molt. He fet el batxillerat social. Et semblarà curiós, perquè a la ESO vaig fer optatives del científic, llavors vaig fer batxillerat social, ara administració i finances, i estic pensant de fer psicologia. M'agrada provar-ho tot. Quan estava a la ESO i fèiem projectes de diferents assignatures m'agradava tot, llavors m'interessa tot. Però estudiar administració i finances m'ha agradat molt. També l'he escollit perquè a 4t d'ESO vaig guanyar un projecte sobre com muntar una empresa.

També fas voluntariat no?

Sí, estic treballant a Casa Àsia. Faig de professora de català i castellà a mares del Pakistan, Índia, Bangladesh, Marroc.

Tens una agenda ocupada, no?

Sí, sí! Molt. Es que mira, estic els primers tres dies a la setmana estudiant o anant a classe i a les tardes fent pràctiques. Llavors el dijous i el divendres faig practiques al mati i a la tarda faig classes de català i castellà.

Et va costar adaptar-te a una altra gastronomia?

No, vaig combinant. Mengem molt *sabadi*, semblant al kebab, pot ser del que vulguis, verdura, pollastre, carn. També mengem molt arròs. I menjo molt pa amb tomàquet i formatge.

T'has fet algun comentari de menyspreu per la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Sí, sí. “Em sap greu que no puguis menjar porc”, coses així. Tampoc crec que perdi molt. I amb l'alcohol igual. Jo els hi dic que és la filosofia de cadascú.

Quina és la música típica del Pakistan?

És semblant a la música Índia. *Tabali* és el que s'escolta més, també música amb lletres religioses i una mica també sobre amor, pop, rock, tot i que això no gaire. I molt bollywood. Jo escolto una mica de tot. Molta música anglesa, Shawn Mendes m'encanta i cantants i grups de pop així, m'encanten. Un dia vaig veure un dels seus videoclips a la tele que era una mica més íntim i clar jo me'l vaig quedar mirant perquè m'encanta, i la meva família també el va veure. Des de llavors que no torno a posar res a la tele amb la meva família [riu]. I jo dient-los que no passa res [riu]. Ara tenim canals d'Àsia.

Què és per tu l'islam?

És una guia per viure d'una manera més digne, més correcte, sense fer mal a ningú i per descobrir-se a un mateix.

Ets practicant?

Sí, sí.

Vas a alguna mesquita?

No, sempre he resat des de casa.

Creus que l'Alcorà planteja una relació igual o desigual entre home i dones?

L'alcorà si que diu que l'home és el que protegeix i tot això, és cert. Però també es treuen coses del context. L'Alcorà té una Sura dedicat explícitament a les dones. Jo crec que no és igual, però no hi ha menyspreu. A mi l'Alcorà em dona seguretat i els drets que abans no s'havien donat mai abans. L'islam va donar molts drets a les dones que abans no tenien. El dret al divorci, per exemple. I l'islam diu que és la dona qui dona llum a la vida d'un home, és al dona qui fa créixer la família, un pilar molt important.

Creus que és compatible ser feminista i musulmana?

Per tu què és feminisme? Lluitar pels teus drets no? I intentar demostrar que tens uns drets bàsics. Jo em considero feminista. D'on jo vinc, la societat pakistanesa, la dona si que està en menyspreu, ha d'estar a casa, cuidar dels fills i la casa... La filla de Mahoma, que tenia diversos pretendents, va decidir amb qui estar i qui no.

Què li diries a la gent que opina el contrari?

Depenent del que cadascú entengui com a feminisme. Per exemple, al Pakistan no crec que estenguin perquè les dones i els homes han de tenir els mateixos salaris. Perquè he de competir amb homes? Jo crec que emocionalment soc molt més forta que qualsevol home.

Quina és al situació de les dones al Pakistan avui dia?

Les dones rurals sí que estan una mica més discriminades, és una mica més tancat, però cada vegada més hi ha més nenes que volen estudiar i formar-se. Però encara no s'ha obert del tot, falta que puguin ser independents en termes financers, que puguin treballar. En algunes famílies si que això comença a canviar, però en les majories encara falta pressionar en aquest àmbit, perquè pensen que el marit ja treballarà per elles. La meva germana treballa, per exemple. Perquè s'ha de donar tot el pes a un home?

Seguies algun mitjà de comunicació al Pakistan?

Sí, seguia molt les notícies. Llavors quan vaig arribar seguia mirant les notícies del Pakistan com podia. Intentava seguir-les a través d'Internet quan encara no teníem l'aparell per mirar canals del Pakistan. Recordo que de les primeres paraules que vaig escoltar mirant algun canal d'aquí, no recordo quin, va ser "puta". I jo li vaig preguntar al meu pare, "que vol dir puta?", i es va quedar blanc [riu]. Abans jo estava molt al meu mon, quan estava al Pakistan, ara segueixo molt més l'actualitat, perquè he descobert que hi ha més mon més enllà de casa meva. I m'agrada saber el que passa.

Seguies algun canal en concret?

Seguia ARY News.

I aquí, seguies algun canal?

Sí, seguia molt TV3, i a vegades mirava Telecinco. Ara no miro la tele, m'agrada més llegir. No tinc temps per mirar la tele. Em passo el temps llegint.

Quin creus que és el paper dels mitjans de comunicació sobre la dona?

Tenen un paper molt important, haurien de ser objectius no? No se si heu tractat aquest tema a la teva carrera, però jo crec que has de dir les coses objectivament, enlloc de donar una opinió. Explicar la realitat, els fets. Per exemple, al Raval és on viu més gent asiàtica de Barcelona i també marroquina. Llavors passa alguna cosa o hi ha algun robatori al Raval i ja s'imaginem que és culpa dels immigrants.

Es basen en prejudicis i estereotips?

Sí. Clar com que els hi queda molt lluny, es basen en el que els hi ha inculcat. Llavors clar ens tracten a totes igual. Tracten igual sigui de Aràbia Saudita que de qualsevol altra lloc.

Creus que es fomenten en el discurs de l'odi?

Algunes si i alguns no, depenent de la persona qui presenta.

Perquè creus que existeix la islamofòbia?

Per la ignorància de la gent. No volen acceptar res. Per manca d'interès. Jo entenc que no ho coneguin tot, òbviament, però interessar-se, intentar apropar-se. No són d'un altra planeta. No s'interessen prou, no dic que ara vingueu i us llegiu l'Alcora, sinó simplement entendre perquè l'altra persona és així, perquè actua d'aquesta forma... enlloc de crear tu els teus prejudicis o estereotips, com que portem el vel per obligació per exemple.

Creus que des de les institucions s'està fent suficient per tractar la islamofòbia?

Li vaig preguntar a l'Ada Colau. No així, però més o menys. Em va xocar molt quan em van dir això del vel i tal a les pràctiques, que me'l tregués. Llavors com que se que l'Ada Colau ve de classe mitjana i que ha hagut de canviar el seu estil de vestimenta una mica li va dir. Li vaig preguntar "tu creus que m'hauria de treure el vel?", i ella em va dir que en institucions públiques no hauries de tenir problemes. I li vaig dir "i perquè en una empresa privada sí?", perquè som persones iguals en un institució pública que en una empresa privada. És que no em donen cap resposta vàlida, si em donessin un argument vàlid, d'acord, però no li veig la lògica.

Com creus que es pot combatre?

Amb referents, i educació.

Ha millorat la situació de la dona musulmana immigrant? S'ha millorat?

Hem millorat, per exemple ara intento tenir diferents perspectives i intento que m'entenguin, i crec que cada vegada hi ha gent que menten. Abans pel simple fet de portar una vestimenta diferent que em miraven estrany, ara no tant. Crec que s'accepta més la diversitat.

Annex 8. Entrevista a Rola Abumuaileq

Fitxa prèvia:

Nom i cognoms: Rola Abumuaileq

Edat: 20 anys

Anys vivint a Catalunya: 6

País d'origen: Palestina

On vas néixer?

A Gaza.

Perquè vas marxar de Gaza?

Por la guerra.

Amb qui vas venir?

Con la familia. Mi madre ya estaba aquí porque mi hermana estaba enferma, y vinieron por una operación de 15 días y volver, porque estábamos en Argelia. Entonces mi madre se fue con mi hermana aquí para la operación, porque mi tío vivía aquí, en Terrassa, y al final no solo fue la operación, le dijeron que se tenía que quedar, y vinimos todos.

Quants sou a la família?

Somos seis hermanos, y mis padres.

Quin any vas marxar de Palestina?

El 2009, y nos fuimos a Argelia, donde estuvimos 6 años, hasta el 2015, y luego vine aquí.

Tinc entès que a Gaza hi ha un bloqueig. Com vas aconseguir marxar?

Sí exacto, las fronteras están cerradas. Nos fuimos por la frontera con Egipto, y allí estuvimos tres días. Las fronteras se van abriendo y cerrando, por ejemplo, cierran a las 20:00 y vuelven a abrir hora más tardes y pasan dos personas, luego vuelven a abrir, y así. Hemos tenido suerte, porque conocemos personas que no han podido salir.

Com et vas sentir quan vas saber que vindries a viure aquí?

No quería, porque lo veía como un país muy diferente. Cuando fui a Argelia tuve que aprender francés, y yo en Palestina sacaba las mejores notas, pero cuando llegué a la escuela en Argelia me era muy complicado, además, no entendía ni su árabe, es que son dialectos muy distintos, todo era muy diferente. El primer año me costó cambiar todo, adaptarme a todo, y después cuando ya llevaba más de cinco años viviendo allí, que ya estaba acostumbrada y todo, me dicen que nos tenemos que ir, cambiar de cultura, país, e idioma. No quería. No quería pasar por lo mismo otra vez. Quería quedarme en un sitio fijo y dejar de moverme

A quina ciutat vivies a Algèria?

A Oran.

Com van ser els teus primers dies i setmanes aquí? Quina són les primeres sensacions que recordes de l'arribada?

Me sentía como una turista, disfrutando de todo. Vinimos desde Melilla, al principio estuvimos en Marruecos, porque también tengo un tío allí, entonces nos fuimos un mes a Melilla, disfrutando de la playa y todo, y luego me vine aquí. Porque con mi pasaporte palestino no me dejaban entrar aquí directamente, hacer un visado a España directamente no me dejaban. Tampoco en Argelia me dejaban. Teníamos un permiso de residencia que teníamos que renovar cada mes.

Et vas sentir acollida?

Mmm... acogida... no sé, pero cuando empecé las clases en una escuela de Pedralbes, Joan Boscà, todos hablaban catalán y no entendía nada. Los primeros dos años casi que no hablaba con nadie, hablaba muy poco. Sufrí mucho la verdad. Además, quería entrar

a bachillerato y estudiar, pero a la vez me costaba mucho porque no entendía nada. Entonces me frustraba y dejé de estudiar. Solo quería volver a casa y no hablar con nadie. No quería salir ni ver a nadie. Poco a poco empecé a entender más cosas, el miedo me pasó.

Quin curs vas fer quan vas arribar?

4to de la ESO. En teoría tendría que haber hecho 1ro de bachillerato, pero me incorporé en 4to de la ESO para aprender más. Al final no pude hacer bachillerato por la nota, pero bueno, no pasa nada.

Si et dic el concepte “integració” què és el primer que et va al cap?

Uff, no sé, algo muy difícil.

Seguit amb la integració, creus que és diferent per les dones i pels homes?

No creo que, en España, o en Barcelona, sea difícil. En otros países quizás sí, pero aquí no. Por lo que yo he visto, la integración es bastante igual para hombres y mujeres.

Moltes dones que emigren es topen amb un triple mur de discriminació quan arriben a la societat d’acollida: ser dona, musulmana i immigrant. T’has topat amb aquest mur en alguns aspectes?

No, yo personalmente no. Primero de todo, la gente no sabe que soy musulmana. No llevo pañuelo, y mi nombre no es muy común, no es como Fátima, que lo asocian directamente a una mujer musulmana. Y, además, mucha gente no sabe dónde está Palestina, no lo conocen. Siempre tengo que explicarlo con detalles, decir Belén, Tierra Santa... y entonces ya más o menos si, pero cuando les digo Belén y Tierra Santa se piensan que soy cristiana y tengo que explicarles que soy musulmana. Entonces yo no me he encontrado con esto. Mi madre lleva velo y sí que la identifican como musulmana, pero tampoco ha sufrido muchos actos de este tipo... Creo que en otros sitios no se tolera tanto como en Barcelona.

Com recordes la teva infància al teu país?

Son momentos que no olvidaré nunca, son muchas cosas. Familia, felicidad, guerra. De todo hay, pero de todo. En Gaza mi felicidad era tener luz, porque solo tienes luz unas horas, hay cortes de luz. Entonces claro, cuando no hay luz utilizamos velas, y cuando llega, es una fiesta. Es toda la felicidad, de repente todo el mundo contento *¡ya llega la*

luz!, y todo el mundo aprovechaba para cargar cosas y todo. La última cosa que me pasó en Gaza fue la guerra, que no puedo casi ni explicar... El 2008 fue horrible... Y después han pasado cosas mucho peores, pero yo ya estaba en Argelia. El 2014 por ejemplo... O ahora mismo.

Com és el dia a dia a Gaza?

En Gaza no hay vida, no hay dinero, hay muchísimas familias sin casas, en la calle. Es complicado. Mi día a día era despertar, ir a la escuela y ya está. Ah, y en Palestina tienes que ir a la escuela con uniforme, y muchas familias no se pueden permitir comprar uniformes para sus hijos, entonces si tienen tres hijos, compran un uniforme y se turnan. Un hijo va hoy, mañana otro, el día de después otro, con el mismo uniforme. Van cambiando el mismo uniforme. Es muy complicado por la mayoría. Hay muy poca gente que vive normal. Y digo normal eh, no bien, normal.

Com va ser l'etapa a l'escola?

Yo empecé en lo que equivaldría 1ro de primaria. Cuando empecé todo iba bien, no había mucha guerra, o sea había cosas, pero de pequeña no entendía lo que pasaba, sabía que había un conflicto, pero como no lo veía no sabía muy bien lo que pasaba. Cuando estaba cursando lo que sería aquí 3ro de primaria, estaba haciendo un examen tranquilamente, iba con mi prima en la misma clase, y empiezan a caer bombas al lado de la escuela, donde había otra escuela. Todo el mundo tenía mucho miedo, mi profesora buscando su hijo que estaba en la escuela que estaban bombardeando, pensábamos que nos iba a llegar a nosotros. Yo iba sola a casa siempre, pero no me dejaban salir sola, me tuve que esperar allí a que me viniera a buscar alguien, todos mis compañeros se habían ido con sus padres. Pensé que podrían haber muerto todos. Después me pude ir con un vecino y de camino encontré mi padre y ya fui con él. Y de camino a casa... no sé cómo decirlo... gente muerta, trozos en la calle... vi unas cosas... y mi padre tapándome los ojos para que no mirara, pero lo vi todo. Después de ver esto me quedé mucho tiempo sin hablar, en shock. No sabía lo que era la guerra. Sabía que estábamos en guerra, pero no me había topado con ella. Sabía que algo pasaba, pero nunca imagine que pudiera llegar hacia mí, que lo pudiera ver. Claro yo sabía que había una guerra porque es lo que escuchas, que nos están robando la tierra y todo, pero no lo entendía. Cuando lo vi... Ese día cambió mi vida.

Els pares i germans esteu aquí, però tens família a Gaza?

Muchísima. Y hablamos cada día.

Com viuen la situació?

Ahora mucho peor, con el Covid-19 están peor. Te digo, en mi familia han muerto esta semana cinco personas. Tampoco es por Covid-19 en sí, es decir, te explico. En los hospitales también hay los cortes de luz, entonces las maquinas no funcionan, los medicamentos no llegan, para hacer una radiografía hay solo hay una persona para toda Gaza. Entonces tienes que esperar como un año para hacerte una radiografía. Y hay gente que tiene lagunas enfermedades, como por ejemplo mi hermana, que le dicen “tienes infección, toma estos medicamentos y ya está”, y cuando llegó aquí le dijeron que era mucho peor, que no era una infección, sino que era un problema de riñones mucho más grave. Entonces allí la gente muere, si no es por Covid-19 por alguna otra enfermedad que no han detectado. Y encima hay también cortes de agua, y la mayoría es agua contaminada. Si tienes maquinas, pero no tienes electricidad, no sirve de nada.

I segueixes tenint contacte amb les amigues?

Sí, si.

Des que vas marxar, hi has tornat?

No. Quiero volver, pero no puedo. Bueno, puedo, pero tengo clases y muchas cosas aquí, y si puedo entrar, pero no puedo salir... Entrar es fácil pero no puedes salir. Mi padre fue por un tema de trabajo una semana y no pudo volver a salir hasta al cabo de seis meses. Entonces, sí, me gustaría volver, pero prefiero esperarme hasta que no tenga nada para así poder ir con más tranquilidad.

T'agradaria tornar-hi per viure-hi o simplement de visita?

Me gustaría acabar la carrera, trabajar aquí, pero poder hacer algo allí al mismo tiempo con mi carrera. Porque si voy a bajar allí, la verdad, no habrá trabajo. Entonces me gustaría acabar la carrera, encontrar trabajo y poder ayudar la gente en Palestina. Estar entre aquí y allí.

Com va ser l'etapa a l'institut a Barcelona?

No me gustaría volver allí [riu]. Tengo amigas del Instituto Joan Boscà, y aunque ya hablo el idioma, aun me conocen como la chica que no entiende ni castellano ni catalán [riu]. Pero como de he dicho, todos eran catalanes o españoles, no había ningún alumno

extranjero. Pero he aprendido mucho allí. Sobre todo, gracias a los profesores, que me ayudaron mucho. Por ejemplo, no sabía nada de cómo era el sistema educativo, ellos me enseñaron que salidas tenía al acabar 4º de la ESO, que podía hacer si no entraba en bachillerato... Porque no sabía nada de esto. Y estaba muy agobiada porque quería entrar en bachillerato, pero me tranquilizaron y me dijeron que no pasaría nada, que tenía otras opciones para estudiar lo que quisiera. Además, toda comunicación al principio era con gestos [riu].

Ara què estàs estudiant?

Higiene bucodental en Salvador Seguí, para después hacer la carrera de odontología.

Apart d'estudiar, treballes o fas alguna altra activitat?

Trabajo en una clínica, y antes hacía muchas cosas en Casa Palestina de Barcelona, pero lo cerraron hace dos meses por tema Covid-19, no podían pagar el alquiler. Y además el jefe de Casa Palestina murió hace un año. Tenemos pensado seguir haciendo cosas por eso, estoy con un grupo de jóvenes que nos conocimos a través de Casa Palestina e intentamos hacer actividades. Cuando lo intentamos hacer oficial y pedir los papeles en el Ayuntamiento justo empezó la pandemia, entonces quedó parado. Entonces está así, estancado, seguimos quedando, pero no hay una actividad oficial.

Quina es la teva llengua materna?

El árabe.

I vas assistir a alguna escola o vas fer classes de llegua per aprendre català i castellà?

No, ninguna, de la calle y del instituto. Al principio en el instituto me daban un dossier y me hacían pasar a otra clase, pero no me gustaba. El día que sabía que me tocaba hacer el dossier no iba a clase [riu]. Al final lo aprendí de escuchar a la gente, de escuchar las explicaciones en clase, y todo esto. Además, al principio le decía a la gente “por favor háblame en castellano que el catalán aun no lo entiendo”, y de repente uno me dijo “pero si estás hablando en catalán”. O sea, estuve dos años hablando en catalán pensando que era castellano. Claro, iba a un instituto donde todos hablaban catalán entre ellos, pero yo pensaba que era castellano, no sabía diferenciar. Dos años hablando catalán sin saberlo [riu]. Ahora al hablar me cuesta mucho hacerlo en catalán, pero escribir, no se escribir en castellano, me cuesta mucho. Escribo en catalán, los exámenes y todo, pero a la hora de hablar, hablo en castellano, no sé por qué. Por ejemplo, en el trabajo, si estoy haciendo la

ficha del cliente de la clínica, estoy hablando con el paciente en castellano, pero la ficha la escribo en catalán. Aun me cuesta diferenciar las dos.

Quins idiomes més parles?

Francés y entiendo el inglés, hablarlo no tanto, porque nunca he tenido ocasión de practicarlo.

Et va ser difícil acostumar-te a un altre tipus de gastronomia?

Sí, soy de las personas que la comida le cuesta mucho. Como poco. De aquí, me ha costado mucho, es muy diferente. Aunque hay cosas que me gustan mucho. La comida palestina es muy parecida a la de Siria, Líbano, Turquía... De aquí la tortilla me encanta. Mi madre es cocinera, y ahora trabaja haciendo comida palestina para llevar. Muchos de mis amigos me piden comida palestina, porque dicen que mi madre cocina muy bien.

Alguna vegada t'han fet comentaris de menyspreu pels codis alimentaris de l'islam? Per exemple, sobre els tòpics més comuns, com la prohibició de la carn de porc o les begudes alcohòliques?

Alguna vez sí... siempre me preguntan el porqué. O por ejemplo el Ramadán, me preguntan mucho el porqué. Tengo que explicar porque lo hago. Claro yo de pequeña sabía que no podía comer carne de cerdo, pero no preguntaba el porqué. Cuando llegué aquí me tuve que informar para poder explicarle a la gente. Porque cuando alguien me pregunta así poder tener una respuesta. He leído mucho de El Corán y esto para entender y poderlo explicar a la gente, y acabe descubriendo que el cerdo está prohibido por muchas cosas que ahora la ciencia está apoyando. Con el alcohol lo mismo, yo en mi tierra la gente no bebe alcohol, directamente no encuentras alcohol. No sabía porque, no lo preguntaba, pero era así. Entonces aprendí que en mi religión no está prohibido el alcohol en sí, sino todas las cosas que distraen la cabeza. Y también está prohibido comer algo muerto, es decir, algún animal que te encuentres muerto. Yo como carne *halal*, no carne normal. Todo esto lo descubrí estando aquí. Venir aquí me ha hecho descubrir cosas de mi religión que si me hubiera quedado en Palestina no sabría.

Quina es la música tradicional de Palestina?

Se escucha sobre todo folclore. Mira te lo enseño [em posa un audio amb música tradicional].

Segueixes escoltant aquesta música aquí?

Sí, sí. Y la enseño a la gente la música. Yo es que soy de las personas que va enseñando cosas de mi país [riu]. De hecho, en el instituto me conocían como “la palestina”, porque siempre hablaba de Palestina. En la clínica, igual. Me gusta explicar cosas a la gente. A veces traigo comida palestina a la clínica para enseñarles. Y el baile tradicional es *dabke*, que se baila con los pies saltando, parecido al baile turco o del Líbano.

Què és per tu l'islam ?

Es todo. No sé cómo decirte. Todas las cosas que hago en mi vida, resultan que después tienen que ver algo con mi religión. Mi tranquilidad, mi felicidad, todo en general. Por ejemplo, estoy triste, rezo, y me siento más relajante. En cuanto al pañuelo, eso no lo práctico. Me gustaría, pero tendría que cambiar todo mi estilo de ropa. El islam no me pide poner pañuelo, me pide tapar todas las cosas bonitas que puede atraer a otra gente. Entonces, no voy a ponerme el pañuelo e ir con un vestido corto, eso no es lo que dice el islam. El islam de dice que tienes que taparte el pelo, sino tapar las cosas que puedan atraer de tu cuerpo. Por eso no me considero total practicante del islam, porque no llevo velo. Es mi debilidad, no me sale. Cuando veo una chica con pañuelo y elegante y todo pienso “me gustaría ser ella”, porque me gustaría salir a la calle con esa fuerza. A veces tengo miedo de llevarlo, porque quiero entrar a la universidad y no tener pañuelos. También me gustaría llevar algo corto. No quiero ponérmelo y quitarlo después ¿sabes?

Hi ha molts estereotips i prejudicis?

Aquí el problema es que hay muchos malentendidos en cuanto al islam. Cuando llegué aquí me acuerdo que hubo unos atentados en París, a finales de 2015, y tuve que explicar delante de la clase en francés, incluso vino la profesora de francés a traducirme, que eso no era culpa del islam. Todos, incluso la profesora, se pensaban que era culpa del islam. Me levanté y les dije que iba a explicarles sobre el tema. Y luego cuando pasó en Barcelona igual. Les dije “soy musulmana, llevo dos años con vosotros, ¿os he hecho algo malo?” Mi religión se llama islam, e islam significa paz. Lo que hacen esas personas está prohibido. Es mi religión está prohibido matar. No puedes matar a alguien que no te hace nada. Intenté lo máximo a explicarles todo. Es que el nombre de islam ya lo dice todo. Creo que después de eso la profesora de francés me trató diferente, sacaba dieces y luego me suspendió [riu]. Es muy difícil explicarle a alguien que piensa que hacer estas cosas es por culpa del islam. Pero ahora creo que la gente entiende un poco más del tema.

La gente piensa que pasó por algo de religión, yo lo veo como algo político. Es que las personas que hacen esto, su objetivo no es por el islam, es por interés, por tierras. El islam no tiene nada que ver con lo que hacen.

És compatible ser feminista i musulmana? Què opines del moviment del feminisme islàmic?

El islam habla mucho de la mujer. Dice que la tienes que respetar siempre. El feminismo está en el islam. La religión musulmana obliga a los hombres a respetar a las mujeres. El malentendido, o los pocos conocimientos, hablando de gente musulmana digo eh, es que cuando leen El Corán lo interpretan a su manera. Es que el árabe es una lengua muy complicada. Hay palabras o frases que pueden tener muchos sentidos, y la gente musulmana poca culta lo interpreta como quiere, lo interpretan como que el hombre tiene el poder por encima de la mujer. Hay una frase que dice que tienes que respetarla siempre, que no tienes que pegarla, y parece que eso no lo leen nunca, solo lo que les interesa. Entienden las cosas mal porque tienen poca cultura, y lo justifican diciendo “es lo que dice mi religión”, pero no es así. Esto es lo que pase en países donde hay poca cultura religiosa, lo interpretan como les da la gana. Cada uno lo interpreta a su manera, y claro, de ahí viene el problema, porque si los mismos musulmanes lo entiende mal, van a enseñarlo mal a la gente. El Corán te obliga a respetar el mundo en general. Pero hay mucha gente que lo entiende mal y lo enseña mal. No sé en otros países, pero en Gaza, por ejemplo, la gente es muy cerrada. No hay mujer sin pañuelo. De pequeña no llevaba el pañuelo porque era una niña, pero estoy segura que si me hubiera quedado allí ahora lo llevaría. Gaza esta bajo el control de Hamas, que son islámicos, pero en Europa los llaman terroristas, pero no son terroristas, y yo estoy en contra de Hamás, pero llamarles terroristas no es correcto. Hamás trata a la mujer como que tiene que ir tapada, ellos tienen el poder de la mujer. En cambio, la parte de Cisjordania es más abierta, porque hay más cultura. En Gaza solo hay musulmanes, en cambio en Cisjordania hay más variedad. Y la gente musulmana de allí es más abierta y más culta. Porque en Gaza no te dan la libertad de entender, te dicen que es así y punto. Otro ejemplo, la gente en Argelia también es muy abierta. Muchas mujeres no llevan pañuelo, y se vende alcohol. A veces había hombres que criticaban que alguna mujer no llevase pañuelo, mientras ellos estaban con una copa de alcohol en la mano. Claro, es contradictorio. Lo interpretan como quieren. Y lo que te digo, depende de la cultura y lo culto que seas. En Gaza no encuentras alcohol,

pero en Argelia si que hay. En Gaza el hecho de no poder saber, te hace hacer muy poco culto.

Des del 2006, Gaza està controlada per Hamàs, com has dit tu. Què n'opines de les polítiques d'aquest grup?

Yo estoy en contra de las políticas, no solo de Gaza, pero de toda Palestina. Porque quien está pagando es la gente. Hamás está cerrando todo, bueno que en realidad no son ellos, es Israel, pero ellos podrían hacer algo para ayudar a la gente, al pueblo. La gente de Hamás vive en Gaza como los mejores. Todo el dinero que llega de las ayudas humanitarias se las quedan ellos. La parte de Cisjordania está en contra de lo que hace Hamás, son más de paz, no quieren guerra. Pero por ejemplo mi padre ganaba dinero de nuestro presidente, es decir, como la gente normal, el ganaba su saldo como ingeniero, entonces cuando el presidente tenía problemas con Hamás prohibía que el dinero entrara en Gaza. Entonces los trabajadores de Gaza que ganaban dinero des de Cisjordania no les llegaba el dinero, como a mi padre. Estoy en contra de los dos, porque los dos lo hacen fatal. Y mientras tanto nos van robando tierra los israelíes.

Has visitat Cisjordània?

No puedo. Por el hecho de haber nacido en Gaza. Es decir, teóricamente no soy de Gaza, sino que soy refugiada en Gaza, porque mi familia viene de la parte de Beerseba, que ahora está ocupada por Israel, es decir, ahora es Israel. Mis abuelos son de Beerseba, pero el 1948 tuvieron que irse a Gaza, porque les echaron de casa por la guerra y la ocupación. Y seguimos teniendo los papeles de la casa de Beerseba y todo. Entonces, como te decía, yo soy refugiada en Gaza. Tengo un pasaporte, un número, que me lo da Israel (Palestina ocupada). Este papel me dice que soy refugiada en mi país, y me prohíbe ir a Cisjordania por si quiero volver a mi casa en Beerseba. Yo tengo un papel azul y la gente de Cisjordania verde, y con el azul no puedo entrar. Gaza está muy cerrada. Es casi imposible salir. La gente tiene que esperar mucho para salir. Lo que te digo, nosotros tuvimos suerte, pero hay gente que lleva des de 2009, cuando nos fuimos nosotros, intentando salir de Gaza.

I qui és el culpable d'això?

Hay una frontera en Cisjordania que la cerró Israel, teníamos un aeropuerto que lo destruyeron. Y luego está Egipto, que hay muchos culpables. Mi presidente dejó que

Hamás controlara la frontera de Gaza con Egipto, esto lo primero. Hamás abre la frontera, pero Egipto la cierra, porque hay dos puertas. Cuando Gaza abre la puerta, Egipto quiere dinero. Si me pagas, pasas, si no, no pasas. Entonces para pasar de allí tienes que pagar, pero antes ya has tenido que pagar para que tu nombre entrara en la lista, para que seas aceptado. Y a Egipto le llega el OK de Israel. Cuando hay una guerra, nadie se entera cuando va a empezar. Ahora bien, Egipto cierra la frontera una semana antes, porque Israel le ha avisado de lo que va a pasar. La gente de fuera trata a Hamás como unos terroristas, y lo que está pasando en Sinaí, que es terrorismo, Hamás no tiene nada que ver. Lo que pasa es que Hamás está con Irán, e Irán está contra Israel, y como EEUU e Israel no quieren a Irán, ¿qué van a hacer? Atacar a Hamás. Porque Israel cuando ataca Irán, responde Hamás des de Gaza hacia Israel. Es un problema de política que no tiene nada que ver con el islam.

Perquè vosaltres vau marxar per la frontera d'Egipte, veritat?

Sí, exacto. Por Egipto.

Què n'opines del paper de les institucions internacionals?

Están haciendo algo, pero para que se calle la gente, no para ayudar. Por ejemplo, si hay una guerra, dan comida a la gente. Pero no intentan hablar entre todo el mundo de lo que está pasando. Lo q están haciendo es callar la boca a la gente. La gente de Gaza tiene miedo de hablar, porque si no quizás no tienen comida. Se tendría que saber esto al mundo, hacer un documental o algo, pero luego suben un video diciendo “mira cuantos kilos de comida hemos traído a Gaza”, pero no es suficiente. Es verdad que ayudan, sí, pero no es suficiente. La gente quiere ayuda, pero también quieren que el mundo sepa lo que está pasando para hacer un movimiento más fuerte.

Quina és la situació de les dones de Palestina?

No está mal y no está bien. Hay una parte de mujeres que están muy mal, que necesitan ayuda. Y hay otras que piensan que están bien, pero en realidad no lo están. Piensan que es normal. Hay otras que son más libres porque tienen familias que son abiertas, pero hablando de la mayoría... mal. Si la mujer hace algo mal en Palestina, como por ejemplo tener relaciones sexuales fuera del matrimonio, es posible que la maten. Y después, los políticos de Gaza, dejan libre a esta persona que la mata. Ha habido casos de estos. Y no hay ninguna ley en referencia a esto. Últimamente las mujeres están hablando más por

esto. Hubo un chico que mató a su hermana porque salió de casa sin avisar a su marido. Eso es lo que dijeron, pero no fue así. En realidad, fue violada por el hombre de su hermana, y más cosas que no dicen. A raíz de eso las chicas han empezado a hablar, denunciando casos de estos. No se puede comparar con aquí, porque aquí vas a la policía y hay alguien que te escucha, puede hacer algo. Allí no. Te dicen que vuelvas a casa. Hay otra cosa mal, y es que hay gente que hace videos que son mentira. Entonces cuando pasa de verdad se piensan que es mentida. Hay un gran número de chicas que sufren cada día, pero nadie lo sabe, nadie escucha, pero están cerrados allí. Esto todo vuelve a la poca cultura del islam por parte de algunos musulmanes. Porque la chica, ella misma lo entiende mal al pensar que esta situación es normal.

Quins mitjans de comunicació seguies al teu país d'origen? (TV, ràdio, premsa...)

Seguía de todo. Seguía periodistas de Gaza, páginas en redes sociales, fotógrafos... Te explicaré una cosa que te hará gracia. Ahora en Gaza, con el Covid-19, se publican los resultados de los test cada día en una lista, como en las notas de la selectividad, que sale el nombre y al lado la nota de cada uno. Pues allí igual, y puede entrar y saber quién está contagiado y quien no. De vez en cuando entro en Facebook a mirarlo para ver si alguien de mi familia se ha contagiado.

Els segueixes aquí també?

Sí, intento seguir cada día lo que pasa, porque ahora también hay muchos problemas en Jerusalén por el Ramadán y las restricciones Covid-19. En Instagram sigo por ejemplo muchas cuentas... @palestine.world por ejemplo. Porque son personas que están allí y publican cosas en primera persona.

Segueixes mitjans de comunicació catalans o espanyols? (TV, ràdio, premsa...)

Sí, sigo La Vanguardia. También me ayudaron los canales Clan y Boing para ir escuchando el idioma al principio, porque mis hermanos pequeños miraban los dibujos y yo lo iba escuchando de fondo.

Creus que els mitjans de comunicació fan una bona cobertura sobre la situació a Palestina?

Casi no se habla, y cuando se habla, dicen cosas de maneras que no son. Un ejemplo es lo que te digo es que siempre tachan a Hamás de culpables de todo. Yo estoy en contra

de Hamás, pero a veces no es así, lo veo de otra manera. La culpa de muchas cosas la tiene Israel, no Hamás. Son malos, pero no terroristas.

Creus que els mitjans fomenten el discurs de l'odi?

Sí. Si te fijas en la mayoría de películas donde sale una mujer musulmana pobre, lleva velo, y luego cuando se convierte rica, sigue siendo musulmana pero no lleva velo. Esto lo hacen hasta en las películas árabes mismas. Y no tiene nada que ver, porque hay muchas mujeres con pañuelo que han llevado muy lejos.

Perquè creus que existeix la islamofòbia?

Por malentendidos, por poca cultura, por ser poco cultos. La gente de ahora está muy limitada, en general, en todo el mundo. A todo el mundo lo que más le importa es tener *likes* en Facebook e Instagram... Hay mucha gente que sigue un movimiento porque está de moda, por ejemplo, hay muchas chicas que dicen ser feministas, pero luego no saben porque lo son. Vivimos en un mundo de moda. Pasa algo, y vamos todas detrás sin entender el por qué. Y tergiversan muchas cosas.

Creus que hi ha més o menys prejudicis i estereotips que abans? Com a societat, s'ha evolucionat?

Se entiende más. Aunque no saben muy bien aún sobre la cultura y las tradiciones musulmanas o palestinas. Pero si, ahora mejor. Creo que, por ejemplo, se respetan más a las mujeres que van con pañuelo por la calle.

Es coneix el conflicte entre Israel i Palestina aquí?

La gente que conozco yo ahora sabe más, porque se lo explico yo [riu]. Pero en general, me cuesta mucha encontrar alguien que sepa dónde está mi tierra cuando les digo que soy de Palestina. Y lo que te digo, que quizás sí que saben del conflicto, pero tienen ideas equivocadas. Dicen que Hamás son unos terroristas porque han respondido a un ataque israelí y han matado a cuatro personas, pero ¿e Israel, que está matando a miles de personas en Gaza, no son terroristas? Es decir, estamos en guerra, estas cosas pasan. Si alguien ataca el otro de va a defender. ¿Por qué no dicen que Israel es también un terrorista, si está matando a miles de personas? Cada vez Israel es más poderoso, pero Israel no tiene poder si el mundo no deja que tenga poder. Tiene poder porque se lo dan. Tengo la sensación que Israel está más con la gente de Israel, te explico por qué. Porque empatizan con lo que les pasó en la época de Hitler. Primer punto, yo con judíos no tengo

problema, yo tengo un problema con algo que se llama Israel, no con los judíos. Mucha gente en la clínica que sabe que soy musulmana y palestina viene y me dice en broma “este paciente es judío”, pero a mí me da igual. Yo no odio a los judíos, no tengo ningún problema con la religión la tengo con Israel. Segunda cosa, lo que pasó con Hitler ¿qué culpa tengo yo? Vale, Hitler mató a muchos judíos, pero ¿ahora ellos tienen que matar a otras personas y repetir la historia? Es que no entiendo. Los palestinos no tienen ninguna culpa. Israel lo que ha hecho es hacer un Estado religioso, que, por cierto, si quieres tener la nacionalidad israelí, puedes tener ahora mismo. Solo hace falta ir, te preguntan por tu religión, dices que eres judía, y te dan piso, casa y trabajo. Le quitan la casa a un palestino y te meten allí. Porque quieren a gente. Claro, y siempre que hablo con alguien sobre esto me dicen “es que claro lo que pasó con Hitler...” pero haber, esto paso hace más de 70 años, que culpa tiene la gente de ahora. Con la religión no tengo problema, lo que no puede ser es justificar lo que hacen con el pasado. Ahora están haciendo ellos lo mismo, están matando a miles de musulmanes. Y no solo musulmanes, palestinos cristianos o palestinos judíos, porque sí, en Palestina hay una mayoría musulmana, pero hay otras religiones. Me da mucha rabia que me digan que estoy en contra de los judíos, porque no es verdad. Estoy en contra de algo que se llama Israel. Israel no existe para mí, para mí es Palestina ocupada. Es mi tierra, la tierra de mi familia, de mis abuelos. Por su culpa estoy refugiada para toda la vida, no tengo ninguna nacionalidad fija. No puedo volver a la casa de mi familia en Beerseba. Para mí no es un problema de religión, me da igual la religión. Y, además, ahora Israel ha vacunado a toda su población, pero ¿qué pasa con los palestinos que viven en Israel? Es que están sufriendo. Otra cosa que se confunde es que, en Palestina a veces nos referimos a ellos como “los judíos”, pero porque es la mayoría, pero repito, no tengo problema con la religión. Y al fin y al cabo, todo vuelve a la importancia de la cultura, ser cultos e interesarse.

Creus que existirà una Palestina lliure algun dia?

Una cosa es lo que quiero y lo otro la realidad [riu]. Lo que quiero es sí, una Palestina libre. Pero la realidad es que no. Es muy complicado, no quiero mentir. Se podría llegar a un acuerdo para que nos devolviesen una parte de nuestra tierra, pero no creo que vaya a pasar. Es muy complicado. Desaparecer, no se... Pero la realidad es que es muy difícil. No creo que sea posible, vamos a tener un conflicto para toda la vida. O desaparecemos o estamos estancados para toda la vida.

Creus que pot arribar a desaparèixer Palestina?

Desaparecer no creo... pero perder más tierra sí. No me gusta decir esto, pero esto sí que puede pasar. Y ahora que está empezando un conflicto es Jerusalén... Es que mira, no me gusta Trump, pero una cosa buena que hizo fue hablar de Jerusalén y todo esto, y gracias a él saben algo más de Jerusalén y Palestina.